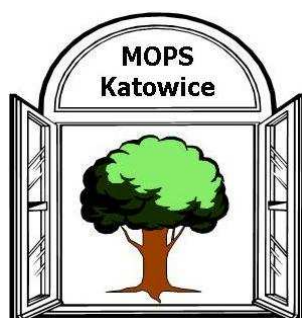


MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ w Katowicach



SPRAWOZDANIE z działalności Ośrodka za 2008 rok



SPIS TREŚCI:

WSTĘP	5
ZASADY OGÓLNE	6
I. INFORMACJE OGÓLNE	7
1.1 Analiza zadaniowa budżetu MOPS	8
II. POMOC ŚRODOWISKOWA	16
2.1 Charakterystyka podopiecznych – klientów	16
2.2 Sieć Terenowych Punktów Pomocy Społecznej	17
2.2.1 Praca i zadania pracowników socjalnych	23
2.3 Pomoc materialna	28
2.3.1 Charakterystyka przyznawanych świadczeń	28
2.3.2 Świadczenia dla osób mogących marnotrawić przyznaną pomoc	29
2.4 Praca socjalna dla różnych grup podopiecznych	30
2.5 Porady prawne	33
2.6 Realizacja Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej PEAD	33
2.7 Ocena realizacji celów oraz efektywność	33
III. WSPÓŁPRACA ZE SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ	35
3.1 Współpraca ze środowiskiem lokalnym w zakresie społecznej readaptacji osób bezrobotnych	36
3.2 Dotowanie zadań pomocy społecznej realizowanych przez podmioty uprawnione	36
3.3 Zlecanie usług podmiotom niepublicznym na podstawie ustawy Prawo Zamówień Publicznych (Dz. U. z 2006r., nr 164, poz. 1163)	39
3.4 Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych	42
3.4.1 Wolontariat	42
3.4.2 Dochody własne i darowizny na rzecz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	43
3.4.3 Darowizny na rzecz podopiecznych	43
3.5 Ocena realizacji celów oraz efektywność	44
IV. SYSTEM OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ	45
4.1 Wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych	46
4.1.1 Praca socjalna	46
4.1.2 Poradnictwo specjalistyczne	46
4.1.3 Programy dla rodziców i dzieci	52
4.1.4 Lokalna Sieć Świetlic Środowiskowych	54
4.1.5 Lokalna sieć środowiskowych klubów młodzieżowych	57
4.1.6 Mieszkanie chronione dla młodzieży	60
4.2 Całodobowa opieka nad dzieckiem – formy prorodzinne	60
4.2.1 Rodziny zastępcze	60
4.2.2 Zawodowe rodziny zastępcze	62
4.2.3 Usamodzielniani wychowankowie	63
4.3 Całodobowa opieka nad dzieckiem – formy instytucjonalne	64
4.3.2 Dzieci poza rodziną naturalną	65
4.4 Pomoc dla dzieci	66
4.5 Udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2008” w zakresie systemu opieki nad dziećmi i rodziną	69
4.5.1 Ograniczenie zagrożeń w rejonie dworca PKP i wzrost poczucia bezpieczeństwa osób korzystających z tego obiektu	69
4.5.2 Ograniczenie dysproporcji społecznych	69
4.6 Ocena realizacji celów oraz efektywność	71
V. SYSTEM OPIEKI NAD OSOBAMI STARSZYMI I NIEPEŁNOSPRAWNYMI	76
5.1 Praca socjalna	77
5.2 Usługi opiekuńcze	77
5.3 Sieć lokalnych Dziennych Domów Pomocy Społecznej	79
5.4 Sieć lokalnych klubów	80
5.5 Mieszkanie chronione	80
5.6 Domy pomocy społecznej	81
5.7 Realizacja programu „Bezpieczna przystań” w roku 2008	82
5.8 Ocena realizacji celów oraz efektywność	83
VI. SYSTEM POMOCY OSOBOM ZABURZONYM PSYCHICZNIE I ICH RODZINOM	86
6.1 Praca socjalna	87
6.2 Poradnictwo specjalistyczne	87

6.3 Specjalistyczne usługi opiekuńcze (pielęgnacyjne)	88
6.4 Specjalistyczne usługi opiekuńcze (psychologiczne)	89
6.5 Sieć Środowiskowych Domów Samopomocy	90
6.6 Hostel	92
6.7 Ocena realizacji celów oraz efektywność	92
VII. SYSTEM POMOCY BEZDOMNYM	94
7.1 Sekcja ds. Bezdomnych	95
7.2 Trójstopniowy system usamodzielnienia osób bezdomnych	95
7.2.1 Ogrzewalnie i Schronisko	95
7.2.2 Dom Noclegowy i Hotel Pomocy Społecznej	96
7.2.3 Mieszkania Readaptacyjne	98
7.3 Programy realizowane na rzecz osób bezdomnych	99
7.4 Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz osób bezdomnych prowadzone w związku z udziałem w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2008”	101
7.4.1. Działania prowadzone przez pracowników MOPS w 2008 r. w powyższym obszarze:	101
7.4.2. Skuteczność podejmowanych działań.	102
7.5 Ocena realizacji celów programu oraz efektywność	103
VIII. SYSTEM WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	105
8.1 Rehabilitacja zawodowa	107
8.2 Rehabilitacja społeczna	107
8.3 Poradnictwo specjalistyczne dla osób niepełnosprawnych	108
8.4 Rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.	108
8.5 Orzekanie o stopniu niepełnosprawności	109
8.6 Ocena realizacji celów oraz efektywność	111
IX. POMOC RODZINIE W KRYZYSIE I PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	112
9.1 Praca socjalna	112
9.2 Sieć Dzielnicowych Interwencyjnych Zespołów Interdyscyplinarnych	112
9.3 Ośrodki Interwencji Kryzysowej	112
9.4 Współpraca ze Śląskim Stowarzyszeniem „Ad Vitam Dignam”	115
9.5 Współpraca ze Stowarzyszeniem im. Marii Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobietom	115
9.6 Dyżury konsultacyjno-terapeutyczne	115
9.7 Udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2008.”	116
9.8 Ocena realizacji celów oraz efektywność	118
9.9 Inne działania	119
X. POMOC RODZINIE Z PROBLEMEM BEZROBOCIA	121
10.1 Praca socjalna i poradnictwo specjalistyczne	122
10.2 Klub Integracji Społecznej	127
10.3 Inkubator Gospodarki Społecznej	127
10.4 Projekt systemowy „Damy Radę – Program Aktywizacji Zawodowej i Społecznej w Katowicach” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	130
10.5 Projekty konkursowe współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego	137
10.5.1 Projekt „Ja Wam jeszcze pokażę... aktywne wsparcie szkoleniowo-doradcze dla osób po 45 roku życia pozostających bez pracy”	137
10.5.2 Projekt „Klucz do kariery - program aktywizacji zawodowej i społecznej młodzieży 15-25 lat” ..	139
10.5.3 Projekt „Nowe perspektywy – program aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi”	140
10.6 Współpraca z podmiotami zewnętrznymi	141
10.7 Wolontariat osób bezrobotnych	143
10.8 Pracownia komputerowa MOPS	143
10.9 Ocena realizacji celów oraz efektywność	144
XI. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ	146
11.1 Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin	147
11.2 Działania Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin na rzecz osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.	151
11.3 Ocena realizacji celów oraz efektywność	152
XII. ŚWIADCZENIA RODZINNE, ZALICZKA ALIMENTACYJNA I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY	154
12.1 Świadczenia rodzinne	155
12.2 Zaliczka alimentacyjna	156
12.3 Fundusz alimentacyjny	157
XIII. PROWADZENIE POSTĘPOWAŃ WOBEC DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH	158
XIV. DODATKI MIESZKANIOWE	159

14.1 Rozpatrywanie wniosków o dodatki mieszkaniowe.....	159
14.2 Ocena realizacji celów oraz efektywność	161
ZAKOŃCZENIE	162
ZAŁĄCZNIK 1 - STRUKTURA ORGANIZACYJNA I ZATRUDNIENIE.....	163
ZAŁĄCZNIK 2 – PROMOCJA OŚRODKA.....	164
ZAŁĄCZNIK 3 – INFORMATYZACJA.....	168
ZAŁĄCZNIK 4 - ZESTAWIENIE REMONTÓW I INWESTYCJI ZREALIZOWANYCH W 2008 ROKU	170

WYJAŚNIENIA SKRÓTÓW UŻYTYCH W SPRAWOZDANIU

AOpMiH – Agencja Opiekuńczo – Medyczna i Handlowa
B O – beneficjenci ostateczni
CPU – Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin
CRS – Centrum Rehabilitacji Społecznej i Poradnictwa Specjalistycznego w sprawach dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi
DDPS – Dzienny Dom Pomocy Społecznej
DN – Dom Noclegowy
DPS – Dom Pomocy Społecznej
EFS – Europejski Fundusz Społeczny
GUS – Główny Urząd Statystyczny
GZE – Górnośląski Zakład Energetyczny
IPD – Indywidualny Plan Działania
IW EQUAL – Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL
KIS – Klub Integracji Społecznej
KWK – Kopalnia Węgla Kamiennego
MCh – Mieszkanie Chronione
MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MZON – Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności
NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO – Organizacje pozarządowe
OHP – Ochotniczy Hufiec Pracy
OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej
OW – Ośrodek Wsparcia
PCAL – Program Centrum Aktywności Lokalnej
PCK – Polski Czerwony Krzyż
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
POKL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
PZP – Prawo Zamówień Publicznych
ROEFS – Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego
ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
SM – Spółdzielnia Mieszkaniowa
SRPD – Sekcja ds. Realizacji Projektu „Damy Radę”
SRPJ – Sekcja ds. Realizacji Projektu „Ja wam jeszcze pokażę...”
SRPK – Sekcja ds. Realizacji Projektu „Klucz do kariery”
SRPN- Sekcja ds. Realizacji Projektu „Nowe perspektywy”
SWR – Stowarzyszenie Współpracy i Partnerstwa Lokalnego
ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy
TPPS – Terenowy Punkt Pomocy Społecznej
WISP – Inkubator Gospodarki Społecznej
WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej
WUP – Wojewódzki Urząd Pracy
ZPDR – Zespół Pomocy Dzieciom i Rodzinom
ZAB – Zespół Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych
ZPS – Zespół Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin

WSTĘP

Prezentujemy kompleksowe opracowanie, które obrazuje szerokie spektrum zadań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach.

Mijający 2008 rok upłynął pod znakiem dużych zmian na rynku pracy oraz zmian w sytuacji społeczno – ekonomicznej w kraju i regionie.

Duże znaczenie miały też dla funkcjonowania Ośrodka nowe możliwości, jakie wiązały się z pozyskaniem i wykorzystaniem funduszy unijnych.

Zaobserwować można było zmiany w strukturze osób korzystających z pomocy Ośrodka. Modyfikacji uległy formy wsparcia świadczonego na rzecz mieszkańców miasta Katowice w trudnej sytuacji życiowej, rozbudowany został znacząco potencjał Ośrodka rzutujący na wyższą jakość świadczonych usług.

Uruchomiono szereg działań skierowanych na zmianę wizerunku pomocy społecznej oraz na promowanie inicjatyw i projektów realizowanych na terenie miasta Katowice stanowiących odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców.

Duży nacisk położony został też na rozbudowanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w tym w oparciu o formułę partnerską, stale rozbudowywano współdziałanie ze środowiskiem lokalnym:

- Pogłębiono współpracę Ośrodka z Komendą Miejską Policji w Katowicach, Strażą Miejską w ramach „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2008”,
- Prowadzono działania nakierowane na promocję Ośrodka i miasta Katowice poprzez konferencję, kontakty z mediami, materiały promocyjne (w tym maskotka Mopsik),
- Zintensyfikowano współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy, w ramach której zawarto umowę partnerską pomiędzy Ośrodkiem a PUP dot. realizacji projektu: „Damy Radę” w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego”,
- Nieustannie pracownicy Ośrodka włączają się w realizację programów partnerskich np.: „Bezpieczna Przystań” (We współpracy m.in. z Komendą Miejską Policji),
- Rozbudowano pracę ze społecznością lokalną – 2 programy PCAL realizowane na terenie 2 dzielnic miasta Katowice: Szopienice, Nikiszowiec,
- Stworzono, jak do tej pory jedyny w Polsce, Zespół Interdyscyplinarny o charakterze strategicznym,
- Uruchomiono Rodzinny Dom Pomocy Społecznej, gdzie zapewniono usługi bytowe oraz opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku wymagają pomocy innych osób, w sprzyjającej rodzinnej atmosferze.
- W wyniku intensywnych działań streetworkingu spadła liczba osób bezdomnych – między innymi przebywających na dworcu PKP i w jego okolicach,
- Rozpoczęto realizację nowego zadania – przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

ZASADY OGÓLNE

1. Wsparcie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

2. Usamodzielnianie rodziny

Rodzina, w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności.

Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współudziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

3. Zasada pomocniczości

Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, Kościołów, organizacji pozarządowych.

Wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać. Formy wsparcia dziennego powinny być wykorzystane przed formami całodobowymi.

4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Działania powinny służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych oraz integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

I. INFORMACJE OGÓLNE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest samodzielną jednostką samorządową, powołaną uchwałą Miejskiej Rady Narodowej Katowic Nr XIII/82/90 z dnia 28 lutego 1990 roku dla realizacji zadań pomocy społecznej. Ośrodek działa zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (*jednolity tekst Dz. U. z 2008r, Nr 115, poz. 728 z późniejszymi zmianami*).

Przedmiotem działalności Ośrodka są zadania wynikające z:

- 1) ustawy o pomocy społecznej,
- 2) ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (*w tym realizacja zadań finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz zadań wykonywanych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności*)
- 3) ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
- 4) ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- 5) ustawy o repatriacji,
- 6) ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- 7) ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz o zaliczce alimentacyjnej (do 30.09.2008r) ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (od 1.10.2008r.)

Środki na realizację zadań pomocy społecznej pochodzą ze środków budżetu miasta i z dotacji rządowych, a zadania dzieli się odpowiednio na zadania własne i zadania zlecone.

Plan finansowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach na rok 2008 wynosi:

zadania własne i zlecone	- 133 324 567 zł
fundusz celowy PFRON	- 6 572 660 zł
RAZEM:	139 897 227zł

Środki otrzymane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach za IV kwartały 2008 roku wynoszą:

zadania własne i zlecone	- 122 420 749 zł
fundusz celowy PFRON	- 6 571 601 zł
RAZEM:	128 992 350 zł

W okresie sprawozdawczym MOPS wykorzystał:

	Wykorzystane środki (w zł.)
Zadania własne gminy	66 935 051
Zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej	43 690 828
Zadania powiatu	11 031 172
Zadania realizowane przez powiat z zakresu administracji rządowej	763 698
Fundusz celowy PFRON	6 570 595
RAZEM:	128 991 344

1.1 Analiza zadaniowa budżetu MOPS

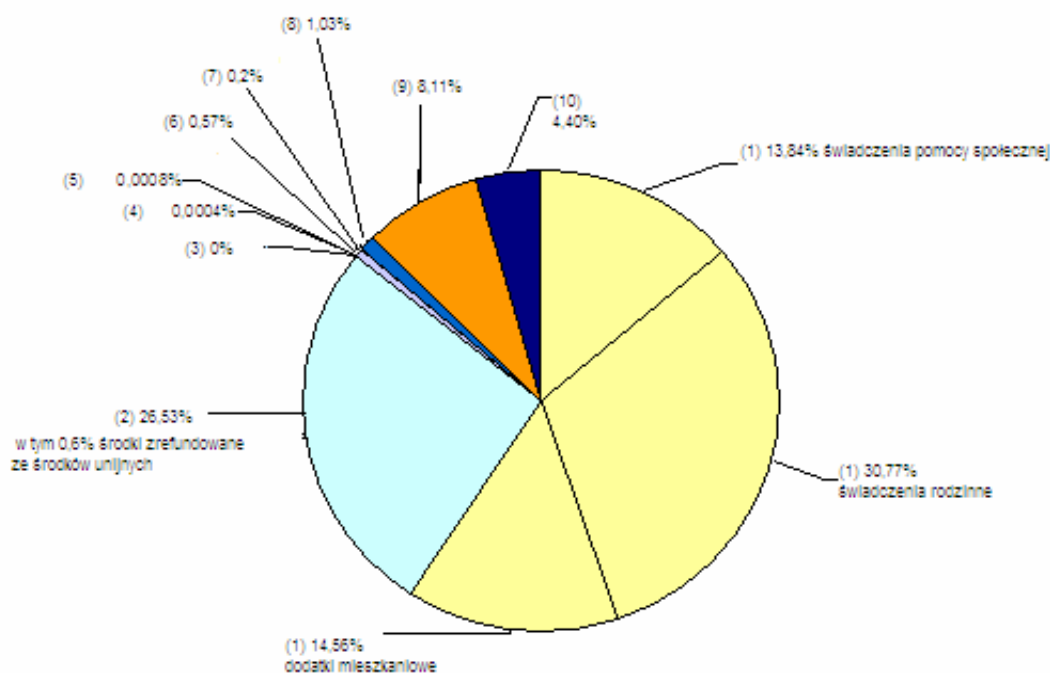
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o dodatkach mieszkaniowych, o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej oraz udziela świadczeń finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W 2008 roku Ośrodek rozpoczął realizację projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wykonanie wydatków w 2008 roku i poprzednim kształtuje się na tym samym poziomie. Jednak struktura wydatków jest odmienna. Wynika ona ze spadku liczby przyznawanych świadczeń w formie pieniężnej. Natomiast wzrosły wydatki na pomoc w formie niepieniężnej tj. praca socjalna, poradnictwo i usługi realizowane przez pracowników Ośrodka i podmioty współpracujące oraz wydatki w ramach realizacji projektów unijnych.

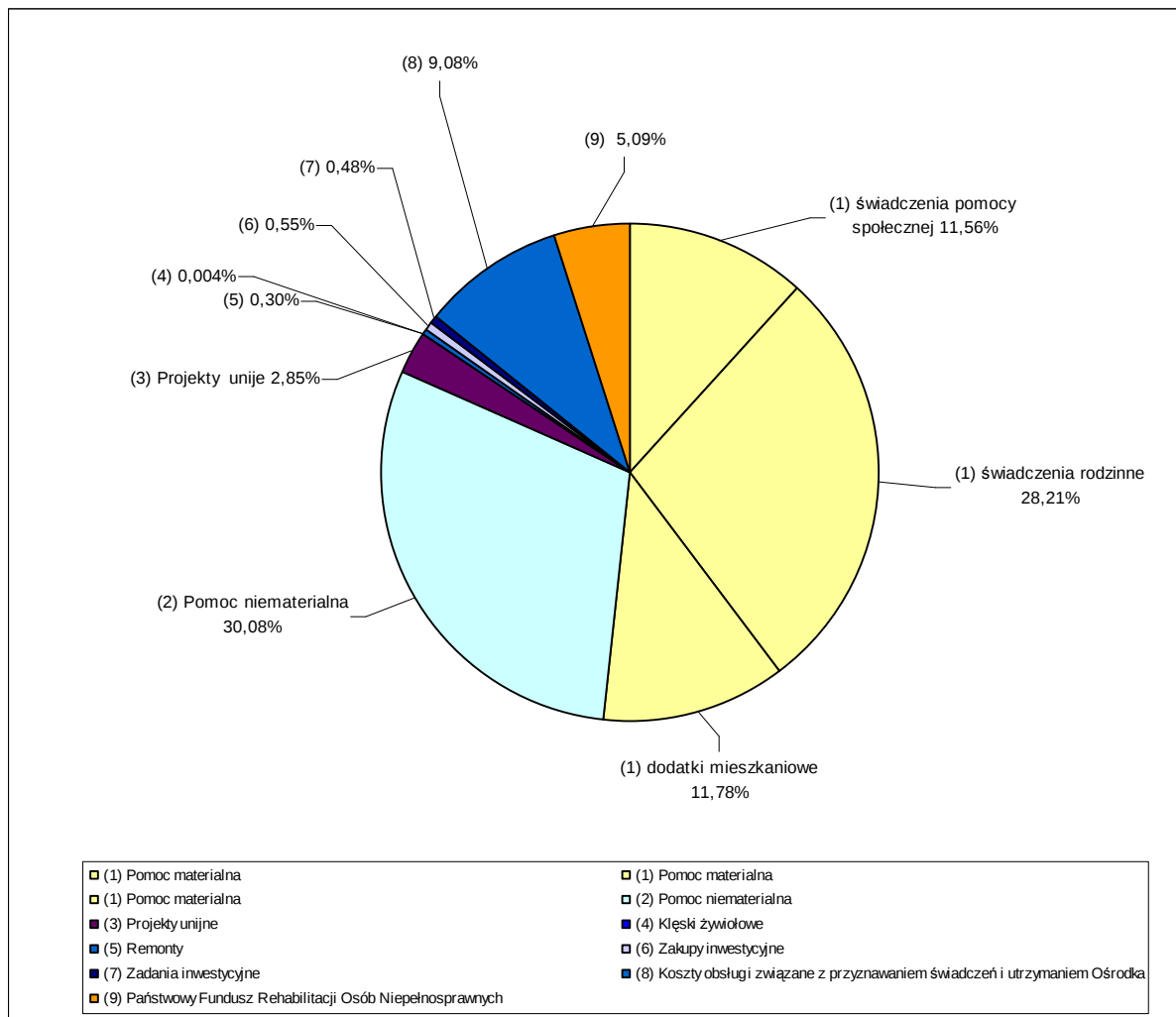
	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Budżet MOPS (łącznie z funduszem celowym PFRON)	56 223 672	78 501 480	117 140 415	126 423 190	128 970 975	128 991 344
% wzrostu w roku 2008 w stosunku do roku 2003:						129%
% wzrostu w roku 2008 w stosunku do roku 2007:						0,02%

Porównanie wydatków MOPS w latach 2007-2008

2007

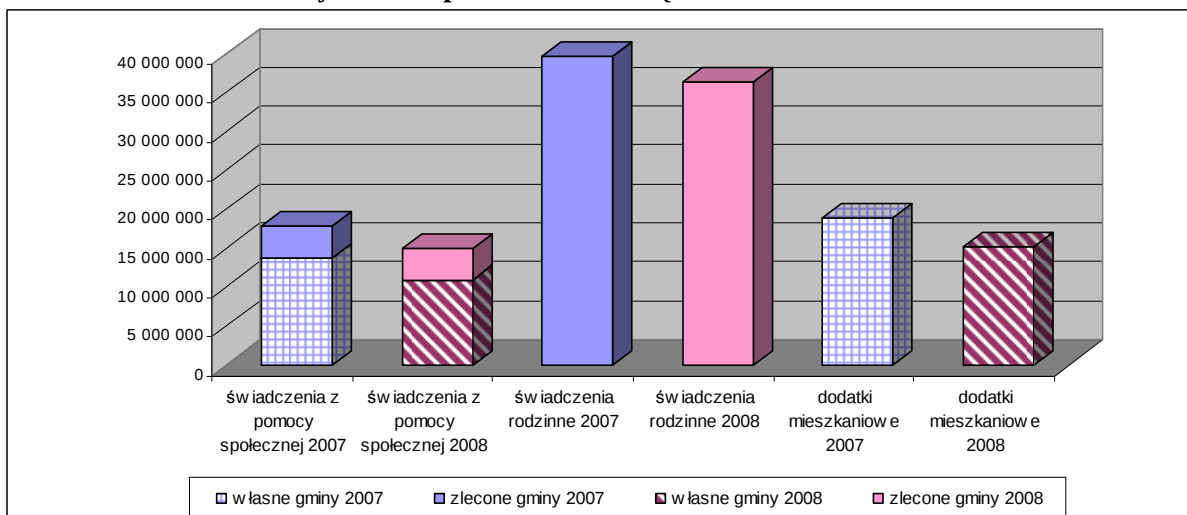


2008



I. POMOC MATERIALNA

Wydatki na pomoc materialną w latach 2007-2008



Wielkość pomocy materialnej udzielonej 2008 roku spadła w porównaniu do roku 2007. Spadek taki obserwuje się już kolejny rok i wynika on ze wzrostu dochodów mieszkańców

Katowic, spadku stopy bezrobocia oraz utrzymania na tym samym poziomie kryteriów dochodowych uprawniających do otrzymania pomocy.

1. Świadczenia z pomocy społecznej na bieżące potrzeby rodziny

Przyznawanie świadczeń z pomocy społecznej na bieżące potrzeby rodziny jest rozumiane jako wsparcie w prowadzonej pracy socjalnej, mającej na celu usamodzielnienie klienta, szczególnie jeśli są one przyznawane w formie warunkowej. Uzyskanie pomocy materialnej, wyższej niż obligatoryjna, uzależnione jest od zgody klienta na współudział w przezwyciężaniu przyczyn własnej trudnej sytuacji bytowej. Świadczenia z pomocy społecznej udzielane są w szczególności w formie zasiłków stałych, okresowych oraz celowych.

W 2008 roku pomoc w formie świadczeń dla **10373** podopiecznych wyniosła **14 916 403,15 zł**.

2. Świadczenia rodzinne, zaliczki alimentacyjne/świadczenia z funduszu alimentacyjnego

W miesiącu kwietniu 2004 roku MOPS przyjął do wykonania zadania wynikające z wejścia w życie ustawy o świadczeniach rodzinnych – wypłata świadczeń rodzinnych i opiekuńczych oraz koszty obsługi tych świadczeń. Kolejno od 1 września 2005 roku, a następnie od 1 września 2006r. nastąpiło rozszerzenie zadań gminy w zakresie przyznawania i wypłaty świadczeń rodzinnych. Od 2007 roku Ośrodek wypłaca świadczenia rodzinne rozszerzonej grupie świadczeniobiorców. W 2008 roku wypłacono:

⇒ świadczenia rodzinne w kwocie: **30 740 046,20 zł** dla **13124** rodzin

⇒ składki zdrowotne w kwocie **43 805,79 zł** dla **104** osób

⇒ składki emerytalno-rentowe dla podopiecznych w kwocie: **204 616,81 zł** dla **164** osób

Koszt przyznanych w 2008 roku świadczeń rodzinnych wyniósł: **30 988 468,80 zł**.

Do 30 września 2008 roku Ośrodek przyznawał i wypłacał zaliczki alimentacyjne. Od 1 października 2008 roku rozpoczął realizację ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Wypłacane świadczenia oraz koszty ich obsługi są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa. Koszty obsługi finansowane w ramach dotacji z budżetu wynoszą 3% wydatków na świadczenia.

Koszt wypłaconych w 2008 roku zaliczek alimentacyjnych wyniósł **3 702 308,99 zł** dla **2400** osób, natomiast świadczeń z funduszu alimentacyjnego **1 692 225,00 zł** dla **2646** osób.

Łącznie wypłacono **5 394 533,99 zł**.

3. Dodatki mieszkaniowe

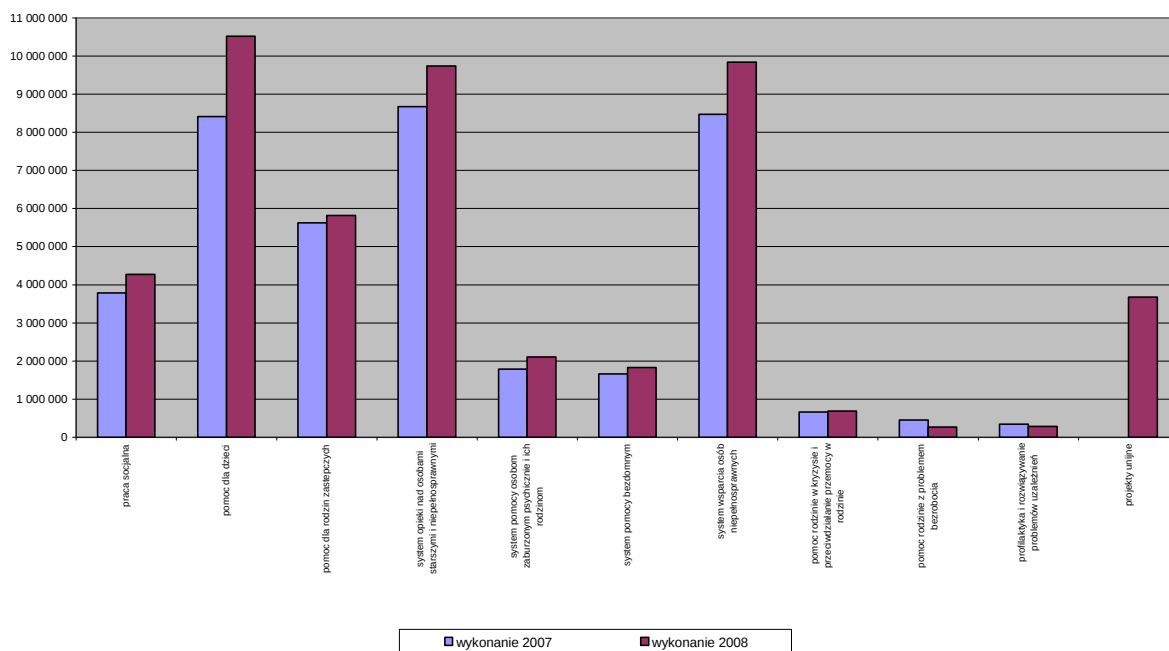
Z dniem 1 stycznia 2005 roku MOPS przyjął do wykonania zadania wynikające z ustawy o dodatkach mieszkaniowych – przyznawanie i wypłata dodatków mieszkaniowych.

W 2008 roku wypłacono dodatki mieszkaniowe w kwocie: **15 200 254,73 zł** dla **9026** rodzin.

II. POMOC NIEMATERIALNA

Pomoc niematerialna jest udzielana osobom starszym i niepełnosprawnym, rodzinom zastępczym, rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osobom bezrobotnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi, osobom bezdomnym, osobom uzależnionym od alkoholu oraz ofiarom przemocy. Pomoc ta jest realizowana w formie rzeczowej i instytucjonalnej.

Wydatki na pomoc niematerialną w latach 2007-2008



Wielkość udzielanej pomocy niematerialnej wzrosła o **13,8%** w roku 2008 w porównaniu do roku 2007 w związku z rozszerzeniem zakresu zadań realizowanych przez Ośrodek.

- Praca socjalna – wzrost wydatków w 2008 roku wynika ze wzrostu liczby etatów dla osób wykonujących pracę pracownika socjalnego, w związku z tym z rozszerzenia zakresu zadań realizowanych w ramach pracy socjalnej, wzrostu wynagrodzeń pracowników Ośrodka, ponadto wzrosły dotacje przekazywane organizacjom prowadzącym pracę socjalną wśród mieszkańców.

- Pomoc dla dzieci – w 2008 roku wzrosły wydatki na działalność świetlic środowiskowych, (w tym wzrost stawki żywieniowej) zarówno prowadzonych przez MOPS, jak i przez organizacje pozarządowe, ponadto znacznemu wzrostowi uległy środki przeznaczone na dożywianie dzieci (również wzrost stawki żywieniowej w szkołach).

- System pomocy osobom zaburzonej psychicznie i ich rodzinom – w 2008 roku nastąpił wzrost wydatków, głównie z uwagi na całoroczną już działalność utworzonego w grudniu 2007 roku Środowiskowego Domu Samopomocy prowadzonego przez Caritas, ponadto ŚDS-y prowadzone przez organizacje pozarządowe otrzymały środki na doposażenie oraz drobne remonty z zadań zleconych.

- System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi – wielkość środków przeznaczonych na realizację zadania jest wyższa w związku ze wzrostem wydatków przeznaczonych na usługi opiekuńcze (w ramach zakupu usług lub jako udzielenie dotacji), wzrostem wydatków na opłacenie pobytu mieszkańców Katowic w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów oraz wydatków za zakup usług w mieszkaniu chronionym.

- System wsparcia osób niepełnosprawnych – wzrost wydatków na realizację zadań w ramach tego systemu wynika ze zwiększenia wydatków na realizację zadań Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ponadto w 2008 roku nastąpił również wzrost wydatków na dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowych ze środków własnych miasta, wzrost wynika również z dofinansowania ze środków miasta działalności Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

- Pomoc rodzinie z problemem bezrobocia – w 2008 roku wydatki znacznie spadły, co wynika z rozpoczęcia realizacji projektów unijnych głównie skierowanych do osób bezrobotnych.

- Projekty unijne – w 2008 roku w Ośrodku uruchomiona została realizacja 4 projektów dofinansowywanych ze środków unijnych, które skierowane są na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców Katowic, w wyniku czego zaoszczędzono środki miejskie.

ZAKRES POMOCY NIEMATERIALNEJ

1. Pomoc środowiskowa – praca socjalna

Najważniejszym zadaniem w pomocy środowiskowej jest praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi, która jest obowiązkowym zadaniem własnym Miasta, prowadzona przez pracowników socjalnych w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej i Sekcji ds. Bezdomnych przy współudziale Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin oraz innych komórek organizacyjnych MOPS.

W 2008 roku pracą socjalną objęto **10373** rodzin.

Koszt prowadzenia pracy socjalnej wyniósł: **4 278 415,14 zł.**

2. System opieki nad dzieckiem i rodziną

Pomoc dla dzieci

Celem pomocy skierowanej na dzieci jest zabezpieczenie ich niezbędnych potrzeb oraz niedopuszczenie do przejścia nieprawidłowych postaw występujących w domu rodzinnym oraz pomoc dzieciom zagrożonym niedostosowaniem społecznym w nabyciu wzorców zachowania akceptowanych w społeczeństwie. Pomoc ta jest realizowana poprzez:

- ⇒ pomoc instytucjonalną: Świetlice Środowiskowe, Środowiskowy Klub Młodzieżowy prowadzone lub dofinansowywane przez MOPS, z których skorzystało **978** dzieci, a których utrzymanie kosztowało: **3 002 301,61 zł**
- ⇒ dofinansowywanie wypoczynku letniego dla **1824** dzieci, na kwotę **1 123 544,05 zł**
- ⇒ dofinansowanie do „zielonej szkoły” dla **204** dzieci, na kwotę **78 158,23 zł**
- ⇒ wyprawki szkolne dla **27** dzieci, na kwotę **3 900,00 zł**
- ⇒ obiady dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum (w tym m.in.: obiady dowożone przez Ośrodek św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej oraz wydawane przez Bistro „Liliput”) dla **4178** dzieci, na kwotę **3 495 274,22 zł**
- ⇒ dożywianie w żłobku i przedszkolu dla **1752** dzieci, na kwotę **1 487 960,11 zł**
- ⇒ dożywianie dodatkowe dla **102** dzieci, na kwotę **68 632,07 zł**
- ⇒ poradnictwo dla rodzin z dziećmi i młodzieży **261 241,62 zł**
- ⇒ dotacje dla organizacji pozarządowych realizujących zadania pomocy dla dzieci w kwocie: **324 165,00 zł**
- ⇒ realizacja programów dla rodzin z dziećmi (m. in. ”Rodzina”, „Mój dom moją przystanią dla rodzin wielodzietnych i niepełnych”, „Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce”) na kwotę: **663 538,49 zł**
- ⇒ bilety dla **36** dzieci na dojazd do szkół, na kwotę: **4 916,00 zł**
- ⇒ bilety dla **24** dzieci z rodzin wielodzietnych na dojazd do szkół, na kwotę: **5 926,00 zł**

Koszt pomocy dla dzieci w 2008 roku wyniósł: **10 519 557,40 zł.**

Pomoc dla rodzin zastępczych i usamodzielniających się wychowanków

Rodziny zastępcze oraz usamodzielniający się wychowankowie zarówno rodzin zastępczych, jak i placówek opiekuńczo – wychowawczych objęte są pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w formie finansowej i rzeczowej:

- ⇒ świadczenia dla **452** rodzin zastępczych, w wysokości **4 482 160,06 zł**
- ⇒ potrzeby dziecka oczekującego na umieszczenie w rodzinie zastępczej dla **15** dzieci, na kwotę: **14 100,00 zł**
- ⇒ wynagrodzenia i składki dla **12** zawodowych rodzin zastępczych, w kwocie: **427 945,54 zł**
- ⇒ pomoc dla **125** usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych, w wysokości **553 358,43 zł**
- ⇒ pomoc dla **62** usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych, w wysokości **267 070,01 zł**

- ⇒ prowadzenie mieszkania chronionego dla **12** usamodzielniających się wychowanków, utrzymanie mieszkania kosztowało: **10 735,97 zł**
- ⇒ prowadzenie 2 ośrodków adopcyjno-opiekuńczych przez organizacje pozarządowe, które otrzymały dotacje na kwotę: **62 621,00zł.**

Koszt pomocy dla rodzin zastępczych w 2008 roku wyniósł: **5 817 991,01 zł.**

Łącznie na system opieki nad dzieckiem i rodziną wydatkowano: **16 337 548,41 zł**

3. System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

Celem pomocy osobom starszym jest utrzymanie tych osób jak najdłużej w środowisku zamieszkania. W tym celu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi następujące działania:

- ⇒ w miejscu zamieszkania:
 - świadczenie usług opiekuńczych i opiekuńczo-medycznych dla **1270** osób na kwotę **2 162 623,36 zł**
 - dzienne domy pomocy społecznej dofinansowywane przez MOPS, z których skorzystało 770 osób, na kwocie **3 414 469,59 zł**
- ⇒ pomoc instytucjonalną:
 - prowadzenie mieszkania chronionego, z którego skorzystało **19** osób na kwotę: **220 561,72 zł**
 - ponoszenie odpłatności za pobyt **180** mieszkańców Katowic w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów, na kwotę **2 965 802,66 zł**
- ⇒ dotacje dla organizacji pozarządowych realizujących zadania pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym w kwocie **979 299,00 zł**

Koszt pomocy dla osób starszych w 2008 roku wyniósł: **9 742 756,33 zł.**

4. System pomocy osobom zaburzonym psychicznie i ich rodzinom

Pomoc dla osób zaburzonych psychicznie, aby była skuteczna musi być prowadzona poprzez sieć placówek wzajemnie ze sobą współpracujących, kompleksowo pomagających osobie chorej, w tym bezpośrednio w środowisku zamieszkania. W tym celu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej:

- ⇒ organizuje i finansuje dla podopiecznych specjalistyczne usługi opiekuńcze dla **33** osób, na kwotę: **56 325,11 zł**
- ⇒ prowadzi Centrum Rehabilitacji Społecznej świadczące różnego typu usługi dla osób zaburzonych psychicznie, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze polegające na uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pielęgnacji – jako wspieranie procesu leczenia oraz pomocy mieszkaniowej dla **100** osób oraz poradnictwo specjalistyczne, łącznie na kwotę **605 006,08 zł**
- ⇒ finansuje usługi świadczone przez środowiskowe domy samopomocy, z których skorzystało **150** osób, koszt **1 442 735,89 zł.**

Koszt pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2008 roku wyniósł **2 104 067,08 zł.**

5. System pomocy bezdomnym

Osoby bezdomne kierowane są do placówek dla nich przeznaczonych, w tym prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej:

- ⇒ udzielenie schronienia w Domu Noclegowym i filii Domu Noclegowego dla **194** osób, na kwotę **622 669,33 zł**
- ⇒ pomoc dla **146** bezdomnych kobiet i dzieci w Hotelu Pomocy Społecznej oraz filiach Hotelu Pomocy Społecznej, na kwotę **627 598,55 zł**
- ⇒ pomoc w formie pracy socjalnej w Sekcji ds. Bezdomnych, **143 520,53 zł**

- ⇒ zakup usług noclegowych w Ośrodku Św. Jacka przy Caritas Archidiecezji Katowickiej dla **102** osób bezdomnych, w kwocie **258 081,40 zł**
- ⇒ realizacja programów na rzecz osób bezdomnych w kwocie **10 770,00 zł**, którymi objęto **11** osób
- ⇒ dotacje dla organizacji pozarządowych realizujących zadania pomocy osobom bezdomnym (ogrzewalnie) w kwocie **162 674,00 zł**.

Koszt pomocy dla osób bezdomnych w 2008 roku wyniósł **1 825 313,81 zł**.

6. System wsparcia osób niepełnosprawnych

Celem pomocy osobom niepełnosprawnym jest umożliwienie im pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. W tym celu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi następujące działania:

- ⇒ poradnictwo dla osób niepełnosprawnych świadczone przez organizacje pozarządowe, koszt udzielonych dotacji wyniósł **255 928,00 zł**
- ⇒ orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Łączny koszt poniesiony na orzekanie wyniósł **417 454,13 zł**, wydano **3992** orzeczeń,
- ⇒ realizacja zadań na rzecz osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, wielkość wydatków na rehabilitację społeczną, zawodową wyniosła **6 570 595,02 zł**, świadczeniami objęto **1878** osób
- ⇒ dotacje dla organizacji pozarządowych realizujących zadania pomocy osobom niepełnosprawnym, w kwocie **173 628,00 zł**
- ⇒ zakup usług rehabilitacyjnych w ośrodkach dla niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w kwocie **2 132 669,11 zł**
- ⇒ dofinansowanie ze środków budżetu miasta kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej – kwota **290 748,33 zł**

Koszt pomocy dla osób niepełnosprawnych w 2008 roku wyniósł **9 841 022,59 zł**.

7. Pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy

Pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej oraz znajdujących się w innych sytuacjach kryzysowych prowadzą pracownicy Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS, Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Stowarzyszeniu „Ad Vitam Dignam” oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony przez Stowarzyszenie im. M. Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobietom. Koszt tej pomocy wyniósł **690 151,88 zł**.

W 2008 roku z pomocy skorzystało **1292** osób.

8. Pomoc rodzinie z problemem bezrobocia

Celem pomocy rodzinom z problemem bezrobocia jest zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia w rodzinie. W tym celu, na terenie Ośrodka indywidualne poradnictwo zawodowe świadczone jest przez pracowników Zespołu Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych, a indywidualne poradnictwo psychologiczne przez pracowników Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin. Zespół Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych zajmuje się ponadto :

- ⇒ realizacją programów specjalistycznych, opracowywaniem nowych programów i prowadzeniem superwizji realizowanych programów dla osób bezrobotnych – kwota **54 230,10 zł**
- ⇒ prowadzeniem Wirtualnego Inkubatora Gospodarki Społecznej – projektu realizowanego w ramach partnerstwa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach ze Stowarzyszeniem Współpracy Regionalnej przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Katowicach – kwota **217 333,14 zł**.

Koszt pomocy rodzinie z problemem bezrobocia w 2008 roku wyniósł **271 563,24 zł**

9. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Pomoc dla osób z problemem alkoholowym (uzależnionych lub osób, gdzie podejrzewane jest uzależnienie od alkoholu) prowadzona jest w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach w formie następujących programów:

- ⇒ program profilaktyczno-edukacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin,
- ⇒ program diagnostyczny problemu alkoholowego,
- ⇒ program motywująco-wspierający proces leczenia odwykowego oraz
- ⇒ programy profilaktyczne adresowane do konkretnego beneficjenta z uwzględnieniem indywidualnego zapotrzebowania.

Realizatorem tejże pomocy psychologicznej jest Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin przy współpracy pracowników socjalnych w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej. Koszt tej pomocy wyniósł **282 556,75 zł**

W 2008 roku różnymi formami pomocy objęto **568** osób.

10. Pomoc dla rodzin, które ucierpiały z tytułu zdarzenia losowego związanego z suszą, gradobiciem i trąbą powietrzną.

Wypłacono pomoc pieniężną w wysokości **3 486,00 zł** dla 1 osoby poszkodowanej na skutek trąby powietrznej i gradobicia w 2008 roku.

Wypłacono pomoc pieniężną w łącznej kwocie **1 500,00 zł** dla 3 rodzin, które ucierpiały z tytułu zdarzenia losowego związanego z suszą.

Łącznie z tytułu udzielono pomocy na kwotę **4 986,00 zł**.

11. Realizacja projektów realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W 2008 roku Ośrodek rozpoczął realizację 4 projektów, których wydatki w 2008 roku wyniosły:

- ⇒ „Damy radę – program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” **3 224 038,98 zł**
- ⇒ „Nowe perspektywy – program aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi” **107 435,15 zł**
- ⇒ „Klucz do kariery – program aktywizacji zawodowej i społecznej młodzieży 15-25 lat” **123 029,05 zł**
- ⇒ „Ja Wam jeszcze pokażę...aktywne wsparcie szkoleniowo-doradcze dla osób po 45 roku życia pozostających bez pracy” **225 837,83 zł**

Łącznie w ramach realizacji projektów: **3 680 341,01 zł**

III. POZOSTAŁE WYDATKI

⇒ Remonty. W 2008 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach nakłady na remonty 8 obiektów wyniosły **389 933,90 zł**.

⇒ Zadania inwestycyjne w roku 2008 zostały zrealizowane w 1 obiekcie na kwotę **621 411,81 zł**.

⇒ Zakupy inwestycyjne w roku 2008 zostały dokonane w kwocie **705 539,78 zł**, w tym kwota 248 312,59 zł była przeznaczona na wdrożenie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

⇒ Koszt obsługi związany z przyznawaniem świadczeń i utrzymaniem Ośrodka wyniósł **11 716 075,89 zł**.

Wydatki na koszty obsługi związane z przyznawaniem świadczeń i utrzymaniem Ośrodka w 2008 roku stanowiły 10,4 % ogółu poniesionych wydatków. W porównaniu do roku 2007 (9,9%) nastąpił wzrost wynikający z wydatkowania środków finansowych otrzymanych na

wdrożenie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w kwocie 484 511,96 zł, jak również z podwyżki wynagrodzeń (10%).

II. POMOC ŚRODOWISKOWA

Pomoc środowiskowa stanowi jeden z elementów *Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych* (dział II, rozdział 1). Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym.

Cele szczegółowe to:

- zapewnienie podstawowych warunków życia,
- zaspokajanie tych potrzeb rodzin i osób, które nie mogą być zaspakajane samodzielnie,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom lub minimalizowanie wpływu tych czynników (problemów), które nie mogą być usunięte lub zmienione,
- usamodzielnienie poprzez wspomaganie w rozwiązywaniu problemów i pokonywaniu trudności we współpracy z rodziną.

2.1 Charakterystyka podopiecznych - klientów

W 2008 roku z pomocy środowiskowej MOPS skorzystało **10 373** rodzin w tym:

- 9 921 ze świadczeń pomocy społecznej,
- 452 ze świadczeń dla rodzin zastępczych.

Powód trudnej sytuacji życiowej	liczba rodzin objętych pomocą	
	w roku 2007	w roku 2008
Sieroctwo	3	7
Bezdomność	628	591
Potrzeba ochrony macierzyństwa	231	216
Bezrobocie	4 539	3 695
Niepełnosprawność	4 547	4 363
Długotrwała choroba	3 030	3 056
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	3 035	2 564
Alkoholizm	575	485
Narkomania	15	11
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	29

Najczęściej występującymi problemami trudnej sytuacji życiowej są niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała choroba. W 2008 r. nastąpił po raz kolejny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Jest to zgodne z tendencją spadkową osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Katowicach.

	liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Katowicach	Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą MOPS
2004	15 258	9 963
2005	14 146	8 247
2006	10 810	6 196
2007	6 826	4 539
2008	3 831*	3 695

*stan na dzień 31.12.2008 r.

2.2 Sieć Terenowych Punktów Pomocy Społecznej

Zadania Terenowych Punktów Pomocy Społecznej:

- pomoc materialna,
- praca socjalna skierowana na:
 - rodzinę,
 - grupę,
 - środowisko lokalne,
- poradnictwo prawne i psychologiczne,
- konsultacje w sprawach dotyczących uzależnienia od alkoholu.

Pracownicy socjalni dokonują systemowej diagnozy rodziny, badając jej możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, budują wraz z nią plan pomocy i podejmują różne formy pracy socjalnej, ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów i usamodzielnienie rodzin z różnymi dysfunkcjami. Ścisłe współpracują ze specjalistami i konsultantami w diagnozie, planowaniu i prowadzeniu pracy socjalnej.

Pracownicy socjalni tworzą i realizują programy dla grup z konkretnymi problemami, które mają charakter grup wsparcia lub grup samopomocowych, przy wykorzystaniu wolontariatu i zasobów dzielnicy.

Pracownicy socjalni współpracują z działającymi w dzielnicy instytucjami, organizacjami, w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy. Ważną formą aktywizacji społeczności lokalnej jest wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi. Pracownicy socjalni wraz z organizacjami i grupami nieformalnymi współtworzą politykę pomocy społecznej w dzielnicy.

Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 1

ul. Andrzeja 10

(Śródmieście - Zachód)

2008 rok	Osoby starsze i niepełnosprawne	Bezrobotni	Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	Rodziny zastępcze i usamodzielniani wychowankowie	RAZEM
Liczba rodzin objętych pomocą	347	161	412	60	980
Liczba przeprowadzonych wywiadów	1123	425	1429	42	3020
Liczba etatów pracowników socjalnych	3	1	5	2	11

W rejonie tym działają:

- **Med-Serwis ul. Piotra Skargi 8,**
- **Świetlica Środowiskowa Katolickiej Fundacji Dzieciom,** ul. Kilińskiego 15,
- **Świetlica Środowiskowa zwana Klubem „Szansa dla Każdego”,** prowadzony przez **Stowarzyszenie „Szansa dla każdego”,** ul. 3 – go Maja 36/2 ,
- **Centrum Informacji i Poradnictwa dla Kobiet** prowadzone przez **Ligę Kobiet Polskich,** ul. Kordeckiego 2,
- **Ogrzewalnia dla bezdomnych** prowadzona przez **Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta,** ul. Sądowa 1,
- **Polski Komitet Pomocy Społecznej** Zarząd Miejski i Okręgowy w Katowicach, ul. Kozielska 4a,
- **Polski Czerwony Krzyż Śląski Zarząd Okręgowy,** ul. PCK 8,
- **Chrześcijańska Organizacja Charytatywna „Tabita”,** ul. Młyńska 17,
- **Polski Związek Niewidomych, Koło Terenowe Katowice,** ul. Andrzeja 13 integracja i rehabilitacja osób niewidomych,
- **Stowarzyszenie Krzewienia Edukacji Finansowej SKS. Ośrodek Doradztwa Finansowego i Konsumenckiego** ul. Piotra Skargi 8,
- **Instytut Współpracy i Partnerstwa Lokalnego** ul. Żwirki i Wigury 14/3,
- **Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym „Szansa”** ul. PCK 2,
- **Ośrodek Poradnictwa i Terapii Psychologicznej** prowadzony przez **Stowarzyszenie Psychologów Chrześcijańskich,** ul. Chopina 6/6,
- **Stowarzyszenie Na Rzecz Niepełnosprawnych SPES** ul. Kościuszki 46,

- **Dom Pomocy Społecznej „Przystań”,** ul. Adamskiego 22,
- **Przedszkole Niepubliczne przy Rzymsko-Katolickiej Parafii Św. Apostołów Piotra i Pawła,**
- **Świetlica Środowiskowa im. Św. Wojciecha,** ul. Chopina 8c/1 prowadzona przez **Caritas Archidiecezji Katolickiej.**

Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 2

ul. Warszawska 42

(Osiedle Paderewskiego, śródmieście Wschód)

2008 rok	Osoby starsze i niepełnosprawne	Bezrobotni	Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	Rodziny zastępcze	RAZEM
Liczba rodzin objętych pomocą	356	95	392	63	906
Liczba przeprowadzonych wywiadów	1053	203	1295	59	2610
Liczba etatów pracowników socjalnych	4	1	5	1	11

W rejonie tym działają:

- **Jadłodajnia** prowadzona przez **Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne**, ul. Jagiellońska 19,
- **Ogrzewalnia dla bezdomnych** prowadzona przez **Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne**, ul. Sienkiewicza 32,
- **Jadłodajnia** prowadzona przez **Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety**, Katowice, ul. Warszawska 52,
- **Jadłodajnia** przy **Rzymsko - Katolickiej Parafii Pod Wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP**, Pl. Szramka 1,
- **Punkt wydawania odzieży** przy **Parafii Ewangelicko – Augsburskiej**, ul. Warszawska 18,
- **Katolickie Centrum Młodzieży KANA**, ul. Pl. Szramka 4,
- **Śląskie Centrum Edukacji i Rehabilitacji ARTERIA**, ul. Francuska 29,
- **Dzienny Dom Pobytu dla Seniorów SYMEONÓWKA** prowadzony przez **Ośrodek Św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej**, ul. Brata Alberta 4,
- **Świetlica Terapeutyczna im. Św. Brata Alberta** prowadzona przez **Ośrodek Św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej**, ul. Brata Alberta 4,
- **Świetlica Środowiskowa Górnośląskiego Towarzystwa Charytatywnego**, ul. Sienkiewicza 23,
- **Dom Zgromadzenia Sióstr Misyjnych Matki Teresy z Kalkuty** przy ul. Krasieńskiego 27 b, udzielający pomocy bezdomnym i ubogim,
- **Ochronka dla dzieci z rodzin ubogich** przy **Parafii p/w Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, ul. Graniczna 26,
- **Dom Dziecka „Tęcza”,** ul. Rybnicka 1,
- **Placówka wielofunkcyjna Dom Dziecka „Stanica”,** ul. Plebiscytowa 46,
- **Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób Upośledzonych Umysłowo** prowadzony przez **Ośrodek św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej**, ul. Brata Alberta 4,
- **Mieszkanie chronione dla usamodzielnionych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych** prowadzone przez **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**, ul. Jagiellońska 36/4,
- **Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego** prowadzona przez **Parafię Ewangelicko-Augsburską** ul. Warszawska 18.

Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 3

ul. Oblatów 24

(Koszutka , część Wełnowca, Bogucic i Śródmieścia)

2008 rok	Osoby starsze i niepełnosprawne	Bezrobotni	Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	Rodziny zastępcze	RAZEM
Liczba rodzin objętych pomocą	361	175	337	35	908
Liczba przeprowadzonych wywiadów	1142	408	1209	20	2779
Liczba etatów pracowników socjalnych	4	2	3	2	11

W rejonie tym działają:

- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 6** prowadzony przez **Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA**, ul. Oblatów 24,
- **Świetlica socjoterapeutyczna „Gniazdo”** wraz z **Młodzieżowym Klubem Wspierania Rozwoju Osobistego** prowadzona przez **Fundację dla Ludzi Potrzebujących Pomocy „Gniazdo”**, ul. Morcinka 19a,
- **Parafia Rzymskokatolicka Św. Szczepana** ul. Markiefki 89 prowadząca **Klub pomocy koleżeńskiej dla osób bezrobotnych, poradnictwo socjalne, kawiarenkę internetową, punkt przyjmowania i wydawania odzieży,**
- **Niepubliczne Przedszkole** przy **Parafii Św. Szczepana**, ul. Markiefki 89,
- **Parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa**, ul. Oblatów 12 prowadząca poradnictwo socjalne, punkt przyjmowania i wydawania odzieży oraz drobnych artykułów gospodarstwa domowego oraz **Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Sekt,**
- **Wspólnota Dobrego Pasterza** przy ul. Opolskiej 9 prowadząca **Punkt Pomocy Kryzysowej,**
- **Dom Kultury „Koszutka”,** ul. Grażyńskiego 19 prowadzący działalność kulturalno-oświatową, wspierający dzieci i seniorów,
- **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 5** oraz **Specjalistyczna Poradnia Rodzinna**, ul. Okrzei 4,
- **Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, ul. Sokolska 26,
- **Polskie Forum Edukacji Europejskiej**, ul. Sokolska 10 a,
- **Filia Stowarzyszenia im. Marii Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobietom**, ul. Karoliny 15.

Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 4

ul. Gliwicka 96

(Załęże, Osiedle Witosa)

2008 rok	Osoby starsze i niepełnosprawne	Bezrobotni	Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	Rodziny zastępcze	RAZEM
Liczba rodzin objętych pomocą	247	177	435	53	912
Liczba przeprowadzonych wywiadów	760	372	1164	43	2340
Liczba etatów pracowników socjalnych	3	1	4	2	10

W rejonie tym działają:

- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 7** prowadzony przez **Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA**, ul. Gliwicka 74a,
- **Świetlica Środowiskowa nr 3**, ul. Gliwicka 74a,
- **Środowiskowy Dom Samopomocy nr 2** prowadzony przez **Agencję Opiekuńczą i Opiekuńczo – Medyczną Anna Szopa**, ul. Gliwicka 74a,
- **Rzymско – Katolicka Parafia Św. Józefa** w Załężu, ul. Gliwicka 76,
- **Klub Młodzieżowy „ Wysoki Zamek ”**, prowadzony przez **Wspólnotę Dobrego Pasterza**, ul. Gliwicka 96 a,
- **Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „ Dom Aniołów Stróżów”**, ul. Gliwicka 148,
- **Chrześcijańska Organizacja Charytatywna „Tabita”**, ul. Gliwicka 87,
- **Miejska Biblioteka Publiczna**, ul. Gliwicka 89,
- **Punkt Przyjęć Policji**, ul. Gliwicka 102,
- **Młodzieżowy Dom Kultury**, ul. Gliwicka 214 ,
- **Kościół Zielonoświątkowy „ Betania”**, ul. Gliwicka 267,
- **Śląskie Stowarzyszenie Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Ośrodek Aktywizacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych OAZIS ON„Akcent”**, ul. Rataja 14,
- **Klub dla dzieci i młodzieży „ Plus”**, ul. Kossutha 11,
- **Rzymско – Katolicka Parafia Podwyższenia Krzyża Świętego i Św. Herberta**, ul. Barlickiego 2.

Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 5
 ul. Dębowa 16c
 (Osiedle Tysiąclecia, Dąb, część Wełnowca)

2008 rok	Osoby starsze i niepełnosprawne	Bezrobotni	Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	Rodziny zastępcze	RAZEM
Liczba rodzin objętych pomocą	419	131	337	67	954
Liczba przeprowadzonych wywiadów	1218	287	917	16	2438
Liczba etatów pracowników socjalnych	5	1	3	2	11

W rejonie tym działają:

- **Poradnia Socjalna Caritas przy Rzymsko-Katolickiej Parafii M. B. Piekarskiej**, ul. Ułańska 13,
- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 3** prowadzony przez **Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA**, ul. Tysiąclecia 45,
- **Stowarzyszenie Osób Wspierających SORO** Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno-Oświatowy dla Dzieci Niepełnosprawnych, ul. Ułańska 5a,
- **Środowiskowy Dom Samopomocy** prowadzony przez **Stowarzyszenie Działające na Rzecz osób Chorych Psychiczenie i Ich Rodzin „Przystań”**, ul. Tysiąclecia 41,
- **Hostel przy Środowiskowym Domu Samopomocy**, ul. Tysiąclecia 45,
- **Warsztat Terapii Zajęciowej** prowadzony przez **Stowarzyszenie Wspomagania Twórczości i Rozwoju Osób Niepełnosprawnych UNIKAT**, ul. Kotlarza 8-10,
- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej** prowadzony przez **Ośrodek Św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej**, ul. Dębowa 23,
- **Świetlica Środowiskowa Św. Jacka Caritasu Archidiecezji Katowickiej**, ul. Dębowa 23,
- **Dom Noclegowy przy Ośrodku Św. Jacka Caritasu Archidiecezji Katowickiej**, ul. Dębowa 23,
- **Dom dla Bezdomnych** prowadzony przez **Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne**, ul. Bracka 18,
- **Świetlica Środowiskowa** zwana **Ochronką dla dzieci przedszkolnych** prowadzona przez **Rzymsko - Katolicką Parafię św. Józefa Robotnika**, ul. Mikusińskiego 8,
- **Klub Osiedlowy Katowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej „Józefinka”**, ul. Józefowskiej 100 wspierający dzieci i seniorów,
- **Fundacja „Pomoc Dzieciom Śląska”**, ul. Ściegiennego 7,
- **Fundacja „Człowiek dla Człowieka”**, ul. Chorzowska 70.

Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 6
 ul. Czecha 2

(Osiedle „Gwiazdy”, Bogucice, Zawodzie do ul. Boh. Monte Cassino, Dąbrówka Mała do autostrady)

2008 rok	Osoby starsze i niepełnosprawne	Bezrobotni	Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	Rodziny zastępcze	RAZEM
Liczba rodzin objętych pomocą	228	184	450	53	915
Liczba przeprowadzonych wywiadów	768	420	1372	22	2582
Liczba etatów pracowników socjalnych	3	1	7	1	12

W rejonie tym działają:

- **Punkt przyjmowania i wydawania odzieży używanej przy Parafii PW Św. Szczepana**, ul. Markiefki 87,
- **Specjalny Ośrodek Wychowawczy im. ks. L. Markiefki Oddział**, ul. Strzelców Bytomskich 1 ,
- **Ośrodek Szkolno-Wychowawczy**, ul. Leopolda 1-3,
- **Polski Związek Głuchych Oddział Głuchych**, ul. Pod Młynem 1B,
- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 1** prowadzony przez **Agencję Opiekuńczą i Opiekuńczo – Medyczną Anna SZOPA**, ul. Czecha 2,
- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 2** prowadzony przez **Agencję Opiekuńczą i Opiekuńczo – Medyczną Anna SZOPA**, ul. Wiślana 9,

- **Fundacja na Rzecz Zdrowia Dzieci i Młodzieży Rejonu Śląsko-Dąbrowskiego im. Grzegorza Kolosy**, ul. Floriana 7,
- **Gminne Centrum Informacji**, ul. Floriana 7,
- **Biuro Pośrednictwa Pracy NSZZ Solidarność**, ul. Floriana 7,
- **Świetlica Środowiskowa nr 5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej**, ul. Czecha 2.

Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 7

ul. Świdnicka 35a

(Ligota, Stara Ligota, Brynów)

2008 rok	Osoby starsze i niepełnosprawne	Bezrobotni	Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	Rodziny zastępcze	RAZEM
Liczba rodzin objętych pomocą	272	122	393	79	866
Liczba przeprowadzonych wywiadów	861	223	1214	22	2321
Liczba etatów pracowników socjalnych	3	1	4	2	10

W rejonie tym działają:

- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 5** prowadzony przez **Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA**, ul. Świdnicka 35a,
- **Klub Seniora**, prowadzony przez **Polski Komitet Pomocy Społecznej**, ul. Hetmańska 1,
- **Klub Seniora**, prowadzony przez **Polski Komitet Pomocy Społecznej**, ul. Panewnicka 75,
- **Śląskie Stowarzyszenie Osób Dotkniętych Chorobą Parkinsona**, ul. Medyków 14,
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej** prowadzone przez **Stowarzyszenie na Rzecz Niepełnosprawnych SPES**, ul. Panewnicka 463,
- **Świetlica Środowiskowa Nr 4 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej**, ul. Świdnicka 35a,
- **Świetlica Środowiskowa Nr 1 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej**, ul. Orkana 7a,
- **Oddział Domu Dziecka „Tęcza”**, ul. Kaszubska 16,
- **Hotel Pomocy Społecznej i Schronisko dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi**, ul. Orkana 7a,
- **Klub dla osób bezrobotnych przy Parafii św. Ludwika i Wniebowzięcia NMP**, ul. Panewnicka 76,
- **Kawiarenka internetowa dla dzieci i młodzieży przy Parafii św. Ludwika i Wniebowzięcia NMP**, ul. Panewnicka 76,
- **Zgromadzenie Zakonne Sióstr Służebniczek NMP**, ul. Panewnicka 84 - wydawanie posiłków,
- **Kuria Prowincjonalna Franciszkanów**, ul. Panewnicka 76 – wydawanie produktów o długotrwałym terminie do spożycia,
- **Ośrodek Promocji Zdrowia, Trzeźwości i Rozwoju Osobistego „Astiro”**, ul. Rolna 7,
- **Stowarzyszenie „Meritum”**, ul. Panewnicka 36,
- **Miejski Dom Kultury „Ligota”**, ul. Franciszkańska 33,
- **Grupa AA przy Domu Parafialnym**, ul. Związkowa 22,
- **Poradnia Życia Rodzinnego**, ul. Panewnicka 67,
- **Śląskie Stowarzyszenie Alzheimer**, ul. Medyków 14 – rehabilitacja i terapia osób dorosłych z chorobami otepiennymi,
- **Dom Pomocy Społecznej „Zacisze”**, ul. Traktorzystów 22.

Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 8

ul. Łętowskiego 6a

(Ochojec, Piotrowice, część Brynowa, Podlesie, Zarzecze, Kostuchna)

2008 rok	Osoby starsze i niepełnosprawne	Bezrobotni	Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	Rodziny zastępcze	RAZEM
Liczba rodzin objętych pomocą	322	183	330	46	881
Liczba przeprowadzonych wywiadów	937	464	906	2	2309
Liczba etatów pracowników socjalnych	3	2	3	1	9

W rejonie tym działają:

- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 2** prowadzony przez **Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA**, ul. Głogowska 23,
- **Klub Seniora** prowadzony przez **Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA**, ul. Głogowska 23,
- **Ośrodek Rehabilitacyjno-Oświatowy Dziennego Pobytu dla Dzieci Niepełnosprawnych Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym**, ul. Radockiego 280,
- **Świetlica Charytatywna przy Rzymsko-Katolickiej Parafii Trójcy Przenajświętszej w Kotuchnie**, ul. Żeleńskiego 34 (czynna w soboty),
- **Archidiecezjalny Dom Hospicyjny Caritas im. Jana Pawła II** przy ul. Różyckiego 14d, dla osób z zaawansowaną chorobą nowotworową,
- **Dom Dziecka „Zakątek”**, ul. Brynowska 70a,
- **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, ul. Łętowskiego 6a,
- **Mieszkanie Chronione Agencji Opiekuńczo-Medycznej i Handlowej Anna Szopa**, ul. Łętowskiego 6a,
- **Rodzinny Dom Pomocy Społecznej**, ul. Krupińskiego 11,
- **Chrześcijańska Organizacja Charytatywna TABITA**, ul. Huberta 25.

Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 9

ul. Krakowska 138

(Janów, Nikiszowiec, Giszowiec, Wilhelmina i część Szopienic tj. ulica Lwowska oraz Ogród Dworcowy, Wypoczynkowa i 11-go Listopada, Murcki, część Zawodzia od ul. Boh. Monte Cassino w kierunku Szopienic)

2008 rok	Osoby starsze i niepełnosprawne	Bezrobotni	Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	Rodziny zastępcze	RAZEM
Liczba rodzin objętych pomocą	253	136	483	74	946
Liczba przeprowadzonych wywiadów	722	324	1224	22	2292
Liczba etatów pracowników socjalnych	3	2	4	2	11

W rejonie tym działają:

- **Jadłodajnia przy Rzymsko- Katolickiej Parafii św. Anny** w Nikiszowcu , Pl. Wyzwolenia 21,
- **Świetlica Środowiskowa przy Rzymsko-Katolickiej Parafii św. Anny** w Nikiszowcu , Pl. Wyzwolenia 21,
- **Świetlica Środowiskowa Profilaktyczno-Wychowawcza im. Brata Alberta** prowadzona przez **Rzymsko – Katolicką Parafię św. Barbary** w Giszowcu, ul. Młodzieżowa 10,
- **Środowiskowy Dom Samopomocy** prowadzony przez **Śląskie Stowarzyszenie „Ad Vitam Dignam”** w Janowie, ul. Oswobodzenia 92,
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej** dla osób zaburzonych psychicznie prowadzone przez **Śląskie Stowarzyszenie „Ad Vitam Dignam”** w Janowie, ul. Oswobodzenia 92,
- **Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna Nr 3**, ul. Szopienicka 58,
- **Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy im. Dr M. Trzcińskim – Fajfrowskiej** prowadzony przez **Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym** w Giszowcu, ul. Gościńska 8,
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej „Promyk”** prowadzone przez Fundację Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej im. Św. Stanisława Kostki, ul. Ociepki 8A,
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej** prowadzone przez **Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym**, ul. Wojciecha 23,
- **Zakład Opieki Długoterminowej**, ul. Szopienicka 10,
- **Świetlica Środowiskowa im. Św. Agaty**, ul. Bielska 14,
- **Środowiskowy Klub Młodzieżowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej**, ul. Krakowska 138.

Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 10

ul. Krakowska 138 (Szopienice bez ul. Krakowskiej i Lwowskiej oraz bocznych, Burowiec do trasy A-1 i Borki)

2008 rok	Osoby starsze i niepełnosprawne	Bezrobotni	Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	Rodziny zastępcze	RAZEM
Liczba rodzin objętych pomocą	279	181	480	45	985
Liczba przeprowadzonych wywiadów	748	351	1443	20	2563
Liczba etatów pracowników socjalnych	3	1	5	2	11

W rejonie tym działają:

- **Świetlica Środowiskowa Nr 2 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej**, Pl. Powstańców 3, w pomieszczeniach **Rzymsko-Katolickiej Parafii Św. Jadwigi**,
- **Środowiskowa Świetlica Młodzieżowa „Ekipa”** przy Parafii Ewangelicko-Augsburskiej, ul. Bednorza 20,
- **Gimnazjum nr 13**, które wspólnie z Terenowym Punktem Pomocy Społecznej Nr 10 realizuje Dzielnicowy Program Przeciwdziałaniu Niedostosowaniu Społecznemu Dzieci i Młodzieży „Szansa”, opisany w rozdziale IV, punkt 4.1.2,
- **Hotel przy Środowiskowym Domu Samopomocy Ad Vitam Dignam** dla osób zaburzonych psychicznie prowadzony przez Stowarzyszenie Ad Vitam Dignam, ul. Obrońców Westerplatte 54,
- **Ośrodek Interwencji Kryzysowej** prowadzony przez **Śląskie Stowarzyszenia „Ad Vitam Dignam”**, ul. Bednorza 22,
- **Ośrodek Terapii Uzależnień**, ul. Korczaka 2,
- **Specjalny Ośrodek Wychowawczy**, ul. Brynicy 14,
- **Trzeźwościowe Stowarzyszenie Kulturalno-Turystyczne**, ul. Bednorza 22,
- **Komisariat V Policji**, ul. Zamenhofska 15,
- **Filia Domu Kultury**, ul. Obrońców Westerplatte 10,
- **Katowickie Stowarzyszenie Trzeźwości „Dwójka”**, ul. Bednorza 22,
- **Stowarzyszenie „Ad Vitam Dignam”**, ul. Korczaka 27
- **Szpital Psychiatryczny „Centrum Psychiatrii” z Oddziałem dla Osób Uzależnionych**, ul. Korczaka 27,
- **Miejski Dom Kultury**, ul. Hallera 28,
- **Gminne Centrum Informacji**, ul. Hallera 8,
- **Rada Jednostki Pomocniczej**, ul. Wiosny Ludów 21.

2.2.1 Praca i zadania pracowników socjalnych

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej stawia wysokie wymagania w zakresie kompetencji wobec pracowników socjalnych. Podstawowym zadaniem pracownika socjalnego jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz na podstawie wywiadu środowiskowego stworzenie diagnozy w sferach:

- rodzinnej,
- zawodowej,
- mieszkaniowej,
- finansowej,
- zdrowotnej.

W diagnozie zawarte są informacje wynikające z relacji klienta, jak i pochodzące z zebranej dokumentacji. Diagnoza zawiera również ocenę funkcjonowania osoby/rodziny, występujące trudności oraz problemy, a także ich przyczyny. Opracowana diagnoza jest punktem wyjściowym do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą/rodziną realizowanego poprzez kontrakt socjalny. Należy podkreślić że kontrakt socjalny zawierany jest ze zdecydowaną większością klientów Ośrodka. Dalej następuje konsekwentna praca socjalna, udzielanie wsparcia, systematyczna ocena i ewentualna modyfikacja celów i działań.

Biorąc pod uwagę szerokie spektrum problemów dotyczących mieszkańców Katowic, Ośrodek wypracował standardy w ich rozwiązywaniu.

Mając na uwadze podniesienie jakości świadczonych usług, pracownicy socjalni rozwijają realizowane już metody pracy oraz podejmują nowe zadania. Należy w szczególności zwrócić uwagę na:

- współpracę z Policją, w ramach której odbywają się cykliczne spotkania zespołów roboczych, mających na celu wymianę informacji, ustalanie wspólnych działań na rzecz środowisk zagrożonych patologią oraz działania mające charakter interwencyjny,
- współpraca koordynowana jest w każdym Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej przez wyznaczonych pracowników socjalnych,
- ścisły kontakt z przedstawicielami szkół, przedszkoli, żłobków, poradni psychologiczno- pedagogicznych nakierowany na zaspokojenie potrzeb dzieci,
- przekazywanie systematycznie informacji do Sądu Rodzinnego na temat rodzin objętych nadzorem kuratora, ponadto wnioskowanie o wydanie zarządzeń opiekuńczo – wychowawczych oraz stała współpraca z kuratorami na rzecz zagrożonych środowisk,
- udział pracowników socjalnych w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w Domach Dziecka i podejmowanie przez nich działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej,
- kontakt z Parafiami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej,
- utrzymywanie stałej współpracy z przychodniami, szpitalami, mającej na celu zaspokojenie potrzeb klientów i udzielenie odpowiedniego wsparcia,
- realizację przez terenowe punkty grupowych oraz środowiskowych form pracy socjalnej,
- przyjmowanie przez pracownika socjalnego funkcji opiekuna prawnego dla osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej oraz kuratora dla osoby częściowo ubezwłasnowolnionej,
- udział pracowników w działaniach akcyjnych, takich jak np.: Wigilia zorganizowana przez Zakon Maltański, Dzień Dziecka, impreza „mikołajkowa”
- udział pracowników w działaniach akcyjnych dotyczących zdarzeń losowych i klęsk żywiołowych,
- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na zlecenie Sądu bądź innych zewnętrznych instytucji.

Ponadto pracownicy socjalni angażowali się w 2008 roku w realizację „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2008” poprzez między innymi udział w patrolach przeprowadzanych ze Strażą Miejską i Policją, realizowanie procedury „Niebieskiej Karty” i „Niebieskiego Misia” (opis szczegółowy w rozdz. IX pkt.9.5)

Mając na uwadze wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym, pracownicy socjalni inicjują i realizują programy dostosowane do potrzeb środowisk lokalnych.

Na terenie poszczególnych punktów terenowych realizowane są następujące programy:

➤ TPPS 4

Program rozszerzonej pracy socjalnej z rodziną realizowany jest we współpracy pracownika socjalnego z TPPS 4 oraz wychowawców ze Świetlicy Środowiskowej nr 3. Tą formą pomocy jest objętych **15 rodzin - 30 dzieci**.

Programem są objęte rodziny, które mają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i socjalno-bytowej. Celem programu jest uwrażliwienie rodziców na potrzeby dzieci i podejmowanie przez nich odpowiednich działań mających na celu przezwycięzenie powstałych trudności. Rolą pracowników jest głównie wsparcie, edukacja, doradztwo oraz współpraca z kuratorami, pedagogami, policją na rzecz poprawy funkcjonowania dzieci i rodzin.

➤ TPPS 5

W 2008 roku realizowano program skierowany dla rodzin, u których zdiagnozowano wielorakie problemy opiekuńczo-wychowawcze – „**Nasza Dzielnica**”.

Celem głównym programu było

- *Uaktywnienie rodzin do podejmowania działań na rzecz poprawy własnej sytuacji.*

Cele szczegółowe:

- Poprawa jakości życia.
- Poprawa funkcjonowania rodzin na płaszczyźnie norm i wartości społecznych.
- Włączenia rodziców w proces dydaktyczno- wychowawczy dzieci.
- Zdobywanie przez rodziców wiedzy w zakresie rozpoznawania uzależnień dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
- Nabycie wiedzy w zakresie zapobiegania przemocy domowej.
- Nabycie umiejętności gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi.

Program był realizowany metodą warsztatową – informacyjną i obejmował **15 spotkań raz w tygodniu do 2 godzin**. Zakres tematyczny realizowanych zajęć obejmował trening umiejętności społecznych, profilaktykę uzależnień, problem przemocy domowej oraz procesu edukacji. Zajęcia w poszczególnych grupach tematycznych realizowane były przez pracowników socjalnych oraz konsultantów pedagogów, psychologów zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych.

Programem objęto **8 rodzin, w tym 4 rodziny niepełne**. W rodzinach tych wychowuje się łącznie **21** dzieci w wieku szkolno – przedszkolnym.

Powyższy program będzie kontynuowany w 2009 roku.

➤ TPPS 6

Program „**Rozszerzona praca socjalna z rodzinami dysfunkcyjnymi we współpracy z programem pracy psychokorekcyjnej i socjoterapeutycznej dla dzieci korzystających z opieki Świetlicy Środowiskowej Nr 5**” obejmował swoim oddziaływaniem w 2008 r. **30** dzieci z **17** rodzin.

Współpraca oparta była na wspólnych wizytach w środowisku pracownika socjalnego i wychowawców świetlicy, prowadzących bezpośrednią pracę z dzieckiem i rodziną. Wspólnie opracowywano aktualizację diagnozy rodziny, określano długofalowy plan pracy z rodziną i dzieckiem, określano krótkoterminowe działania, ustalano sposób ich realizacji i odpowiedzialność za ich realizację.

W sytuacjach problematycznych zwoływane były zespoły interdyscyplinarne z udziałem wychowawców klasy, pedagogów, kuratorów społecznych oraz rodzin. W sytuacjach kryzysowych zwoływano zespoły interdyscyplinarne z udziałem Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ważnym elementem w realizacji programu były regularne spotkania pracownika socjalnego i wychowawców świetlicy, celem wymiany bieżących informacji o funkcjonowaniu dzieci i ich rodzin, co umożliwiało szybkie diagnozowanie problemów i podejmowanie natychmiastowych działań.

➤ TPPS 7

Terenowy Punkt wraz ze Świetlicą Środowiskową nr 4 realizuje **program rozszerzonej pracy socjalnej**, którą objętych jest **15 rodzin, w tym 22 dzieci**.

Głównym celem programu rozszerzonej pracy socjalnej z rodziną była poprawa funkcjonowania rodziny, szczególnie w sferze opiekuńczo – wychowawczej.

Cele szczegółowe:

- wzmocnienie poczucia odpowiedzialności rodziców za własną sytuację życiową, los dzieci; wzmocnienie poczucia sprawstwa,
- właściwe pełnienie ról rodzicielskich oraz innych ról społecznych,
- prawidłowe zaspokajanie potrzeb dzieci.

Oceniając pracę z rodzinami w ramach rozszerzonej pracy socjalnej stwierdzić można, że częściowo zrealizowany został cel główny programu, tj. stwierdzono poprawę funkcjonowaniu rodziców w sferze opiekuńczo-wychowawczej, nastąpiły korzystne, choć niewielkie zmiany, rodziny dostrzegają celowość i sens współpracy wychowawców świetlicy i pracownika socjalnego - zgłaszają te same sytuacje, trudności zarówno w świetlicy jak i w PT7, dzięki czemu możliwe jest podejmowanie wspólnych działań na rzecz funkcjonowania rodziny.

➤ TPPS 8

1. Grupa Wsparcia dla Niezawodowych Rodzin Zastępczych - w zajęciach uczestniczyło 12 osób.

Podstawowym celem Grupy była wymiana doświadczeń, dostarczanie wzajemnego wsparcia oraz edukacja. Uczestnicy zajęć wymieniali się swoimi doświadczeniami, problemami. Udzielali sobie wsparcia.

Na spotkania grupy zapraszani byli psycholodzy, dzielnicowi, pedagodzy, kuratorzy oraz inni specjaliści zgodnie z zapotrzebowaniem uczestników zajęć.

Spotkania odbywały się raz w miesiącu, w godzinach popołudniowych.

Zajęcia prowadziło 2 pracowników socjalnych.

2. Program „Rodzina” – prowadzona przez pracowników socjalnych.

Program „Rodzina” miał na celu naukę prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich oraz prawidłowego zaspokajania potrzeb dziecka.

Program prowadzony jest przez dwóch pracowników socjalnych. Zajęcia odbywały się dwa razy w miesiącu.

Programem objętych było 11 osób.

3. Grupa Wsparcia dla Osób, które zakończyły program Rodzina - w zajęciach uczestniczyło 10 osób.

Grupa powstała na życzenie samych uczestników.

Na spotkaniach kontynuowane były tematy, które realizowano zgodnie z założeniami programu „Rodzina”.

Na zajęcia zapraszani byli specjaliści z różnych dziedzin tacy jak pedagodzy, psycholodzy czy przedstawiciele różnych instytucji zgodnie z potrzebami uczestników.

Zajęcia odbywały się raz w miesiącu. Grupę prowadziło dwóch pracowników socjalnych.

➤ TPPS 9

W rejonie Terenowego Punktu Pomocy Społecznej nr 9 realizowany jest **„Program rozszerzonej pracy socjalnej z rodzinami wychowanków świetlicy”**

Podstawowym celem jest poprawa funkcjonowania rodzin dzieci korzystających z pomocy Świetlicy Św. Anny w zakresie właściwego realizowania funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców.

Liczba rodzin objętych powyższym wsparciem to **23, w tym 30 dzieci.**

Program prowadzony jest przez jednego pracownika socjalnego przy współpracy Kierownik Świetlicy oraz 4 zatrudnionych tam wychowawców. Korzysta się również ze wsparcia kuratorów, pedagogów, dzielnicowych oraz specjalistów z ośrodków wsparcia np. OIK

Przewidywane efekty programu to:

- przejmowanie odpowiedzialności przez rodziców za funkcjonowanie dziecka,
- wzrost kompetencji opiekuńczo – wychowawczych,
- wykorzystanie oferty pomocowej instytucji wspierających rodzinę w sferze socjalnej i opiekuńczo – wychowawczej oraz pozostawienie dzieci w środowisku naturalnym przy wsparciu instytucji jaką jest świetlica.

➤ TPPS 10

W Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej nr 10 prowadzony jest **program dotyczący poszerzonej współpracy pomiędzy pracownikami socjalnymi TPPS, a pracownikami Świetlicy Środowiskowej nr 2 i Środowiskowego Klubu Młodzieżowego**. Program prowadzony jest przez pracownika socjalnego. W ramach współpracy ze świetlicą programem jest objętych **15 rodzin**, a w ramach współpracy z Klubem programem objętych jest **10 rodzin**. Ponadto w 5 rodzinach prowadzona jest współpraca zarówno ze Świetlicą Środowiskową, jak i Środowiskowym Klubem Młodzieżowym. Ogółem do Świetlicy Środowiskowej uczęszcza **36** dzieci, a do Środowiskowego Klubu Młodzieżowego **20** dzieci.

Współpraca polega na stosowaniu środków, które pozwoliłyby zrealizować główny cel czyli poprawę funkcjonowania rodzin, w szczególności w sferze opiekuńczo-wychowawczej poprzez:

- zwiększenie udziału rodziców w sposobie wychowywania dzieci i pełnienia funkcji wychowawczej,
- zwracanie uwagi rodziców na problemy dziecka i sposób rozwiązywania spraw dzieci,
- poprawa relacji: rodzic- dziecko, dorosły – dziecko,
- przyjęcie większej odpowiedzialności przez rodziców w wychowywaniu dzieci poprzez nawiązanie kontaktu z innymi instytucjami,
- wspieranie rodzin przez pracownika socjalnego oraz pracowników Świetlicy Środowiskowej i Środowiskowego Klubu Młodzieżowego w pokonywaniu trudności i problemów, z jakimi boryka się rodzina.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w związku z pozyskiwaniem środków z Europejskiego Funduszu Społecznego w 2008 roku rozpoczął realizację projektu systemowego „Damy Radę” i następujących projektów konkursowych takich jak: „Ja wam jeszcze pokażę”, „Klucz do kariery”, „Nowe Perspektywy”(podrozdział 10.4 i 10.5)

Pracownicy socjalni terenowych punktów, w ramach powyższego zadania podejmowali następujące działania:

- promowali programy,
- przeprowadzali rekrutację beneficjentów,
- gromadzili dokumentację wymaganą do udziału w projektach,
- monitorowali udział beneficjenta w projekcie,
- wspierali beneficjenta w zaplanowanej ścieżce rozwoju.

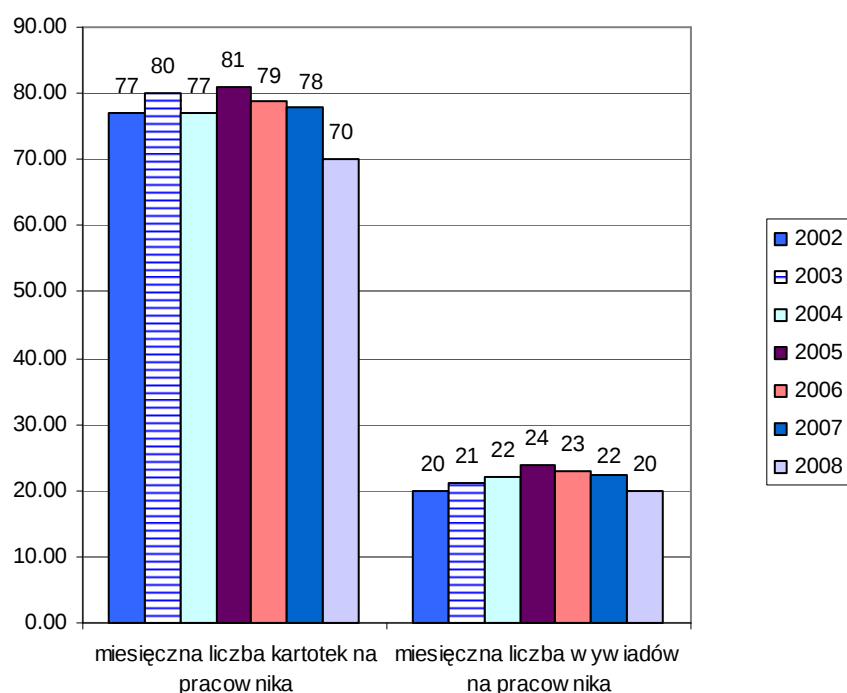
Ilość realizowanych kontraktów również jest wymiernym wskaźnikiem obrazującym zaangażowanie pracowników socjalnych. Kontrakty w ramach projektów unijnych rozkładają się w poszczególnych jednostkach w następujący sposób:

	Ilość kontraktów w programie DAMY RADĘ	Ilość kontraktów w programie JA WAM JESZCZE POKAŻĘ	Ilość kontraktów w programie KLUCZ DO KARIERY	Ilość kontraktów w programie NOWE PERSPEKTYWY
TPPS 1	58	2	4	2
TPPS 2	49	2	2	3
TPPS 3	54	0	0	5
TPPS 4	47	4	1	2
TPPS 5	54	3	2	8
TPPS 6	40	3	3	3
TPPS 7	18	3	4	3
TPPS 8	52	8	2	2
TPPS 9	53	5	0	1
TPPS 10	55	0	0	1
RAZEM	480	30	18	30

Szczegółowe informacje zawarte są w podrozdziałach 10.4 i 10.5 poświęconych projektom konkursowym i projektowi systemowemu.

Ponadto elementami obrazującymi pracę pracowników socjalnych są:

- liczba kartotek przypadających na pracownika socjalnego,
- liczba przeprowadzonych wywiadów,
- liczba zawieranych kontraktów socjalnych,
- liczba prowadzonych grup w ramach programów.



(w przypadku kartotek – dane na podstawie grudnia w pozostałych przypadkach na podstawie danych całorocznych)

2.3 Pomoc materialna

2.3.1 Charakterystyka przyznawanych świadczeń

POMOC MATERIALNA NA UTRZYMANIE RODZINY

ZADANIA WŁASNE

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń (w zł.)	Liczba osób	Liczba świadczeń	Średnia świadczeń (w zł.)
Zasiłek okresowy	6 059 989,18	3522	23180	261,43

Zasiłek celowy	Kwota świadczeń (w zł.)	Liczba osób	Liczba świadczeń	Średnia świadczeń (w zł.)
W tym:				
Żywność i środki czystości	52 738,86	197	333	158,37
Leki i świadczenia zdrowotne	883 826,10	1175	7718	114,51
Wydatki mieszkaniowe	687 989,72	990	8628	79,74
Opał	1 553 639,62	3275	3750	414,30
Dofinansowanie do kosztów pobytu w szpitalu	1 976,00	2	2	988,00
Inne	1 276 550,08	100	174	7 336,49
Zdarzenie losowe (zasiłek przyznawany osobie lub rodzinie które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego)	40 304,85	31	70	575,78
RAZEM:	4 497 025,23			

ZADANIA ZLECONE

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń (w zł.)	Liczba osób	Liczba świadczeń	Średnia świadczeń (w zł.)
Zasiłki stałe	3 657 736,03	1224	12003	304,74
Składka na ubezpieczenie zdrowotne	317 666,21	905	9529	33,34
RAZEM:	3 975 402,24			

W roku 2008 roku Ośrodek nadal wypłaca większą kwotę na zasiłki okresowe w stosunku do kwoty zasiłków celowych. Związane jest to z wprowadzeniem w 2004 r. nowej ustawy o pomocy społecznej, która wprowadziła zasiłek okresowy do katalogu zadań obowiązkowych gminy, co spowodowało sukcesywne zastępowanie zasiłków celowych zasiłkami okresowymi.

Świadczenia dla osób poszkodowanych w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych w 2008 roku

W 2008 r. wypłacono pomoc pieniężną dla 1 osoby poszkodowanej w wyniku gradobicia, które miało miejsce 15 sierpnia 2008 r. w kwocie 3 486 zł.

Pomoc dla rodzin rolniczych, których gospodarstwa rolne zostały dotknięte suszą w 2008r.

W 2008 r. wypłacono pomoc pieniężną dla 3 rodzin rolniczych, których gospodarstwa rolne zostały dotknięte suszą w łącznej kwocie 1500 zł.

2.3.2 Świadczenia dla osób mogących marnotrawić przyznaną pomoc

POMOC W FORMIE NIEPIENIĘŻNEJ

Pomoc w formie niepieniężnej

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń (w zł.)	Liczba osób	Liczba świadczeń	Średnia świadczeń (w zł.)
Leki	310 640,23	763	3581	86,75
Opał	597 843,66	1310	1270	470,74
Bony	823 555,00	730	4093	201,21
RAZEM:	1 732 038,89			

W celu zapobieżenia marnotrawieniu przyznaných świadczeń lub wykorzystywaniu ich niezgodnie z przeznaczeniem Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przyznaje świadczenia do realizacji w formie niepieniężnej. Przyznanie świadczenia w formie niepieniężnej gwarantuje, że świadczenie zostanie wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i zaspokoi podstawowe potrzeby podopiecznego. Świadczenia te przyznawane były w formie:

- zasiłków stałych, okresowych i celowych w formie bonów żywnościowych, które mogą być realizowane wyłącznie w celu zakupu żywności.
- pomocy warunkowej:
 - na leki – wypłata zasiłku następowała z zaliczki w TPPS, a zakup leków dokonywany był bezpośrednio przez pracownika socjalnego,
 - na bieżące wydatki mieszkaniowe – zwrot podopiecznemu po okazaniu dowodu wpłaty określonych sum na bieżące opłaty mieszkaniowe, zgodnie z zawartym porozumieniem. Istotnym elementem przyznawania pomocy warunkowej jest trening umiejętności gospodarowania środkami finansowymi oraz wyrobienie nawyku regularnego opłacania wydatków mieszkaniowych.

- bezgotówkowej realizacji recept w aptekach. Na podstawie zawartych umów z aptekami na terenie miasta klienci mogli zrealizować przepisane na receptę leki na podstawie decyzji administracyjnych. Należność za zrealizowane recepty była przelewana na konto apteki po przedstawieniu rozliczenia za dany okres zgodnie z umową.
- posiłków wydawanych codziennie dla około 880 osób przez Jadłodajnie prowadzone przez organizacje pozarządowe na podstawie umów na dotacje:

JADŁODAJNIE	Liczba posiłków	Wysokość przekazanej dotacji (w zł.)	Średni koszt dofinansowania posiłku (w zł.)
Jadłodajnia Rzymsko - Katolickiej Parafii Św. Anny przy Pl. Wyzwolenia 21	32 550	65 626	2,02
Jadłodajnia Rzymsko - Katolickiej Parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny	52 000	60 177	1,16
Jadłodajnia Górnośląskiego Towarzystwa Charytatywnego	102 200	147 598	1,44
Jadłodajnia Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety	78 250	97 420	1,25
RAZEM:	265 000	370 821	

Ponadto osoby potrzebujące mogą skorzystać z Punktu wydawania odzieży prowadzonego również na podstawie umowy o dotację przez Parafię Ewangelicko-Augsburską. Wysokość przekazanej dotacji w 2008 r. wynosiła **2400 zł.**

2.4 Praca socjalna dla różnych grup podopiecznych

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej nadal pracują w ramach czterech specjalizacji:

- **osób starszych i niepełnosprawnych** – działania w ramach tej specjalizacji polegają na stworzeniu sieci wsparcia, która ma zapewnić udział w życiu społecznym pomimo niepełnosprawności, wieku, bądź długotrwałej choroby, uniemożliwiającej samodzielne funkcjonowanie. Najważniejszym elementem pracy z powyższą grupą klientów, jest jak najpełniejsze rozeznanie potrzeb, wrażliwość i czujność na pojawiające się nowe sygnały ze środowiska oraz natychmiastowe podejmowanie działań. W szczególnie trudnych okresach dla osób starszych, takich jak zima i lato pracownicy socjalni dodatkowo monitorują środowiska i dostosowują pomoc do warunków atmosferycznych. Pracownik socjalny pozostaje w centrum działania wszystkich instytucji powołanych do pracy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, zarówno współpracując, jak i koordynując działania powyższych jednostek.

W roku 2008 Terenowe Punkty Pomocy Społecznej włączyły się w wyspecjalizowane działanie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w postaci Miejskiego Systemu Powiadamiania Ratunkowego. Kluczową rolę pełni tu pracownik socjalny rekrutując osoby mające skorzystać z tej formy wsparcia.

- **osób bezrobotnych** – w stosunku do tej grupy klientów praca pracowników socjalnych polega na podejmowaniu działań aktywizujących zawodowo i społecznie w celu zwiększenia szans klienta na podjęcie zatrudnienia. W realizacji powyższych działań pracownik socjalny wykorzystuje zarówno grupowe, jak i indywidualne formy pracy z klientem. W 2008 roku kontynuowano zajęcia z osobami bezrobotnymi w ramach programów „Nowy Start”, „Po Start ” i „Po Start 24”.

Indywidualna praca socjalna w szczególności nadal skierowana była do grupy osób, mających niewielkie szanse na znalezienie pracy.

Nowym zadaniem realizowanym w 2008 roku była pogłębiona praca z osobami bezrobotnymi, zagrożonymi wykluczeniem społecznym, poprzez realizację kontraktów socjalnych w ramach projektów unijnych.

- **rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi** – założeniem pracy w tej specjalizacji jest zaspokojenie podstawowych potrzeb dzieci. Dotychczas wypracowane standardy oraz zdobyte doświadczenie pozwalają na systemowe podejście do rodziny. Celem jest udzielenie pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu występujących w rodzinie problemów i niwelowaniu istniejących zaniedbań, jak również przeciwdziałanie powstawaniu czy pogłębianiu się demoralizacji i patologizacji. W ramach prowadzonej pracy socjalnej, Terenowe Punkty Pomocy Społecznej podejmują szereg działań o charakterze profilaktycznym, edukacyjnym oraz wspierającym, zmierzających do funkcjonowania rodziny zgodnie z przyjętymi normami społecznymi. Cel ten realizowany jest zarówno poprzez indywidualną pracę socjalną, jak i formy grupowe. Pracownicy motywują rodziny do udziału w już istniejących w tut. Ośrodku programach tj. „ABC i co dalej”, „Szansa”, „Rodzina” czy programy świetlicowe. Są również inicjatorami i realizatorami programów lokalnych. Podczas wykonywania bieżących obowiązków, pracownik socjalny nawiązuje szeroko rozumianą współpracę z instytucjami pracującymi na rzecz rodziny. W sytuacjach zagrożenia dobra i bezpieczeństwa dziecka podejmowane są działania interwencyjne przy współudziale Policji, Sądu i Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

Jednym z ważnych elementów pracy jest organizowanie i współudział pracowników w imprezach okolicznościowych np.; Mikołaj oraz akcji skierowanych bezpośrednio do dzieci w formie przyznawanych paczek świątecznych, wyprawek szkolnych, koloni i półkolonii. Niezwykle istotne w tej specjalizacji jest uwrażliwienie pracownika socjalnego na zapewnienie ciągłości świadczeń, jak na przykład ciepły posiłek dla dziecka.

- **rodzin zastępczych, naturalnych oraz usamodzielnianych wychowanków** – praca ukierunkowana jest głównie na utrzymaniu dziecka w rodzinie zastępczej, poprzez udzielanie wsparcia finansowego oraz psychologicznego. Raz do roku dokonywana jest obowiązkowo ocena funkcjonowania rodziny zastępczej, a w przypadku pojawiających się trudności ocena dokonywana jest nie rzadziej niż co pół roku. Z młodymi osobami opuszczającymi placówki lub rodziny zastępcze prowadzona jest praca, której celem jest umożliwienie samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu. Pracownicy socjalni biorą czynny udział w realizowaniu programów nakierowanych na wsparcie rodzin zastępczych i usamodzielnianych wychowanków.

Podział na powyższe specjalizacje pozwala pracownikom na regularne udoskonalanie pracy. Biorąc pod uwagę złożoność problemów, pracownicy wykorzystują narzędzie jakim jest zespół interdyscyplinarny, w skład którego wchodzi specjaliści z różnych dziedzin. Korzystają również z konsultacji indywidualnych i grupowych świadczonych przez specjalistów. Ponadto w celu podniesienia efektywności świadczonych usług, pracownicy socjalni systematycznie poddają się superwizji pracy socjalnej.

W ramach pracy socjalnej wszyscy pracownicy socjalni świadczą szeroko rozumiane bezpłatne specjalistyczne poradnictwo nie tylko dla osób korzystających z pomocy Ośrodka, ale również dla mieszkańców Katowic, w zależności od zgłaszanych potrzeb.

Należy wskazać, iż istnieje specyficzna grupa klientów mających problem z przyjmowaniem wsparcia, którego wymagają. Wzrastająca świadomość i odpowiedzialność społeczeństwa za los nieporadnego człowieka, pozwala pracownikom socjalnym dotrzeć do takich środowisk. Praca z tą grupą klientów wymaga od pracownika dużych umiejętności nawiązania odpowiedniej relacji w celu zmotywowania osoby do otwarcia się na przyjęcie pomocy. Sytuacje te często wymagają szeroko zakrojonych działań w środowisku.

Dzięki wysokiemu poziomowi prowadzonej metodyki pracy socjalnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach, możliwe jest aktywne włączenie w rozwiązywanie swoich problemów dużej liczby osób i rodzin, co obrazuje przedstawiona tabela i wykres.

Lp.	Typ problemu	liczba rodzin objętych pracą socjalną	w tym kontraktem socjalnym
1.	rozwiązywanie problemu bezrobocia	1381	1262
2.	rozwiązywanie problemu alkoholowego	282	265
3.	zapewnienie niezbędnych warunków mieszkaniowych	942	690
4.	poprawa funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym	77	67
5.	zapewnienie/uzyskanie niezbędnych środków materialnych	620	434
6.	nabycie umiejętności gospodarowania środkami własnymi lub przyznaną pomocą	53	32
7.	zapewnienie właściwego zaspokojenia niezbędnych potrzeb dzieci	1182	450
8.	poprawa funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie	138	56
9.	poprawa stanu zdrowia	626	356
10.	zapewnienie opieki osobom starszym i niepełnosprawnym	1365	153
11.	wykorzystanie uprawnień osób niepełnosprawnych	272	111
12.	Inne	465	326
13.	Razem	7403	4202

Poradnictwo metodyczne świadczone przez Zespół Poradnictwa Specjalistycznego dla pracowników socjalnych Ośrodka

W lipcu 2008 r. uruchomione zostało Poradnictwo dla pracowników socjalnych, w szczególności nowo przyjętych, bądź z krótkim stażem pracy, w zakresie metodyki pracy socjalnej i standardów pracy z poszczególnymi grupami klientów, obowiązujących w Ośrodku a ustalonych Zarządzeniem Wewnętrznym Dyrektora MOPS. Poradnictwo to realizowane jest przez konsultanta Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin.

Liczba pracowników objętych poradnictwem metodycznym	35
Liczba spotkań	113
Liczba wizyt konsultanta z pracownikami socjalnymi w środowisku rodzin	11
Liczba godzin poświęconych na metodykę pracy socjalnej	319

Inną formą poradnictwa, którego celem jest wspieranie pracowników socjalnych, prowadzących pracę socjalną z rodzinami są superwizje psychologiczne realizowane przez pracowników Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin.

Ilość superwizji psychologicznych	50
Liczba godzin superwizji psychologicznych	100

2.5 Porady prawne

W każdym Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej jest zatrudniony konsultant ds. prawnych, prowadzący poradnictwo prawne dla podopiecznych. Udziela również porad pracownikom socjalnym w indywidualnych sprawach, dotyczących świadczeń pomocy społecznej i pracy socjalnej. W 2008 roku udzielono porad w następującym zakresie:

Indywidualne konsultacje prawne w zakresie :	Liczba porad w 2008 r.
Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (rozwody i podział majątku, sprawy o ustalenie ojcostwa, zaprzeczenie ojcostwa, przemoc w rodzinie, ustalenie alimentów)	1 739
Zabezpieczenia społecznego (sprawy związane ze stosunkiem pracy, pozwy i odwołania do ZUS)	375
Ochrony praw lokatorów (dotyczące spraw mieszkaniowych,- eksmisji, uzyskania tytułu prawnego do lokalu, najmu i podnajmu)	925
Konsultacje w środowisku	92
Razem:	3 131

2.6 Realizacja Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej PEAD

W 2008 r. kontynuowano realizację unijnego programu pod nazwą PEAD, którego celem było nieodpłatne przekazywanie, za pośrednictwem organizacji charytatywnych pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności kraju.

W ramach programu PEAD, Banki Żywności otrzymały do rozdysponowania artykuły spożywcze w postaci: mleka UHT, sera żółtego, sera topionego, mąki, makaronu, cukru, płatków kukurydzianych oraz kaszy jęczmiennej.

Realizatorami programu dla miasta Katowice były następujące organizacje pozarządowe:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej w Katowicach przy ul. Kozielskiej 4a,
- Chrześcijańska Organizacja Charytatywna „Tabita” w Katowicach przy ul. Gliwickiej 87.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współuczestniczył w realizacji w/w programu poprzez wydawanie kart żywnościowych, na podstawie imiennych list z organizacji pozarządowych dla osób korzystających ze świadczeń, posiadających niski dochód uniemożliwiający zaspokojenie najniezbędniejszych potrzeb we własnym zakresie.

Ogółem w roku 2008 wydano karty żywnościowe dla **781** rodzin.

Ponadto obie organizacje otrzymały dotację do realizacji program PEAD w 2008 r. w wysokości:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej - 7 565 zł,
- Chrześcijańska Organizacja Charytatywna „Tabita” - 3 200 zł,

2.7 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji celów *Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych* w zakresie pomocy środowiskowej.

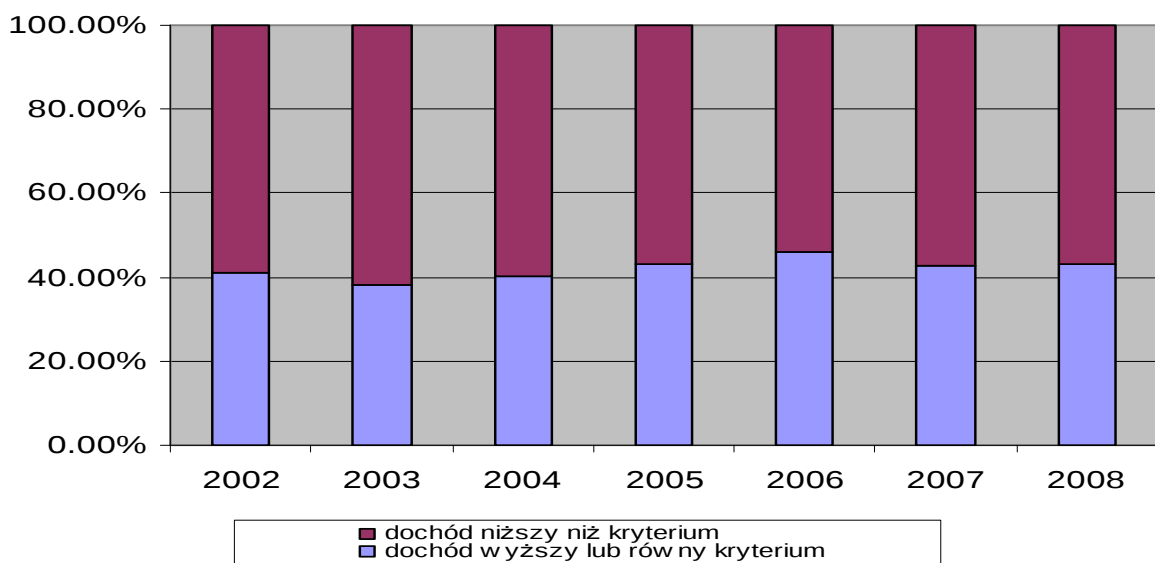
W roku 2008 nadal obserwuje się tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy Ośrodka w stosunku do dwóch lat poprzednich. Jest to związane z podejmowaniem działań na rzecz aktywizacji podopiecznych oraz ze spadkiem liczby osób bezrobotnych. Nadal jednak niepełnosprawność, bezrobocie i długotrwała choroba są najczęstszą przyczyną zgłaszania się po pomoc.

Rok	Liczba mieszkańców Katowic (dane z GUS) stan na koniec roku	Liczba środowisk objętych pomocą Ośrodka*	Liczba osób w tych środowiskach	% mieszkańców Katowic objętych pomocą
2002	337 503	11 740	30 233	8,96
2003	323 710	12 558	32 556	10,05
2004	321 163	12 613	32 706	10,18
2005	319 904	13 167	35 551	11,11
2006	315 996	13 099	35 158	11,12
2007	313 461	11 892	31 621	10,09
2008	311 179	10 373	25 933	8,33

*rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej oraz rodziny zastępcze

Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej w 2008 roku w dalszym ciągu maleje w stosunku do roku poprzedniego. Jest to związane ze wzrostem dochodów klientów wynikających z wprowadzeniem świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, spadkiem bezrobocia, a także nowymi rozwiązaniami stosowanymi przez pracowników socjalnych w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Rozwiązania te mobilizują podopiecznych do większej aktywności i wychodzenia z systemu pomocy społecznej.

Struktura rodzin korzystających z pomocy środowiskowej

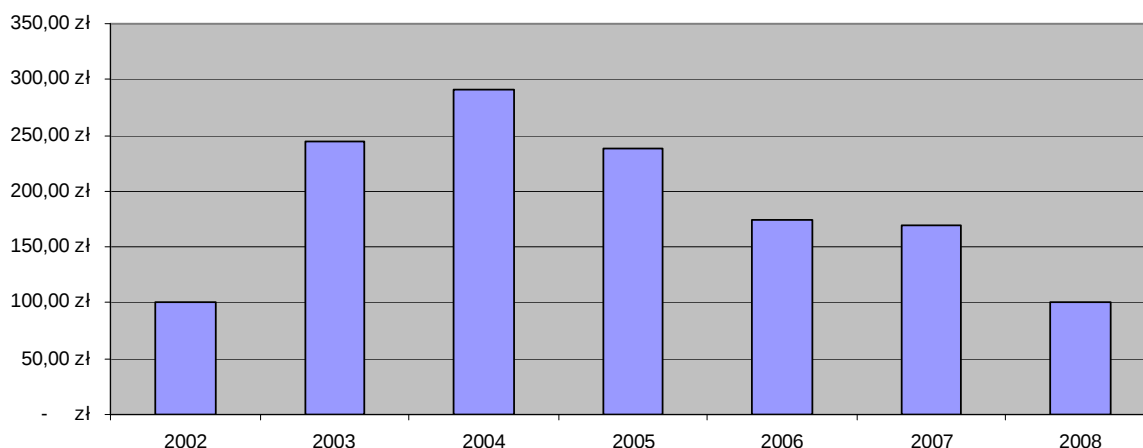


W 2008 r. stwierdzono nieznaczny spadek liczby rodzin, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w stosunku do liczby osób, których dochód przekracza w/w kryterium. Wynika to z faktu, iż w systemie pomocy społecznej pozostają osoby z dysfunkcjami niepełnosprawności i długotrwałej choroby, które wymagają zwiększonego wsparcia w formie pomocy na cele związane z leczeniem.

Efektywność pomocy środowiskowej:

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Kwota wyrównująca dochód rodziny do kryterium	347.15 zł	478.56 zł	567.58 zł	575.91 zł	520.71 zł	480.17 zł	402,17 zł
Średnia miesięczna pomoc dla rodziny	246.83 zł	234.02 zł	276.28 zł	337.05 zł	347.17 zł	311.18 zł	301,51 zł
% zaspokojenia potrzeb	71.10%	48.90%	48.68%	67.21%	66.67%	64.81%	74,97%
różnica	100.32 zł	244.54 zł	291.30 zł	238.86 zł	173.54 zł	168.99	100,66

Kwota brakująca do wyrównania dochodu do kryterium dochodowego po przyznaniu pomocy materialnej MOPS



W 2008 r. utrzymywała się tendencja spadkowa kwoty niezbędnej do wyrównania różnicy między dochodem, a kryterium dochodowym osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wraz z przyznaną pomocą materialną. Zmniejszenie tej kwoty w poprzednich latach związane było ze zmianą ustawy o pomocy społecznej i wprowadzeniem części obligatoryjnej zasiłku okresowego oraz z wprowadzeniem w 2004 r. ustawy o świadczeniach rodzinnych, która spowodowała zwiększenie dochodu wielu rodzin z dziećmi. Obecnie tendencja spadkowa związana jest głównie ze spadkiem bezrobocia i zwiększeniem dochodów rodzin korzystających z pomocy oraz wprowadzeniem świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego.

III. WSPÓŁPRACA ZE SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ

Współpraca z podmiotami uprawnionymi stanowi jeden z elementów *Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych* (dział II, rozdział 2 Współpraca ze społecznością lokalną). Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest wzmacnianie zdolności grup i społeczności lokalnych do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów.

Cele szczegółowe to:

- zapewnienie podstawowych warunków życia,
- zaspakajanie tych potrzeb rodzin i osób, które nie mogą być zaspakajane samodzielnie,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom lub minimalizowanie wpływu tych czynników (problemów), które nie mogą być usunięte lub zmienione,
- usamodzielnienie poprzez wspomaganie w rozwiązywaniu problemów i pokonywaniu trudności we współpracy z rodziną.

W marcu 2007 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przejął z Wydziału Zdrowia, Nadzoru Właścicielskiego i Przekształceń Własnościowych koordynowanie realizacji „Programu współpracy miasta Katowice z organizacjami pozarządowymi” wraz ze zobowiązaniem do sporządzania sprawozdań z realizacji Programu.

Celem współpracy ze społecznością lokalną jest stworzenie koalicji na rzecz pracy w środowisku i wokół społecznych problemów, inicjowanie ruchów samopomocowych i obywatelskich, promowanie i wdrażanie pracy wolontaryjnej i zespołowej, inicjowanie lokalnych prospołecznych akcji i wydarzeń.

3.1 Współpraca ze środowiskiem lokalnym w zakresie społecznej readaptacji osób bezrobotnych

Szczegółowy opis współpracy ze społecznością lokalną w zakresie readaptacji osób bezrobotnych znajduje się w podrozdziale 10.6

3.2 Dotowanie zadań pomocy społecznej realizowanych przez podmioty uprawnione.

Dotowanie zadań pomocy społecznej realizowanych przez podmioty uprawnione odbywa się w oparciu o ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.), rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie określenia wzoru oferty podmiotu uprawnionego (Dz. U. Nr 44, poz. 427), rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie określenia wzoru sprawozdania z realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej (Dz. U. Nr 44, poz. 428), rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 4 kwietnia 2005 r. w sprawie określenia ramowego wzoru umowy o realizację zadania z zakresu pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 545), Uchwałę Nr LXVII/1626/06 Rady Miasta Katowice z dnia 26 października 2006 r. w sprawie „Programu współpracy miasta Katowice z organizacjami pozarządowymi na 2007 rok” i Zarządzenie Nr 3068/2006 Prezydenta Miasta Katowice z dnia 29 listopada 2006 r. w sprawie wykonania „Programu współpracy miasta Katowice z organizacjami pozarządowymi na 2008 rok”.

Ponadto dotowanie zadań znajdujących się w katalogu przewidzianym do realizacji w ramach „Programu współpracy miasta Katowice z organizacjami pozarządowymi na 2008 rok”, a nie będących zadaniami pomocy społecznej odbywa się w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz.U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz.U. Nr 264, poz. 2207),

W 2008 roku umowy zostały zawarte na podstawie przeprowadzonych postępowań konkursowych oraz w formie aneksów do umów długoterminowych.

Podmiot	Nazwa projektu	Wysokość dotacji wypłaconej w okr. I-XII 2008 (w zł.)
Udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania		
Rzymsko - Katolicka Parafia Św. Anny	Udzielenie posiłku	65 626,00
Zgromadzenie Sióstr Św. Elżbiety	Udzielenie posiłku	97 420,00
Rzymsko – Katolicka Parafia Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny	Udzielenie posiłku	60 177,00
Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne	Udzielenie posiłku	50 688,00
Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne	Udzielenie posiłku	96 910,00
Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne do II br.	Ogrzewalnia	7 500,00
Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne od III br.	Ogrzewalnia	53 000,00
Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta do II.br.	Ogrzewalnia	11 862,50
Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta od III.08 do II.2013	Ogrzewalnia	77 312,00
Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta od IX.08 do VIII.2010	Udzielenie schronienia	10 000,00

Parafia Ewangelicko-Augsburska	Wydawanie odzieży	2400,00
Polski Komitet Pomocy Społecznej	Udzielenie posiłku	7565,00
Chrześcijańska Organizacja Charytatywna „TABITA”	Udzielenie posiłku	3200,00
Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta	Udzielenie posiłku	3 000,00
RAZEM:		5 466 60,50
Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego		
Śląskie Stowarzyszenie Osób Dotkniętych Chorobą Parkinsona	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego na rzecz osób z chorobą Parkinsona i ich rodzin	17 540,00
Polski Związek Głuchych Oddział Śląski	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa na rzecz osób niepełnosprawnych	20 411,00
Śląskie Centrum Edukacji i Rehabilitacji Arteria	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	72 000,00
Rzymko - Katolicka Parafia pod Wezwaniem Św. Barbary	Prowadzenie parafialnej poradni rodzinnej.	21 421,00
Stowarzyszenie Psychologów Chrześcijańskich	Prowadzenie Ośrodka Poradnictwa i Terapii Psychologicznej	24 600,00
Liga Kobiet Polskich Zarząd Regionu w Katowicach	Prowadzenie Centrum Informacji i Poradnictwa dla Kobiet-aktywizacja społeczności lokalnej i środowisk kobiecych	8 400,00
Wspólnota Dobrego Pasterza	Realizacja kompleksowego programu profil.- interwencyjnego dla młodzieży narażonej na kontakt z narkotykami i zakażonej wirusem HIV oraz dla osób ponoszących konsekwencje tych zagrożeń	48 000,00
Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Wsparcia „Gniazdo”	Prowadzenie Zespołu Interwencji Rodzinnej	23.052,00
Parafia Ewangelicko-Augsburska	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla dzieci i ich rodzin	21.650,00
Rzymko – Katolicka Parafia Św. Szczepana	Prowadzenie programu „Kawiarenka”	38.564,00
Wspólnota Dobrego Pasterza	Prowadzenie klubu dla młodzieży „Wysoki Zamek”	52.652,00
Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów”	Prowadzenie poradni rodzinnej	15.094,00
Stowarzyszenie im. M. Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobietom	„Program poradnictwa specjalistycznego udzielanego kobietom dotkniętym prostytutką, handlem kobietami, przemocą oraz ich rodzinom”	45.000,00
Katolickie Centrum Edukacji Młodzieży „Kana”	Prowadzenie programu: „Żyję bezpiecznie i twórczo”	25.732,00
Stowarzyszenie na Rzecz Niepełnosprawnych SPES	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób niepełnosprawnych	96 000,00
Polski Komitet Pomocy Społecznej	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	32 250,00
Śląski Towarzystwo POMOST	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	17 727,00
RAZEM:		580 093,00
Prowadzenie pracy socjalnej		
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Rodzin „Horyzont”	Prowadzenie programu: „Wszyscy wygramy – festyn rekreacyjno – sportowy dla wychowanków katowickich Świątlic i Klubów Środowiskowych z okazji Dnia Dziecka”	20.000,00
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Rodzin „Horyzont”	Prowadzenie programu: „Pomocnicy Świętego Mikołaja” – praca socjalna w formie imprezy kulturalno – rozrywkowej dla dzieci z okazji Dnia Św. Mikołaja	10.000,00
Parafia Ewangelicko-Augsburska	Prowadzenie Środowiskowej Świątlicy Młodzieżowej „Ekipa”	57.100,00
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Rodzin „Horyzont”	Prowadzenie programu: „Z angielskim za pan brat”	11.976,00
Śląskie Stowarzyszenie „Ad Vitam Dignam”	Prowadzenie programów: „Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych”	18.960,00
Katolicka Fundacja Dzieciom	Prowadzenie programu: „Z ulicy do domu”	68.191,00
Rzymko – Katolicka Parafia NSPJ	Prowadzenie programu: „Anioły z Murcek”	25.000,00
Rzymko – Katolicka Parafia Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	Zorganizowanie dla osób starszych cyklu imprez	8 000,00
Rzymko – Katolicka Parafia Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	Cykl imprez oświatowych dla osób starszych	6 999,92

RAZEM:		226 226,92
Prowadzenie ośrodka wsparcia i mieszkań chronionych		
Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jaka	Cykl imprez integracyjnych	28 175, 00
RAZEM:		28 175,00
Prowadzenie świetlic i klubów środowiskowych dla dzieci		
Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne	Prowadzenie świetlicy środowiskowej	32.533,00
Rzymско – Katolicka Parafia Św. J. Robotnika	Prowadzenie świetlicy środowiskowej typu opiekuńczego zwanej ochronką dla dzieci przedszkolnych	18.438,00
RAZEM:		50 971,00
Prowadzenie ośrodków adopcyjno - opiekuńczych		
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	Prowadzenie ośrodka adopcyjno – opiekuńczego	52 621,00
Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy Archidiecezji Katowickiej	Prowadzenie ośrodka adopcyjno – opiekuńczego	10 000,00
RAZEM:		62 621,00
Wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowej		
Warsztat Terapii Zajęciowej „Promyk” Fundacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnym Św. ST. Kostki	stworzenie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia	72 599,00
Warsztat Terapii Zajęciowej Śląskiego Stowarzyszenia „Ad Vitam Dignam”	stworzenie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia	63 627,00
Warsztat Terapii Zajęciowej Stowarzyszenia na Rzecz Niepełnosprawnych SPES	stworzenie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia	54 537,00
Warsztat Terapii Zajęciowej Stowarzyszenia na Rzecz Osób z U.U.	stworzenie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia	54 537,00
Warsztat Terapii Zajęciowej Stowarzyszenia Wspierania Działań Twórczych UNIKAT	stworzenie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia	45 448,00
RAZEM:		290 748,00
Prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej		
Stowarzyszenie im. M. Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobiętom	Prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej	13 500,00
RAZEM:		13 500,00
Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania		
Śląski Zarząd Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża	Dotowanie stowarzyszeń – usług opiekuńcze	597 720,00
Polski komitet Pomocy Społecznej	Dotowanie stowarzyszeń – usług opiekuńcze	353 404,00
RAZEM:		951 124,00
Prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie		
Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	Prowadzenie środowiskowego domu samopomocy dla Osób upośledzonych umysłowo	204 000,00
Katowicka Fundacja Pomocy Dzieciom Kalekim (Niepełnosprawnym) Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno Oświatowy Dla Dzieci Niepełnosprawnych Centrum Rozwoju Dziecka	Impreza integracyjna dla dzieci niepełnosprawnych, ich rodzin oraz przyjaciół	7 500,00
Śląskie Stowarzyszenie Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych AKCENT	Impreza integracyjna dla osób niepełnosprawnych i ich środowiska lokalnego	11 493,00
Stowarzyszenie „Hipoterapia, Hipika i Środowisko”	Impreza integracyjna dla dzieci „kulig z Mikołajem”	1315,00

Katowickie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	Cykl imprez integracyjnych dla seniorów	9 500,00
RAZEM:		233 808,00
Wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym przewlekle chorych, poprzez integrację z otoczeniem i aktywizację społeczną		
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski I Osobom Upośledzonym Umysłowo – Oddział Odrodzenie	Spotkanie integracyjne dla dzieci	7 950,00
Regionalna Fundacja Pomocy Niewidomym	Kompleksowa rewalidacja dzieci niewidomych i niedowidzących w wieku od lat 7 ze sprzężoną niepełnosprawnością z terenu Miasta Katowice	7 500,00
Klub Śląskich Amazonek	Wieloprofilowa pomoc kobietom w różnym okresie leczenia nowotworu piersi przez organizację i prowadzenie kompleksowej fizjoterapii i psychoterapii w tym również edukacji, profilaktyki i terapii obrzęku limfatycznego oraz edukacja i profilaktyka stałego zagrożenia chorobą nowotworową oraz innymi schorzeniami dotyczącymi kobiet w różnym wieku - mieszkanki Katowic	9 150,00
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym Oddział ODRÓDZENIE	Wieloprofilowa terapia i rehabilitacja domowa dzieci i młodzieży ze sprzężonym upośledzeniem umysłowym	16 300,00
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym Oddział ODRÓDZENIE	Wielopłaszczyznowa terapia i pielęgnacja Dzieci z upośledzeniem umysłowym oraz wieloaspektowe wsparcie dla ich rodzin	17 300,00
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym SZANSA	Aktywizacja, rehabilitacja, terapia, rozwój zainteresowań własnych osób z upośledzeniem umysłowym zamieszkałych w Katowicach w Klubie Aktywizacji Dorosłych Śląskiego Stowarzyszenia SZANSA	10 000,00
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym SZANSA	Rehabilitacja i terapia psychomotoryczna i logopedyczna z elementami terapii ogólnorozwojowej uwzględniającej arteterapię w Punkcie Terapeutycznym Stowarzyszenia SZANSA	5 500,00
Stowarzyszenie Chorych Na Stwardnienie Rozsiane Ich Opiekunów i Przyjaciół	Rehabilitacja lecznicza i społeczna chorych na stwardnienie rozsiane i ich rodzin	49 770,00
Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe Katowice	Nadzieja niewidomego w integracji i rehabilitacji poprzez turystykę i rekreację	8 500,00
Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu Polskiego Związku Głuchych	Terapia psychologiczna dzieci i młodzieży z wadą słuchu oraz pomoc psychologiczna rodzinie i opiekunom	4 500,00
Śląskie Stowarzyszenie Alzheimerowskie w Katowicach	Wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym przewlekle chorych, poprzez integrację z otoczeniem i aktywizację społeczną	7 350,00
RAZEM:		143 820,00
Zadania inwestycyjne		
Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jaka	Zakup i montaż podnośnika schodowego dla niepełnosprawnych w Środowiskowym Domu Samopomocy Dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	60 000,00
RAZEM:		60 000,00
RAZEM:		3 187 747,75

3.3 Zlecanie usług podmiotom niepublicznym na podstawie ustawy Prawo Zamówień Publicznych (Dz. U. z 2006r., nr 164, poz. 1163).

Zadania z zakresu pomocy społecznej zlecane są również podmiotom niepublicznym w formie zakupu usług na podstawie ustawy prawo zamówień publicznych. Przy zakupie usług, usługa realizowana jest dla konkretnego podopiecznego, któremu świadczenie przyznano decyzją administracyjną.

Poniżej przedstawiamy zestawienie wszystkich zadań zleconych do prowadzenia podmiotom niepublicznym w podziale na podmiot prowadzący.

Lp.	Podmiot niepubliczny	Zadanie	Liczba miejsc	Wykonanie w 2008 roku
POMOC OSOBOM BEZDOMNYM				
1	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	Prowadzenie Domu Noclegowego dla Bezdomnych i Noclegowni	50	258 081,40
	RAZEM:		50	258 081,40
POMOC OSOBOM ZABURZONYM				
1	Stowarzyszenie Działające na Rzecz Osób Chorych Psychiczenie i Ich Rodzin „PRZYSTAŃ”	Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy przy ul. Tysiąclecia 41	34	390 229,50
2	Śląskie Stowarzyszenie "Ad Vitam Dignam"	Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy "Ad Vitam Dignam" wraz z Hostelem	34	434 498,99
	RAZEM:		68	824 728,49
POMOC OSOBOM Z RODZIN DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ				
1	Śląskie Stowarzyszenie "Ad Vitam Dignam"	Prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi	12	64.933,00
2	Stowarzyszenie im. M. Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobietom	Zapewnienie schronienia wraz z wyżywieniem	10	37.100,00
	RAZEM:		22	102.033,00
POMOC OSOBOM STARSZYM I NIEPEŁNOSPRAWNYM				
1	Caritas Archidiecezji Katowickiej - Ośrodek Św. Brata Alberta	Prowadzenie Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów „Symeonówka” przy ul. Brata Alberta 4	50/20	251 211,48
2	Caritas Archidiecezji Katowickiej - Ośrodek Św. Jacka	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Dębowej 23	25/20	183 833,68
3	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Głogowskiej 23	50/30	367 050,65
4	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Świdnickiej 35	45/30	392 058,80
5	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Tysiąclecia 45	37/21	241 369,94
6	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Oblatów 24	98/65	764 835,08
7	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Gliwickiej 74	41/25	303 410,10
8	Katowickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „OPOKA”	Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Ligonia 43	48/30	210 018,40
	RAZEM:		394/241	2 713 788,13
ŚWIADCZENIE USŁUG OPIEKUŃCZO - MEDYCZNYCH W MIEJSCU ZAMIESZKANIA				
1	Polski Czerwony Krzyż Zarząd Okręgowy	Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	119	158 743,45
	RAZEM:		119	158 743,45
OPIEKA NAD DZIECKIEM				
1	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	Prowadzenie Świetlicy Terapeutycznej im. Św. Jacka - Świetlica Dąb (Świetlica typu opiekuńczego)	40	219.848,50
2	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	Prowadzenie Świetlicy Terapeutycznej im. Św. Brata Alberta (Świetlica typu opiekuńczego)	36	202.481,00
3	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	Prowadzenie Świetlicy Środowiskowej im. Św. Agaty (Świetlica typu opiekuńczego)	30	82.444,00
4	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	Prowadzenie Świetlicy Środowiskowej im. Św. Wojciecha (Świetlica typu opiekuńczego)	25	81.675,00

5	Rzymsko – Katolicka Parafia Św. Anny	Prowadzenie Świetlicy Środowiskowej (Świetlica typu opiekuńczego)	30	102.476,36
6	Katolicka Fundacja Dzieciom	Prowadzenie Świetlic Środowiskowych (do końca II.2008 r. - Świetlica typu opiekuńczego oraz specjalistycznego, od 5.III.2008 r. wyłącznie typu specjalistycznego)	do końca II.2008 r. - 60 od III.2008 r. - 50	278.056,50
7	Katolicka Fundacja Dzieciom	Prowadzenie Środowiskowego Klubu Młodzieżowego (Klub typu specjalistycznego)	od III.2008 r. - 25	115.288,00
8	Stowarzyszenie „Szansa dla każdego”	Prowadzenie Świetlicy Środowiskowej zwanej Klubem „Szansa dla każdego” (Świetlica typu opiekuńczego)	25	109.122,50
9	Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Pomocy „GNIAZDO”	Prowadzenie Świetlicy Socjoterapeutycznej „GNIAZDO” (Świetlica typu specjalistycznego)	40	218.116,00
10	Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Pomocy „GNIAZDO”	Prowadzenie Młodzieżowego Klubu Wspierania Rozwoju Osobistego (Klub typu specjalistycznego)	15	93.810,50
11	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	Przygotowywanie i dowóz gorących posiłków dla uczniów szkół: Zespołu Szkół Specjalnych Nr 8, Zespół Szkół Specjalnych nr 10, Gimnazjum nr 18 i Szkoły Podstawowej nr 10	272*	155.462,50
12	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia „Opoka”	Przygotowywanie dożywiania dodatkowego dla dzieci	50	42.288,73
RAZEM:			do końca II.2008 r. - 351 + 272 od III.2008 r. - 366 + 272*	1.701.069,59
RAZEM:				5 758 444,06

* liczba dzieci, które skorzystały z obiadów

Ponadto, od maja 2004 r., na podstawie ustawy prawo zamówień publicznych świadczone są usługi na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Podmiot	Nazwa projektu	Wykonanie w 2008 r. (w zł.)
USŁUGI NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ		
Śląskie Stowarzyszenie Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych AKCENT	Zapewnienie dziennego pobytu w Ośrodku dla młodzieży niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia	267 060,00
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom Upośledzonym Umysłowo - Oddział Odrodzenie	Zapewnienie dziennego pobytu w Ośrodku dla dzieci niepełnosprawnych powyżej 7 roku życia	275 660,00
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom Upośledzonym Umysłowo - Oddział Odrodzenie	Gimnastyka korekcyjna	40 891,16
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom Upośledzonym Umysłowo - Oddział Odrodzenie	Opracowanie indywidualnych programów rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych	88 355,00
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom Upośledzonym Umysłowo - Oddział Odrodzenie	Świadczenie poradnictwa psychologicznego oraz prowadzenie grup wsparcia dla rodzin dzieci korzystających z usług w specjalistycznym ośrodku rehabilitacyjnym Odrodzenie	6 582,00
Katowicka Fundacja Pomocy Dzieciom Kalekim (Niepełnosprawnym) Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno – Oświatowy dla Dzieci Niepełnosprawnych Centrum Rozwoju Dziecka	Zapewnienie dziennego pobytu w Ośrodku dla młodzieży niepełnosprawnej powyżej 7 roku życia	619 807,15
Katowicka Fundacja Pomocy Dzieciom Kalekim (Niepełnosprawnym) Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno – Oświatowy dla Dzieci Niepełnosprawnych Centrum Rozwoju Dziecka	Gimnastyka korekcyjna	38 370,32

Katowicka Fundacja Pomocy Dzieciom Kalekim (Niepełnosprawnym) Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno – Oświatowy dla Dzieci Niepełnosprawnych Centrum Rozwoju Dziecka	Świadczenie poradnictwa psychologicznego oraz prowadzenie grup wsparcia dla rodzin dzieci korzystających z usług w Ośrodku	11 350,48
Katowicka Fundacja Pomocy Dzieciom Kalekim (Niepełnosprawnym) Samodzielny Ośrodek Rehabilitacyjno – Oświatowy dla Dzieci Niepełnosprawnych Centrum Rozwoju Dziecka	Opracowanie indywidualnych programów rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych	301 236,00
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy	Gimnastyka korekcyjna	26 145,00
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy	Hipoterapia	151 063,00
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy	Logorytmika	90 174,00
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy	Prowadzenie indywidualnego poradnictwa psychologicznego i grupy wsparcia	37 350,00
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy	Rehabilitacja indywidualna w postaci stymulacji rozwoju psychoruchowego przy użyciu sprzętu MASTER	139 100,00
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Katowicach Giszowcu Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy	Opracowanie indywidualnych programów rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z poważnymi uszkodzeniami narządu ruchu oraz/lub znacznymi zaburzeniami rozwoju i schorzeniami towarzyszącymi	39 525,00
RAZEM:		2 132 669,11

3.4 Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych

3.4.1 Wolontariat

Wolontariat	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Liczba wolontariuszy	465	542	514	371	307	218
Liczba godzin pracy wolontariuszy	32 149	28 819,5	24 615	15 313	17 773	9586

W 2008 roku liczba osób pracujących w ramach wolontariatu uległa zmniejszeniu w stosunku do roku 2007. Spadek liczby wolontariuszy spowodowany jest być może poprawą sytuacji na rynku pracy i możliwością zatrudnienia, podnoszenia kwalifikacji w ramach realizowanych projektów unijnych i zatrudnienia w nich. W 2009 roku ponownie podjęte zostaną działania, mające na celu pozyskiwanie wolontariuszy do współpracy w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Zadanie	Liczba wolontariuszy	Liczba godzin pracy wolontariuszy
Wolontariat na rzecz dzieci i młodzieży		
Świetlice Środowiskowe (*)	36	1637
Program „Szansa”	101	1954
Program „ABC i co dalej?”	27	1418
RAZEM:	164	5009
Wolontariat na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych		
Program „Słonecznik - Wolontariat na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych”	14	636
Wolontariat na rzecz osób bezdomnych		
Dom Noclegowy	5	1674
Zespół Pomocy Dzieciom i Rodzinom (*)	17	142,5
RAZEM:	22	1816,5
Wolontariat na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych		
Zespół Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych	4	1187,5
Wolontariat na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy		
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	9	491
Inne		
Prace administracyjno-biurowe	5	446
RAZEM:	218	9586

W jednostkach oznaczonych (*) wolontariat jest odbywany na rzecz klientów MOPS, na mocy porozumień zwartych z innymi podmiotami (stowarzyszenia, fundacje).

Wolontariat daje możliwość pozyskania dodatkowych środków w postaci świadczenia usług na rzecz podopiecznych i Ośrodka. Szacunkowy koszt wolontariatu wynosi **132 127,895 zł**. (Jako podstawę kalkulacji przyjęto: dla wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży, osób dotkniętych problemem przemocy – średnią godzinową stawkę pracownika socjalnego zatrudnionego w terenie 15,86 zł.; dla wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, osób bezdomnych – średnią godzinową stawkę opiekuna 11,40 zł.; dla wolontariatu w postaci prac administracyjno-biurowych – średnią godzinową stawkę referenta 10,37 zł.).

3.4.2 Dochody własne i darowizny na rzecz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

W ramach dochodów własnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za IV kwartały 2008 roku otrzymano:

- **dary rzeczowe**, m. in. artykuły spożywcze, sprzęt gospodarstwa domowego, bielizna pościelowa, środki czystości – **13 129,79 zł**
- **środki pieniężne** na kwotę: **3 169,67zł**

Łączna kwota darowizn pieniężnych i rzeczowych wyniosła **16 299,46 zł**

3.4.3 Darowizny na rzecz podopiecznych

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach pośredniczy w przekazywaniu osobom potrzebującym mebli, artykułów gospodarstwa domowego oraz innych elementów wyposażenia mieszkania.

Osoby chętne przekazują używane, sprawne rzeczy do dyspozycji Ośrodka, który prowadzi listę osób potrzebujących oraz organizuje transport sprzętu.

W 2008 przekazano na rzecz podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej następujące darowizny:

Realizacja darowizn na rzecz podopiecznych za IV kwartały 2008 roku	
Rodzaj darowizny	szt./kpl.
meble	242
wyposażenie mieszkania	42
artykuły gospodarstwa domowego	36
RAZEM:	320

3.5 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji celów *Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych* (Dział II, rozdział Współpraca ze społecznością lokalną).

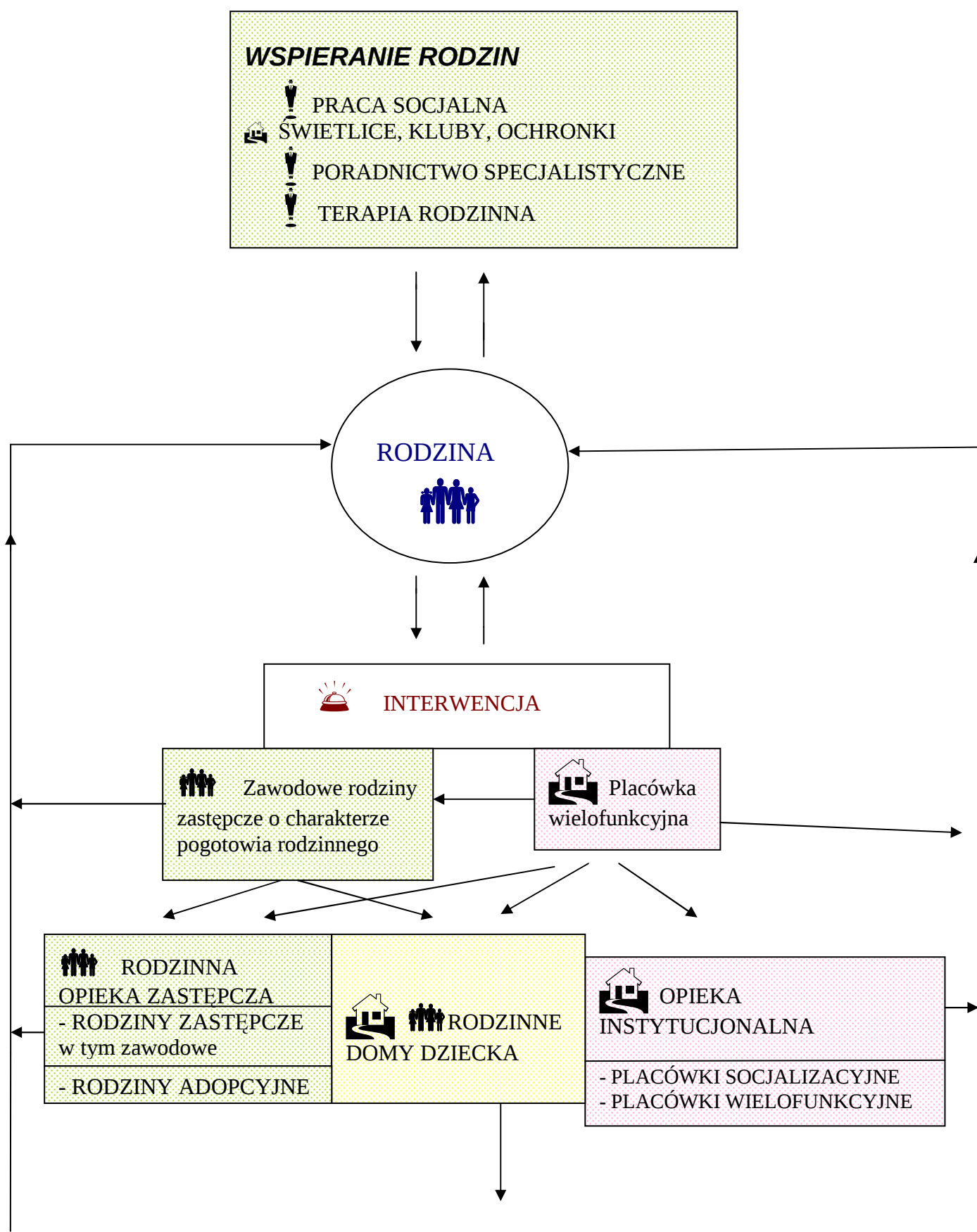
Zakres współpracy

	2005r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.*
Poniesione wydatki na realizację współpracy z organizacjami pozarządowymi	8 429 018,66	8 638 019,10	10 218 892,81	11 078 878,95
Liczba organizacji	38	42	52	54
Liczba projektów	81	86	118	114
Średni koszt projektu	104 061,95	100 442,08	86 600,78	96 338,07
Średnia wysokość dotacji do jednego projektu	29 251,82	33 305,91	37 514,41	45 539,25
Średni udział własny organizacji w jednym projekcie	15 795,98	18 318,25	21 993,82	22 029,91

* wkład własny obliczony według złożonych ofert

Oceniając efektywność realizacji celów z zakresu współpracy z podmiotami niepublicznymi należy zaznaczyć, iż w 2008 roku nastąpił duży wzrost wydanych środków na realizację projektów przy jednoczesnym niewielkim wzroście liczby organizacji. Wyraźny wzrost liczby organizacji oraz realizowanych zadań przez organizacje pozarządowe nastąpił na początku 2007 roku. Wyniknęło to głównie z przejęcia przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zadań z zakresu polityki prorodzinnej oraz wsparcia osób niepełnosprawnych, w tym przewlekle chorych, z Wydziału Zdrowia, Nadzoru Właścicielskiego i Przekształceń Własnościowych. W 2007 roku MOPS współpracował z 52 organizacjami pozarządowymi, które zrealizowały 118 projektów, na łączną kwotę **10 218 892,81 zł**. Na nieznaczny spadek liczby realizowanych projektów w 2008 roku miało wpływ zakończenie realizacji pod koniec 2007 roku Klubów Integracji Społecznej.

IV. SYSTEM OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ



System opieki nad dzieckiem i rodziną stanowi jeden z elementów **Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych (dział II, rozdział 3)**. Celem strategicznym jest tworzenie systemu pomocy dziecku i rodzinie, pozwalającego na utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej lub zapewnienie opieki i wychowania poza rodziną naturalną z zachowaniem preferencji form prorodzinnych. Do celów szczegółowych systemu opieki nad dzieckiem i rodziną należą:

- **utrzymanie dziecka w rodzinie**
 - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez odtworzenie lub wzmocnienie ich funkcji,
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
 - pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
 - przeciwdziałanie rozszerzaniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży,
- **zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców** z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej
 - zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo–wychowawczych poprzez umieszczenie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych, odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej,
 - reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka, po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzeniu i wzmocnieniu funkcji rodziny naturalnej.

Na system opieki dla tej kategorii klientów, na który w roku 2008 wydatkowano kwotę: **16 337 548,41 zł**, składa się:

4.1 Wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych

4.1.1 Praca socjalna

Praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, prowadzona jest przez pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej, których działania w omawianym obszarze są nakierowane na zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych dzieci. Ponadto prowadzona jest również praca z rodzinami zastępczymi, naturalnymi oraz usamodzielnianymi wychowankami. Działania pracowników socjalnych mają w tym przypadku na celu rozpoznanie nieprawidłowości w pełnieniu funkcji rodziny zastępczej oraz dokonywana jest diagnoza wynikających z tego problemów opiekuńczo – wychowawczych. W odniesieniu do rodzin naturalnych, praca socjalna ma na celu przygotowanie rodziny do ponownego podjęcia opieki nad dzieckiem.

4.1.2 Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i dla młodzieży realizowane jest przez Zespół Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin, zatrudniający wysoko wykwalifikowaną kadrę merytoryczną: psychologów i pedagoga. Poradnictwo to świadczone jest mieszkańcom Katowic, bez względu na ich sytuację dochodową. Poradnictwo to obejmuje diagnozowanie problemów rodzin, ich zasobów i barier oraz udzielanie wsparcia, pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

W ramach poradnictwa prowadzone są **programy** psychologiczne, w tym: warsztaty i treningi umiejętności społecznych, i opiekuńczo-wychowawczych. Poradnictwo ma na celu

wzmocnienie poczucia odpowiedzialności rodziców za własną sytuację życiową, los dzieci, adekwatne spostrzeganie swoich problemów oraz zmianę stylu wychowania dzieci i zwrócenie uwagi na ich indywidualne potrzeby i umiejętności w poszczególnych okresach rozwojowych, dostarczanie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodziców, a także w stosunku do młodzieży wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz wzrost motywacji do podjęcia pracy, naukę budowania celów życiowych poprzez spożytkowanie własnych zasobów.

Formy poradnictwa;

- porady indywidualne, rodzinne,
- programy dla rodzin i dzieci oraz młodzieży,
- zespoły interdyscyplinarne,

Liczba udzielonych specjalistycznych, indywidualnych porad psychologiczno – pedagogicznych dla rodzin i klientów	1146
Łączny wymiar godzin udzielonych porad	1582

Łączny koszt poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez pracowników ZPS w 2008 r. wyniósł: **261 241,62 zł.**

Program „Trening Umiejętności Społecznych”

Program skierowany jest do rodziców z dziećmi mającymi problemy w racjonalnym gospodarowaniu posiadanymi środkami finansowymi w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w pełnieniu roli rodzica. Trening Umiejętności Społecznych obejmuje 10 - 11 cotygodniowych spotkań (w zależności od tempa pracy grupy i potrzeb uczestników).

Głównym celem programu jest poprawa funkcjonowania rodziny poprzez:

- ćwiczenie umiejętności gospodarowania niewielkimi kwotami pieniędzy,
- dostarczenie wiedzy o znaczeniu dla rozwoju poszczególnych członków rodziny ich sposobu gospodarowania przestrzenią mieszkania (sposoby wytyczania granic osobistych w mieszkaniu),
- dostarczenie wiedzy na temat właściwego pełnienia roli matki, ojca, rozumienie roli dziecka,
- doskonalenie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych poprzez przekazywanie informacji dotyczących potrzeb dziecka w kolejnych okresach rozwojowych, charakterystycznych zachowań dzieci oraz o zachowaniach patologicznych,
- doskonalenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i budowania norm, reguł, klimatu rodzinnego.

W I kwartale 2008 Trening Umiejętności Społecznych realizowany był w ramach programu dzielnicowego w Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej 5 „Nasza dzielnica.” Pracownicy socjalni prowadzący program realizowali część dotyczącą treningu budżetowego, natomiast psycholog ZPS prowadził zajęcia z zakresu treningu umiejętności opiekuńczo wychowawczych.

Liczba uczestników programu	7
Liczba godzin zajęć	10
Liczba spotkań	5

W dalszej części 2008r. pozyskano środki unijne umożliwiające zlecenie realizacji programu firmom z zewnątrz w ramach projektu systemowego „Damy radę.”, opisanego szczegółowo w podpunkcie 10.4.

Program „Rodziny zastępcze”

Adresatami programu są rodziny zastępcze spokrewnione i niespokrewnione, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz problemy w relacji wychowankowie – opiekunowie. Rodzice zastępczy mają potrzebę uzyskiwania wsparcia psychologicznego i edukacji psychologicznej związanej ze specyfiką wychowywania dzieci w rodzinie zastępczej. W funkcjonowaniu tych dzieci zauważane są głównie problemy emocjonalne (np.: nadmierne zamykanie się w sobie, nieśmiałość, zachowania agresywne), a także problemy z zachowaniem na terenie szkoły i/lub w rodzinie.

Celem programu jest:

1. Pogłębienie diagnozy sytuacji rodziny.
2. Wsparcie rodziców zastępczych w radzeniu sobie z problemami z dzieckiem, a w efekcie zbudowanie sieci wsparcia.
3. Wzrost kompetencji i umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych.

Zakłada się, że w toku realizacji programu nastąpi:

1. Poprawa funkcjonowania rodziny w zakresie zadań opiekuńczo-wychowawczych.
2. Zawiązanie grupy wsparcia spośród rodzin uczestniczących w programie.

W trakcie realizacji programu, odbywają się zajęcia grupowe edukacyjne i wspierające.

Realizowane są one raz w tygodniu, w wymiarze 3 godzin i obejmują następujące tematy:

- Potrzeby dziecka w rodzinie zastępczej i ich realizacja.
- Relacje w rodzinie a funkcjonowanie dziecka.
- Tożsamość dziecka w kontekście pozostawania poza rodziną naturalną.
- Rola i znaczenie rodziny naturalnej w procesie wychowywania dziecka.
- Zachowania charakterystyczne dla wieku dziecka, trudne do zaakceptowania przez rodziców.
- Zaburzenia zachowania.
- Sposoby radzenia sobie z dziećmi w trudnych sytuacjach.
- Budowanie sieci wsparcia w kontekście rozwiązywania problemów dziecka.

Rodziny wymagające dodatkowego wsparcia poza zajęciami grupowymi są obejmowane pomocą psychologów Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin.

W okresie sprawozdawczym odbywały się konsultacje indywidualne z pracownikami socjalnymi kierującymi rodziny na program oraz ze współprowadzącymi zajęcia grupowe. Celem konsultacji było omówienie sytuacji rodzin zastępczych uczestniczących w zajęciach, ustalenie dalszej współpracy z rodziną.

Liczba uczestników programu	9
Liczba godzin zajęć grupowych	27
Liczba spotkań grupowych	9

Program dla usamodzielnianych wychowanków

Adresatami programu są pełnoletni usamodzielnieni wychowankowie z rodzin zastępczych i/lub opuszczający placówki opiekuńczo-wychowawcze, którzy mają problemy w relacjach społecznych, nie radzą sobie w samodzielnym funkcjonowaniu w dorosłym życiu oraz mają problem z zaplanowaniem swojej drogi życiowej.

Ze względu na fakt, że większość wychowanków to osoby uczące się, ważne jest aby udział w zajęciach nie kolidował im z zajęciami w szkole. Dlatego też do udziału w programie zaproszono osoby uczące się w szkołach wieczorowych lub zaocznych oraz osoby nie kontynuujące nauki, nie podejmujące zatrudnienia.

Celem programu jest:

1. Wsparcie wychowanków w samodzielnym funkcjonowaniu jako osoby dorosłej, a w efekcie zbudowanie sieci wsparcia.

2. Wzrost kompetencji społecznych wychowanków.

Zakłada się, że w trakcie realizacji programu nastąpi:

1. Poprawa funkcjonowania wychowanków w różnych sferach i grupach społecznych.
2. Podniesienie samooceny, zwiększenie samodzielności wychowanków.
3. Skonkretyzowanie przez uczestników celów życiowych na najbliższą przyszłość.
4. Zawiązanie grupy wsparcia spośród osób uczestniczących w programie.

Realizację programu rozpoczęto w marcu 2008 roku. W ostatnim kwartale zorganizowano spotkanie z przedstawicielami wszystkich placówek opiekuńczo-wychowawczych w celu uzgodnienia zakresu współpracy na rzecz usamodzielnianych wychowanków. Od października 2008r. rozpoczęły się spotkania z wychowankami na terenie placówek. Celem tych spotkań była praca nad uzyskiwaniem samodzielności przez wychowanków opuszczających placówki.

Liczba uczestników programu	12
Liczba godzin zajęć grupowych	20
Liczba spotkań grupowych	11
Liczba spotkań w placówkach	12

Program „A, B, C i co dalej...?”

Celem realizowanego od 2002 roku programu jest wspieranie dzieci z rodzin korzystających z pomocy MOPS w realizacji obowiązku szkolnego, w sytuacji występowania niekorzystnych uwarunkowań domowych i rodzinnych, rzutujących na funkcjonowanie dziecka w środowisku szkolnym. Czas trwania edycji obejmuje rok szkolny.

Cele szczegółowe to:

1. Poprawa ocen szkolnych.
2. Nabycie umiejętności systematycznego uczenia się.
3. Doskonalenie umiejętności komunikacyjnych.

Korepetycje odbywały się w miejscu zamieszkania dzieci, w siedzibie ZPS. Realizowana była II część VI edycji programu i rozpoczęto VII edycję.

Łączna liczba dzieci, która wzięła udział w programie w 2008r.	44
Łączna liczba wolontariuszy, która wzięła udział w 2008r.	27
Łączna liczba godzin przepracowanych przez wolontariuszy w 2008r.	1418

Program „Romowie - Polacy do dialogu i współpracy,” adresowany do rodzin romskich objętych pomocą społeczną i realizowany przez Zespół Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin, we współpracy z Wydziałem Edukacji Urzędu Miejskiego w Katowicach, z przedstawicielami społeczności romskiej oraz wolontariuszami.

Program jest dotowany za pośrednictwem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

Cele programu to:

- a) organizacja pomocy w nauce dla dzieci romskich, w tym korepetycji z udziałem wolontariuszy,
- b) wyposażenie dzieci romskich w książki i artykuły szkolne,
- c) nauka języka polskiego Romów wieku 18-35 lat.

Łączna liczba osób romskich, która wzięła udział w zajęciach języka polskiego w 2008.	6
---	----------

Program „Równe szanse”

W 2008 r. programem „Równe szanse” objętych zostało narastająco 15 dzieci romskich. Program realizowany był w dwóch Świetlicach Środowiskowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, tj. w Świetlicy Środowiskowej Nr 2 oraz Świetlicy Środowiskowej Nr 3. Programem objęte zostały dzieci w wieku od 5 do 14 lat. Wszystkie rodziny dzieci objętych programem, korzystają z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zajęcia odbywały się w wymiarze 16 godzin miesięcznie. Część zajęć odbywała się na terenie Świetlic Środowiskowych, część miała charakter zajęć wyjazdowych). Program jest dotowany za pośrednictwem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Najważniejszym celem programu „Równe szanse” było przeciwdziałanie zjawisku marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin romskich i rodzin o niskim statusie społecznym. Działania realizatorów programu nastawione były przede wszystkim na integrację dzieci wywodzących się z ww. opisanych środowisk ze środowiskiem lokalnym oraz na udzielanie im i ich rodzinom profesjonalnego wsparcia i pomocy. W efekcie tych działań udało się doprowadzić do pełnej integracji dzieci romskich z ich rówieśnikami na terenie Świetlic Środowiskowych, w których program był realizowany, z rówieśnikami ze środowiska lokalnego oraz na terenie ich szkoły. Dzieci romskie zostały w pełni zaakceptowane przez swoich rówieśników, często zapraszane są do wspólnej zabawy, wspólnych zajęć.

Dzieci objęte programem, miały okazję wziąć udział w wielu zajęciach o charakterze rekreacyjno – sportowym, tanecznym, plastycznym, kółkach zainteresowań (np. kółko plastyczne, komputerowe,), uczestniczyły w różnego rodzaju imprezach m. in.:

- Wyjazd na biwak do Zarzecza koło Żywca.
- Wycieczka do ZOO.
- Wycieczka do Wieliczki połączona ze zwiedzaniem zabytkowej kopalni soli.
- Wycieczka do Bochni połączona z imprezą mikołajkową.
- Udział w imprezie mikołajkowej.
- Wyjścia do kina – Cinema City, Imax , Rialto.
- Wyjścia do sali zabaw dla dzieci „Figlarnia”.
- Wyjścia do Centrum Wspinaczkowego „Transformator” w Katowicach – Ligocie.
- Wyjścia na basen Bugla.
- Wyjazd do parku wodnego w Dąbrowie Górniczej.
- Udział w wieczerzy wigilijnej.
- Wyjazd na przegląd twórczości dziecięcej do Zawiercia.

Dodatkowo dzieci uczestniczyły w uroczystych obchodach Dnia Dziecka, imprezie mikołajkowej, w tradycyjnej Wieczerzy Wigilijnej połączonej ze wspólnym kolędowaniem oraz Jasełkami, wręczeniem wychowankom świątecznych paczek żywnościowych.

Wszyscy uczestnicy programu objęci zostali „Akcją Lato 2008” realizowaną w Świetlicach Środowiskowych.

Ważnym celem zrealizowanego programu było przeciwdziałanie zjawisku opóźnionej gotowości szkolnej dzieci. Realizacja tego celu była możliwa dzięki systematycznej stymulacji rozwoju psychospołecznego, psychoruchowego i emocjonalnego dzieci, a także dzięki motywowaniu rodziców do przejęcia odpowiedzialności za regularne realizowanie obowiązku szkolnego. W efekcie podjętych działań 13 dzieci regularnie i poprawnie realizuje obowiązek szkolny, a rodzice tych dzieci utrzymują stały kontakt z nauczycielami i pedagogami szkolnymi, pracownikami Świetlic. W ramach współpracy realizatorów programu i kuratora rodziny udało się umieścić jedno dziecko w oddziale zerowym przedszkola. Dzieci objęte zostały też zajęciami reedukacyjnymi i kompensacyjnymi, treningami umiejętności społecznych.

Od momentu wprowadzenia w życie programu, realizatorzy programu oraz wszystkie osoby zaangażowane w jego prowadzenie (wychowawcy Świetlic) zauważyli, że w zachowaniu dzieci nastąpiły widoczne zmiany. Osiągnięte efekty wskazują też na duży postęp w szeroko rozumianym rozwoju dzieci. Ważnym elementem prowadzonego programu był systematyczny kontakt z rodzicami dzieci i edukowanie ich w zakresie właściwego

zaspokajania potrzeb dzieci. Wiele czasu w rozmowach z rodzicami dzieci romskich, poświęcono na wyjaśnianie różnic kulturowych determinujących sposoby spostrzegania problemów dzieci oraz różnic dotyczących stosowanego stylu wychowania dzieci.

Programy: „Szansa”- realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 10 i Gimnazjum nr 13 w Katowicach oraz CAL

Dzielnicowy Program Przeciwdziałania Niedostosowaniu Społecznemu Dzieci i Młodzieży „Szansa”, jest realizowany w Katowicach Szopienicach od marca 2000 r. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Terenowy Punkt Pomocy Społecznej Nr 10 i Gimnazjum nr 13 w Katowicach .

Jest to program środowiskowy realizowany w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Cele programu to:

- pomoc w nauce dzieciom z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej,
- rozwijanie u dzieci zainteresowań i przybliżanie do ośrodków kultury,
- uaktywnianie rodziców do pomocy swoim dzieciom ,
- aktywizacja środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i młodzieży.

Co roku w programie pracuje duża liczba wolontariuszy, którzy indywidualnie pomagają dzieciom w nauce oraz pomagają przy realizacji programu.

W 2008 roku pracowało **101** wolontariuszy z różnych uczelni. Pomocą w nauce zostało objętych **96** dzieci.

Dzieci i młodzież miały dodatkowo okazję wyjścia wraz z wolontariuszami do kina.

Dzieci i młodzież uczestnicząca w programie, pochodzi głównie z rodzin od wielu lat korzystających z pomocy społecznej, w których występuje nagromadzenie różnych problemów, ale programem są również objęte dzieci z rodzin funkcjonujących prawidłowo.

W ramach programu w 2008 r. organizowane były przez Gimnazjum nr 13 przy współpracy z naszym Ośrodkiem następujące zajęcia, mające na celu zarówno rozwijanie zainteresowań, jak i pracę nad sobą:

- warsztaty teatralne: (grupa młodzieżowa oraz grupa łączona rodziców z dziećmi),
- zajęcia taneczne – 3 grupy,
- zajęcia plastyczne.

W 2008 r. organizowane były również w Gimnazjum w ramach Programu następujące zajęcia terapeutyczno – pedagogiczne:

- grupa „BAWIMY SIĘ I UCZYMY” dla dzieci ze Szkoły Podstawowej Nr 44 z udziałem rodziców,
- grupa „NASZA GRUPA S15” – zajęcia rozwojowe dla młodzieży gimnazjalnej,
- grupa „JAK REALIZOWAĆ SWOJE MARZENIA” dla młodzieży gimnazjalnej,
- Klub Ludzi Pozytywnie Zakręconych dla grupy chłopców gimnazjalnych.

Ponadto doświadczenia Programu „Szansa” w zakresie pomocy lokalnej społeczności i propagowaniu idei wolontariatu są znaczące, a program na stałe wpisał się w lokalne uwarunkowania, będąc odpowiedzią na potrzeby społeczności Szopienic. Przy realizacji Szansy ściśle współpracowały ze sobą lokalne instytucje.

Łączna liczba dzieci , które w 2008 roku wzięły udział w programie	267
Łączna liczba wolontariuszy, którzy wzięli udział w programie w 2008 roku	101
Łączna liczba godzin przepracowanych przez wolontariuszy w 2008 roku	1954

Centrum Aktywności Lokalnej (CAL) to określony sposób działania, którego celem jest aktywizowanie społeczności lokalnych, tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i lokalnej grupy, uruchomienie na nowo zbiorowych strategii pomagania ludziom w pomaganiu samym sobie.

Od VI 2008r w ramach Projektu Systemowego „Damy Radę”, realizowany jest na terenie dzielnicy Szopienic Program Centrum Aktywności Lokalnej, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego opisany szczegółowo w podpunkcie 10.4

4.1.3 Programy dla rodziców i dzieci

W okresie styczeń – grudzień 2008 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizował rozpoczętą w czerwcu 2007r. IV edycję programów skierowanych do obojga rodziców/opiekunów oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci, korzystających z pomocy tutejszego Ośrodka. Rozpoczęto realizację V edycji programu przewidzianej do dalszej realizacji w 2009r.

Realizowano następujące programy:

- **„Rodzina”** - realizowany przez psychologów i specjalistę - pedagoga w Zespole Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin, w formie zajęć grupowych dla rodziców i psychologicznych spotkań środowiskowych z rodzicami i ich dziećmi, a także przez pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej Nr 1 - 9 w formie pracy socjalnej z rodzinami w środowisku. W Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej Nr 8 zajęcia grupowe realizowane były przez pracowników socjalnych.
- W ramach tego programu realizowano 5 grup dla rodziców, z częstotliwością: raz na dwa tygodnie.
- **„Zadowoleni Rodzice – Zadowolone Dzieci”** – w zajęciach uczestniczyli rodzice dzieci korzystających ze wsparcia Świetlic Środowiskowych Nr 1 – 5 i Środowiskowego Klubu Młodzieżowego. Zajęcia odbywały się w jednej grupie, raz w tygodniu, w pomieszczeniach Świetlicy Środowiskowej Nr 5 przy ul. Czecha 2.
- **„Program dla matek z dziećmi”** - realizowany przez Zespół Pomocy Dziecku i Rodzinie, zajęcia prowadzone były w dwóch grupach, raz na dwa tygodnie.
- **„Daj szansę swojemu dziecku”** - zajęcia realizowane były przez psychologa Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin w Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej Nr 10, prowadzone były one w 1 grupie, co dwa tygodnie. Edycja V programu była realizowana jak program „Rodzina” przez psychologów Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin.

Cele zrealizowanych programów były następujące :

1. Lepsze zaspakajanie potrzeb socjalno - bytowych i emocjonalnych dzieci.
2. Wzrost umiejętności i kompetencji wychowawczych rodziców.

Programy składały się z dwóch modułów:

I Diagnostyczny - edukacyjny, w trakcie którego rodzice dokonali autodiagnozy swojego sposobu realizacji potrzeb dzieci, opracowali plany poprawy realizacji potrzeb dzieci, nabywali wiedzę o właściwych sposobach zaspakajania potrzeb dzieci.

II Realizacji wypracowanych planów przy wsparciu prowadzących program i pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej.

Powyższe cele udało się zrealizować w trakcie zajęć grupowych, które miały charakter grup wsparcia dla rodziców. W trakcie zajęć uczestnicy korzystali ze wsparcia prowadzących oraz innych uczestników grupy w zakresie realizacji zaplanowanych działań, zgodnie z planem poprawy realizacji potrzeb dzieci. Zajęcia służyły także rozwojowi umiejętności wychowawczych uczestników.

Efektem realizacji ww. programów jest:

- zwiększenie stopnia zaspokojenia potrzeb socjalno – bytowych dzieci,

- wzrost świadomości rodziców dotyczący opieki i wychowania, oraz nabycie umiejętności i kompetencji wychowawczych.

	Programy				
	„Rodzina”		„Zadowoleni rodzice – zadowolone dzieci”	„Daj szansę swojemu dziecku”	„Program dla matek z dziećmi”
	II etap IV edycji	I etap V edycji	II etap III edycji – zakończony 31 marca br. (od kwietnia do czerwca br. nie rozpoczęto realizacji kolejnego etapu, bądź kolejnej edycji)	II etap IV edycji	II etap IV edycji – zakończony 31 marca br. (od kwietnia do czerwca br. nie rozpoczęto realizacji kolejnego etapu, bądź kolejnej edycji)
Liczba rodzin/matek uczestniczących w programie, w tym:	32	44	10	7	4
- osoby samotnie wychowujące dzieci	29	38	8	5	4
- rodziny pełne	3	6	2	2	0
Liczba dzieci wychowujących się w rodzinach uczestniczących w programie	90	93	22	13	12
- w tym dzieci korzystające ze Świątlic Środowiskowych i Środowiskowego Klubu Młodzieżowego MOPS	0	1	17	0	4
- w tym spoza placówek	90	92	5	13	9
Liczba rodzin, która ukończyła etap	31	43	10	6	1

„Mój Dom – Moją Przystanią” – projekt socjalny poprawy warunków mieszkaniowych dla:

- rodzin z dzieckiem/dziećmi z orzeczeniem niepełnosprawności lub stopniem niepełnosprawności,
- rodzin niepełnych,
- rodzin wielodzietnych (3 i więcej dzieci).

Cele na jakie można przeznaczyć pomoc z programu:

a) zakup 1 sprzętu (dla rodzin wielodzietnych i niepełnych do 2 sprzętów) do wyboru:

- bojlera,
- piecyka Junkers,
- kuchenki 2 – 3 palnikowej,
- pralki,
- lodówki,
- tapczanu lub wersalki (lub łóżka piętrowego dla dzieci).

Program „Mój Dom – Moją Przystanią” miał na celu pełniejsze zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych rodzin i dzieci.

Program: Grupa Wsparcia „Na swoim”- realizowany przez Zespół Pomocy Dziecku i Rodzinie

Do końca grudnia 2008 r. raz w miesiącu kontynuowany był program: Grupa Wsparcia „Na swoim” będących kontynuacją programu „Moje mieszkanie”, w którym udział biorą bezdomne mieszkanki Zespołu Pomocy Dzieciom i Rodzinom, umieszczone na liście do przydziału lokali z zasobów Urzędu Miasta Katowice.

Celem realizacji programu było dostarczenie wiedzy z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego, oszczędnych sposobów gospodarowania i załatwiania spraw formalnych związanych z utrzymaniem mieszkania, prawidłowej komunikacji z otoczeniem, a tym samym umiejętności załatwiania spraw urzędowych i poprawnych kontaktów sąsiedzkich, dbałości o stan zdrowia i utrzymywania higieny osobistej.

W 2008 roku z tych form pomocy skorzystała **397** rodzin.

Koszt realizacji programów do końca grudnia 2008 r. wyniósł: **465 393,52 zł.**

4.1.4 Lokalna Sieć Świetlic Środowiskowych

Zadanie w części realizowane w ramach:

- Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, działającego na podstawie Uchwały Nr XX/376/07 Rady Miasta Katowice z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2008 r. oraz
- Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, działającego na podstawie Uchwały Nr XX/375/07 Rady Miasta Katowice z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2008 r.

• **ŚWIETLICE ŚRODOWISKOWE MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ** adresują swoją pomoc do dzieci i młodzieży w wieku 7-16 lat, uczęszczających do szkoły podstawowej lub gimnazjum, wywodzących się z rodzin kwalifikujących się do pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w szczególności z rodzin ubogich, rozbitych, niepełnych, niezaradnych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym lub uzależnieniami.

Mają one na celu utrzymanie dziecka w jego naturalnym środowisku, poprzez wsparcie funkcji opiekuńczych rodziny. W zakresie potrzeb bytowych, zgodnie ze standardem usług obejmują zadania takie jak: pobyt dzieci w placówkach w godzinach popołudniowych, zapewniając wychowankom w tym czasie poczucie bezpieczeństwa i właściwe warunki do odpoczynku, życia społecznego i nauki przez 5 dni w tygodniu; wyżywienie składające się z dwóch posiłków dziennie.

Głównym celem powyższych oddziaływań jest efektywne przygotowanie dziecka do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu, m. in. poprzez nabycie praktycznych umiejętności życiowych i społecznych, przy jednoczesnym wsparciu rodziny w formie pracy socjalnej oraz poradnictwa psychologiczno – pedagogicznego.

Nazwa, numer i adres Świetlicy	Liczba dzieci, które skorzystały z placówki (narastająco)
Świetlica Środowiskowa Nr 1, ul. Orkana 7a	33 + 5*
Świetlica Środowiskowa Nr 2, ul. Powstańców 3	44 + 15*
Świetlica Środowiskowa Nr 3, ul. Gliwicka 74a	38 + 15*
Świetlica Środowiskowa Nr 4, ul. Świdnicka 35a	37 + 12*
Świetlica Środowiskowa Nr 5, ul. Czecha 2	31 + 13*
RAZEM	183 + 60*

* Liczba uczestników programu „Udane wakacje 2008”

W Świetlicach Środowiskowych w roku 2008 realizowane były następujące programy:

Świetlica Środowiskowa Nr 1:

Grupa młodsza: „Chcę być dobrym kolegą. Umiem pracować w grupie”.

Grupa średnia: „Razem w podróż dookoła świata”.
Grupa starsza: „Kim jestem, kim chciałbym zostać”.

Świetlica Środowiskowa Nr 2:

Grupa młodsza: „Wiem, kim jestem”, „Poznaję siebie, poznaję swoją grupę”.
Grupa dziewcząt: „Moje i Twoje słowa”, „Mój wygląd świadczy o mnie”.
Grupa chłopców: „Jesteśmy grupą”, „Tworzymy grupę”.
Grupa średnia: „Wiem, co czuję i potrafię to wyrazić”, „W grupie siła”.
Program ogólnoswietlicowy: „Psychokorekcja zachowań i postaw asocjalnych oraz roszczeniowych u wychowanków”

Świetlica Środowiskowa Nr 3:

Grupa młodsza – „Grupowy Teatrzyk Lalek”, „Nie ucz mnie, ale pomóż i pozwól mi się uczyć, „Bądźmy razem””.

Grupa średnia – „Porozmawiajmy ze sobą”, „Grupa to My”.

Grupa starsza – „Wspólnie do celu”, „Mapa współpracy”.

Programy ogólnoswietlicowe: „Jesteśmy razem”, „Nasza Świetlica”.

Świetlica Środowiskowa Nr 4:

Grupa młodsza – „W grupie siła”, „Trening Zastępowania Agresji (ART)”.

Grupa średnia – „Tworzymy zgraną grupę”, „Jesteśmy zgraną grupą”.

Grupa starsza – „Ja i inni”, „Jesteśmy grupą””.

Programy ogólnoswietlicowe: „Katowice - moja duma”, „Program zajęć reedukacyjnych”.

Świetlica Środowiskowa Nr 5:

Grupa młodsza – „Bajkowy świat”, „Razem raźniej”.

Grupa średnia – „Uczciwa praca zawsze się opłaca”.

Grupa starsza – „Uczciwa praca zawsze się opłaca”.

Realizacja obowiązku szkolnego (według stanu na dzień 31.12.2008 r.):

Liczba dzieci, które nie otrzymały promocji do następnej klasy	7*
Liczba absolwentów klas III gimnazjum	0
Liczba absolwentów gimnazjów, którzy złożyli podania do szkół ponadgimnazjalnych	0

* Dzieci nie otrzymały promocji do następnej klasy z następujących powodów:

- braku zmotywowania rodziców do aktywnych działań na rzecz poprawy sytuacji szkolnej dzieci, pomimo prowadzonej pomiędzy wychowawcami Świetlic, nauczycielami i pedagogami szkolnymi intensywnej współpracy na rzecz poprawy ww. sytuacji,
- nieregularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne i świetlicowe (wagary),
- nieuczęszczania dziecka na zajęcia szkolne przez długi okres czasu i braku zmotywowania matki do aktywnych działań na rzecz poprawy sytuacji szkolnej dziecka pomimo prowadzonej intensywnej współpracy na rzecz poprawy sytuacji pomiędzy wychowawcami świetlic, nauczycielami, pedagogami szkolnymi i pracownikiem socjalnym w okresie marzec- czerwiec 2008,
- wskazań poradni psychologiczno-pedagogicznej (2 dzieci),
- obniżonych możliwości intelektualnych wychowanki (pogranicze normy), poważnych zaległości w nauce oraz niekonsekwencji rodzica dotyczącej uczęszczania przez dziecko na zajęcia.

▪ **PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE**

Oprócz jednostek organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zajmujących się pomocą dla dzieci, współpracujemy także z następującymi instytucjami:

Działalność na podstawie Ustawy Prawo Zamówień Publicznych				
Lp.	Nazwa i adres placówki	Przez kogo prowadzona	Liczba dzieci, które skorzystały z placówki (narastająco)	Koszt osobodnia (w zł.)
Świetlice typu opiekuńczego				
1	Świetlica Środowiskowa ul. Solskiego 2, Katowice	Caritas Archidiecezji Katowickiej	44	do końca VI.2008 r.:15,00 od VII 2008 r.: 15,50
2	Świetlica Środowiskowa ul. Chopina 8c/1, Katowice	Caritas Archidiecezji Katowickiej	35	do końca VI.2008 r.:17,00 od VII 2008 r.: 17,50
3	Świetlica Środowiskowa pl. Wyzwolenia 21, Katowice	Rzysko - Katolicka Parafia Św. Anny w Katowicach - Janowie	47	do końca VI.2008 r.:16,94 od VII 2008 r.: 17,44
4	Świetlica Środowiskowa ul. Kilińskiego 15, Katowice	Katolicka Fundacja Dzieciom	20 umowa do końca II 2008 r.	13,00 (do końca II 2008 r.)
5	Świetlica Środowiskowa zwana Klubem „Szansa dla każdego” ul. 3-go Maja 36/2, Katowice	Stowarzyszenie „Szansa dla każdego”	35	do końca VI.2008 r.:18,00 od VII 2008 r.: 18,50
RAZEM:			181	---
Świetlice typu specjalistycznego				
6	Świetlica Środowiskowa ul. Kilińskiego 15, Katowice	Katolicka Fundacja Dzieciom	86	do końca II.2008 r.: 23,00, od III.2008 r.: 26,50
7	Świetlica Socjoterapeutyczna ul. Morcinka 19 a, Katowice	Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Pomocy GNIAZDO	45	do końca VI.2008 r.:27,00 od VII 2008 r.: 27,50
8	Świetlica Terapeutyczna im. Św. Brata Alberta ul. Brata Alberta 4, Katowice	Caritas Archidiecezji Katowickiej	60	do końca VI.2008 r.:24,00 od VII 2008 r.: 24,50
9	Świetlica Terapeutyczna im. Św. Jacka ul. Dębowa 23, Katowice	Caritas Archidiecezji Katowickiej	62	do końca VI.2008 r.:24,00 od VII 2008 r.: 24,50
Razem			253	---
RAZEM:			434	

Łączny koszt poniesiony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2008 roku na prowadzenie Świetlic przez organizacje pozarządowe w ramach zakupu usługi wyniósł: **1.294.219,86 zł.**

Działalność na podstawie dotacji z budżetu Miasta				
Lp.	podmiot	rodzaj świadczonych usług	liczba dzieci, które skorzystały z placówki (narastająco)	wysokość dotacji (w zł.)
prowadzenie Świetlic Środowiskowych dla dzieci				
1	Rzysko – Katolicka Parafia Św. Józefa Robotnika	Świetlica Środowiskowa zwana Ochronką dla dzieci w wieku przedszkolnym.	17	18.438,00
2	Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne	Świetlica Środowiskowa	20	32.533,00
			37	50.971,00

4.1.5 Lokalna sieć środowiskowych klubów młodzieżowych

• **ŚRODOWISKOWY KLUB MŁODZIEŻOWY MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ** jest kontynuacją pracy socjoterapeutycznej Świetlic Środowiskowych. Klub przeznaczony jest dla młodzieży w wieku 13-18 lat, absolwentów szkoły podstawowej, uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych wywodzących się z rodzin kwalifikujących się do pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w szczególności z rodzin ubogich, rozbitych, niepełnych, niezaradnych, bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym lub uzależnieniami. Klub działa w godzinach popołudniowych 5 dni w tygodniu. Cele i zadania Klubu są tożsame z zadaniami Świetlic Środowiskowych.

Średnioroczny koszt osobodnia w Świetlicach Środowiskowych oraz w Środowiskowym Klubie Młodzieżowym w 2008 r. wyniósł **36,42 zł**.

Środowiskowy Klub Młodzieżowy, ul. Krakowska 138	Liczba dzieci, które skorzystały z placówki (narastająco)	27 + 7*
--	---	---------

* Liczba uczestników programu „Udane wakacje 2008”

W Środowiskowym Klubie Młodzieżowym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2008 r. realizowane były następujące programy:

1. W okresie: wrzesień 2007 - styczeń 2008:

- „Domownik to zobowiązuje” – mający na celu zwiększenie odpowiedzialności za miejsce i środowisko w którym się przebywa oraz siebie samych,
- „Już nie dzieci, jeszcze nie dorośli” – mający na celu przygotowanie do roli dorosłego,
- „Spotkajmy się w zgodzie” – mający na celu poprawę komunikacji i integrację grupy.

2. W okresie: luty – czerwiec 2008:

- „Jak być sobą w dzisiejszym świecie” – mający na celu zwiększenie wiedzy o sobie i swoich zachowaniach w środowisku,
- „Spotkajmy się w zgodzie II” – mający na celu poprawę komunikacji,
- „Domownik to zobowiązuje” – mający na celu zwiększenie odpowiedzialności za miejsce i środowisko w którym się przebywa oraz siebie samych.

3. W okresie: wrzesień 2008 - luty 2009:

- „Jesteśmy razem” – mający na celu poprawę komunikacji i integrację grupy,
- „Jak radzić sobie z negatywnymi uczuciami” – mający na celu zwiększenie wiedzy o swoich emocjach i sposobach radzenia sobie z nimi.

Realizacja obowiązku szkolnego (według stanu na dzień 31.12.2008 r.):

Liczba dzieci, które nie otrzymały promocji do następnej klasy	4*
Liczba absolwentów klas III gimnazjum	1
Liczba absolwentów gimnazjów, którzy złożyli podania do szkół ponadgimnazjalnych	1

* Młodzież nie otrzymała promocji do następnej klasy z następujących powodów:

- braku zmotywowania rodziców do aktywnych działań na rzecz poprawy sytuacji szkolnej wychowanków, pomimo prowadzonej pomiędzy wychowawcami Klubu, nauczycielami i pedagogami szkolnymi intensywnej współpracy na rzecz poprawy ww. sytuacji,

- krótkiego okresu oddziaływania na wychowanków i niewielkiej możliwości wpłynięcia na ich wyniki w nauce,
- obniżonych możliwości intelektualnych wychowanka (przeniesienie wychowanka do szkoły specjalnej).

Na dzień 31 grudnia 2008 roku całkowity koszt zadania (Świetlice Środowiskowe i Środowiskowy Klub Młodzieżowy) wyniósł: **1 448 012,25 zł**.

Świetlice Środowiskowe, Środowiskowy Klub Młodzieżowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w okresie ferii zimowych i wakacji letnich zorganizowały akcję „Zima w mieście 2008”, w której wzięło udział 160 dzieci (w tym: 160 dzieci wychowanków Świetlic i Klubu) i „Lato w mieście 2008”, w której wzięło udział 238 dzieci (w tym: 171 dzieci wychowanków Świetlic i Klubu oraz 67 dzieci uczestników programu „Udane wakacje 2008”).

W roku 2008 po raz pierwszy katowickie Świetlice Środowiskowe i Środowiskowe Kluby Młodzieżowe prowadzone przez tutejszy Ośrodek oraz przez organizacje pozarządowe zorganizowały jedną wielką imprezę dla wszystkich swoich wychowanków. **I Ogólnokatowicki Festyn** dla dzieci z okazji Dnia Dziecka odbył się w dniu 5 czerwca na terenie Stadionu Klubu Sportowego „Rozwój” w Katowicach - Brynowie, przy ul. Zgody 28.

W festynie udział wzięło około **500** dzieci - podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, Ośrodka Św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej, Katolickiej Fundacji Dzieciom, Fundacji dla Ludzi Potrzebujących Pomocy „Gniazdo”, Świetlicy Środowiskowej przy Parafii Św. Anny oraz Stowarzyszenia na Rzecz Dzieci i Rodzin „Horyzont”.

Festyn miał formę Olimpiady Sportowej – w rozmaitych konkurencjach sportowych dzieci zdobywały punkty, które wymieniały na stanowiskach usługowych (sklepik, loteria fantowa) na wymarzone zabawki, słodczyce, i inne drobne upominki. Dodatkowymi atrakcjami Festynu były występy zespołu muzycznego, zabawy na dmuchanym zamku, występy orkiestry policyjnej oraz ścianka wspinaczkowa.

Gośćmi tegorocznej imprezy była Dyrekcja i Kierownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, Dyrekcja Ośrodka Św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej, przedstawiciele Komendy Miejskiej oraz Straży Miejskiej, nauczyciele lokalnych szkół oraz liczni zaproszeni goście, którzy na co dzień współpracują ze świetlicami i klubami oraz stowarzyszeniem, wspierając ich działalność i rozwój.

Przez cały 2008 rok, dzieci i młodzież uczestniczyły w wielu atrakcyjnych imprezach i przedsięwzięciach organizowanych przez Świetlice Środowiskowe i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach.

Wolontariat w Świetlicach Środowiskowych i Środowiskowym Klubie Młodzieżowym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Liczba wolontariuszy w okresie sprawozdawczym (narastająco)	36
Liczba wolontariuszy – średnia miesięczna	3
Liczba przepracowanych godzin przez wolontariuszy w okresie sprawozdawczym	1637
Liczba przepracowanych godzin przez wolontariuszy w okresie sprawozdawczym – średnia miesięczna	136,42

- PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE**

Oprócz Środowiskowego Klubu Młodzieżowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zajmującego się pomocą skierowaną do młodzieży, współpracujemy także z Młodzieżowym Klubem Wspierania Rozwoju Osobistego Fundacji dla Ludzi Potrzebujących Pomocy „Gniazdo” oraz ze Środowiskowym Klubem Młodzieżowym prowadzonym przez Katolicką Fundację Dzieciom.

Działalność na podstawie Ustawy Prawo Zamówień Publicznych				
Lp.	Nazwa i adres placówki	Przez kogo prowadzona	Liczba dzieci, które skorzystały z placówki (narastająco)	Koszt osobodnia (w zł.)
Klub typu specjalistycznego				
1	Młodzieżowy Klub Wspierania Rozwoju Osobistego ul. Morcinka 19 a, Katowice	Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Pomocy GNIAZDO	19	do końca VI.2008 r.:31,00 od VII 2008 r.: 31,50
2	Środowiskowy Klub Młodzieżowy Ul. Kilińskiego 15, Katowice	Katolicka Fundacja Dzieciom	31	do końca VI.2008 r.:27,00 od VII 2008 r.: 27,50
RAZEM:			50	---

Łączny koszt poniesiony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej do końca grudnia 2008 roku na prowadzenie ww. klubów w ramach zakupu usługi wyniósł: **209.098,50 zł.**

- SZKOLENIA I SUPERWIZJE DLA PRACOWNIKÓW ŚWIE TLIC ŚRODOWISKOWYCH PROWADZONYCH PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE**

W marcu 2007 roku nawiązano nowy rodzaj współpracy pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, a organizacjami pozarządowymi prowadzącymi Świetlice Środowiskowe. Konsultant ds. Świetlic, który na co dzień nadzoruje merytoryczną pracę Świetlic i Klubu prowadzonych przez tutejszy Ośrodek, rozpoczął prowadzenie szkoleń i superwizji dla pracowników Świetlic Środowiskowych prowadzonych przez: Ośrodek Św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej, Fundację dla Ludzi Potrzebujących Pomocy „Gniazdo”, Katolicką Fundację Dzieciom, Rzymsko – Katolicką Parafię Św. Anny, Stowarzyszenie „Szansa dla każdego”.

W okresie marzec - grudzień 2008 roku przeprowadzono szkolenia dla 68 osób - wychowawców i kierowników Świetlic, były to:

NAZWA SZKOLENIA	LICZBA UCZESTNIKÓW	IŁOŚĆ GODZIN SZKOLENIA
„Chodź poprowadzę Cię” – warsztat umiejętności wychowawczych – szkolenie przeprowadzone w okresie marzec – wrzesień 2008	27 (dwie grupy szkoleniowe)	18
„Album rodzinny” – warsztat dot. pracy socjalnej z rodzinami w ujęciu systemowym – szkolenie przeprowadzone w okresie marzec – wrzesień 2008	27 (dwie grupy szkoleniowe)	18
<u>Chcę ci coś ważnego powiedzieć – warsztat komunikacji interpersonalnej</u>	14 (wychowawcy ze świetlic środowiskowych i klubów prowadzonych przez MOPS i organizacje pozarządowe)	18

W marcu 2007 roku rozpoczęto także realizację superwizji grupowych dla wychowawców i kierowników Świetlic Środowiskowych i Klubu Młodzieżowego prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Do końca grudnia 2008r. spotkania

superwizyjne prowadzone były 1 – 2 razy w miesiącu i trwały 4 godziny (jedno spotkanie). Utworzono 5 grup superwizyjnych dla 22 pracowników Świetlic i Klubu.

4.1.6 Mieszkanie chronione dla młodzieży

Mieszkanie chronione przeznaczone jest dla usamodzielnionych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, którzy nie mają możliwości powrotu do rodziców bądź krewnych i przy odpowiednim wsparciu mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku. W mieszkaniu chronionym przy ul. Jagiellońskiej 36/4 może jednocześnie przebywać 8 wychowanków, oczekujących na przydział własnego mieszkania. Wychowankowie mieszkają w 2 – 3 osobowych pokojach oraz wspólnie użytkują pokój dzienny, kuchnię, 2 łazienki i toaletę.

Warunkiem kontynuacji pomocy w formie schronienia w mieszkaniu chronionym jest stała, aktywna współpraca wychowanka z pracownikiem socjalnym i wskazanymi specjalistami w realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia. Wychowankowie uczestniczą w planowaniu własnej przyszłości metodą projektu socjalnego, a ponadto biorą obowiązkowy udział w comiesięcznych spotkaniach społeczności.

W 2008 r. narastająco pomocą objęto 12 osób.

Praca socjalna i pomoc psychologiczna dla mieszkańców mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków

Od lipca 2008r. Zespół Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin przejął prowadzenie spraw związanych z mieszkaniem chronionym dla pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze.

W ramach pracy socjalnej konsultant Zespołu odpowiedzialny jest za prowadzenie zespołów interdyscyplinarnych, które odbywają się w celu podjęcia decyzji o przyznaniu/bądź odmowie przyznania pobytu w mieszkaniu chronionym, za przyjmowanie wychowanków do mieszkania oraz za sprawy związane z opuszczaniem przez nich mieszkania.

Konsultant i 2 psychologów Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin prowadzą spotkania społeczności mieszkania chronionego, które mają na celu poprawę relacji pomiędzy mieszkańcami, nabycie umiejętności współdecydowania i współodpowiedzialności.

Na spotkaniach poruszane są również tematy proponowane przez wychowanków, za zgodą wszystkich uczestniczących w spotkaniu. Oprócz społeczności odbywają się również wizyty pracowników ZPS w mieszkaniu chronionym mające na celu monitorowanie sytuacji poszczególnych wychowanków, jak również wszystkich mieszkańców.

Liczba wizyt w mieszkaniu chronionym	27
Liczba godzin spotkań	25 godz.

Łączne wydatki związane z utrzymaniem mieszkania chronionego w 2008 roku wyniosły **10 735,97 zł**, a miesięczny koszt utrzymania wynosi **153,37 zł**.

4.2 Całodobowa opieka nad dzieckiem – formy prorodzinne

4.2.1 Rodziny zastępcze

Jedną z form opieki zastępczej o charakterze prorodzinnym są rodziny zastępcze, do których zaliczamy:

- rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem,
- rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem,

- rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem: wielodzietne, specjalistyczne, o charakterze pogotowia rodzinnego (patrz pkt. 4.2.2).

Rodzina zastępcza może być objęta wsparciem i pomocą pracownika socjalnego w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo - wychowawczych. Na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej udzielana jest pomoc pieniężna.

liczba rodzin zastępczych	ogółem narastająco
	452
w tym:	
▪ spokrewnionych	352
▪ niespokrewnionych	100
liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	624
w tym:	
▪ w rodzinach spokrewnionych	442
▪ w rodzinach niespokrewnionych	182

	łączna wartość (w zł)	Liczba świadczeń	Średnie świadczenie (w zł.)
Jednorazowa pomoc na przyjęcie dziecka	57 740,35	38	1 519,48
Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci	4 424 419,71	7 671	576,22

W 2008 r. ustanowionych przez sąd zostało 35 nowych rodzin zastępczych. Liczba dzieci w nich umieszczonych wyniosła łącznie 44.

Zarówno rodzinom zastępczym, jak i rodzicom naturalnym dzieci oferowana jest praca socjalna w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej, specjalistyczne poradnictwo, w tym prawne, psychologiczne i pedagogiczne w Zespole Poradnictwa Specjalistycznego. Rodziny informowane są o działających organizacjach i stowarzyszeniach pozarządowych. Zespół Poradnictwa Specjalistycznego realizuje poradnictwo indywidualne oraz grupowe dla rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi.

W 2008r dla 47 dzieci przyznano dofinansowanie w związku z oczekiwaniem na przyjęcie do rodziny zastępczej w łącznej wysokości **14 100 zł.**

Szkolenia dla rodzin zastępczych

Rodzina zastępcza powinna odbyć szkolenie i uzyskać zaświadczenie kwalifikacyjne oraz opinię dotyczącą posiadanych kwalifikacji. W 2008 roku tutejszy Ośrodek zlecił szkolenie rodzin zastępczych niespokrewnionych Ośrodkowi Adopcyjno - Opiekuńczemu Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach, realizującemu zatwierdzone przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej autorskie programy szkoleniowe.

W 2008 roku Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Katowicach otrzymało dotację na zadanie prowadzenia Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego.

Lp.	Podmiot	Rodzaj świadczonych usług	Wysokość dotacji (w zł.)
1	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Śląski Oddział Wojewódzki - Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy	Prowadzenie Ośrodka Adopcyjno- Opiekuńczego	52.621,00

Praca z rodzinami adopcyjnymi

Od maja 2008 r. na podstawie zawartej umowy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach rozpoczął współpracę z Ośrodkiem Adopcyjno – Opiekuńczym Archidiecezji Katowickiej polegającą na świadczeniu usług na rzecz kandydatów na rodziny adopcyjne, jak i same rodziny adopcyjne, z których przynajmniej jedna ze stron jest mieszkańcem Katowic.

Lp.	Podmiot	Rodzaj świadczonych usług	Wysokość dotacji (w zł.)
1	Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy Archidiecezji Katowickiej	Prowadzenie Ośrodka Adopcyjno- Opiekuńczego	10.000,00

4.2.2 Zawodowe rodziny zastępcze

Zawodowe rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego, realizując funkcje interwencyjne, zapewniają dzieciom krótkoterminową opiekę zastępczą w sytuacji kryzysu rodziny naturalnej, do czasu unormowania sytuacji życiowej ich rodziny.

Celem pracy pogotowia rodzinnego jest umożliwienie dziecku powrotu do rodziny naturalnej. W trakcie pobytu dziecka zapewnia się utrzymanie i umacnianie więzi z rodziną naturalną. Kontakty rodziców i krewnych z dziećmi, mają także na celu korektę zachowań i postaw wychowawczych rodziny naturalnej. Dlatego ważnym elementem w pracy pogotowia rodzinnego jest stały kontakt z pedagogiem i psychologiem. W przypadku braku możliwości powrotu dziecka do rodziny naturalnej, poszukuje się możliwości umieszczenia dziecka w długoterminowej rodzinie zastępczej lub adopcyjnej.

Osoby pełniące zadania pogotowia rodzinnego otrzymują na podstawie zawartych umów wynagrodzenie.

Od stycznia do grudnia 2008 r. na terenie Katowic działało **9** pogotowi rodzinnych, które łącznie zapewniały **27** miejsc.

Dzieci w pogotowiu rodzinnym:

	liczba dzieci w pogotowiu rodzinnym w okresie sprawozdawczym	w tym dzieci nowoprzyjęte	podstawa umieszczenia dziecka w pogotowiu rodzinnym – liczba dzieci umieszczonych w okresie sprawozdawczym – dotyczy dzieci nowoprzyjętych		
			na podstawie postanowienia sądu	w tym: zmiana z opieki instytucjonalnej na pogotowie rodzinne	w wyniku interwencji Policji
łącznie narastająco	68	42	17	1	25

Na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dzieci przebywających w pogotowiu rodzinnym, MOPS udziela pomocy pieniężnej w ramach zadań własnych powiatu.

⇒ Koszt utrzymania dzieci w pogotowiu rodzinnym w okresie od stycznia do grudnia 2008 roku.

Liczba pogotowi rodzinnych narastająco	wynagrodzenie pogotowi rodzinnych za okres sprawozdawczy narastająco (ze składkami MOPS) (w zł.)	udzielona pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w pogotowiu rodzinnym narastająco (w zł.)	łączna liczba miesięcy pobytu wszystkich dzieci w pogotowiu rodzinnym	Średni miesięczny koszt pobytu dziecka w pogotowiu rodzinnym $E=(B+C)/D$ (w zł.)
A	B	C	D	E
9	322.708,11	326.832,87	368	1.765,06

Zawodowe rodziny zastępcze wielodzietne zapewniają dzieciom długoterminową opiekę zastępczą w sytuacjach konieczności objęcia opieką liczne rodzeństwa (od 3 do 6 dzieci), do czasu zakończenia pracy z rodziną naturalną i usamodzielnienia rodziny.

Osoby pełniące zadania zawodowej rodziny zastępczej wielodzietnej otrzymują na podstawie zawartych umów wynagrodzenie.

⇒ Koszt utrzymania dzieci w zawodowej rodzinie zastępczej wielodzietnej w 2008 roku.

Liczba zawodowych rodzin zastępczych wielodzietnych narastająco	wynagrodzenie za okres sprawozdawczy narastająco (ze składkami MOPS) (w zł.)	udzielona pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dzieci narastająco (w zł.)	łączna liczba miesięcy pobytu wszystkich dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych wielodzietnych	Średni miesięczny koszt pobytu dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej wielodzietnej $E=(B+C)/D$ (w zł.)
A	B	C	D	E
2	68.734,41	71.810,75	83	1.693,32

Zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne zapewniają dzieciom długoterminową opiekę zastępczą w sytuacjach konieczności objęcia dziecka specjalistyczną opieką medyczną i rehabilitacją. W zawodowej rodzinie zastępczej specjalistycznej może przebywać od 1 do 3 dzieci.

Osoby pełniące zadania zawodowej rodziny zastępczej specjalistycznej otrzymują na podstawie zawartych umów wynagrodzenie.

⇒ Koszt utrzymania dzieci w zawodowej rodzinie zastępczej specjalistycznej w 2008 roku.

liczba zawodowych rodzin zastępczych specjalistycznych narastająco	wynagrodzenie za okres sprawozdawczy narastająco (ze składkami MOPS) (w zł.)	udzielona pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dzieci narastająco (w zł.)	łączna liczba miesięcy pobytu wszystkich dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych specjalistycznych	Średni miesięczny koszt pobytu dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej specjalistycznej $E=(B+C)/D$ (w zł.)
A	B	C	D	E
1	36.503,02	26.751,60	24	2.635,61

4.2.3 Usamodzielniani wychowankowie

Pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych mogą otrzymać:

- pomoc pieniężną na usamodzielnienie,
- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki,
- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

	Liczba osób narastająco	Średnie świadczenie (w zł.)	łączna wartość (w zł.)
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie			
W tym:			
▪ wychowankowie rodzin zastępczych	21	3 401,86	71 439,02
▪ wychowankowie placówek	17	3 790,04	64 430,72
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki			
W tym:			
▪ wychowankowie rodzin zastępczych	104	492,57	398 488,38
▪ wychowankowie placówek	45	493,38	157 387,77
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej			
W tym:			
▪ wychowankowie rodzin zastępczych	22	3 792,32	83 431,03
▪ wychowankowie placówek	11	4 113,77	45 252,52

A ponadto:

⇒ pomoc w formie pracy socjalnej, mającą na celu integrację ze środowiskiem i usamodzielnienie życiowe wychowanka; z tej formy pomocy korzystają wszyscy usamodzielniani wychowankowie.

Pomoc na usamodzielnienie udzielana jest na podstawie sporządzonego Indywidualnego Programu Usamodzielnienia. Program sporządza osoba usamodzielniana wraz z wyznaczonym opiekunem przy współudziale pracownika socjalnego.

Jedną z form pracy socjalnej udzielanej osobom usamodzielnianym jest pomoc w uzyskaniu własnego mieszkania. W 2008 roku kontynuowano współpracę z Wydziałem Budynków i Lokali. Wnioski osób usamodzielnianych o przydział mieszkania rozpatrywane są na preferencyjnych zasadach, wynikających z Uchwały Rady Miasta Katowice nr XXII/375/04 z dnia 29 marca 2004 roku, przy jednoczesnym wsparciu wychowanka ze strony pracownika socjalnego w zakresie uzyskania uprawnień do renty socjalnej, znalezienia pracy w celu zapewnienia stałego dochodu gwarantującego utrzymanie mieszkania.

W 2008 r. pomoc w formie własnego lokalu otrzymało 25 wychowanków.

4.3 Całodobowa opieka nad dzieckiem - formy instytucjonalne

W ramach prowadzonej pracy socjalnej, w sytuacji diagnozowania poważnych problemów opiekuńczo – wychowawczych, pracownicy socjalni występują do sądu o wydanie stosownych zarządzeń opiekuńczych. W 2008 r. z takimi wnioskami wystąpiono w stosunku do 80 rodzin.

Po wyczerpaniu możliwości udzielenia dziecku pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia go w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej, dziecko może zostać skierowane na pobyt całodobowy w placówce opiekuńczo - wychowawczej.

4.3.1 Placówki opiekuńczo-wychowawcze

Placówki opiekuńczo-wychowawcze – w tym domy dziecka oraz placówki wielofunkcyjne, zapewniają opiekę i wychowanie dzieciom, którym nie można zapewnić opieki w formach prorodzinnych z uwagi na zdiagnozowane specyficzne problemy, przejawiające się w postaci zaburzeń zachowania. Prowadzą zajęcia korekcyjne i kompensacyjne, rekompensujące brak wychowania w środowisku rodzinnym oraz przygotowujące do życia społecznego oraz pracę socjalną z rodzinami dzieci.

Zadaniem placówki opiekuńczo - wychowawczej typu socjalizacyjnego jest poszukiwanie możliwości powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub także poszukiwanie długoterminowej rodziny zastępczej lub rodziny adopcyjnej, która przejęłaby opiekę nad dzieckiem.

Do instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem zaliczamy m. in.:

- placówki wielofunkcyjne łączące zadania placówki interwencyjnej oraz socjalizacyjnej,
- domy dziecka - placówki socjalizacyjne,

	Liczba dzieci skierowanych interwencyjnie		Liczba dzieci skierowanych w trybie socjalizacyjnym	
	z Katowic	spoza Katowic	z Katowic	spoza Katowic
Domy Dziecka	5	0	10	0
Placówki wielofunkcyjne	47	2	42	1

Ponadto w przypadkach, kiedy nie było możliwe skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opieki całkowitej z powodu braku miejsc w placówkach na terenie Katowic, wnioskowano do innych powiatów o wydanie skierowań do placówek położonych na terenie tych powiatów – na podstawie powyższych wniosków w 2008 roku umieszczono na terenie

innych powiatów 6 dzieci. W realizacji postanowień dotyczących zapewnienia dzieciom opieki i wychowania poza rodziną naturalną, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje także ze Specjalnymi Ośrodkami Wychowawczymi funkcjonującymi w mieście.

W placówkach wielofunkcyjnych w Katowicach, posiadających miejsca interwencyjne dzieci oczekują na zakończenie postępowania sądowego i ostateczne uregulowanie ich sytuacji rodzinnej.

Losy wychowanków w ww. placówkach w 2008 r. przedstawia tabela poniżej.

Liczba dzieci z Katowic, które opuściły placówki wielofunkcyjne oraz domy dziecka	
Ogółem	121
W tym biorąc pod uwagę powód zwolnienia:	
Dom rodzinny	36
Rodzina zastępcza	9
adopcja	7
Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy, Ośrodek Szkolno - Wychowawczy	0
Placówka resocjalizacyjna	18
Zakwalifikowanie do innej formy opieki, jakiej?	8
Schronisko dla nieletnich	
Dom Samotnej Matki	0
Inne np. pełnoletność	43

4.3.2 Dzieci poza rodziną naturalną

Ogólna liczba dzieci umieszczonych poza rodziną naturalną

Formy prarodzinne

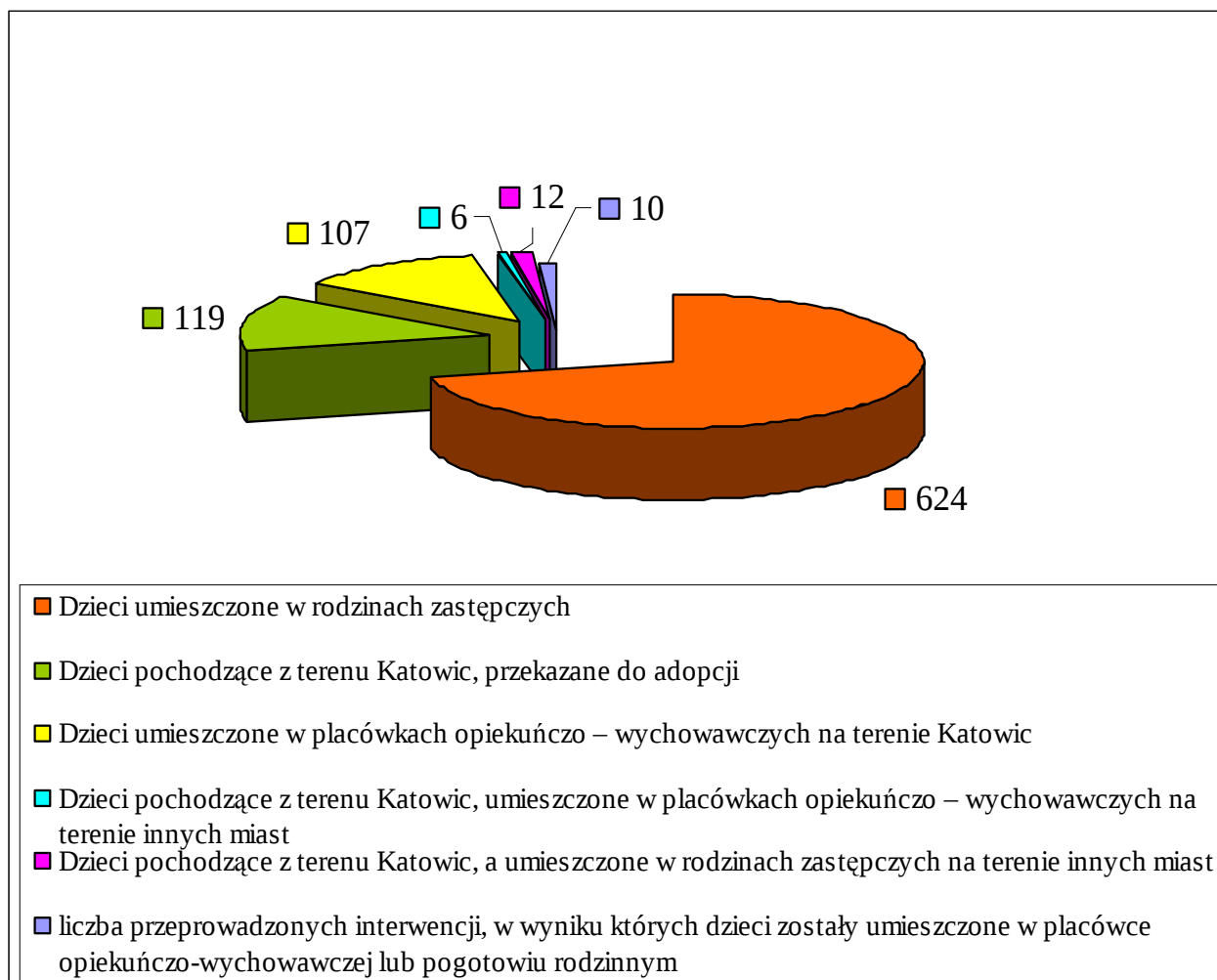
Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych	624
Dzieci pochodzące z terenu Katowic, przekazane do adopcji	119
Dzieci pochodzące z terenu Katowic, a umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innych miast	12
Razem	755

Formy instytucjonalne

Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Katowic	107
Dzieci pochodzące z terenu Katowic, umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych miast	6
Razem	113

Liczba przeprowadzonych interwencji, w wyniku których dzieci zostały umieszczone w placówce opiekuńczo wychowawczej lub pogotowiu rodzinnym – 10.

Umieszczenia dzieci poza rodziną naturalną



4.4 Pomoc dla dzieci

W ramach pomocy dla dzieci realizowano następujące świadczenia:

▪ Dożywianie uczniów szkół podstawowych i gimnazjum

Głównymi realizatorami dożywiania byli:

- wszystkie szkoły podstawowe i gimnazja we współpracy z Wydziałem Edukacji oraz Zespołem Obsługi Jednostek Oświatowych,
- podmioty niepubliczne wyłonione zgodnie z procedurą ustawy prawo zamówień publicznych:
 - ✓ Ośrodek Św. Jacka Caritas Archidiecezji Katowickiej – przygotowujący i dowożący gorące posiłki uczniom Szkoły Podstawowej Nr 10 oraz Zespołu Szkół Specjalnych Nr 8 i 10 oraz Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 18 (do końca września 2008 r.),
 - ✓ Restauracja „Strzecha” Damian Kajzer – przygotowujący i dowożący gorące posiłki uczniom Szkoły Podstawowej Nr 10 oraz Zespołu Szkół Specjalnych Nr 8 i 10 oraz Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 18 (od października 2008 r.).

W okresie ferii zimowych i wakacji letnich, tutejszy Ośrodek w porozumieniu z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Katowice zapewnił dożywianie w formie gorącego posiłku wszystkim potrzebującym dzieciom, w którym udział wzięły szkoły dyżurujące, wyznaczone w każdej z dzielnic Miasta.

Rozwiązanie to pozwoliło na zapewnienie dzieciom dożywiania także w okresie przerw w nauce szkolnej.

▪ Dowóz posiłków do szkół

Ze względu na zlikwidowanie w 5 katowickich szkołach (Szkole Podstawowej Nr 5 oraz Gimnazjum Nr 7, 12, 14 i 16) stołówek szkolnych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach podpisał z firmą P.H.U. „Claudia” Kobic Dariusz umowę na dowóz posiłków do ww. szkół z szkół położonych najbliżej, posiadających możliwości przygotowania takich posiłków.

▪ Dożywianie dodatkowe

Jednym z ważniejszych zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest zapewnienie dożywiania dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, rodzin w stosunku do których istnieją uzasadnione przesłanki o możliwości wykorzystania środków finansowych niezgodnie z przeznaczeniem oraz z rodzin, które nie są w stanie zapewnić swym dzieciom zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, w tym odpowiedniego dożywiania.

W 2006 r. realizatorami dożywiania dodatkowego byli:

- Zespół Szkół Integracyjnych Nr 1,
- Gimnazjum Nr 19,
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 1, 4, 5, 7.

▪ Wypoczynek dzieci

W 2008 r. zgodnie z Ustawą prawo zamówień publicznych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przeprowadził postępowanie, w drodze którego wyłonił organizatorów wypoczynku letniego dla dzieci, z którymi to organizatorami podpisał umowy. W ww. umowach każdy z wykonawców (wymienionych poniżej) zobowiązał się zapewnić i przestrzegać standardy, tj. m.in. uzyskanie zaświadczenia właściwego kuratora oświaty o zgłoszeniu placówki wypoczynku oraz zgodnie z warunkami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej *w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wypoczynku dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania*, a w szczególności standardy, które dotyczyły kwestii: zakwaterowania, standardów obiektów kolonijnych, warunków sanitarnych, organizacji wypoczynku, stawki żywieniowej, ubezpieczenia, opieki medycznej.

Realizatorzy wypoczynku letniego dla dzieci:

- Chrześcijańska Organizacja Charytatywna „Tabita” z Katowic,
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Oświatowo – Wychowawczych z Lublina,
- Fundacja „Pomoc Dzieciom Śląska” z Katowic,
- Fundacja na Rzecz Zdrowia Dzieci i Młodzieży Regionu Śląsko – Dąbrowskiego im. G. Kołosa z Katowic,
- Restauracja „Wujek”.

Ponadto w 2008 r., wzorem lat ubiegłych tutejszy Ośrodek na wniosek rodzica/opiekuna prawnego dziecka udzielał również dofinansowania do wypoczynku letniego w formie zasiłku celowego osobom, których dzieci skorzystały z wypoczynku organizowanego przez katowickie Parafie oraz innych organizatorów, którzy spełniali ww. standardy.

Wydatki w ramach pomocy dzieciom.

	Realizacja przez MOPS dożywiania uczniów szkół podstawowych i gimnazjum	Dożywianie w żłobku i przedszkolu	Dowóz posiłków do szkół	Dożywianie dodatkowe	Wypoczynek dzieci	Wyprawka szkolna dla dzieci	Zielona szkoła	Bilety dla dzieci na dojazd do szkół	Bilety dla dzieci z rodzin wielodzietnych na dojazd do szkół
Liczba dzieci	4178	1752	191	102	1824	27	204	36	24
Kwota (w zł)	3464269,22	1487960,11	31005	68632,07	1123544,05	3900	78158,23	4916	5926
Średni koszt 1 świadczenia (w zł)	6,33	125,63**	33*	5,31	615,98	144,44	375,76	41,66	50,65

* dzienny koszt dowozu posiłków do pięciu szkół

** średni miesięczny koszt

Pozostała pomoc

▪ Paczki świąteczne

W 2008 r., w okresie świątecznym dzieci, z rodzin objętych wsparciem tutejszego Ośrodka obdarowane zostały paczkami żywnościowymi. Łącznie paczki otrzymało **2.705** dzieci (w wieku od 1 do 16 lat) z rodzin o kryterium dochodowym do 100%, na które Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach w 2008 r. wydał **166 844,40 zł.**

▪ Poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna dla dzieci, młodzieży oraz rodzin

W 2008 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował 15 umów zawartych (na podstawie dotacji z budżetu Miasta) z organizacjami pozarządowymi na realizację projektów w ramach prowadzenia: poradnictwa specjalistycznego (8 umów) oraz pracy socjalnej (7 umów) skierowanej do dzieci, młodzieży oraz rodzin.

Łączny koszt ww. projektów wyniósł: **432.971,00 zł.**

4.5 Udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2008” w zakresie systemu opieki nad dziećmi i rodziną

4.5.1 Ograniczenie zagrożeń w rejonie dworca PKP i wzrost poczucia bezpieczeństwa osób korzystających z tego obiektu

Program „Streetworker”

Pomysł pracy ulicznej zrodził się z konieczności objęcia profesjonalnym wsparciem dzieci i młodzieży pozostającej bez opieki dorosłych i stał się pretekstem do poszukiwania miejsc przebywania dzieci i młodzieży, pozostających bez opieki. Jest elementem realizacji programu, mającego na celu poprawę bezpieczeństwa małoletnich na dworcu PKP oraz w centrach handlowych.

W czerwcu 2007 r., w wyniku rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert na realizację zadania: „Prowadzenie pracy socjalnej”, ze złożonych ofert wyłonił Zespół Opiniujący realizatora tegoż zadania, którym została **Katolicka Fundacja Dzieciom**, mieszcząca się w Katowicach przy ul. Kilińskiego 15.

Realizację programu: „Z ulicy do domu” skierowanego do 20 – osobowej grupy młodzieży rozpoczęto z dniem 9 lipca 2007 r. Zawarta umowa przewiduje realizację następującego rodzaju usług:

- a) udzielanie pomocy pedagogiczno – wychowawczej, mającej na celu umożliwienie młodzieży przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, w których się znalazła,
- b) udzielanie pomocy w realizacji obowiązku szkolnego (odrabianie zadań domowych, utrwalanie przerobionego w szkole materiału),
- c) udzielanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o wstępną diagnozę indywidualną wychowanka i jego rodziny,
- d) przeciwdziałanie zachowaniom przestępczym, uzależnieniom oraz innym zjawiskom grożącym wykluczeniem społecznym,
- e) podejmowanie działań zmierzających do uregulowania sytuacji rodzinnej wychowanków poprzez wsparcie psychologiczne oraz mediację rodzinną,
- f) zapewnienie dla zatrzymanych dzieci i młodzieży suchego prowiantu w postaci kanapek,
- g) propozycje alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w szczególności poprzez organizację zajęć sportowych.

Z ww. pomocy skorzystało 45 dzieci.

Usługi realizowane są 5 razy w tygodniu (w godzinach popołudniowych i wieczornych) w zakresie 20 godzin tygodniowo, tj. od poniedziałku do piątku po 4 godziny dziennie.

4.5.2 Ograniczenie dysproporcji społecznych

Stworzenie lokalnych płaszczyzn współpracy pracowników socjalnych oraz dzielnicowych

Odbywają się cykliczne spotkania kierowników Terenowych Punktów Pomocy Społecznej i pracowników socjalnych z dzielnicowymi z właściwych komisariatów, mające na celu wspólne wizyty w środowisku, u wybranych rodzin, gdzie podejrzewany jest np. problem alkoholowy rodziców, zaniedbanie względem dzieci oraz przekazywanie informacji umożliwiających pełniejsze diagnozowanie problemów rodzin.

Założeniem zadania jest ścisła i stała współpraca dzielnicowego i pracownika socjalnego prowadzona w danej dzielnicy.

Współpraca MOPS z oddziałami położniczymi w Katowicach

Jedną z form realizacji programu poprawy bezpieczeństwa były spotkania Zastępcy Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z ordynatorami oddziałów położniczych. Konieczność spotkań wynikała z otrzymywania niepokojących sygnałów dotyczących kobiet przebywających na oddziałach położniczych, a będących pod wpływem alkoholu. Powyższe spotkania miały na celu przekazywanie informacji w sprawie ewentualnych podejrzeń co do sprawowania prawidłowej opieki nad dziećmi, noworodkami przez matki przebywające na oddziałach położniczych, jak również wyposażenie szpitali w druk „Zgłoszenia ryzyka zaniedbania dziecka”.

Współpraca z VI komisariatem policji - cotygodniowe wyjścia (w różnych godzinach) pracowników socjalnych z policją

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we współpracy z pracownikami Policji odwiedzają PUB-y, dyskoteki, centra handlowe, rejony zagrożone demoralizacją w poszukiwaniu dzieci będących pod wpływem alkoholu oraz środków odurzających w tym narkotyków. W sytuacji napotkania takiej młodzieży, dzieci odwożone są do komisariatu i powiadamiani o całej sytuacji zostają rodzice tych dzieci. Informacje te przekazywane są również do właściwego Terenowego Punktu Pomocy Społecznej, celem objęcia rodziny pracą socjalną. Monitorowane są również miejsca, w których spotykają się wagarowicze.

Impreza Mikołajkowa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Miejskiej Komendy Policji zorganizowana z udziałem Sznupek i Mopsika.

W dniu 8 grudnia 2008 r., w Miejskim Domu Kultury Katowice - Burowiec przy ul. Hallera 28 **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach wraz ze Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieci i Rodzin „Horyzont” oraz Policją i Strażą Miejską** zorganizował imprezę mikołajkowo – świąteczną dla ok. **650** dzieci (w wieku 7 – 9 lat), podopiecznych tutejszego Ośrodka.

Podczas spotkania świątecznego Sznupek uroczyście mianował MOPSIKA na przyjaciela dzieci.

Ww. impreza zorganizowana została w ramach realizacji „Programu poprawy bezpieczeństwa publicznego” oraz profilaktyki dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Dzieci, uczestnicy imprezy, otrzymały paczkę żywnościową.

Akcja MOPS dotycząca poszukiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach rozpropagowywał akcję poprzez rozpowszechnianie ulotek i plakatów, gdyż rodziny zastępcze stanowią alternatywę dla placówek opiekuńczo – wychowawczych, chroniąc dzieci przed wieloletnimi pobytami w domach dziecka.

Dzieci ulicy

Na terenie miasta Katowice, a głównie w okolicy śródmieścia istnieją miejsca zwiększonego zagrożenia demoralizacji dzieci i młodzieży. W celu minimalizowania takich zjawisk, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy ze Strażą Miejską przeprowadzał cyklicznie patrole w obszarach szczególnie zagrożonych. Do miejsc regularnie odwiedzanych zaliczały się kafejki internetowe w okolicy śródmieścia, okolice dworca PKP oraz wiele innych miejsc znanych zarówno pracownikom socjalnym, jak i Straży Miejskiej jako typowe tereny atrakcyjne dla młodocianych pozbawione większej kontroli społecznej. W 2008r odbyło się 14 patroli, dzięki którym zminimalizowano grupowanie się młodocianych w miejscach szczególnie

dla nich niebezpiecznych oraz zwiększono w ten sposób kontrolę społeczną nad dziećmi pozostawionymi bez opieki przez ich opiekunów.

4.6 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji celów *Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych* w zakresie pomocy dla dzieci.

1. Zakres pomocy – pomoc dla dzieci

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba rodzin objętych pomocą	4.525	4.672	4.670	5.061	4.344	4.049
Liczba dzieci objętych pomocą	9.391	9.676	9.665	10.960	10.078	9066
Wydatki na realizację programu	5.007.385,27	5.233.157,05	7.443.462,99	8.038.258,99	8.415.670,22	10.519.557,40
Średni miesięczny koszt programu na dziecko	44,46	45,07	64,17	61,11	69,58	96,69

Począwszy od 2002 r. MOPS przejął zadanie udzielania dzieciom pomocy w formie obiadów w szkołach podstawowych i gimnazjum co skutkowało dużym wzrostem liczby rodzin i dzieci objętych pomocą. W 2008 r. nastąpił wzrost liczby dzieci korzystających z placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego zarówno świetlic jak i klubów, natomiast zmniejszeniu uległa liczba dzieci korzystających z wyjazdu na wypoczynek letni, co spowodowane jest spadkiem osób korzystających z pomocy, niską stopą bezrobocia. W roku 2008 wzrosły wydatki na dożywianie dzieci, wynikiem czego jest zwiększenie wysokości stawki żywieniowej w szkołach i przedszkolach oraz w świetlicach środowiskowych.

2. Budowanie sieci świetlic środowiskowych i klubów młodzieżowych

ŚWIETLICE

Dzielnica miasta	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc
Śródmieście	3	154	4	184	6	171	6	171	5	141	6***	176***,****
Osiedle Witosa	1	20	1	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Nikiszowiec	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30
Dąb	1	40	1	40	1	40	1	40	1	40	1	40
Józefowiec	1	15*	1	18*	1	17	1	17	1	17	1	17
Koszutka	1	40	1	40	1	40	1	40	1	40	1	40
Ligota	1	26	1	29	1	29	1	29	1	29	1	29
Załęże	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30
Szopienice	1	36	1	36	1	36	1	36	1	36	1	36
Brynów	1	28	1	28	1	28	1	28 + 5 (od IX)	1	28	1	28
Zawodzie	1	20	1	20	1	20	1	20	1	28	1	28
Murcki	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30
Bogucice	1	40*	1	40*	1	40	1	40	1	40	-	-
Katowice łącznie	15	509	16	545	17	511**	17	481 + 5 (od IX)	16	489	16	484***,****

*ochronki dla dzieci

**spadek nastąpił na skutek konieczności podniesienia standardu usług

***w tym 1 Świetlica na 20 miejsc – umowa do końca II.2008 r.

**** w tym 1 Świetlica od III.2008 r. zwiększyła liczbę miejsc z 40 na 50

		2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	Liczba świetlic ogółem	15	16	17	17	16	16
2	Liczba świetlic środowiskowych typu opiekuńczego*	9	10	10	10	9	7
3	Liczba świetlic środowiskowych typu specjalistycznego*	6	6	7	7	7	9

*podział zgodnie z nową ustawą o pomocy społecznej

Stale rozwijana jest sieć Świetlic Środowiskowych. W 2008 r. w 11 dzielnicach działało 16 Świetlic Środowiskowych dla dzieci.

KLUBY

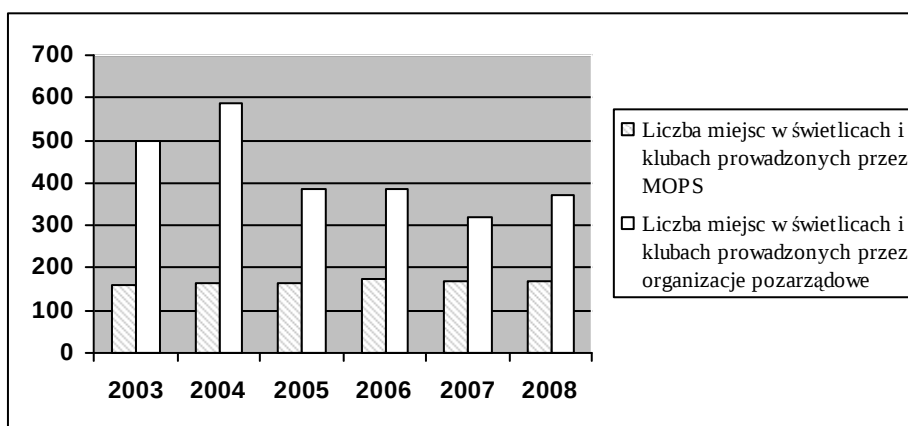
Dzielnica miasta	2003		2004		2005*		2006*		2007*		2008	
	Liczba klubów	Liczba miejsc	Liczba klubów	Liczba miejsc	Liczba klubów	Liczba miejsc	Liczba klubów	Liczba miejsc	Liczba klubów	Liczba miejsc	Liczba klubów	Liczba miejsc
Śródmieście	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25
Szopienice	2	50	2	50	1	20	1	20	1	20	1	20
Bogucice	1	50	2	90	-	-	-	-	-	-	-	-
Załęże	1	50	1	50	-	-	-	-	-	-	-	-
Koszutka	-	-	1	15	1	15	1	15	1	15	1	15
Katowice łącznie	4	150	6	205	2	35	2	35	2	35	3	60

		2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	Liczba klubów ogółem	4	6	2	2	2	3
2	Liczba klubów typu opiekuńczego*	3	4	0	0	0	0
3	Liczba klubów typu specjalistycznego*	1	2	2	2	2	3

*podział zgodnie z nową ustawą o pomocy społecznej

Kluby młodzieżowe stanowią kontynuację pracy prowadzonej w Świetlicach. Od 2005 r. ze względu na fakt, iż 4 funkcjonujące w 2004 r. kluby typu opiekuńczego przekształcone zostały w projekty prowadzone w ramach pracy socjalnej, bądź poradnictwa specjalistycznego w efekcie dwie placówki funkcjonują jako Kluby typu specjalistycznego. Dodatkowo w marcu 2008 r. w dzielnicy Katowice – Śródmieście utworzony został kolejny, trzeci już Klub typu specjalistycznego.

Podział zadań pomiędzy MOPS, a organizacje pozarządowe



Pomoc dziecku w formie uczestnictwa w zajęciach Świetlic i Klubów Środowiskowych w bardzo dużym stopniu świadczona jest przez organizacje pozarządowe, co jest zgodne z tendencją Ośrodka do przekazywania zadań organizacjom pozarządowym i podmiotom niepublicznym.

REALIZACJA OBOWIĄZKU SZKOLNEGO

Świetlice i Środowiskowy Klub Młodzieżowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba dzieci, które otrzymały promocję do następnej klasy	153	150	163	223	150	199
Liczba dzieci, które nie otrzymały promocji do następnej klasy	7	12	11	8	13	11
Udział % dzieci, które nie otrzymały promocji do następnej klasy	4%	8%	6%	3%	8%	5,52%
Liczba absolwentów klas III gimnazjum	20	5	5	7	10	1
Liczba absolwentów gimnazjów, którzy złożyli podania do szkół ponadgimnazjalnych	20	5	4	7	10	1

Systematyczna realizacja obowiązku szkolnego przez wychowanków Świetlic Środowiskowych i Środowiskowego Klubu Młodzieżowego MOPS jest w ich wieku ważnym zadaniem rozwojowym. W 2008 r. obserwujemy zmniejszenie liczby dzieci, które nie otrzymały promocji do następnej klasy, co było efektem m.in. zmotywowania rodziców do aktywnych działań na rzecz poprawy sytuacji szkolnej dzieci, regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne i świetlicowe.

	Świetlice i Środowiskowy Klub Młodzieżowy MOPS 2008 r.	Świetlice prowadzone przez organizacje pozarządowe* 2008 r.
Liczba dzieci, które otrzymały promocję do następnej klasy	199	239
Liczba dzieci, które nie otrzymały promocji do następnej klasy	11	15
Udział % dzieci, które nie otrzymały promocji do następnej klasy	5,52	7,08%
Liczba absolwentów klas III gimnazjum	1	15
Liczba absolwentów gimnazjów, którzy złożyli podania do szkół ponadgimnazjalnych	1	13

*uwzględniono Świetlice Caritas, Katolickiej Fundacji Dzieciom, Stowarzyszenia „Szansa dla każdego”, Parafii Św. Anny oraz Klub Fundacji „Gniazdo” i Katolickiej Fundacji Dzieciom

Monitoring systematycznej realizacji obowiązku szkolnego oraz prowadzenie pomocy w nauce i reedukacji szkolnej jest priorytetem w działaniu każdej Świetlicy i Klubu młodzieżowego bez względu na podmiot prowadzący, wynika to z doceniania roli wykształcenia w uzyskaniu samodzielności wychowanków w ich dorosłym życiu.

3. Zapewnienie opieki dzieciom

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba dzieci umieszczonych poza rodziną naturalną – ogółem, w tym:	702	674	686	761	617	734
Dzieci skierowane do instytucjonalnych form opieki	185	119	141	160	114	110
Dzieci umieszczone w rodzinnej opiece zastępczej	517	555	545	601	523	624

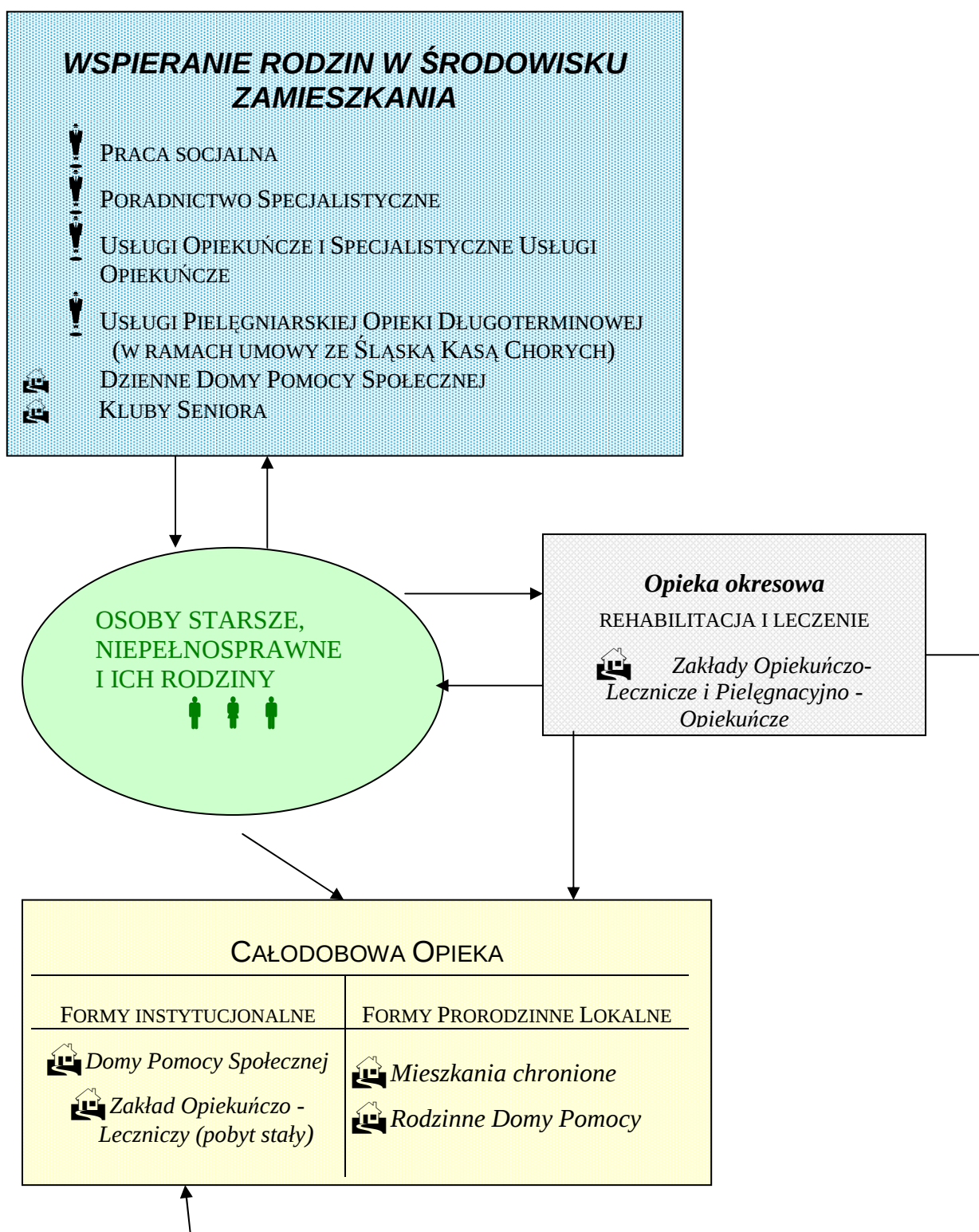
Realizacja priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej, zgodnie ze strategią rozwiązywania problemów społecznych skutkuje wzrostem umieszczeń w tych formach. W związku z prowadzoną w 2008r kampanią na rzecz rodzicielstwa zastępczego znacznie wzrosła liczba rodzin zastępczych.

4. Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków

Liczba wychowanków objętych pomocą:	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Finansową	203	230	178	176	186	187
Rzeczową	58	43	39	43	30	33
w formie mieszkania chronionego	16	17	5	5	9	12
Lokalową	38	43	41	33	19	25
Wydatki na realizację programu	1 268 429,89	1 043 610,53	897 732,72	811.153,46	757.693,58	831.164,41

W 2008 r. wzrosła liczba wychowanków korzystających z pomocy tutejszego Ośrodka. Z uwagi na fakt wzrastającej liczby rodzin zastępczych wzrasta również liczba usamodzielniających się wychowanków opuszczających tę formę pomocy.

V. SYSTEM OPIEKI NAD OSOBAMI STARSZYM I NIEPEŁNOSPRAWNYMI



System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi stanowi jeden z elementów Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych (dział II, rozdział 4). Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych, osób terminalnie chorych, jak najdłużej w środowisku zamieszkania i zapewnienie im opieki.

Cele szczegółowe to:

- zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy, aktywizowanie osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym,
- usprawnianie osób starszych, niepełnosprawnych,
- aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższymi, wymagającym takiej pomocy,
- promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
- budowanie lokalnych sieci wsparcia, w tym poprzez hospicja.

Na system opieki dla tej kategorii klientów, składa się:

5.1 Praca socjalna

Praca socjalna ma na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, a także inicjowanie kontaktów rodzinnych, podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobami wymagającymi takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarstwa opieki środowiskowej, uwrażliwienie społeczności lokalnych na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontaryjną osób potrzebujących pomocy oraz skorzystanie przez osoby starsze i niepełnosprawne z przysługujących im uprawnień np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.

5.2 Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

Osobom w podeszłym wieku, niepełnosprawnym, wymagającym pomocy osób innych w czynnościach dnia codziennego, pielęgnacji, świadczone są **usługi opiekuńcze i opiekuńczo-medyczne**, realizowane przez agencje opiekuńcze, stowarzyszenia, z którymi Ośrodek zawarł stosowne umowy na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 233 poz. 1655 z późn. zm.) oraz na podstawie Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr.115, poz. 728 z późn. zm.).

Wykaz realizatorów usług, z którymi zawarto umowy na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 233 poz. 1655 z późn. zm.)

	Wykonawca	Zakres usług	Liczba osób	Liczba godzin	Koszt (w zł)	Cena 1 godz. usług wg ostatnio obowiązującej umowy (w zł.)*	Średni koszt roboczogodz poniesiony przez MOPS
1	Agencja Opiekuńczo-Medyczna i Handlowa A. Szopa, Katowice, ul. Okrzei 6/16	opiekuńcze	1 050	225 813	1 628 851,41	8,50 zł	7,21 zł
2	NZOZ Zespół Medyczno-Opiekuńczy Alicja Kluczna Dąbrowa Górnicza, ul. Kościuszki 27	opiekuńczo – medyczne	101	43 170,02	375 028,50	7,90 zł	8,68 zł
3	Śląski Zarząd Okręgowy PCK Katowice, ul. PCK 8-UMOWA	opiekuńczo – medyczne	119	10 311,98	158 743,45	10,00 zł	14,35 zł
RAZEM:			1 270	279 295,00	2 162 623,36		7,74 zł

* Podana cena 1 godziny usług dotyczy usług wykonywanych w dni robocze. Koszt usług świadczonych w dni wolne od pracy oraz w godzinach nocnych wynosi 145% kosztu usług w dni robocze.

Wykaz realizatorów usług, z którymi zawarto umowy na podstawie postępowania konkursowego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej:

	Wykonawca	Zakres usług	Liczba osób	Liczba godzin	Wysokość dotacji przekazanej w 2008 r.	Cena 1 godz. usług (w zł.)
1	Śląski Zarząd Okręgowy PCK Katowice, ul. PCK 8-DOTACJA	opiekuńczo – medyczne	156	65 709,25	597 720,00	8,14
2	Zarząd Okręgowy Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej Ul. Kozielska 4a-DOTACJA	opiekuńczo - medyczne	77	33 970,43	353 404,00	8,41
RAZEM:			233	99 679,68	951 124,00	-

Program „Słonecznik - Wolontariat na rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizuje od 1998 roku program „Słonecznik - Wolontariat na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych”. Adresatami programu są osoby starsze i niepełnosprawne wymagające wsparcia w formie usług opiekuńczych, które nie mają rodziny lub takie, których rodzina nie świadczy pomocy.

Główny cel programu:

- utrzymanie więzi społecznych i bezpieczeństwa w środowisku zamieszkania w odniesieniu do osób starszych i niepełnosprawnych,
- poszerzenie kontaktów społecznych i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa.

Cele szczegółowe:

- rozpowszechnienie idei wolontariatu i uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- zmiana postaw społecznych wobec lokalnych kwestii społecznych (edukacja obywatelska),
- zwiększenie możliwości udziału mieszkańców w życiu swojej społeczności i tworzenie sieci wsparcia,
- stworzenie możliwości pomocy w realizacji potrzeb życiowych osób starszych i niepełnosprawnych w stopniu gwarantującym godne życie,
- wzbogacenie i rozszerzenie katalogu usług świadczonych przez Ośrodek,
- obniżenie kosztów usług świadczonych przez firmy w ramach umów zawartych z Ośrodkiem przy jednoczesnym zapewnieniu pomocy osobom potrzebującym,
- stworzenie możliwości zdobycia doświadczenia przydatnego w karierze zawodowej umożliwienie zachowania aktywności zawodowej i społecznej do czasu znalezienia pracy,
- wzbogacenie umiejętności i wiedzy wolontariusza, elementów istotnych dla jego pozycji na rynku pracy,
- upowszechnienie wizerunku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach jako instytucji pomocowej.

Usługi wolontariatu realizowane są bezpośrednio w środowisku na rzecz osoby starszej, niepełnosprawnej wymagającej pomocy i wsparcia, a także na rzecz tej grupy osób w Dziennych Domach Pomocy Społecznej i Domu Noclegowym.

Przy realizacji programu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje m. in. z organizacjami pozarządowymi, szkołami, uczelniami, kościołem.

Wolontariat na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	
Liczba wolontariuszy(liczba umów)	14
Liczba godzin wolontariatu	620
Oszczędności dla MOPS (w zł.)*	5 270,00 zł

* do obliczenia przyjęto średni koszt 1 roboczogodziny usług opiekuńczych świadczonych przez Agencję Opiekuńczo – Medyczną tj. 8,50 zł

5.3 Sieć lokalnych Dziennych Domów Pomocy Społecznej

Dzienne Domy Pomocy Społecznej są ośrodkami wsparcia przeznaczonymi dla osób samotnych lub osób w rodzinach, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy, a są jej pozbawione lub rodzina takiej pomocy nie może zapewnić. Podopieczni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach korzystali z usług sieci 10 Dziennych Domów Pomocy Społecznej:

Lp.	Nazwa i adres Dziennego Domu Pomocy Społecznej	Przez kogo i na jakiej podstawie prowadzony	Liczba miejsc Pobył/ Posiłki na wynos	Liczba osób, które skorzystały z DDPS Pobył/Posiłki na wynos	Koszt osobodnia Pobył/ Posiłki na wynos (w zł.)	Wykonanie za 2008 r. (w zł.)
1	DDPS 2 ul. Głogowska 23	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	50/30	61/40	18,93/14,51	367 050,65
2	DDPS 5 ul. Świdnicka 35	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	45/30	56/43	21,93/15,68	392 058,80
3	DDPS 1 ul. Czecha 2	Agencja Opiekuńczo – Medyczna i Handlowa A. Szopa	50/20	61/27	26,80/12,40*	360 219,66
4	DDPS 4 ul. Wiśłana 9	Agencja Opiekuńczo – Medyczna i Handlowa A. Szopa	45/30	53/38	27,20/12,50*	340 461,80
5	DDPS 3 ul. Tysiąclecia 45	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	37/21*	38/25	25,46/13,56*	241 369,94
6	DDPS 6 ul. Oblatów 24	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	98/65*	115/85	27,50/14,10*	764 835,08
7	DDPS 7 ul. Gliwicka 74	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	41/25*	47/36	24,66/13,56*	303 410,10
8	DDPS 8 ** ul. Ligonia 8	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	38/30	42/35	23,17/11,59	210 018,40
9	DDP „Symeonówka” ul. Brata Alberta 4	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	50/20*	60/23	23,00/14,00*	251 211,48
10	DDPS - Dąb ul. Dębowa 23	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	25/20*	36/13	25,00/14,00*	183 833,68
RAZEM:			479/291	569/365	-	3 414 469,59

* W związku z przeprowadzonym postępowaniem przetargowym od IX.2008 roku obowiązują nowe stawki

**od 01.09.2008 r. likwidacja Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Katowicach przy ul. Ligonia 8, W związku z likwidacją Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Katowicach przy ul. Ligonia, osoby korzystające z usług DDPS przy ul. Ligonia zostały przeniesione do pozostałych Dziennych Domów Pomocy Społecznej na terenie Katowic.

Dzienne Domy Pomocy Społecznej zapewniają swoim pensjonariuszom następujące rodzaje usług:

- pobyt w godz. 8.00 do 16.00 od poniedziałku do piątku oraz całodienne wyżywienie na miejscu,
- posiłki na wynos,
- usługi higieniczne (natrysk, usługi pralnicze),
- terapię zajęciową,
- ogólną rehabilitację ruchową oraz indywidualną,
- porady i wsparcie psychologiczne indywidualne,
- grupowe zajęcia psychologa ze społecznością pensjonariuszy,
- grupy wsparcia, grupy samopomocowe (np. dla osób z problemami narządów ruchu, chorych przebywających w domu bądź w szpitalu, chorych na nadciśnienie, cukrzycę, samotnych, z problemami z dorosłymi dziećmi, psychicznymi, alkoholowymi, długotrwale korzystających z pomocy społecznej (praca terapeutyczna), z chorobą Alzheimera, z zaburzeniami pamięci, z problemami z budżetem domowym),

- imprezy organizowane na terenie DDPS,
- imprezy organizowane poza ośrodkiem wsparcia,
- kółka zainteresowań (np. gry towarzyskie i sportu muzyczno-wokalne literackie plastyczne majsterkowiczów dyskusyjne robótek ręcznych krzyżówkowiczów teatralno - muzyczne sportowo-rekreacyjne przyrodnicze miłośników książki i filmu, fotograficzne).

5.4 Sieć lokalnych klubów

Sieć lokalnych klubów dla osób starszych ma za zadanie integrację środowiska seniorów danej dzielnicy i przeciwdziałanie poczuciu alienacji oraz aktywizację społeczności lokalnych poprzez organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno – społecznych i rekreacyjnych.

W ramach dofinansowania działalności Klubów Seniora w 2008 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował z:

Podmiot	Nazwa projektu	Liczba osób korzystających	Wysokość dotacji w 2008 r. (w zł)
W ramach zadania: stowarzyszenie –zadanie powiatowe (prowadzenie specjalistycznego poradnictwa na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych) Polski Komitet Pomocy Społecznej	Prowadzenie 4 Klubów Seniora: 1. Klub Seniora ul. Hetmańska 1 2. Klub Seniora ul. Panewnicka 75 3. Klub Seniora ul.Grażyńskiego 5 4. Klub Seniora ul. Czecha 6	238	32 250,00
W ramach zadania: stowarzyszenie –zadanie powiatowe (prowadzenie specjalistycznego poradnictwa na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych) Śląskie Towarzystwo POMOST	Prowadzenie Klubu Seniora	35	17 727,00
Kluby Seniora RAZEM:		273	49 977,00 zł

5.5 Mieszkanie chronione

Mieszkanie chronione ma za zadanie zapewnienie odpowiedniego wsparcia w środowisku i umożliwienie samodzielnego życia osobom, które ze względu na wiek, niepełnosprawność lub chorobę nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez dom pomocy społecznej, a usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania są niewystarczające lub ze względu na warunki mieszkaniowe czy bytowe, są trudne do realizacji.

Mieszkanie chronione od dnia 23 lutego 2006 r. mieści się przy ul. Łętowskiego 6a i jest przeznaczone dla osób starszych i niepełnosprawnych. W wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zlecił prowadzenie mieszkania chronionego Agencji Opiekuńczo - Medycznej i Handlowej Anna Szopa. Miesięczny koszt pobytu osoby w mieszkaniu wynosi 1 232,20 zł.

Od I'2008 r. na terenie Katowic działa drugie mieszkanie chronione przy ul. Gliwickiej 74 prowadzone także przez Agencję Opiekuńczo - Medyczną i Handlową Anna Szopa. Miesięczny koszt pobytu osoby w mieszkaniu wynosi 2 200 zł. Mieszkanie chronione przeznaczone jest dla 7 osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim i umiarkowanym. W ramach 7 miejsc 2 miejsca mają charakter interwencyjny. Na okres 2 miesięcy (tj.od 11.08.2008 roku do 11.10.2008 roku) podpisana została umowa na 1 miejsce o charakterze interwencyjnym.

W okresie sprawozdawczym z usług świadczonych w mieszkaniach chronionych skorzystało: **8** osób w mieszkaniu chronionym przy ul. Gliwickiej 74 i **11** osób w mieszkaniu chronionym przy ul. Łętowskiego 6a, wydatki na realizację zadania wyniosły **220 561,72 zł**.

5.6 Domy pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne, na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku lub choroby. Formy i zakres usług wynikają z indywidualnych potrzeb mieszkańców z uwzględnieniem świadczeń z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. Osoby wymagające całodobowej opieki, w razie niemożności zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania przez rodzinę i gminę, kierowane są do domów pomocy społecznej.

W 2008 r. zgłosiło się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej 355 osób starszych i/lub niepełnosprawnych z wnioskiem o umieszczenie w domu pomocy społecznej.

Łącznie przeprowadzono 355 postępowań, z czego:

- 225 osobom wydano decyzje o skierowaniu do domów pomocy społecznej, w tym:
 - 140 osób skierowano do dps na terenie Katowic, w tym 77 osobom wydano decyzje o umieszczeniu w dps na terenie Katowic,
 - 85 osób zostało skierowanych do dps położonych na terenie innych powiatów, w tym 32 osób otrzymało decyzje o umieszczeniu w dps na terenie innych powiatów.
- 20 osobom odmówiono skierowania do dps,
- w 84 przypadkach umorzono postępowanie z powodu zgonu osoby, bądź rezygnacji z umieszczenia,
- 26 spraw na dzień 31.12.2008 r. było w toku.

Ruch pensjonariuszy w domach pomocy społecznej na terenie Katowic oraz na terenie innych powiatów przedstawiał się następująco:

Dom	Liczba miejsc	Stan na dzień 31.12.2008	Zmarło lub zrezygnowało w 2008 r.	Przyjęto w 2008 r.	Liczba osób oczekujących z wydaną decyzją o umieszczeniu	Liczba osób wpisanych na listę osób oczekujących
DPS „PRZYSTAŃ” przy ul. Adamskiego 22	88	88	28	29	7	29
DPS „ZACISZE” przy ul. Traktorzystów 42	98	98	38	39	6	39
DPS na terenie innych powiatów			72	26	23	197

Domy Pomocy Społecznej na terenie Katowic

Dom	Liczba osób przebywających w DPS, na nowych zasadach	Średni miesięczny koszt pobytu w DPS
DPS „PRZYSTAŃ” ul. Adamskiego 22	56	2 736,63
DPS „ZACISZE” ul. Traktorzystów 42	66	2 415,98

Domy Pomocy Społecznej na terenie innych gmin

	Liczba osób przebywających w DPS, na nowych zasadach	Koszt pobytu mieszkańców Katowic w dps na terenie innych gmin
DPS na terenie innych gmin	175	2 937 116,62

Rodzinny Dom Pomocy Społecznej

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 lipca 2005 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy, jest to dom świadczący całodobowe usługi przeznaczone dla osób, które z powodu wieku wymagają pomocy innych osób. Od sierpnia 2008 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zawarł umowę na prowadzenie Rodzinnego Domu Pomocy Społecznej, poszerzając ofertę pomocową dla osób starszych. Dom ten dysponuje 6 – ma miejscami, 3 dla kobiet i 3 dla mężczyzn. Miesięczny koszt utrzymania 1 osoby wynosi 1920 zł.

W ramach swojej działalności rodzinny dom zapewnia usługi bytowe: miejsce pobytu, wyżywienie i utrzymanie w czystości oraz usługi opiekuńcze m.in. zapewniające udzielenie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnację, opiekę higieniczną, pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych, niezbędną pomoc w załatwieniu spraw osobistych, a także kontakt z otoczeniem, organizację czasu wolnego, jak również pomoc w zakupie odzieży i obuwia i niezbędnych artykułów osobistego użytku. Jest to nowa forma pomocy, która poprzez zapewnienie pomocy osobom starszym umożliwia im pobyt w ciepłej rodzinnej atmosferze.

W 2008 roku z usług Rodzinnego Domu Pomocy Społecznej skorzystało 5 osób. Wydatki na realizację zadania wyniosły **28 686,04 zł**.

5.7 Realizacja programu „Bezpieczna przystań” w roku 2008

▪ W roku 2008 w Katowicach realizowany był program „Bezpieczna Przystań”. Program ten realizowany był przez Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział rejonowy Katowice-Śródmieście, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie Zawodowe Ratowników Medycznych, Hufiec Związku Harcerstwa Polskiego, Komunikacyjny Związek Komunalny KZK GOP, Straż Miejską, Komendę Miejską Straży Pożarnej oraz Komendę Miejską Policji w Katowicach:

Głównymi celami programu było podniesienie poczucia bezpieczeństwa i wzrostu świadomości o zagrożeniach, możliwościach uzyskania pomocy w trudnych życiowych sytuacjach, wzmacnianie elementów antydyskryminacyjnych, możliwości zagospodarowania czasu wolnego z korzyścią dla ogółu społeczeństwa w środowisku ludzi starszych.

Adresatami programu byli mieszkańcy miasta Katowice powyżej 55 roku życia, a w szczególności osoby zrzeszone w Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Katowicach.

Realizacja programu opierała się na bezpośrednich spotkaniach z osobami starszymi w różnych dzielnicach miasta Katowice z przedstawicielami wybranych instytucji. Partnerzy w realizacji programu zostali dobrani tematycznie i tak: Policja ze Strażą Pożarną, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ze Strażą Miejską, Związek Harcerstwa Polskiego z KZK GOP, natomiast dla Stowarzyszenia Ratowników Medycznych z uwagi na specyfikę przekazywanych informacji zaplanowano spotkania samodzielne.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Katowicach wraz z przedstawicielami Straży Miejskiej spotkał się z osobami starszymi 4 razy. W spotkaniach tych wzięło udział 31 osób. Przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach informowali osoby starsze o oferowanych formach pomocy kierowanych do tej grupy osób oraz o zasadach uzyskiwania świadczeń z pomocy społecznej. Ponadto przedstawiano osobom starszym czynności pracowników socjalnych w ramach prowadzonego postępowania administracyjnego, aby mogli rozpoznać inne osoby podszycujące się pod służby społeczne. Przedstawiano również program „Słonecznik”, którego zadaniem jest pozyskiwanie wolontariuszy i kierowanie ich w środowiska osób starszych. Ponadto w trakcie spotkań uczulano osoby starsze jako posiadające ogromne doświadczenie życiowe i dysponujące większą ilością czasu

wolnego, jak ważne jest zgłaszanie symptomów przemocy domowej ze szczególnym uwzględnieniem przemocy stosowanej wobec dzieci.

5.8 Ocena realizacji celów oraz efektywność

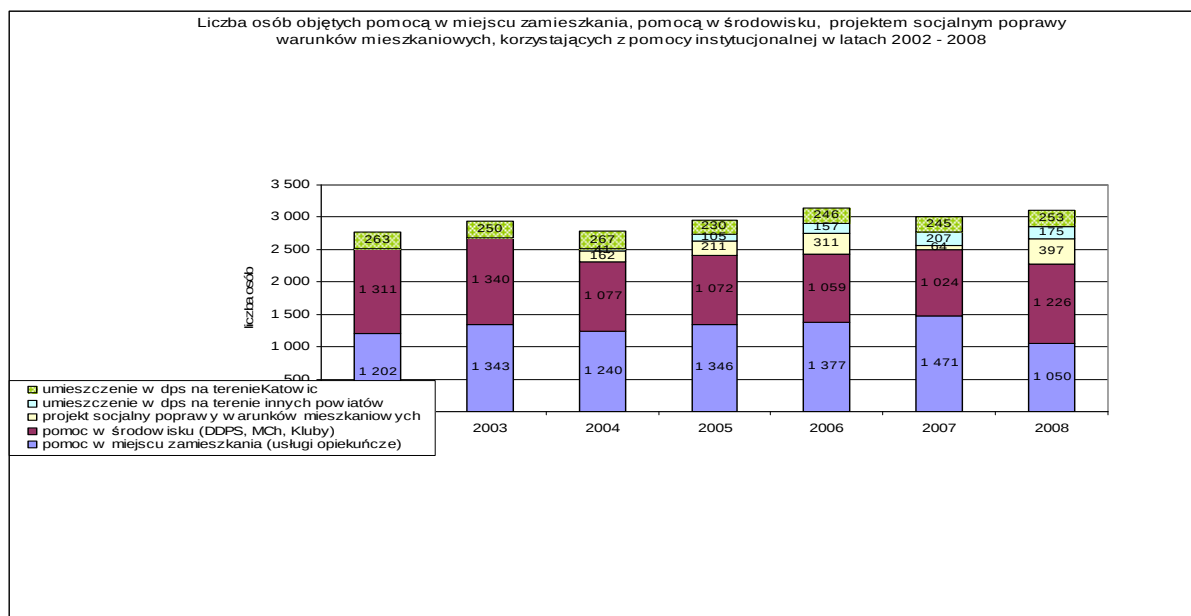
Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji celów Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych (rozdział IV Systemowe podejście do rozwiązywania problemów).

1. Zakres pomocy:

	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Wydatki na realizację pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych (w zł.)	5 778 852,02	7 287 556,12	8 671 686,99	9 742 756,33
Liczba osób, które skorzystały z pomocy	2 705	2 904	2 766	3 044
Koszt pomocy na 1 osobę (w zł.)	2 136,36	2 509,49	3 135,10	3 200,64

W 2008 roku nastąpił wzrost wydatków na realizację pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. Jest to związane przede wszystkim ze wzrostem liczby osób starszych, które wymagają wsparcia w postaci usług opiekuńczych lub zapewnienia całodobowej opieki stacjonarnej. Wzrost liczby osób związany jest z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa.

2. Zapewnienie opieki



3. Sieć Ośrodków Wsparcia i Kluby Seniora dla osób starszych i niepełnosprawnych

Liczba miejsc w OW w podziale na dzielnice	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Dzielnica Śródmieście - Wschód	123	123	123	85*
Dzielnica Załęże	54	54	54	66*
Dzielnica os. Tysiąclecia	46	46	46	58*
Dzielnica Dąb	30	30	30	45*
Dzielnica Koszutka	195	195	195	227*
Dzielnica Zawodzie	96	96	96	95
Dzielnica Ligota	200	200	200	176
Dzielnica Bogucice	75	75	75	75
Dzielnica Piotrowice	115	115	115	115
RAZEM:	934	934	934	942**

* w związku z likwidacją Dziennego Domu w Katowicach przy ul. Ligonia, w którym łączny limit miejsc (na pobyt i posiłki na wynos) wynosił 68 miejsc od 01.09.2008 roku zmianie uległy limity miejsc w kilku pozostałych Dziennych Domach Pomocy Społecznej – zostały zwiększone w celu zapewnienia kontynuacji usług dla osób korzystających z pobytu i posiłków na wynos w DDPS przy ul. Ligonia.

** Liczba miejsc dla Osób korzystających z Klubów Seniora prowadzonych przez Polski Komitet Pomocy Społecznej została podana w oparciu o liczbę osób, które skorzystały z Klubów w miesiącu grudniu 2008 roku.

4. Aktywizacja środowiska na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Liczba umów zawartych z wolontariuszami	39	24	27	9
Liczba umów alimentacyjnych i porozumień zawartych z rodziną w sprawie pomocy usługowej	128	113	109	130
Liczba osób objętych usługami w ramach pielęgniarstwa długoterminowego	104	64	69	62

W 2008 roku zwiększyła się liczba umów alimentacyjnych i porozumień zawartych z rodzinami w zakresie usług opiekuńczych, co wynika z intensywnych działań prowadzonych przez pracowników socjalnych. Natomiast zmniejszeniu w porównaniu do lat ubiegłych uległa liczba umów zawieranych z wolontariuszami, pomimo prowadzenia akcji informacyjnej oraz realizacji opracowanego w celu pozyskania wolontariuszy programu.

Nieznacznie spadła liczba osób korzystających z pielęgniarstwa długoterminowego przeznaczonej dla osób w bardzo ciężkich stanach, wymagających wzmożonej opieki medycznej. Na taki stan mają wpływ rygorystyczne kryteria przyznawania świadczeń przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Osoby, które nie spełniały kryteriów NFZ zostały objęte usługami opiekuńczymi – medycznymi.

5. Zapewnienie opieki całodobowej

Średni okres oczekiwania osoby na umieszczenie w domu pomocy społecznej na terenie innych powiatów w 2008 roku

Typ domu	Liczba miesięcy
Dom dla osób w podeszłym wieku Dom dla osób przewlekle somatycznie chorych	Ok.6 miesięcy
Dom dla osób przewlekle psychicznie chorych Dom dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, Dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	32 miesiące
Dom dla osób niepełnosprawnych fizycznie	23 miesiące

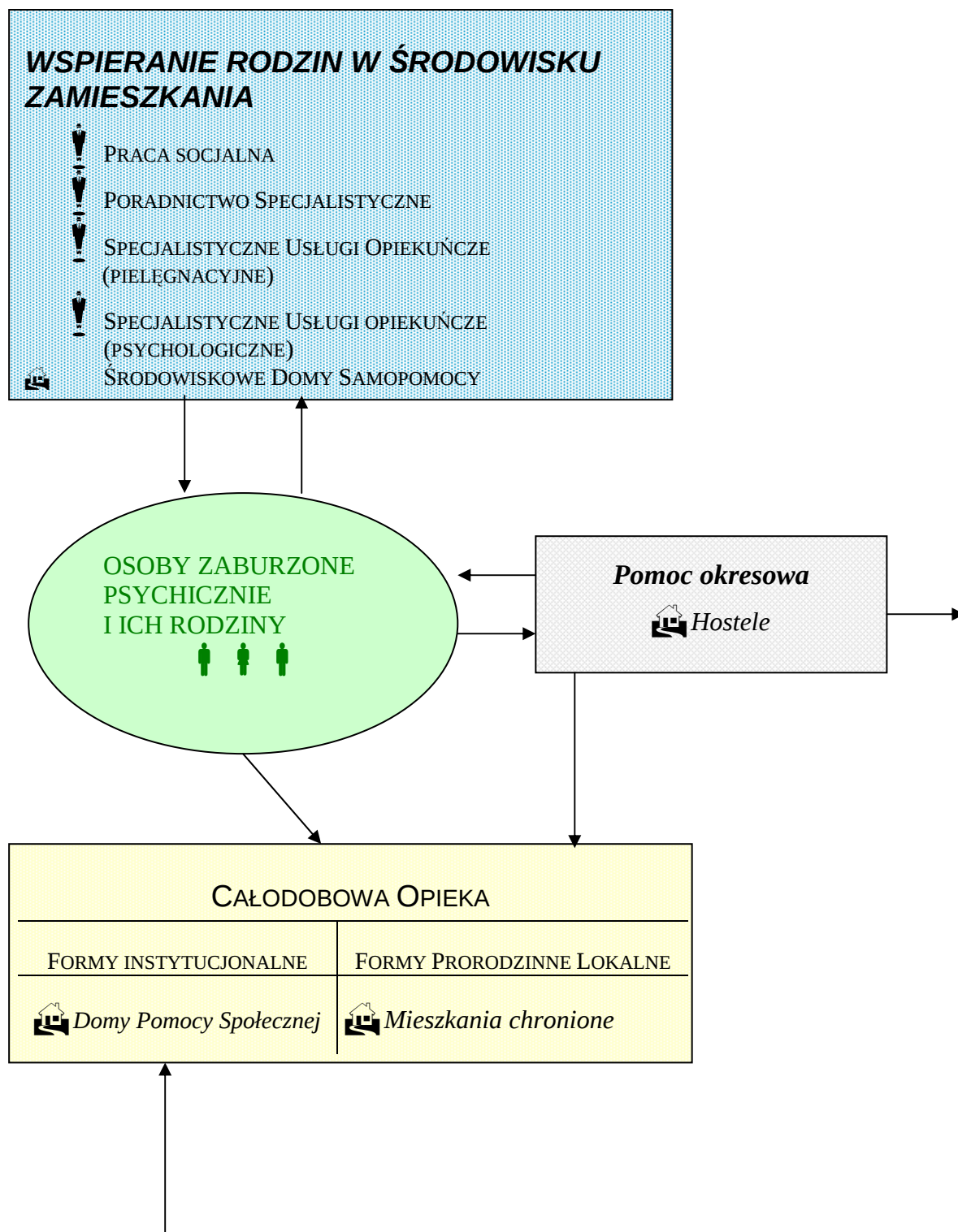
Średni okres oczekiwania osoby na umieszczenie w domu pomocy społecznej na terenie Katowic w 2008 roku

Typ domu	Liczba miesięcy
Dom dla osób w podeszłym wieku Dom dla osób przewlekle somatycznie chorych	ok.6 miesięcy

Czas oczekiwania na umieszczenie w DPS na terenie innych powiatów jest zróżnicowany ze względu na typ domu, a nie jego położenie regionalne.

W 2008 roku czas oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej na terenie Katowic wynosił ok. 6 miesięcy. Wydłużenie czasu oczekiwania może być związane ze wzrostem liczby osób starszych, co powoduje zwiększone potrzeby w tym zakresie.

VI. SYSTEM POMOCY OSOBOM ZABURZONYM PSYCHICZNIE I ICH RODZINOM



System pomocy osobom zaburzonym psychicznie i ich rodzinom stanowi jeden z elementów **Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych**. Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest stworzenie systemu oparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, służącego podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cele szczegółowe to:

- usprawnienie do funkcjonowania w społeczeństwie, m. in. poprzez nabycie różnych umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania,
- udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i terapeutyczno-edukacyjnego zarówno osobom chorym, jak i ich rodzinom,
- zapewnienie opieki w środowisku osobom wymagającym takiej pomocy,
- przygotowanie osób mających szansę na rynku pracy, do podjęcia zatrudnienia,
- budowanie lokalnych sieci oparcia społecznego.

Na system pomocy skierowany do tej kategorii klientów składa się:

6.1 Praca socjalna

Praca socjalna skierowana na rozeznanie problemów dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi, motywowanie do poddania się badaniom diagnostycznym w Poradni Zdrowia Psychicznego, a w razie potrzeby leczenia, wspieranie osoby i rodziny oraz pomoc we wzmacnianiu lub odzyskaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie i tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi. Prowadzona jest przez pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej we współpracy z konsultantami ds. zaburzeń psychicznych Centrum Rehabilitacji Społecznej.

Liczba osób korzystających	618
Liczba godzin	8 939

Ponadto w ramach pracy socjalnej w Centrum Rehabilitacji Społecznej od stycznia do września 2008 realizowany był program „Adaptacji społecznej i integracji ze środowiskiem dla osób z zaburzeń psychicznych”. Program kierowano do osób, które mają problemy z przystosowaniem się do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w tym do osób zaburzonych psychicznie, wobec których zakończono świadczenie usług specjalistycznych Centrum Rehabilitacji Społecznej.

Od 01.08.2008 do 31.12. 2008 dla grupy 8 osób realizowana była również Pracownia Terapii Zajęciowej „Twórcy sztuki”, prowadzona w ramach umowy autorskiej przez terapeutę zajęciowego.

Od września 2008 r. Centrum zajmowało się również organizacją i wdrażaniem projektu „Nowe perspektywy – programu aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi”, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (opisanego szczegółowo w podrozdziale 10.5.3).

6.2 Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin w zakresie zdrowia psychicznego dla mieszkańców miasta, zarówno dla chorych, jak i ich rodzin prowadzone jest przez konsultantów ds. zaburzeń psychicznych Centrum Rehabilitacji Społecznej (psychologów, lekarzy psychiatrów, pracowników socjalnych).

	Liczba godzin	Liczba osób
Konsultacje dla podopiecznych na miejscu	555,5	137
Konsultacje dla podopiecznych w środowisku	1042,50	364
Grupowe formy poradnictwa	92,5	9
RAZEM:	1690,50	510

6.3 Specjalistyczne usługi opiekuńcze (pielęgnacyjne)

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. z 2005 r. Nr 189, poz. 1598) realizowane są usługi:

- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających ze schorzenia lub niepełnosprawności,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze (pielęgnacyjne) przeznaczone są dla osób ze zdiagnozowanymi zaburzeniami (na podstawie zaświadczenia lekarskiego) tj. w szczególności:
 - a) osób chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne),
 - b) osób upośledzonych umysłowo,
 - c) osób wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Do zakresu usług należy:

- 1) Załatwianie spraw urzędowych.
- 2) Pielęgnacja – jako wspieranie procesu leczenia, w tym:
 - a) pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
 - b) uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych,
 - c) pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece,
 - d) pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania,
 - e) w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmiana opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny,
 - f) pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych.

Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych polegających w głównej mierze na uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, wymaga odpowiedniego (specjalistycznego) przygotowania opiekunów do świadczenia tego typu usług. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane są przez wykonawców, z którymi Ośrodek zawarł stosowne umowy. Od 1 stycznia 2006 r. realizatorem jest Agencja Opiekuńczo – Medyczna i Handlowa A. Szopa, z siedzibą w Katowicach przy ul. Okrzei 6/16.

Wykonawca		Zakres usług	Liczba osób	Liczba godzin	Koszt (w zł)	Cena 1 godz. usług (w zł.)
1	Agencja Opiekuńczo - Medyczna i Handlowa A. Szopa, Katowice ul. Okrzei 6/16	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	33	8 492	56 325,11	6,63

6.4 Specjalistyczne usługi opiekuńcze (psychologiczne)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze (psychologiczne) przeznaczone są dla osób ze zdiagnozowanymi zaburzeniami (na podstawie zaświadczenia lekarskiego) tj. w szczególności:

- a) osób chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne),
- b) osób upośledzonych umysłowo,
- c) osób wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Specjalistyczne usługi są świadczone w środowisku osobom, które ze względu na stan zdrowia fizycznego lub psychicznego nie są w stanie uczęszczać do Środowiskowego Domu Samopomocy, a nie wymagają leczenia szpitalnego. Ta forma usług, świadczonych w środowisku zamieszkania, pozwala na odejście od instytucjonalnej pomocy osobom chorym psychicznie. Ponadto usługi w miejscu zamieszkania ułatwiają budowanie systemu wsparcia społecznego dla osób chorych, dają możliwość lepszego poznania ich warunków życiowych, sytuacji rodzinnej, a przez to skutecznego ich wpierania.

Usługami specjalistycznymi objęte są również dzieci autystyczne.

Do zakresu usług należy:

- 1) Uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza:
 - a) kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie, także w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych.
- 2) Pielęgnacja jako wspieranie procesu leczenia, w tym:
 - a) pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
 - b) uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych,
 - c) pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece,
 - d) pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania,
 - e) w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmiana opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny,
 - f) pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych.
- 3) Rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135 z późn. zm.):

- a) zgodnie z zalecenia lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii,
 - b) współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno – pedagogicznego i edukacyjno – terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług.
- 4) Pomoc mieszkaniowa, w tym:
- a) w uzyskaniu mieszkania, negocjowaniu i wnoszeniu opłat,
 - b) w organizacji drobnych remontów, adaptacji, napraw, likwidacji barier architektonicznych,
 - c) kształtowanie właściwych relacji osoby uzyskującej pomoc z sąsiadami i gospodarzem domu.
- 5) Zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno – wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (dz. U. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.).

W roku 2008 r. specjalistyczne usługi opiekuńcze (psychologiczne) świadczone były przez Centrum Rehabilitacji Społecznej i Poradnictwa Specjalistycznego (jednostkę organizacyjną Ośrodka)

Wykonawca	Liczba osób	Liczba godzin	Koszt w zł	Cena 1 godz. Usług (w zł.)
Centrum Rehabilitacji Społecznej i Poradnictwa Specjalistycznego, ul. Kilińskiego 19, Katowice	100	6 737	336 831,66	50

6.5 Sieć Środowiskowych Domów Samopomocy

Środowiskowe Domy Samopomocy przeznaczone są do prowadzenia rehabilitacji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi oraz upośledzonych umysłowo. Celem tej rehabilitacji jest podtrzymanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Cel ten jest osiągany między innymi poprzez psychoterapię, terapię zajęciową, działania w zakresie przygotowania do pracy osób z zaburzeniami psychicznymi, jak i pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Zajęcia w Środowiskowych Domach Samopomocy odbywają się w dwóch blokach programowych:

- a) *zajęcia dopołudniowe* przeznaczone dla osób biorących udział w programie rehabilitacyjnym na podstawie decyzji administracyjnych,
- b) *zajęcia popołudniowe* przeznaczone dla osób korzystających z programu przedpołudniowego, osób które taki program ukończyły, jak również dla kandydatów ubiegających się o przyznanie miejsca w ŚDS. Udział w zajęciach popołudniowych nie wymaga decyzji administracyjnej.

Środowiskowe Domy Samopomocy zapewniają swoim pensjonariuszom następujące rodzaje usług:

- pobyt wraz z wyżywieniem w godz. 8.00 do 16.00 (od poniedziałku do piątku),
- zajęcia popołudniowe (dni i godziny otwarcia ustalone są indywidualnie przez poszczególne ŚDS),
- terapię zajęciową,
- treningi umiejętności społecznych,
- psychoterapię,
- ogólną rehabilitację ruchową oraz indywidualną,

- porady i wsparcie psychologiczne indywidualne,
- grupowe zajęcia psychologa ze społecznością pensjonariuszy,
- grupy wsparcia, grupy samopomocowe ,
- imprezy organizowane na terenie ŚDS,
- imprezy organizowane poza ośrodkiem wsparcia,
- kółka zainteresowań,
- usługi higieniczne (natrysk, usługi pralnicze).

ŚDS udziela pomocy rodzinom podopiecznych, poprzez:

- organizowanie dla nich grup wsparcia,
- psychoedukację,
- wspólne rozwiązywanie z rodziną sytuacji trudnych, związanych z chorobą psychiczną członka rodziny.

ŚDS buduje sieć wsparcia społecznego dla swoich klientów poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi, instytucjami, pracodawcami i środowiskiem lokalnym.

Usługi ŚDS adresowane są do osób z zaburzeniami psychicznymi tj.:

- a) osób chorych psychicznie (wykazującym zaburzenia psychotyczne),
- b) osób upośledzonych umysłowo,
- c) osób wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

W okresie sprawozdawczym klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystali z usług proponowanych przez Środowiskowe Domy Samopomocy prowadzone przez wykonawców, z którymi Ośrodek zawarł stosowne umowy:

Lp.	Nazwa i adres Środowiskowego Domu Samopomocy	Podmiot prowadzący	Prowadzone grupy	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z SDS
1	Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 1, ul. Tysiąclecia 41 w Katowicach	Stowarzyszenie Działające na Rzecz Osób Chorych Psychicznie i Ich Rodzin "PRZYSTAŃ"	- grupa osób z przeważającymi objawami depresyjnymi, - grupa osób z przewagą objawów psychotycznych wytwórczych.	30	58
2	Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 2 dla Osób upośledzonych Umysłowo, ul. Gliwicka 74 a w Katowicach	Agencja Opiekuńczo – Medyczna i Handlowa - Anna Szopa	prowadzone są trzy grupy osób - podział grup wynika ze stopnia upośledzenia oraz stopnia socjalizacji, możliwości psychicznych i fizycznych	25	32
3	Środowiskowy Dom Samopomocy AD VITAM DIGNAM ul. Oswobodzenia 92 w Katowicach	Śląskie Stowarzyszenie Ad Vitam Dignam	- grupa osób chorujących na schizofrenię lub inne zaburzenia schizofrenopodobne oraz afektywne, - grupa osób z obniżoną sprawnością intelektualną ze współistniejącymi zaburzeniami o charakterze psychopatycznym.	30*	37
4	Środowiskowy Dom Samopomocy Dla Osób Upośledzonych Umysłowo ul. Brata Alberta 4 w Katowicach	Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Św. Jacka	osoby z upośledzeniem umysłowym, w tym osoby ze sprzężoną niepełnosprawnością ruchową lub zaburzeniami psychicznymi, dla których wiodącym schorzeniem jest upośledzenie umysłowe.	20	11

Od 01.10.2009 zwiększono liczbę miejsc w SDS Ad Vitam Dignam z 25 na 30.

6.6 Hostel

Hostel pełni rolę ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, po leczeniu szpitalnym lub w okresie remisji choroby, przygotowujących się do powrotu do własnego środowiska. Głównym zadaniem jest umożliwienie osobom, które mają problem z samodzielnym funkcjonowaniem, nauczenia się w bezpiecznych warunkach samodzielności lub skonfrontowania się ze swoimi możliwościami w tym zakresie.

Hostel przy Środowiskowym Domu Samopomocy przeznaczony jest dla:

- a) osób, w odniesieniu do których jest realizowany program rehabilitacyjny w formie dziennej, które okresowo nie mogą mieszkać same lub też wskazany jest pewien okres odizolowania od rodziny,
- b) osób nie posiadających mieszkania, a rokujących nadzieję na usamodzielnienie w kwestii mieszkaniowej. Mogą to być osoby, które przeszły pomyślnie proces rehabilitacji lub są w jego trakcie.

Lp.	Nazwa i adres Hostelu przy Środowiskowym Domu Samopomocy	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z Hostelu
1	Hostel przy ŚDS Nr 1 przy ul. Tysiąclecia 45 w Katowicach	4	8
2	Hostel przy Środowiskowym Domu Samopomocy Ad Vitam Dignam przy ul. Obrońców Westerplatte 54 w Katowicach	4	4

6.7 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji celów **Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych** (dział II, rozdział 5 System pomocy osobom zaburzonym psychicznie i ich rodzinom).

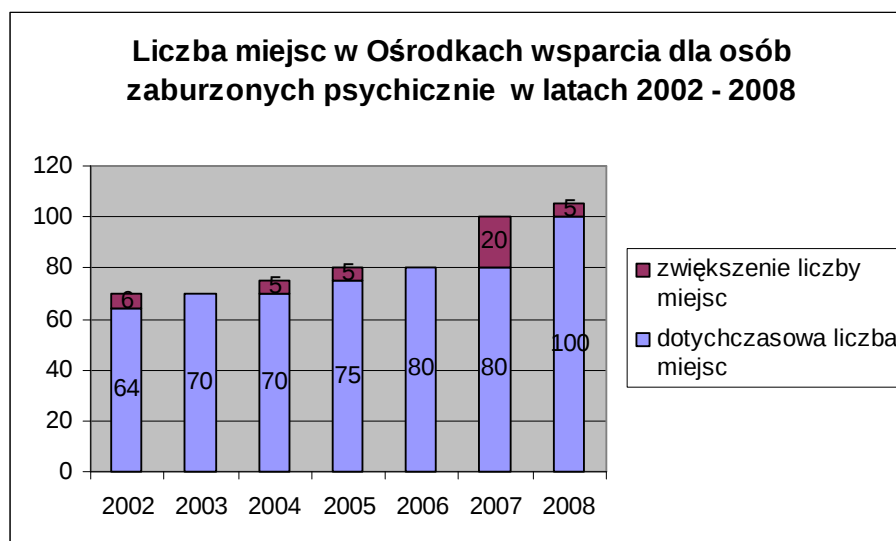
1. Zakres pomocy

	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Wydatki na realizację usług świadczonych osobom zaburzonym i ich rodzinom (w zł.)	1 774.643,61	1 719 043,45	1 788.337,07	2 104 067,08
Liczba osób, które skorzystały z usług	1 064	940	913	901
Koszt pomocy na 1 osobę (w zł.)	1 667,90	1 828,77	1 958,75	2 335,26

Nadal utrzymuje się niewielka tendencja spadkowa liczby osób, które skorzystały z usług świadczonych osobom zaburzonym i ich rodzinom.

Zaobserwowano natomiast wzrost wydatków na realizację usług świadczonych osobom zaburzonym. Wzrost ten związany był z uruchomieniem Środowiskowego Domu Samopomocy przy ul. Brata Alberta 4 w listopadzie 2007r. co miało niewielki skutek finansowy w 2007r. (koszt utrzymania przez 3 miesiące), natomiast znacznie wpłynęło na wzrost kosztów w 2008r., ponieważ funkcjonował już pełny rok. Ponadto w wyniku zawarcia nowej umowy na prowadzenie ŚDS przy ul. Tysiąclecia 41, wzrosła stawka za 1 osobodzień, a także zwiększeniu uległa liczba miejsc z 25 na 30 w ŚDS. przy ul. Oswobodzenia 92. Usługi te finansowane są z zadań zleconych.

2. Ośrodki Wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie



W 2008 roku zwiększono liczbę miejsc w ośrodkach wsparcia, umożliwiając objęcie specjalistyczną pomocą dodatkowych pięciu osób z zaburzeniami psychicznymi.

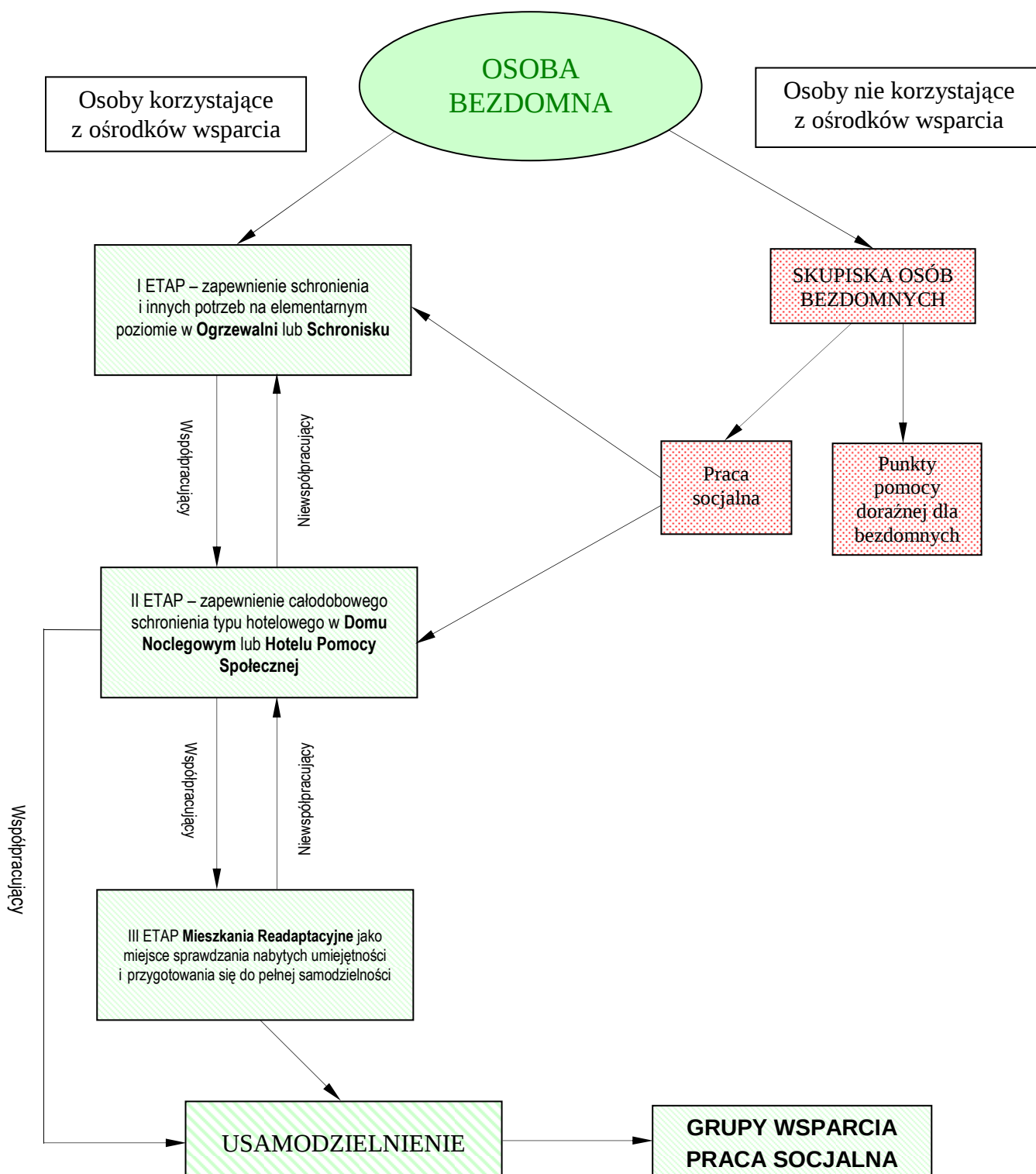
3. Usprawnianie

	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Liczba osób usprawnianych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku zamieszkania objętych usługami CRS	245	247	271	210
w tym: liczba osób, które podjęły zatrudnienie	14	16	19	12

W roku 2008 zmalała liczba osób usprawnianych do funkcjonowania w społeczeństwie. Pomimo, iż liczba osób zaburzonych utrzymuje się na podobnym poziomie, wzrasta liczba osób zaburzonych w wieku poprodukcyjnym, niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania.

Zaobserwowano również spadek liczby osób, które w wyniku prowadzonej rehabilitacji podjęły zatrudnienie.

VII. SYSTEM POMOCY BEZDOMNYM



System pomocy bezdomnym jest jednym z elementów **Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych** (rozdział IV Systemowe podejście do rozwiązywania problemów). Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest reintegracja osób bezdomnych ze środowiskiem.

Cele szczegółowe:

- rozwiązywanie indywidualnych problemów, które stały się przyczyną powstawania bezdomności,
- uzyskanie prawa przez osoby bezdomne do lokali mieszkalnych,
- nabycie przez osoby bezdomne umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku,
- odtworzenie w możliwym zakresie, zerwanych więzi rodzinnych.

W 2008 roku pomoc bezdomnym jest również elementem Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2008 realizowanego przez Miasto Katowice zgodnie z uchwałą Rady Miasta Katowice z dnia 27 maja 2008 r. Nr XXVI/533/08.

7.1 Sekcja ds. Bezdomnych

- prowadzi regularne akcje informacyjne i działania interwencyjne w skupiskach osób bezdomnych, przebywających poza ośrodkami wsparcia, pracownicy socjalni przeprowadzili **313** wizyt i interwencji w różnych skupiskach osób bezdomnych,
- prowadzi intensywną pracę socjalną z osobami deklarującymi gotowość do współpracy w zakresie rozwiązywania swoich problemów, w szczególności: opracowuje wraz z osobami bezdomnymi indywidualne programy wychodzenia z bezdomności,
- przyznaje pomoc zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

W 2008 r. objęto pomocą **513** osób i rodzin.

Koszt prowadzonej pracy socjalnej w 2008 r. wyniósł 143 520,53 zł.

Liczba bezdomnych	513
Liczba wywiadów	1290
Liczba etatów pracowników socjalnych	3,5

7.2 Trójstopniowy system usamodzielnienia osób bezdomnych

7.2.1 Ogrzewalnie i Schronisko

I etap – zapewnienie schronienia i innych potrzeb na elementarnym poziomie w Ogrzewalni lub Schronisku.

Ogrzewalnie dla bezdomnych to ośrodki wsparcia przeznaczone do udzielania doraźnej i okresowej pomocy. Pomoc ta przeznaczona jest dla mężczyzn bezdomnych z terenu Katowic.

Miasto Katowice udziela dotacji dla dwóch organizacji: Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta prowadzącego ogrzewalnię przy ul. Sądowej 1 oraz Górnośląskiego Towarzystwa Charytatywnego prowadzącego ogrzewalnię przy ul. Sienkiewicza 23.

Ogrzewalnia prowadzona przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta dysponuje 35 miejscami. Średni koszt osobodnia wynosi 8,55 zł.(na podstawie kalkulacji kosztów realizacji zadania). Oprócz schronienia w ogrzewalni można otrzymać gorące napoje, suchy prowiant oraz skorzystać z usług higienicznych i wymiany odzieży używanej.

Ogrzewalnia prowadzona przez Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne dysponuje 25 miejscami. Średni koszt osobodnia wynosi 8,22 zł. (na podstawie kalkulacji kosztów realizacji zadania). W ramach ogrzewalni istnieje możliwość skorzystania z napoi i gorącego posiłku, możliwość skorzystania z usług higienicznych oraz wymiany odzieży używanej.

Z uwagi na konieczność zapewnienia dodatkowego schronienia bezdomnym mężczyznom w okresie zimowym od XI 08 – III 09, umowa z Caritas Archidiecezji Katowickiej została rozszerzona poprzez wprowadzenie na ten okres dodatkowego schronienia w Noclegowni, dysponującej 11 miejscami. Koszt osobodnia wynosi 10,00 zł.

7.2.2 Dom Noclegowy i Hotel Pomocy Społecznej

II etap – zapewnienie całodobowego schronienia typu hotelowego w Hotelu Pomocy Społecznej lub Domu Noclegowym, intensywna praca socjalna mająca na celu pomoc w rozwiązywaniu najpoważniejszych problemów życiowych, w nabyciu różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania.

Pracownicy socjalni Domu Noclegowego i Hotelu Pomocy Społecznej prowadzą postępowania w sprawie świadczeń pomocy społecznej dla osób i rodzin przebywających w tych Ośrodkach oraz indywidualną i grupową pracę socjalną z mieszkańcami.

Dom Noclegowy jest ośrodkiem wsparcia dla bezdomnych mężczyzn, którzy są bez środków do życia lub których dochód nie przekracza 250 % kryterium dochodowego określonego w art. 4 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, spełniających jeden z poniższych warunków:

- ich ostatnim miejscem stałego zameldowania były Katowice,
- przebywają na terenie Katowic i podjęli pracę – w miarę wolnych miejsc, do czasu uzyskania pierwszego pełnego wynagrodzenia,
- w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Dom Noclegowy zapewnia swoim mieszkańcom schronienie, jeden gorący posiłek dziennie oraz pomoc w postaci pracy socjalnej, poradnictwa, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych oraz innych spraw bytowych.

Ponadto w Domu Noclegowym świadczone są usługi opiekuńcze, udziela się porad psychologicznych, psychiatrycznych, konsultacji diagnostycznych dla osób z problemem alkoholowym.

Liczba miejsc w Domu Noclegowym i filiach	83/5
Średnia miesięczna liczba osób korzystających z Domu Noclegowego	92
Liczba osób korzystających narastająco w I-XII 2008 r.	194
Liczba udzielonych noclegów (osobodni)	26 331
Liczba osób, które opuściły ośrodek wsparcia – usamodzielnionych	7

Roczny koszt utrzymania Domu Noclegowego wyniósł **622 669,33 zł.**

Koszt osobodnia w Domu Noclegowym wyniósł: **23,65 zł.**

W Domu Noclegowym prowadzona jest grupowa praca socjalna w formie spotkań społeczności mieszkańców. Podstawowym efektem społeczności jest nabywanie przez mieszkańców umiejętności życia w grupie, przystosowania się do pewnych norm i wymagań, radzenia sobie z konfliktami. Nabyte umiejętności pozwalają na lepsze funkcjonowanie w środowisku lokalnym po opuszczeniu placówki.

Ponadto prowadzone są spotkania małych grup (społeczności). Celem tych spotkań jest nabycie umiejętności współżycia w salach mieszkalnych, rozwiązywania konfliktów i wypracowania prawidłowych relacji między mieszkańcami.

Dom Noclegowy prowadzi także łaźnię dla osób bezdomnych, która jest miejscem gdzie osoby bezdomne mogą skorzystać z usług higienicznych (kąpieli), dokonać zmiany ubrania lub skorzystać z możliwości jego wyprania.

Łaźnia jest czynna od poniedziałku do piątku w godz. 9.00-12.00 i 15.00-18.00 oraz w soboty w godz. 9.00-12.00.

W okresie sprawozdawczym z łaźni dla bezdomnych skorzystano **6 032** razy.

W celu zapewnienia noclegów wszystkim zgłaszającym się osobom potrzebującym, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z instytucjami i podmiotami prowadzącymi działania, mające na celu wsparcie tej grupy społecznej.

W związku z powyższym zakupiono usługi na podstawie ustawy Prawo zamówień publicznych w Ośrodku Św. Jacka przy Caritas Archidiecezji Katowickiej, ul. Dębowa 23, w którym liczba miejsc noclegowych wynosi 50.

W okresie I-XII 2008 r. skorzystały z usług 102 osoby. Koszt osobodnia pobytu wyniósł 18 zł pomniejszany o odpłatność podopiecznego, w zależności od dochodu osoby, zgodnie z tabelą odpłatności Uchwały Rady Miasta Katowice XXIV/478/08 z dnia 31 marca 2008. Koszt tej usługi w 2008 r. wyniósł **258 081,40 zł**.

Liczba miejsc w Domu Noclegowym	50
Średnia miesięczna liczba osób korzystających z Domu Noclegowego	51
Liczba osób korzystających narastająco w okresie I-XII 2008 r.	102
Liczba udzielonych noclegów (osobodni)	16 381
Liczba osób, które opuściły ośrodek wsparcia – usamodzielnionych	3

Hotel Pomocy Społecznej jest lokalnym ośrodkiem wsparcia przeznaczonym do udzielania pomocy bezdomnym kobietom, kobietom z dziećmi i rodzinom, mającym związek z Katowicami z tytułu zameldowania, ofiarom klęsk żywiołowych lub ekologicznych, przypadków losowych oczekującym na przyznanie mieszkań zastępczych lub wyremontowanie dotychczas zajmowanych lokali oraz w przypadku ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażającym ich zdrowiu lub życiu.

Prawo do pobytu w Hotelu mają jedynie osoby, którym świadczenie to zostało przyznane decyzją administracyjną i które współdziałają w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej.

Liczba miejsc w Hotelu i filiach	70/20
Średnia miesięczna liczba osób korzystających z Hotelu	106
Liczba osób korzystających narastająco w 2008	146
w tym:	
▪ kobiety	85
▪ dzieci i młodzieży	61
Liczba udzielonych noclegów (osobodni)	31 876
Liczba osób, które opuściły ośrodek wsparcia – usamodzielnionych	51

Roczny koszt utrzymania Hotelu Pomocy Społecznej wyniósł **627 598,55 zł**.

Koszt osobodnia w Hotelu Pomocy Społecznej wyniósł: **19,69 zł**.

Placówka prowadzi z wszystkimi mieszkańcami szeroko zakrojoną pracę socjalną, nakierowaną na rozwiązywanie indywidualnych problemów, a ponadto prowadzi poradnictwo psychologiczne i konsultacje indywidualne oraz grupowe formy pracy socjalnej :

- Trening umiejętności społecznych
Program zakłada edukację oraz zwiększenie umiejętności mieszkanki w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, a zwłaszcza orientacji we własnym budżecie domowym, uczenia się sposobów oszczędnego gospodarowania pieniędzmi, przyswojenie sobie właściwych nawyków związanych z utrzymaniem higieny osobistej, nabycia umiejętności utrzymania porządku w mieszkaniu.
- Spotkania społeczności mieszkanki
Spotkania społeczności mają charakter pracy grupowej i ich podstawowym efektem jest nabywanie przez mieszkanki umiejętności życia w dużej grupie, przystosowania się do pewnych norm i wymagań, radzenia sobie z konfliktami. Nabyte umiejętności pozwolą na lepsze funkcjonowanie w środowisku lokalnym po opuszczeniu placówki.
- Doskonalenie umiejętności wychowawczych wobec dzieci przez mieszkanki
Realizatorzy programu dążą do wypracowania zmiany postaw matek, uzmysłowienia im potrzeb dzieci, pomocy dzieciom w rozwiązywaniu ich trudnych spraw, problemów, sytuacji z uwzględnieniem ich indywidualnych możliwości, poziomu rozwoju intelektualnego i społecznego.
- Przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym-program dla dzieci
Program ma na celu kształtowanie umiejętności dostrzegania agresywnych uczuć, rozpoznawania przyczyn agresji, doskonalenie umiejętności rozumienia siebie i innych, kształcenie umiejętności opanowania i przezwyciężenia agresji, budowanie poczucia własnej wartości.
- Trening komunikacji interpersonalnej
Program ma na celu nabywanie umiejętności właściwej komunikacji z ludźmi, przestrzegania norm społecznych oraz umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych.

Zakres wiekowy osób bezdomnych

KOBIECY		MĘŻCZYŹNI	
Do 25 lat	38	Do 25 lat	52
26-35 lat	27	26-35 lat	55
36-50 lat	29	36-50 lat	145
51-60 lat	26	51-65 lat	220
Powyżej 60 lat	5	Powyżej 65 lat	27

7.2.3 Mieszkania Readaptacyjne

III etap – mieszkania readaptacyjne jako miejsce sprawdzenia nabytych umiejętności i przygotowania się do pełnej samodzielności.

Mieszkania readaptacyjne są filiami Domu Noclegowego oraz Hotelu Pomocy Społecznej. Do mieszkań kierowane są osoby, które uprzednio mieszkały w powyższych placówkach i rokują duże szanse na pełne usamodzielnienie.

Program mieszkania readaptacyjnego zakłada przede wszystkim trening umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, nabytych podczas pobytu w Domu Noclegowym lub Hotelu. Chodzi, zatem o to, by osobom bezdomnym dać szansę pełnej readaptacji do samodzielnego życia, w warunkach bardzo zbliżonych do samodzielnego mieszkania w środowisku.

Mieszkańcy uczą się w praktyce oszczędnego gospodarowania mediami oraz współżycia w środowisku sąsiedzkim, w warunkach tylko częściowo monitorowanych ze strony pracowników.

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach prowadził następujące mieszkania rówieśnicze:

Mieszkania rówieśnicze		Liczba miejsc	Liczba osób korzystających w okresie sprawozdawczym
dla mężczyzn /Filia Domu Noclegowego/	ul. Hetmańska 22/15	5	5
dla kobiet i kobiet z dziećmi /Filia Hotelu Pomocy Społecznej/	ul. Piotrowicka 44/2	10	10
	ul. Lubeckiego 3/3	10	14

Koszt osobodnia w mieszkaniu dla kobiet wyniósł: **19,69 zł.**

Koszt osobodnia w mieszkaniu dla mężczyzn wyniósł: **23,65 zł.**

7.3 Programy realizowane na rzecz osób bezdomnych

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej nadal kontynuuje realizację programu z osobami bezdomnymi „Moje mieszkanie” mający na celu usamodzielnienie osób bezdomnych, poprzez pomoc w wyposażeniu i utrzymaniu mieszkania oraz nabyciu niezbędnych umiejętności koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Adresatami programu są osoby bezdomne, umieszczone na listach osób oczekujących na lokale komunalne.

Osoby zakwalifikowane do programu, zobowiązują się do systematycznego oszczędzania co miesiąc kwoty ustalonej z pracownikiem socjalnym i odkładania jej na otwartym koncie oszczędnościowym, w celu zapewnienia możliwości współudziału w wyposażeniu mieszkania.

Celem programu jest:

- nabycie umiejętności oszczędnego gospodarowania posiadanymi zasobami finansowymi i materialnymi, zawierania umów zapewniających prawidłowe funkcjonowanie mieszkania,
- wyrobienie nawyku regularnego i terminowego dokonywania opłat związanych z utrzymaniem mieszkania oraz wzrost orientacji w zakresie potrzeb jego wyposażenia,
- zwiększenie umiejętności prawidłowego komunikowania się w urzędach, instytucjach oraz środowisku zamieszkania,
- podniesienie świadomości w zakresie zdrowotnym,
- wyrobienie i utrzymanie nawyków związanych z higieną osobistą oraz czystością w mieszkaniu.

Realizacja programu została podzielona na dwa etapy. W I etapie odbywają się zajęcia o charakterze edukacyjno-treningowym. Po ich zakończeniu sporządzany jest przez uczestnika, przy wsparciu ze strony pracowników socjalnych, plan wyposażenia mieszkania w niezbędne meble oraz sprzęt AGD, przy uwzględnieniu posiadanych zasobów (oszczędności, przyznana pomoc, sponsorzy) oraz zaplanowana zostaje wysokość pomocy MOPS dla osób przebywających w ośrodkach wsparcia. Maksymalna wysokość zasiłku została ustalona w wysokości 1500 zł. Indywidualną wysokość pomocy ustalano przy uwzględnieniu wysokości dochodu w stosunku do kryterium dochodowego oraz zgromadzonych oszczędności. W II etapie realizacji programu prowadzone są samopomocowe grupy wsparcia pozwalające pozyskiwać nowe doświadczenia oraz ugruntować nabyte umiejętności. Pracownik socjalny prowadzi monitoring funkcjonowania uczestników programu.

Realizacja wyżej wymienionych programów odbywała się w następujących jednostkach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej MOPS:

- **Dom Noclegowy** prowadził zajęcia dla swoich mieszkańców, tj. bezdomnych mężczyzn. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu.

Liczba osób uczestniczących w programie	5
---	---

- **Sekcja ds. Bezdomnych** prowadziła zajęcia dla mieszkańców DN Caritas oraz dla bezdomnych nie przebywających w ośrodkach wsparcia. Zajęcia odbywały się dwa razy w miesiącu.

Liczba osób uczestniczących w programie	11
---	----

- **Hotel Pomocy Społecznej** prowadził zajęcia dla swoich mieszkańców, tj. bezdomnych kobiet

Liczba osób uczestniczących w programie	4
---	---

W roku 2008 przyznano zasiłki celowe w ramach programu **11** osobom na łączną kwotę **10 770 zł**. Przyznana pomoc przeznaczona była przez bezdomnych na zakup łóżek, materacy, biurek, bielizny pościelowej, naczyń kuchennych, zastawy stołowej, pralek, lodówek, firan, zasłon itd.

7.4 Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz osób bezdomnych prowadzone w związku z udziałem w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2008”

Cel główny – priorytet działania

Poprawa bezpieczeństwa w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania.

Cel pośredni – obszary działania

Ograniczenie zagrożeń w rejonie dworca PKP, wzrost poczucia bezpieczeństwa osób korzystających z tego obiektu. Przeciwdziałanie patologiom i niedostosowaniu społecznemu np. żebractwu, przebywaniu osób bezdomnych w pomieszczeniach niemieszkalnych (piwnice, strychy, kanały ciepłownicze).

Kierunki działań:

Upowszechnianie możliwości i dostępnych form pomocy w środowisku bezdomnych.

Podmioty zaangażowane w realizację Programu:

Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

7.4.1. Działania prowadzone przez pracowników MOPS w 2008 r. w powyższym obszarze:

1. Kontynuowanie stałych obchodów pomieszczeń niemieszkalnych w tym dworców PKP przez pracowników socjalnych Sekcji do spraw bezdomnych MOPS wspólnie ze służbami porządkowymi.

Pracownicy Sekcji ds. Bezdomnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach od lat dokonują cyklicznych obchodów skupisk osób bezdomnych oraz dworców PKP. Wizytacje te mają miejsce w każdy wtorek oraz piątek w godzinach porannych wspólnie z funkcjonariuszami Straży Miejskiej. Obchody te stanowią część obowiązków pracowników socjalnych. W trakcie wizytacji, osoby przebywające w pomieszczeniach niemieszkalnych, są informowane o możliwości skorzystania z pomocy, w tym o możliwości objęcia pomocą w formie schronienia w ośrodkach wsparcia. Osobom tym wręczane są ulotki informujące m.in. o możliwościach:

- skorzystania z ogrzewalni,
- skorzystania z zabiegów higienicznych,
- otrzymania odzieży używanej,
- skorzystania z gorących posiłków,
- uzyskania miejsca w Domu Noclegowym.

Ponadto osoby informowane są o możliwościach:

- uzyskania wsparcia w załatwieniu leczenia odwykowego,
- uzyskania wsparcia psychicznego udzielanego przez konsultanta, psychologa MOPS,
- uzyskania wsparcia w powrocie do ostatniego miejsca zameldowania na pobyt stały,
- uzyskania świadczeń pieniężnych i usługowych.

Na terenie Katowic w pomieszczeniach niemieszkalnych takich jak: ogródki działkowe, strychy, piwnice, klatki schodowe, kanały ciepłownicze przebywało około 100 osób. W trakcie objazdów skupisk osób bezdomnych, podejmowano działania interwencyjne związane ze złym stanem zdrowia ludzi bezdomnych (wezwanie Pogotowia Ratunkowego, wizyty w szpitalu w trakcie hospitalizacji, przyznanie odpowiednich świadczeń, umieszczenie w Domu Noclegowym po wyjściu ze szpitala itp.) W 2008 r. miało miejsce **16** interwencji pogotowia ratunkowego, podczas prowadzenia przez pracownika socjalnego rutynowych działań w terenie.

- 2. Przygotowanie i rozmieszczenie na terenie dworca PKP, w porozumieniu z administratorem, plakatów informujących osoby bezdomne o możliwościach uzyskania pomocy.**
- 3. Przekazywanie plakatów, ulotek informacyjnych dotyczących form pomocy osobom bezdomnym, przedstawicielom różnych służb (funkcjonariuszom Policji, Straży Miejskiej, administracji dworca PKP, pracownikom Pogotowia Ratunkowego).**
- 4. Zawarcie umowy na okres od grudnia 2007 r. do marca 2008 r. oraz umowy na okres od września 2008 r. do grudnia 2008 r. z Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta w celu zmotywowania osób bezdomnych do skorzystania z ogrzewalni.**

W związku z wprowadzeniem w godzinach nocnych, przez administratora dworca PKP, przerwy technicznej, polegającej m.in. na zamykaniu wejść do pomieszczeń dworcowych, po przeprowadzeniu stosownego postępowania konkursowego zawarto umowy z Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta na prowadzenie obchodów w godzinach nocnych dworca i jego okolic w celu zmotywowania osób bezdomnych do skorzystania ze schronienia. Ponadto zawarto umowę na okres od września do grudnia 2008 r. na wizytowanie w godzinach popołudniowych i wieczornych terenu śródmieścia i okolic. Przy ścisłej współpracy z funkcjonariuszami Policji w Katowicach oraz pracownikami Straży Miejskiej w Katowicach, osoby bezdomne były przyprowadzane lub przywożone do Ogrzewalni. W okresie od stycznia do marca 2008 r., w wyniku działań podjętych przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta z pomocy doraźnej skorzystało **100** osób, w tym **7** osób spoza miasta Katowice. W okresie od września do grudnia 2008 r. z pomocy doraźnej skorzystało **250** osób, w tym **14** osób spoza miasta Katowice.

Streetworking to jedna z nielicznych form prowadzenia pracy socjalnej w kraju.

7.4.2. Skuteczność podejmowanych działań.

Informacje o możliwościach i dostępnych formach pomocy przekazywane były osobom bezdomnym regularnie, przy każdej okazji, zarówno w formie pisemnej (ulotki informacyjne, plakaty), jak i w trakcie rozmów podczas obchodów dworca PKP, czy też regularnych wizytacji skupisk osób bezdomnych. Od miesiąca września zintensyfikowano pracę socjalną, zwiększając liczbę stałych objazdów pracowników socjalnych z funkcjonariuszami Straży Miejskiej. Poprzez powyższe działania, przy współpracy wolontariuszy Towarzystwa im. Św. Brata Alberta udało się ograniczyć zjawisko bezdomności ulicznej. Ograniczenie tego zjawiska było możliwe w dużej mierze dzięki nocnym wizytacjom skupisk osób bezdomnych przez wolontariuszy Towarzystwa, którzy wcześniej doświadczali problemu bezdomności i funkcjonariuszy Straży Miejskiej. Zacieśnienie współpracy Ośrodka z organizacjami pozarządowymi na polu przeciwdziałania marginalizacji osób bezdomnych stanowi, przykład realizacji idei pomocniczości i budowy sieci wsparcia. W 2008 r., de facto likwidacji uległ problem bezdomności w rejonie dworca głównego PKP w Katowicach. Powyższe było możliwe dzięki intensywnej pracy socjalnej prowadzonej na terenie dworca oraz wprowadzeniu

ochrony obiektu. Na podkreślenie zasługuje dobra współpraca ze Strażą Miejską oraz Policją w wykonywaniu obchodów dworca PKP, jak i przy podejmowaniu działań interwencyjnych.

7.5 Ocena realizacji celów programu oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy zakres realizacji celów Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych, polityki prorodzinnej oraz profilaktyki uzależnień w zakresie pomocy osobom bezdomnym.

1. Zakres pomocy:

	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Wydatki na realizację programu (w zł.)	1 405 859,27	1 518 937,84	1 613 409,43	1 661 806,91	1 825 313,81
Liczba osób korzystających z pomocy	672	709	642	675	591
Średni miesięczny koszt programu na osobę (w zł.)	246,99	267,46	264,81	259,70	315,80

W 2008 r. zaobserwowano spadek liczby osób bezdomnych korzystających z pomocy Ośrodka. Spadek dotyczył głównie miesięcy wiosenno - letnich, w trakcie których znaczna część podopiecznych podejmowała prace sezonowe lub stałe zatrudnienie. Ten pozytywny trend podyktowany był głównie szybkim tempem rozwoju gospodarczego, spadkiem stopy bezrobocia i wzrostem podaży ofert zatrudnienia. Jako drugi czynnik mający wpływ na okresową redukcję liczby osób korzystających z pomocy, należy wskazać migrację osób bezdomnych do jakiej doszło w wyniku wprowadzenia ochrony Dworca PKP w Katowicach oraz intensywnej pracy socjalnej prowadzonej na jego terenie. Część osób bezdomnych wyrażających chęć współpracy, przyjęła przedstawioną im ofertę w postaci schronienia w ośrodkach wsparcia na terenie Katowic lub też powróciła do gmin ostatniego miejsca zameldowania. Powyższe wymusiło intensyfikację pracy socjalnej w formie streetworkingu mającej na celu ponowną identyfikację skupisk osób bezdomnych na terenie miasta Katowice.

2. Usamodzielnienie bezdomnych:

	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Liczba osób, które otrzymały lokale mieszkalne	27	49	39	30	29
Liczba osób podejmujących pracę	24	49	70	123	81
Liczba osób podejmujących współpracę w rozwiązywaniu problemu alkoholowego	135	292	181	241	176

W wyniku intensywnych działań podejmowanych przez pracowników socjalnych spadła liczba osób bezdomnych, z których znaczna część podjęła zatrudnienie. Także spora liczba osób bezdomnych podjęła współpracę w zakresie rozwiązywania problemu uzależnień, na co miało wpływ także warunkowanie świadczeń pomocy społecznej. Dzięki podjętym przez Urząd Miasta Katowice działaniom w zakresie polityki mieszkaniowej, co roku kilkadziesiąt osób bezdomnych otrzymuje mieszkanie.

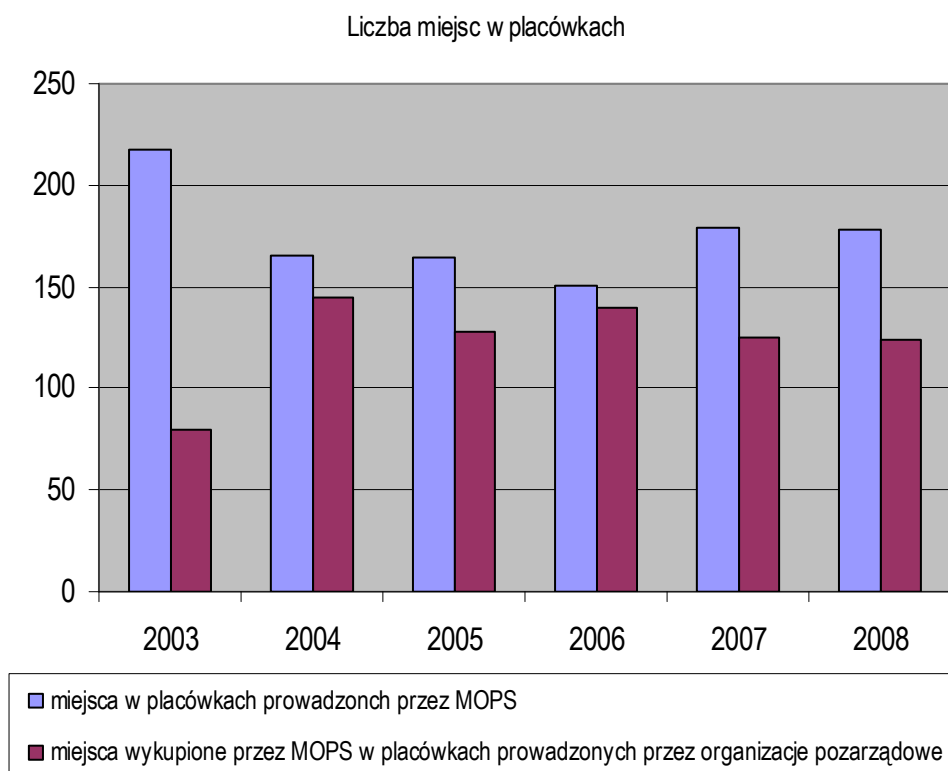
Odtworzenie zerwanych więzi rodzinnych:

W 2008 roku 6 rodzin zamieszkało u rodziny i tym samym usamodzielniało się. W pozostałych przypadkach nawiązane na nowo kontakty rodzinne skutkują wzajemnymi odwiedzinami i pomocą klientom ośrodków wsparcia. Niestety w większości przypadków zdarzają się odmowy nawiązania jakiegokolwiek kontaktu zarówno ze strony klienta, jak i jego rodziny.

3. Baza noclegowa.

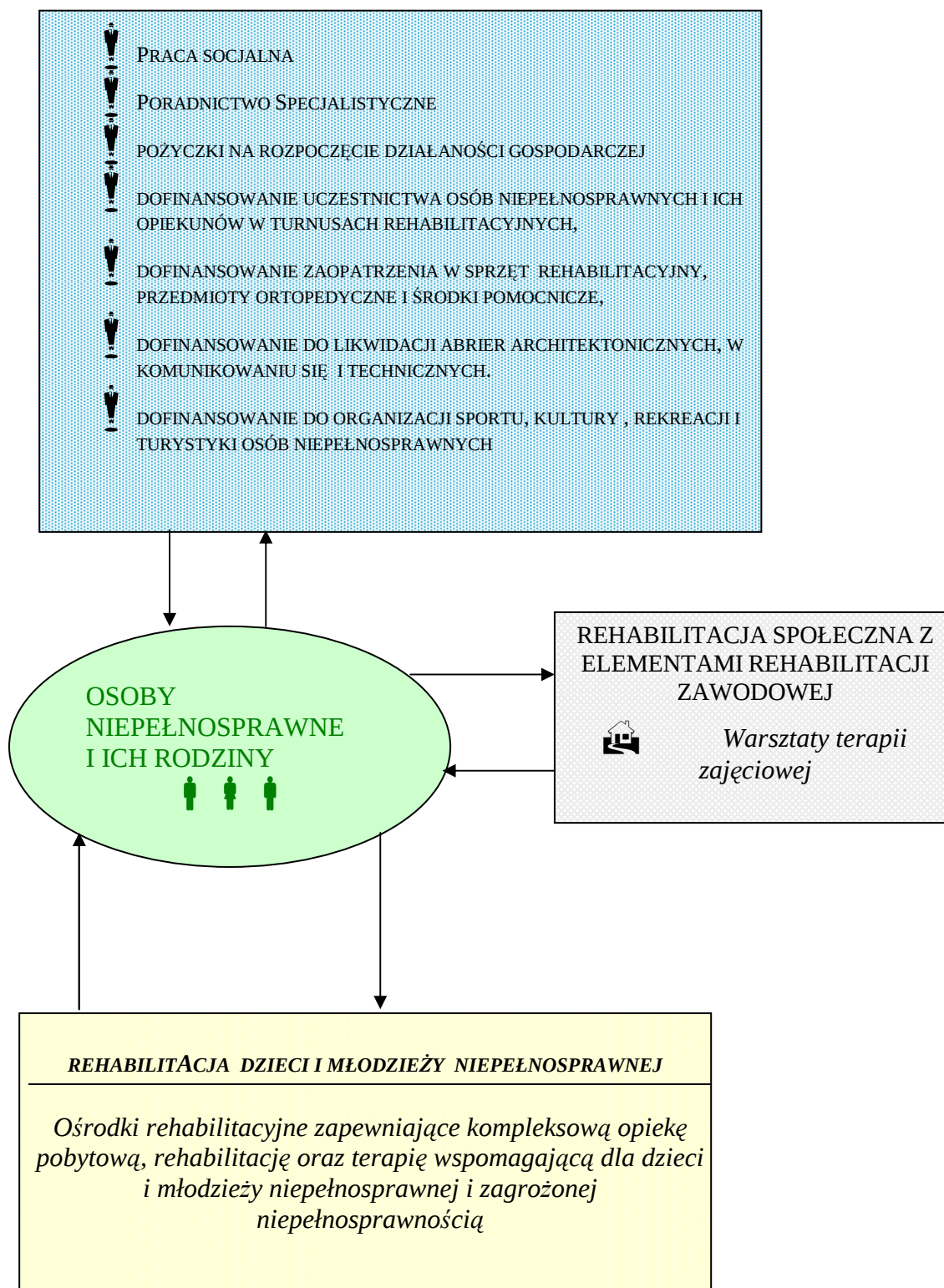
	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
	liczba miejsc	liczba miejsc	liczba miejsc	liczba miejsc	liczba miejsc
doraźna pomoc noclegowa					
dla kobiet	5	-	-	-	-
dla mężczyzn	95	78	90	75	71
w okresie zimowym:	90	72	72	63	60
w okresie letnim:					
długoterminowa pomoc noclegowa					
dla kobiet	99	93	80	90	90
dla mężczyzn	111	121	121	139	138

W 2008 r. ilość miejsc w placówkach udzielających schronienia osobom bezdomnym utrzymywała się na porównywalnym poziomie jak w 2007 roku, co zaspakaja bieżące potrzeby w tym zakresie.



W 2008 r. liczba miejsc w placówkach udzielających schronienia bezdomnym zarówno w placówkach prowadzonych przez MOPS jak i w placówkach prowadzonych przez organizacje pozarządowe utrzymuje się na poziomie 2007 roku.

VIII. SYSTEM WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH



System wsparcia osób niepełnosprawnych stanowi jeden z elementów „**Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych**”. Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe to:

- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez:
 - wczesną interwencję dzieci do 7 roku życia,
 - kompleksową rehabilitację dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidacja barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- wspieranie rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności, w szczególności rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym,
- kształtowanie w społecznościach lokalnych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi,
- przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Na system pomocy dla tej kategorii klientów, na który w roku 2008 wydatkowano kwotę **9 841 022,59 zł** składa się:

- Praca socjalna. Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających na celu:
 - ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej,
 - korzystanie z przysługujących osobom niepełnosprawnym ulg i uprawnień,
 - pomoc w nawiązywaniu kontaktów z placówkami specjalistycznymi, świadczącymi usługi na rzecz osób niepełnosprawnych,
 - pomoc w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia.
- Poradnictwo specjalistyczne. Udzielanie porad dotyczących:
 - możliwości ustalania niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności,
 - rodzajów ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym,
 - możliwości uzyskania dofinansowania do różnych form rehabilitacji społecznej i rehabilitacji zawodowej,
 - możliwości uzyskania świadczeń z pomocy społecznej przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych,
 - pomocy w nawiązaniu kontaktu z odpowiednią organizacją pozarządową, placówką specjalistyczną, instytucją itp.
- Sieć warsztatów terapii zajęciowej o profilu dostosowanym do rodzaju niepełnosprawności, rozumianych jako wyodrębnione organizacyjnie i finansowo placówki, stwarzające osobom niepełnosprawnym z upośledzeniem uniemożliwiającym podjęcie pracy, możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej przez terapię zajęciową. Warsztat realizuje swoje cele poprzez:
 - ogólne usprawnianie uczestników,
 - rozwijanie umiejętności wykonywania podstawowych czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
 - przygotowanie do życia w środowisku społecznym (poprawa komunikacji, dokonywanie wyborów, poprawa kondycji psychicznej),
- Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.

- Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
- Dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.

8.1 Rehabilitacja zawodowa

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego, pośrednictwa pracy.

Realizacja tego zadania odbywa się poprzez:

- udzielanie dofinansowania do oprocentowania kredytu bankowego

* W 2008 roku nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie dofinansowania do oprocentowania kredytu bankowego.

8.2 Rehabilitacja społeczna

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Celem jest wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się:

- turnusy rehabilitacyjne,
- likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- dofinansowanie do organizacji sportu, kultury i turystyki oraz rekreacji osób niepełnosprawnych.

RODZAJ ŚWIADCZENIA	W okresie sprawozdawczym		
	Liczba umów/ decyzji	Kwota (w zł.)	Średni koszt (w zł.)
Turnusy rehabilitacyjne – dorośli	1028	818943	797
Turnusy rehabilitacyjne – dzieci	76	85563	1 125
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych – dorośli	183	990061	5 410
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych – dzieci	50	162764	3 255
Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – dorośli	646	874053	1 353
Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – dzieci	135	186563	1 382
Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej	1	3288	3 288
Dofinansowanie do organizacji sportu, kultury i turystyki oraz rekreacji osób niepełnosprawnych	17	70584	4 152

- uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej:

Lp.	NAZWA WARSZTATU	Liczba miejsc	Kwota dofinansowania (w zł.PFRON)	Kwota dofinansowania (w zł.środki miasta Katowice)
1	WTZ "PROMYK" – Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej, im. St. Kostki	40	653391	72599
2	WTZ "Ad Vitam Dignam"	35	572644	63627
3	WTZ SPES	30	490838	54537
4	WTZ Polskiego Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z U.U.	30	490838	54537
5	WTZ Stowarzyszenia Wspomagania Rozwoju i Twórczości Osób Niepełnosprawnych UNIKAT	25	409032	45448
RAZEM:		160	2616743	290748

Kwota dofinansowania do 1 miejsca wynosi: **1 514,32 zł.** (na miesiąc).

Ogólna liczba osób, które w roku 2008 uzyskały wsparcie ze środków PFRON wynosiła: **1878.**

8.3 Poradnictwo specjalistyczne dla osób niepełnosprawnych

W roku 2008 poradnictwo specjalistyczne było świadczone przez :

- pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, którzy w roku 2008 udzielili **5 256** porad w ramach wykonywanej pracy.

Liczba porad w okresie 2008 roku	5256
w tym:	
Na miejscu	2 786
Telefonicznych	2 470

- organizacje pozarządowe, którym w roku 2008 przyznano dotacje w wysokości **255 928 zł.**

8.4 Rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Rehabilitacja prowadzona jest przez Ośrodki rehabilitacyjne, które proponują kompleksową opiekę pobytową oraz terapię wspomagającą dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością. W ramach takiej opieki prowadzi się wczesną interwencję, kompleksową diagnostykę medyczną, fizykoterapię, kinezyterapię korekcyjną, masaże, hydroterapię, wsparcie dla rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym, poradnictwo psychologiczne oraz prawne dla rodzin i opiekunów, terapię zajęciową. Ośrodki te prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Niektóre usługi są finansowane ze środków budżetu miasta zgodnie z zawartymi umowami.

Na ich podstawie realizowane są następujące usługi: zapewnienie dziennego pobytu w Ośrodku dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, gimnastyka korekcyjna, hipoterapia, logorytmika, opracowanie indywidualnych programów rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych, prowadzenie indywidualnego poradnictwa psychologicznego i grupy wsparcia, rehabilitacja indywidualna w postaci stymulacji rozwoju psychoruchowego przy użyciu sprzętu MASTER.

Rodzaj usługi	Ośrodek Rehabilitacyjny przy ul. Rataja 14		Ośrodek Rehabilitacyjny przy ul. Radockiego 280		Ośrodek Rehabilitacyjny przy ul. Ułańskiej 5		Ośrodek Rehabilitacyjny przy ul. Gościnniej 8	
	ilość usług/osób	kwota	ilość usług/osób	Kwota	ilość usług/osób	kwota	ilość usług/osób	kwota
Zapewnienie dziennego pobytu w Ośrodku dla młodzieży niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia	25	267 060,00	X	X	X	X	X	X
Zapewnienie dziennego pobytu w Ośrodku dla dzieci niepełnosprawnych powyżej 7 roku życia	X	X	14	275 660,00	28	619 807,15	X	X
Gimnastyka korekcyjna	X	X	3640	40 891,16	2930	38 370,32	3486	26 145,00
Opracowanie indywidualnych programów rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych	X	X	41	88 355,00	143	301 236,00	51	39 525,00
Hipoterapia	X	X	X	X	X	X	4 873	151 063,00
Logorytmika	X	X	X	X	X	X	7 452/1650	90 174,00
Prowadzenie indywidualnego poradnictwa psychologicznego i grup wsparcia	X	X	216/12	6 582,00	360/12	11 350,48	1169/24	37 350,00
Rehabilitacja indywidualna przy użyciu sprzętu MASTER	X	X	X	X	X	X	10 700	139 100,00
RAZEM	X	267 060,00	X	411 488,16	X	970 763,95	X	483 357,00

8.5 Orzekanie o stopniu niepełnosprawności

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności realizuje następujące zadania:

- ustala niepełnosprawność osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- ustala stopień niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia,
- ustala wskazania do ulg i uprawnień osobom posiadającym orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy,

Orzeczenie Zespołu poza ustaleniem niepełnosprawności, ma na celu również określenie wskazań dotyczących rehabilitacji osoby orzekanej, a w szczególności:

- odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- szkolenia, w tym specjalistycznego,
- zatrudnienia w zakładzie aktywizacji zawodowej,
- uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- spełnienia przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r.- Prawo o ruchu drogowym (Dz. U.z 2005r. Nr. 108, poz. 908),

- prawo do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

Ponadto Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydaje osobom uprawnionym legitymacje osoby niepełnosprawnej.

Wnioski w sprawie	Liczba
Orzeczenia stopnia niepełnosprawności	4293
Orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień art. 5a ustawy	-
Orzeczenia niepełnosprawności	476
Wydania legitymacji osoby niepełnosprawnej	1561

Wnioski dotyczące ustalenia stopnia niepełnosprawności wg celów		
Lp	Cel złożenia wniosków	Liczba
1	Odpowiednie zatrudnienie	952
2	Szkolenie	4
3	Uczestnictwo w terapii zajęciowej	18
4	Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	352
5	Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji / Korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych	2267
6	Zasiłek stały	-
7	Zasiłek pielęgnacyjny	467
8	Korzystanie z karty parkingowej	188
9	Inne	35
ogółem		4293

Wydane orzeczenia					
o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności			o niezaliczeniu do stopnia niepełnosprawności	o odmowie wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności	Ogółem
lekkiego	umiarkowanego	znacznego			
1101	1374	1186	218	113	3992

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności: 474

Liczba odwołań	
Liczba odwołań od wydanych orzeczeń	499
Liczba odwołań rozpatrzonych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności	6
Liczba odwołań odesłanych do Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności	493

8.6 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji celów „*Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych*” w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych.

1. Zakres pomocy:

	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Wydatki na realizację programu (w zł.)	7 873 927	8 470 795	9 841 023
W tym ze środków PFRON (w zł.)	5 514 730	5 668 988	6 570 595
Liczba osób korzystających z pomocy w ramach środków PFRON	1 494	1 363	1 937
Średni koszt programu na osobę ze środków PFRON (w zł.)	3 691	4 159	3 392

Od trzech lat obserwuje się stały wzrost środków przyznawanych przez PFRON. Z uwagi na wzrost liczby osób korzystających ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zmniejszył się średni koszt programu na osobę.

2. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych:

	Rok 2006		Rok 2007		Rok 2008	
	Kwota (w zł.)	Liczba osób	Kwota (w zł.)	Liczba osób	Kwota (w zł.)	Liczba osób
Rehabilitacja społeczna	5 350 765	1 425	5 455 525	1 316	5 808 563	1 878
Rehabilitacja zawodowa	163 965	69	213 463	47	762 032	59

Obserwuje się stały wzrost środków PFRON przeznaczonych na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej. Wzrosło też zainteresowanie osób niepełnosprawnych tą formą udzielanej pomocy. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach rehabilitacji zawodowej realizuje zadanie dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie prowadzonej działalności gospodarczej albo własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego. W roku 2008 nie wpłynął żaden wniosek na udzielenie w/w dofinansowania.

Powiatowy Urząd Pracy realizuje następujące zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej:

- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej
- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu (art.11)
- szkolenia i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy

3. Poradnictwo specjalistyczne dla osób niepełnosprawnych:

	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Liczba porad	4 981	5 128	5 256

Liczba porad systematycznie rośnie.

IX. POMOC RODZINIE W KRYZYSIE I PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

System pomocy rodzinie w kryzysie i rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie, jest elementem *Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych* (dział II, rozdział 7).

Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom w rodzinie.

Cele szczegółowe to:

- przeciwdziałanie przemocy wewnątrzrodzinnej i zapobieganie jej skutkom,
- szybkie reagowanie i pomoc rodzinom w sytuacjach kryzysowych,
- zapewnienie bezpieczeństwa, zapobieganie przechodzenia kryzysu w stan chroniczny,
- przeciwdziałanie rozpadowi rodziny.

9.1 Praca socjalna

Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy koncentruje się na rozpoznawaniu zjawiska przemocy, budowaniu planu pomocy o charakterze interwencyjnym, socjalnym, psychologicznym i prawnym i jego realizacji przez pracownika socjalnego wspólnie z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej.

W 2008 r. pracownicy socjalni objęli pracą socjalną związaną z problemem przemocy 245 osób. Osoby te zostały skierowane do Ośrodka Interwencji Kryzysowej celem objęcia specjalistyczną formą pomocy.

9.2 Sieć Dzielnicowych Interwencyjnych Zespołów Interdyscyplinarnych

Interwencyjne Zespoły Interdyscyplinarne

Od 9 lat Ośrodek Interwencji Kryzysowej we współpracy z Terenowymi Punktami Pomocy Społecznej organizuje spotkania Interwencyjnych Zespołów Interdyscyplinarnych, w których biorą udział: policjant, pracownik socjalny, pracownik OIK, pedagog, lekarz; celem podjęcia szybkich i skoordynowanych działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa osobom poszkodowanym. Zadaniem tych Zespołów jest szybkie reagowanie na docierające sygnały o krzywdzeniu i zaniedbywaniu dzieci.

W 2008 roku odbyło się 85 spotkań takich zespołów.

9.3 Ośrodki Interwencji Kryzysowej

Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej udziela pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych i rodzinom z problemem przemocy - ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dziecka. Pomoc skierowana jest do osób doznających przemocy (ofiary przemocy), osób stosujących przemoc (sprawców przemocy) i świadków przemocy.

Z rodzinami prowadzona jest systematyczna praca w oparciu o indywidualny plan pomocy socjalnej i psychologicznej. Obejmuje ona indywidualne poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne, grupowe formy poradnictwa oraz wizyty w środowisku.

W związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy Ośrodek zapewnia schronienie dla osób, które ze względu na dramatyczną sytuację nie mogą przebywać w dotychczasowym miejscu zamieszkania, korzystając z miejsc schronienia w Ośrodku

Interwencji Kryzysowej „Ad Vitam Dignam” i Stowarzyszeniu im. Marii Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobietom.

Łączna liczba klientów objętych pomocą w tym:	1 292
Ofiary przemocy (osoby dorosłe)	378
Sprawcy przemocy	51
Dzieci	84
Inne kryzysy (np. rozwód, śmierć osoby bliskiej, strata okołoporodowa, utrata pracy)	548
konsultacje rodzinne/grupowe	231

W Ośrodku Interwencji Kryzysowej MOPS świadczone są następujące usługi:

- konsultacje indywidualne dla klientów z problemem przemocy w rodzinie,
- konsultacje rodzinne/grupowe,
- grupowe formy pomocy psychologicznej,
- wizyty w środowisku,
- interwencje,
- kierowanie do miejsc schronienia,
- poradnictwo dla mieszkańców Katowic,
- poradnictwo prawne.

Liczba konsultacji dla klientów OIK

	Rok 2008
konsultacje osobiste psychologiczno/ pedagogiczne/porady	2 808
konsultacje prawne	428

Liczba przeprowadzonych interwencji osobistych i telefonicznych:

	Rok 2008
Interwencje osobiste	306
Interwencje telefoniczne	783
RAZEM:	1 089

Interwencje są reakcją na sygnały o krzywdzeniu głównie dzieci i osób starszych. Podejmowane są w wielu przypadkach wspólnie z dzielnicowym. Po przeprowadzeniu działań interwencyjnych wspólnie planowane są następne kroki związane z pomocą. Interwencje służą również przyspieszeniu i zwiększeniu skuteczności działań prawnych w instytucjach wymiaru sprawiedliwości.

- **GRUPOWE FORMY PRACY SOCJALNEJ**
PROGRAM POMOCY PSYCHOLOGICZNEJ DLA OFIAR PRZEMOCY
obejmował 3 formuły pracy grupowej:

- **Grupa psychoedukacyjna** (43 osoby, 46 spotkań)

Celem zajęć jest uzyskanie wsparcia i wiedzy o możliwościach ochrony i rozwiązywania problemu przemocy w aspekcie prawnym, psychologicznym i socjalnym. W 2008r. odbyły się dwie pełne edycje zajęć, trzecia została rozpoczęta i kontynuowana jest w 2009r.

▪ **Trening umiejętności**

Celem zajęć opartej na formule treningowej jest nabycie na podstawowym poziomie umiejętności z zakresu ; **komunikacji interpersonalnej, asertywności , radzenia sobie ze stresem**. Oferta kierowana jest do klientek, które ukończyły zajęcia grupy psychoedukacyjnej i mają ustabilizowaną sytuację, dzięki powstrzymaniu przemocy domowej.

- Z treningu **komunikacji interpersonalnej**- skorzystało 12 osób
(łączny czas trwania zajęć wynosił 6 godzin),
- z treningu **asertywności** skorzystało 9 osób
(łączny czas trwania zajęć wynosił 9 godzin),
- z treningu dotyczącego **radzenia sobie ze stresem** skorzystały 3 osoby
(łączny czas trwania zajęć wynosił 6 godzin).

▪ **Grupa terapeutyczna dla ofiar przemocy** (6 osób, 2 spotkania)

Celem zajęć jest łagodzenie długotrwałych skutków doznawania przemocy ze strony bliskich, zyskanie umiejętności interpersonalnych niezbędnych do samodzielnego radzenia sobie, jak również stworzenie warunków do całkowitego przerwania koła przemocy i budowania podstaw autonomicznego, konstruktywnego funkcjonowania i decydowania o kształcie własnego życia.

W 2008roku miało miejsce zakończenie cyklu zajęć rozpoczętych w 2007r.

Liczba uczestników programów	73
Liczba spotkań	55

▪ **Budowanie naturalnych i środowiskowych grup wsparcia**

Uwzględniając specyfikę zjawiska przemocy i kryzysu, praca środowiskowa stanowi stały element w zapewnianiu bezpieczeństwa osobom poszkodowanym.

Budowanie naturalnych grup wsparcia w środowisku w ważnym stopniu przyczynia się do powstrzymania przemocy. Klientami ośrodka są też tzw. świadkowie przemocy (rodzina, sąsiedzi, przyjaciele), którzy wyposażeni w informacje, edukację i wsparcie świadomie i aktywnie wspierają swoich bliskich w sytuacji kryzysu i przemocy.

	liczba spotkań	liczba osób
Naturalne grupy wsparcia Spotkania rodzinne	84	231

▪ **Grupa samopomocy dla ofiar przemocy**

Od 2005 roku w siedzibie Ośrodka Interwencji Kryzysowej odbywają się zainicjowane przez Ośrodek spotkania **Samopomocowej Grupy Wsparcia dla Ofiar Przemocy i Osób Współzależniionych**. Spotkania te odbywają się w sposób ciągły tj. w każdą środę w godzinach od 17.00 - 19.00. Uruchomienie samopomocowego środowiska wsparcia jest szczególnie cenne dla osób, które potrzebują stałego wsparcia w kryzysach o charakterze chronicznym.

Ośrodki Interwencji Kryzysowej prowadzone przez organizacje pozarządowe

9.4 Współpraca ze Śląskim Stowarzyszeniem „Ad Vitam Dignam”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracuje ze **Śląskim Stowarzyszeniem „Ad Vitam Dignam”** w zakresie prowadzenia przez ww. organizację Ośrodka Interwencji Kryzysowej dla Rodzin z Problemem Alkoholowym przy ul. ks. bpa. Bednorza 22. Usługi Ośrodka polegają na:

1. Zapewnieniu doraźnego całodobowego schronienia dla 12 kobiet i kobiet z dziećmi znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających ich bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu.
2. Świadczeniu specjalistycznego poradnictwa, w tym w szczególności: psychologicznego i prawnego.

Liczba osób, które w 2008 r. skorzystały z usług OIK (narastająco)	Liczba osobodni wykonanych w 2008 r.	Koszt osobodnia (w zł)	Koszt za gotowość przyjęcia do Ośrodka (w zł)	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2008 r. (w zł)
73	1.983	21,00	10,00	64.933,00*

* w tym kwotę 23.290,00 zł zapłacono za gotowość przyjęcia do Ośrodka

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje także ze **Stowarzyszeniem im. Marii Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobiетom**.

9.5 Współpraca ze Stowarzyszeniem im. Marii Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobiетom

Od 1 lutego 2006 r. została zawarta umowa pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Katowicach a Stowarzyszeniem na świadczenie usług w postaci zapewnienia schronienia wraz z wyżywieniem dla grupy 10 kobiet i kobiet z dziećmi.

Świadczone usługi polegają na:

- zapewnieniu całodobowego schronienia dla kobiet i kobiet z dziećmi znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających ich bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, jak również przymusowej prostytucji;
- świadczeniu specjalistycznego poradnictwa, w tym w szczególności psychologicznego i prawnego;
- zapewnieniu produktów żywnościowych umożliwiających całodzienne wyżywienie oraz możliwości samodzielnego sporządzania posiłków z produktów żywnościowych zakupionych przez placówkę.

Liczba osób, które w 2008 r. skorzystały ze schronienia	Liczba osobodni wykonanych w 2008 r.	Koszt osobodnia (w zł)	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2008 r. (w zł)
9	1.325	28,00	37 100,00

9.6 Dyżury konsultacyjno-terapeutyczne

Dyżury konsultacyjno - terapeutyczne dla ofiar przemocy domowej oraz pomoc dzieciom krzywdzonym (porady i pomoc psychologiczna) były realizowane przez Zespół

Interwencji Rodzinnej prowadzony przez Fundację dla Ludzi Potrzebujących Pomocy „Gniazdo”.

- Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla Rodzin z Problemem Alkoholowym przy Stowarzyszeniu „Ad Vitam Dignam” przy ul. Bednorza (poradnictwo i udzielanie schronienia o charakterze interwencyjnym),
- Fundacja dla Ludzi Potrzebujących Pomocy „Gniazdo” – Zespół Interwencji Kryzysowej (porady i pomoc psychologiczna),
- Ośrodek Pomocy Kryzysowej „SPES” przy Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych (poradnictwo i pomoc interwencyjna).

9.7 Udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na rok 2008.”

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

1. Współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach i Komendy Miejskiej Policji w sprawie procedury „Niebieska karta”- Strategiczny Zespół Interdyscyplinarny

W celu rozwijania i doskonalenia form współpracy **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Komenda Miejska Policji w zakresie poprawy bezpieczeństwa organizowały spotkania zespołu interdyscyplinarnego (na poziomie strategicznym.)** Celem spotkań było dopracowanie działań i zasad współdziałania w ramach „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego”, interwencyjnej procedury „**Niebieska Karta**” oraz sposobów postępowania interdyscyplinarnego w przypadkach zaniedbań i przemocy wobec dzieci. Ustalono i wdrożono zasady wzajemnego informowania się o sytuacji dziecka krzywdzonego i sposobach monitorowania sytuacji rodziny pod kątem bezpieczeństwa oraz zasadach planowania i realizacji działań interwencyjnych w ramach procedury „Niebieska Karta”.

Dzielnicy Komisariatów na bieżąco informują Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej o rodzinach i osobach pokrzywdzonych objętych procedurą „Niebieska Karta” wykorzystując specjalnie opracowaną „kartę informacyjną”. Umożliwia to udzielenie pomocy specjalistycznej rodzinom potrzebującym. Komisariaty Policji zostały wyposażone w ulotki informacyjne o ofercie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Opracowano sposób informowania przez Policję Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej o sytuacji kryzysowej osób starszych, niepełnosprawnych i zależnych z wykorzystaniem specjalnie przygotowanej karty informacyjnej.

W spotkaniach tych brali udział przedstawiciele następujących służb i instytucji:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Komendy Wojewódzkiej Policji,
- Komendy Miejskiej Policji,
- Straży Miejskiej,
- Pełnomocnik Prezydenta Miasta Do Spraw Rozwiązywania Problemów Uzależnień,
- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej (zarówno do spraw nieletnich, jak i osób dorosłych),
- Prokuratury Rejonowej Centrum-Zachód,
- Służby Zdrowia (Górnośląskiego Centrum Zdrowia Dziecka),
- przedstawiciel pedagogów szkolnych.

W 2008 roku odbyło się **7 spotkań Strategicznego Zespołu Interdyscyplinarnego.**

2. Opracowanie i zgłoszenie projektu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Komendy Miejskiej Policji pt. Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Katowice do międzynarodowej nagrody ECPA

Miasto Katowice w ramach przyjętej Uchwałą nr XXXIII/673/04 z dnia 22.11.2004 r. Rady Miasta Katowice „Miejskiej Strategii rozwiązywania problemów społecznych” podjęło innowacyjne działania angażujące służby, instytucje, organizacje pozarządowe, wolontariat oraz społeczność lokalną w kierunku utworzenia efektywnego systemu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie.

Koordynacją przedsięwzięcia zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w ścisłej współpracy z Komendą Miejską Policji w Katowicach.

Celem projektu jest wypracowanie nowoczesnych strategii rozwiązań i modeli współpracy różnych podmiotów w obszarze profilaktyki, interwencji i kompleksowej pomocy mieszkańcom miasta zagrożonym skutkami przemocy domowej.

Przewidywanym efektem uruchomionych działań jest:

- przeciwdziałanie i powstrzymywanie zjawiska przemocy domowej,
- skuteczne zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom miasta zagrożonym przemocą domową,
- łagodzenie skutków przemocy i rozwiązywanie problemów wtórnych związanych z dezorganizacją życia rodzinnego i osobistego,
- kształtowanie konstruktywnych postaw społeczności lokalnej wobec zjawiska przemocy domowej.

W ramach podjętych działań w 2008 roku:

- zorganizowano spotkania przedstawicieli służb i instytucji celem omówienia zasad współpracy zarówno na poziomie roboczym jak i strategicznym min. spotkanie MOPS z Komendą Policji w sprawie procedur interwencyjnych, spotkanie z Górnośląskim Centrum Pediatrii w sprawie programu „Niebieski Miś” mającego na celu szybkie reagowanie na sygnały o krzywdzeniu dzieci,
- wdrożono interwencyjną procedurę „Niebieska Karta” , która obejmuje stałą, pisemną wymianę informacji oraz wprowadzono zespołową formułę pracy tzw. zespoły interdyscyplinarne, których zadaniem jest sprawne planowanie i realizowanie działań interwencyjnych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom poszkodowanym w wyniku przemocy oraz monitorowanie sytuacji w rodzinach zagrożonych przemocą,
- przygotowano i rozpowszechniono (m.in. w komisariatach) ulotki informacyjne o możliwościach uzyskania pomocy w związku z doświadczaniem przemocy (adresowane zarówno do dorosłych, jak i dzieci),
- przeszkolono pracowników socjalnych MOPS w zakresie działań interwencyjnych i pomocy osobom uwięzonym w doświadczanie przemocy domowej oraz wdrożono specjalistyczną procedurę pracy z rodziną dla pracowników socjalnych,
- uruchomiono kompleksowe działania i formy pomocy dla rodzin z problemem przemocy obejmujące zapewnienie schronienia, jak i dostęp do specjalistycznej pomocy zarówno psychologicznej, jak i prawnej,
- współorganizowano **Miejską Konferencję pt. „ Jak pomóc krzywdzonemu dziecku,** w której wzięło udział blisko 490 osób – przedstawicieli służb, instytucji i organizacji w mieście Katowice.

Konferencja zapoczątkowała **cykl interdyscyplinarnych szkoleń** dla Policji, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych, pedagogów szkolnych w zakresie współdziałania i realizacji interdyscyplinarnej pomocy rodzinie i dziecku krzywdzonemu.

W 2008 roku odbyło się 7 szkoleń (10 godzinnych), w których wzięło udział blisko 150 osób,

- wspólnie z Programem 1 Polskiego Radia zorganizowano i emitowano audycję nt.: **„Problematyki krzywdzenia dzieci i form pomocy dziecku krzywdzonemu”.**

- Kierownik Ośrodka jest członkiem Ogólnopolskiej Rady Ekspertów Do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie i w 2008r. wziął udział w 8 posiedzeniach Rady. Celem działalności Rady jest:

- dopracowywanie rozwiązań legislacyjnych (między innymi projekt Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie),
- opracowywanie standardów dla placówek zajmujących się pomaganiem osobom uwikłanym w zjawisko przemocy domowej,
- opracowywanie zasad certyfikowania specjalistów i konsultantów do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Nawiązanie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracy z Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka i Matki w celu koordynacji działań związanych z udzielaniem pomocy krzywdzonym dzieciom i ich rodzinom w ramach programu „Niebieski Miś”

Poczynione ustalenia obejmują wdrożenie diagnostycznego kwestionariusza dziecka krzywdzonego, który może być wykorzystany w procedurach prawnych związanych z przestępstwem związanym z przemocą wobec dzieci oraz przekazywanie informacji do MOPS o krzywdzeniu dziecka, które trafiło do szpitala, celem objęcia jego rodziny specjalistyczną pomocą i monitoringiem sytuacji pod kątem zmian i bezpieczeństwa w rodzinie. Kontynuowana jest współpraca z Panem Iwańskim - autorem procedury „Niebieski Miś”. W 2008r. Ośrodek objął pomocą w ramach procedury „Niebieski Miś”-**12 rodzin**.

Programem tym zainteresowana jest Komenda Główna Policji, która zamierza wdrożyć go w całym kraju.

9.8 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji celów **Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych** w zakresie pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Zakres pomocy:

	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Wydatki na realizację programu (w zł.)	450 928,00	373 976,17	372 465,62	424 251,84	483 514,05	568191,32	574618,88
Liczba osób korzystających z pomocy	947	977	1307	1104	1231	1269	1 292
koszt programu na osobę (w zł.)	476,16	382,78	284,90	384,29	392,78	447,75	444,75

Przedstawione powyżej liczby obrazują stały wzrost liczby klientów oraz wzrost kosztów realizacji programu w przeliczeniu na osobę. W roku 2008 koszt realizacji programu w przeliczeniu na jednego uczestnika programu był porównywalny z rokiem ubiegłym.

2. Kierowanie do schronisk dla ofiar przemocy:

	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Liczba osób, które skorzystały z pomocy w OIK W związku z problemem przemocy	947	977	1307	1104	1231	1269	1 292
Liczba osób korzystających ze schronienia w związku z przemocą	22	30	22	84	72	91	104
%	2,3%	3,1%	1,7%	7,6%	5,8 %	7%	8 %

W 2008r. wzrosła nieznacznie liczba osób korzystających ze schronienia w związku z przemocą. Tylko 8 % osób objętych pomocą Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS skorzystało z miejsc schronienia. Wynika to z formuły pracy z rodziną w oparciu o wykorzystanie zasobów własnych klienta.

Ideą pracy Ośrodka w zapewnieniu bezpieczeństwa jest uruchamianie naturalnych grup wsparcia w środowisku i własnych zasobów klientów, poprzez aktywizowanie postaw rodziny, przyjaciół, sąsiadów, tak aby ze schronienia w placówkach korzystały tylko osoby, których życie lub zdrowie jest zagrożone a nie mają własnych możliwości korzystania z pomocy rodziny lub innego wsparcia.

W 2004 roku wprowadzono nowe zasady współpracy pomiędzy Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej a miejscami schronienia. Jedną z tych zasad nakłada na osoby przebywające w miejscach schronienia, obowiązek współpracy z OIK MOPS celem poprawy osobistej sytuacji życiowej.

3. Liczba osób, które podjęły działania prawne w kierunku uregulowania sytuacji rodzinnej:

	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Liczba osób	769	811	1163	982	972	1 028	1072
% w stosunku do osób dorosłych korzystających	90%	91%	89%	89 %	79%	81%	83%

Zdecydowana większość osób korzystających z pomocy uruchamia właściwe dla swojej sytuacji działania prawne. Ważne jest, aby sami klienci byli gotowi nie tylko do wszczęcia takich działań, ale również do aktywnego uczestniczenia w nich. W tym celu korzystają z łącznej oferty pomocy o charakterze psychologiczno- prawnym.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej MOPS uruchamia z urzędu działania prawne nakierowane na zwiększenie bezpieczeństwa osobom pokrzywdzonym, w wyniku przemocy domowej.

W 2008 roku skierowano do Prokuratury 17 doniesień o powzięciu podejrzenia o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną (art.207 k.k., art.12 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, 304 kpk) i 18 wniosków do Sądu o wydanie stosownych zarządzeń opiekuńczo – wychowawczych na rzecz dzieci.

9.9 Inne działania

1. Wolontariat:

Liczba wolontariuszy	9
Ilość przepracowanych godzin	491

Rodzaje wykonywanych usług przez wolontariuszy:

- opieka nad dziećmi klientek Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- pomoc w rozreklamowaniu Ośrodka na terenie Katowic,

- wyjście w środowisko wraz z pracownikiem OIK (wizyty środowiskowe, interwencje),
- prowadzenie z pracownikiem OIK konsultacji indywidualnych,
- prace administracyjno- biurowe.

2. Program stażowy i edukacyjny dla studentów śląskich uczelni

W 2008 roku Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej kontynuował Program Stażowy dla studentów i śląskich uczelni, realizowany pod patronatem Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie. Uczestnikami programu byli głównie studenci Wydziału Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytetu Śląskiego, jak również studenci Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania-Wydziału Ekonomiczno-Społecznego.

Studenci zapoznali się z celami realizowanymi przez placówkę, rodzajami oferowanych usług i zasadami ich świadczenia.

Na pracę ze studentami składały się:

- zajęcia praktyczne prowadzone pod opieką pracowników merytorycznych, które obejmowały możliwość uczestniczenia w konsultacjach indywidualnych, zespołach interdyscyplinarnych, wizytach środowiskowych w ramach prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” oraz zebraniach klinicznych zespołu,
- szkolenia obejmujące tematykę związaną z przemocą domową i interwencją kryzysową z tego zakresu.

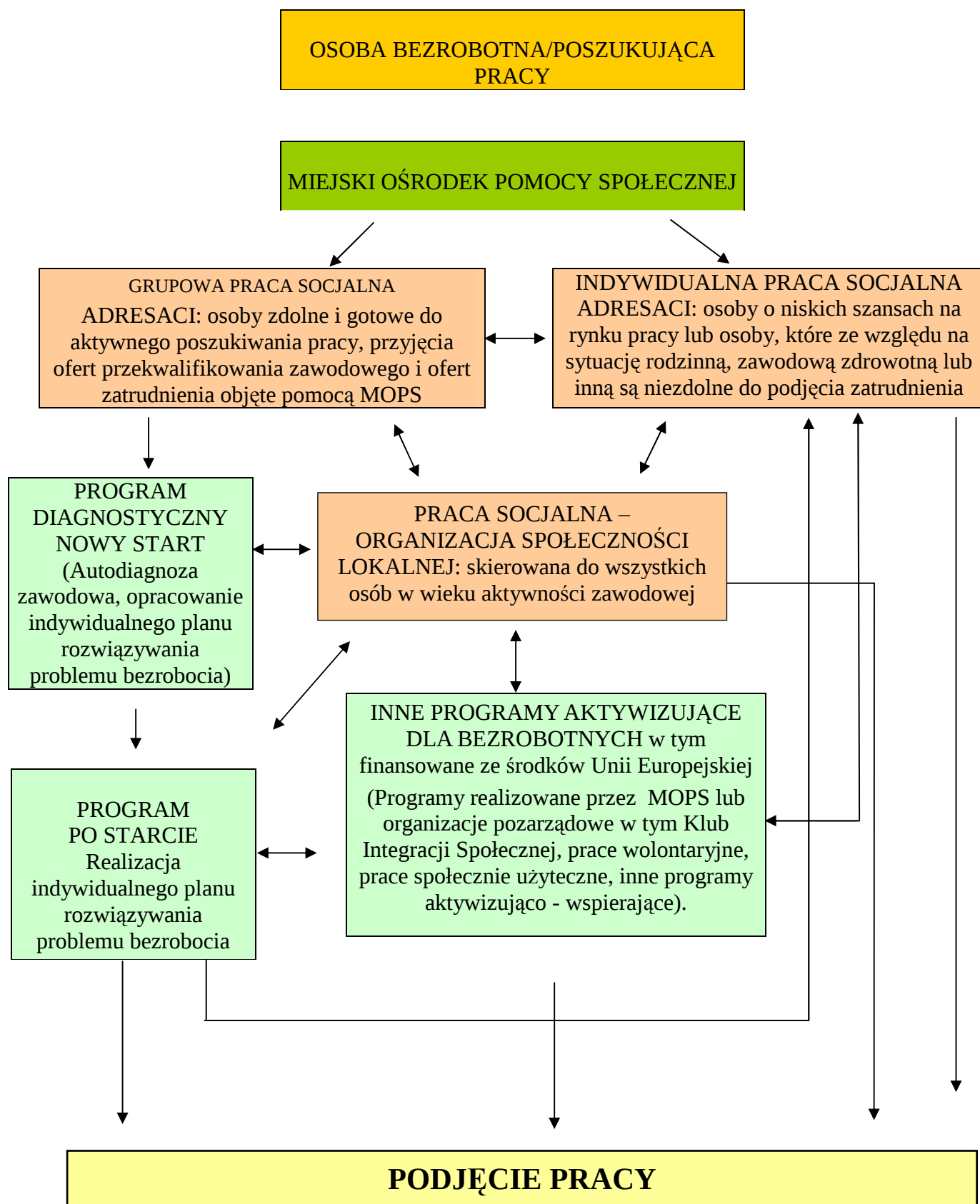
Każdy student otrzymał również zaświadczenie i opinię a po zakończeniu realizacji Programu Stażowego sporządzona została ewaluacja, którą przekazano Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie.

Realizacja programu przyczynia się do szerzenia wiedzy i zwiększenia świadomości w zakresie problematyki przemocy domowej, kształtowania konstruktywnych postaw wobec tego zjawiska, jak również służy przygotowaniu młodych ludzi do profesjonalnej pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Liczba stażystów	Liczba godzin praktyki
18	1 350

X. POMOC RODZINIE Z PROBLEMEM BEZROBOCIA

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMU BEZROBOCIA



Pomoc rodzinie z problemem bezrobocia stanowi jeden z elementów **Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych** (dział II, rozdział 8). Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia w rodzinie.

Cele szczegółowe to:

- przygotowanie i wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania pracy,
- niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin,
- zwiększanie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu,
- uzyskanie kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy,
- readaptacja do środowiska pracy w przypadku długotrwale bezrobotnych.

10.1 Praca socjalna i poradnictwo specjalistyczne

Rok 2008 charakteryzował się dynamicznymi zmianami na rynku pracy. Na przestrzeni całego okresu sprawozdawczego zmieniała się liczba osób bezrobotnych oraz liczba klientów Ośrodka. Osoby bezrobotne mogły korzystać z oferty wsparcia świadczonego przez specjalistów w ramach zarówno poradnictwa indywidualnego, jak i zajęć grupowych realizowanych na terenie Ośrodka oraz prowadzonych przez podmioty zewnętrzne. W tej sytuacji część osób bezrobotnych objętych pomocą Ośrodka potrafiła się odnaleźć na rynku pracy (podjąć zatrudnienie, podwyższyć wykształcenie, podnieść/zmienić kwalifikacje), jednak dość duża grupa osób nadal korzysta z pomocy Ośrodka. Oferta Ośrodka skierowana jest zarówno do osób bardziej aktywnych, samodzielnych, które wymagają stosunkowo niewielkiego wsparcia, jak i do tych, które nie potrafią wykorzystać własnych zasobów i możliwości przy korzystnych zmianach na rynku pracy. Zarówno programy pracy grupowej (dostosowane do zdiagnozowanych potrzeb uczestników programy diagnostyczne i aktywizujące „Nowy start” i „Po Starcie”, „Możliwości”), jak i pogłębiona indywidualna praca socjalna, w tym w formie poradnictwa specjalistycznego, czy też rozszerzana stale współpraca ze środowiskiem lokalnym i podmiotami rynku pracy są odpowiedzią na zmieniające się zapotrzebowanie osób bezrobotnych.

Aktywna integracja oraz zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia realizowane są poprzez odpowiednie przygotowanie klienta do poszukiwania zatrudnienia, pomoc w znalezieniu ofert pracy, pośredniczenie w kontaktach z pracodawcami, kontakt z doradcą zawodowym czy psychologiem, motywowanie do podjęcia nauki / uczestnictwa w kursach, monitorowanie i wspomaganie osoby bezrobotnej w działaniach służących rozwiązaniu problemów bezrobocia.

Podczas, gdy w ramach pracy socjalnej z indywidualnym przypadkiem głównym zadaniem jest wspieranie pojedynczych osób czy rodzin w rozwiązywaniu problemu bezrobocia, grupowe formy zapewniają dodatkowo wsparcie wzajemne uczestników grupy, możliwość prowadzenia pogłębionej pracy warsztatowej oraz fachową pomoc osób prowadzących zajęcia (w tym psychologów i doradców zawodowych). Dlatego też jednym z priorytetowych działań Ośrodka jest praca z klientem w formach grupowych.

Wzbogaćana stale oferta wsparcia poprzez świadczenie usług poradnictwa specjalistycznego ma na celu eliminowanie negatywnych następstw bezrobocia długookresowego. Dokonuje się głównie przez wpływanie na poprawę relacji rodzinnych, udział w grupach wsparcia i grupach samopomocowych rzutujących na podwyższenie kondycji psychicznej i motywacji do wykonywania aktywnych działań na rynku pracy, zmianę sposobów funkcjonowania w środowisku społecznym i zawodowym.

Ośrodek reaguje na zmiany na rynku pracy, realizując również przedsięwzięcia finansowane ze środków europejskich, takie jak: projekt systemowy „Damy radę” oraz projekty

konkursowe „Ja Wam jeszcze pokażę”, „Klucz do kariery”, „Nowe perspektywy”. Przykładem mogą być opisane w dalszej części sprawozdania projekty: systemowy: „Damy radę” oraz projekt konkursowy: „Ja Wam jeszcze pokażę...” opisane w częściach 10.4 oraz 10.8.1. Ośrodek poprzez działania finansowane ze środków EFS Inkubatora Gospodarki Społecznej, posiada także ofertę wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zainteresowanych założeniem własnej działalności gospodarczej, spółdzielni socjalnej, organizacji pozarządowej dla (w szczególności) osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej - uwzględniającą specyficzne uwarunkowania funkcjonowania osób z grup marginalizowanych.

Pracownicy Ośrodka współpracują również z podmiotami funkcjonującymi w środowisku lokalnym, w celu kompleksowego wykorzystania dostępnych możliwości wspierania osób poszukujących pracy. Poszerzana jest także współpraca z instytucjami rynku pracy (także poprzez zawieranie umów partnerskich, wspólne przygotowywanie projektów do realizacji czy szkolenia i spotkania konsultacyjne).

Współpraca ze środowiskiem lokalnym

Celem współpracy jest stworzenie koalicji na rzecz pracy w środowisku i wokół społecznych problemów, inicjowanie ruchów samopomocowych i obywatelskich, promowanie i wdrażanie pracy wolontaryjnej i zespołowej, inicjowanie lokalnych prospołecznych akcji i wydarzeń. Badano także możliwości współpracy z partnerami środowiskowymi na rzecz rewitalizacji jednej z katowickich dzielnic. Więcej informacji na temat organizacji środowiska lokalnego znajduje się w rozdziale 10.9 **Współpraca z podmiotami zewnętrznymi** oraz w podrozdziale 10.4 **Projekt systemowy „Damy Radę – Program Aktywizacji Zawodowej i Społecznej w Katowicach”**.

Indywidualne poradnictwo zawodowe oraz socjalne

Poradnictwo zawodowe świadczone jest przez specjalistów Zespołu Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych. Nakierowane jest na określenie i wykorzystanie posiadanych możliwości, zasobów i uprawnień osób poszukujących pracy oraz rozeznanie i dopasowanie zewnętrznej oferty wsparcia do potrzeb poszczególnych klientów.

Tematyka konsultacji indywidualnych obejmuje między innymi: diagnozę sytuacji zawodowej klienta poprzez analizę SWOT, diagnozę dotychczasowej aktywności na rynku pracy, edukację w zakresie wymagań obecnego rynku pracy, poszerzenie wiedzy na temat aktywnych metod poszukiwania zatrudnienia, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, pracę nad wizerunkiem i autoprezentacją, gospodarowanie czasem, w tym: planowanie działań podczas poszukiwania pracy. Osoby korzystające z konsultacji mają także dostęp do informacji o bieżących ofertach zatrudnienia (także z internetowej bazy ofert) oraz do bezpłatnych szkoleń, kursów przekwalifikowujących i projektów aktywizujących. W ramach konsultacji przekazywane jest także pełne kompendium wiedzy o wolontariacie i możliwości zawodowej readaptacji w ramach wolontariatu.

Osoby korzystające ze wsparcia ZAB (podobnie jak pozostali mieszkańcy miasta Katowice) mogą korzystać z pracowni komputerowej, także korzystając ze wsparcia wolontariuszy obsługujących pracownię (pomoc w wyszukiwaniu ofert pracy, szkoleń, zakładanie skrzynek pocztowych, rejestracja w firmach doboru etc.). Każda osoba konsultowana otrzymuje zaktualizowany informator z pełnym wykazem instytucji i organizacji wspierających osoby poszukujące zatrudnienia na terenie Katowic. Oferta skierowana jest również do osób niepełnosprawnych – wyposażane są w wykazy zakładów pracy chronionej i inne narzędzia ułatwiające poruszanie się im po rynku pracy.

Liczba konsultacji w 2008r	564
Liczba godzin konsultacji w 2008 r	551

Programy grupowej pracy socjalnej

W 2008 roku dla osób bezrobotnych realizowane były grupowe programy pracy socjalnej: „Nowy Start”, „Po Starcie”, „Po Starcie 24” oraz „Możliwości”.

Program „Nowy Start”

Program skierowany jest do osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia i zorientowany jest na aktywizację klientów do podejmowania działań ukierunkowanych na zmianę swojej sytuacji zawodowej i materialnej. Przyjęte w programie rozwiązania umożliwiają dokonanie przez bezrobotnych rozeznania swojej sytuacji oraz zaplanowanie działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji. Program „Nowy Start” realizowany na terenie Ośrodka od 2005r. w 2007r. uległ znacznej modyfikacji – niemal w całości zmieniono formułę programu, narzędzia i metody pracy z klientem. Duży nacisk został położony na część integracyjną oraz zajęcia o charakterze warsztatowym, pozwalające osobom bezrobotnym lepiej rozeznąć własne możliwości i zasoby, jak pokonać ograniczenia i słabe strony. Zmiany w programie związane są w dużej mierze z coraz większym doświadczeniem pracowników Ośrodka w prowadzeniu pracy grupowej z osobami bezrobotnymi oraz dynamicznie zmieniającą się sytuacją na rynku pracy. Modyfikacja dotychczasowej formuły programu wiąże się w szczególności z szerszym wprowadzeniem elementów warsztatowych na zajęciach, wzbogaceniem i dopracowaniem narzędzi służących do autodiagnozy zawodowej klientów oraz do opracowania indywidualnych planów działania (IPD) przez uczestników zajęć. Realizacja programu w nowej formule nastąpiła w I kwartale 2008r. i została poprzedzona cyklem szkoleń przygotowujących pracowników Ośrodka do prowadzenia zajęć programu w nowej formule oraz zespołów konsultacyjnych.

Spotkania odbywają się regularnie dwa razy w tygodniu w wymiarze łącznym 4 godzin w wyznaczonych dniach i godzinach. Każdy uczestnik odbywa minimum 16 spotkań. W trakcie spotkań uczestnik, przy wsparciu prowadzących zajęcia:

- dokonuje szczegółowej diagnozy swej sytuacji zawodowej,
- opracowuje indywidualny plan działania,
- analizuje rezultaty wykonywanych działań nakierowanych na poprawę sytuacji zawodowej,
- wymienia się informacjami na temat propozycji zatrudnienia z innymi uczestnikami zajęć,
- planuje codzienne działania ukierunkowane na realizację opracowanych strategii działania,
- uzyskuje wiedzę na temat sposobów poszukiwania pracy – w tym metod poszukiwania pracy, zasad autoprezentacji, sporządzania dokumentów aplikacyjnych.

Liczba uczestników programu w 2008 r	508
Liczba grup w 2008 r	21

Program realizowany jest przez pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej. Dla zapewnienia prawidłowej realizacji programu, merytorycznego wsparcia osobom prowadzącym oraz w celu udoskonalania formuły programu, realizacja zajęć podlega superwizji prowadzonej przez specjalistów z Zespołu Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych w zakresie metodyki pracy.

Program „Po Starcie”

Program jest przeznaczony dla osób bezrobotnych. Celem ich uczestnictwa w grupie zadaniowej jest podjęcie pracy w oparciu o formalną umowę poprzez realizację własnego

indywidualnego planu działań, opracowanego w trakcie udziału w programie diagnostycznym „Nowy Start” oraz poprawa własnego funkcjonowania społecznego, zwłaszcza w aspekcie poszukiwania/podjęcia/utrzymania zatrudnienia.

Spotkania poszczególnych grup odbywają się raz w tygodniu w wymiarze 2 godzin. Czas udziału w programie wyznacza cel główny, jakim jest znalezienie pracy.

W trakcie uczestnictwa w programie uczestnicy, przy wsparciu prowadzących zajęcia:

- analizują swoje sposoby rozwiązywania problemu bezrobocia oparte o wcześniej wykonany plan,
- rozpoznają własne zasoby i możliwości ich stosowania przez siebie w praktycznym działaniu,
- dokonują korekty w swoim planie, dostosowując cele, działania do własnych możliwości i rynku pracy oraz wymogów społecznych,
- podejmują zaplanowane zadania,
- analizują i oceniają poziom wykonania zadań z uwzględnieniem dokumentacji programu.

Liczba uczestników programu w 2008r	285
Liczba grup w 2008r	18

Zajęcia grupowe w programie „Po Starcie” prowadzone są przez pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej oraz psychologów Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin. Wybrane bloki tematyczne realizowane są przez metodyków Wojewódzkiego Urzędu Pracy – dzięki rozbudowanej współpracy MOPS z tą instytucją (tematyka zajęć przeprowadzonych w sierpniu i wrześniu 2008r. - „Podsumowanie wiedzy na temat aktywnych metod poszukiwania pracy oraz metod wejścia na rynek pracy”).

Program „Po Starcie 24”

Program jest przeznaczony dla osób pozostających długotrwale bez zatrudnienia. Celem ich uczestnictwa w grupie zadaniowej jest podjęcie pracy w oparciu o formalną umowę poprzez realizację własnego długofalowego planu rozwiązywania sytuacji bezrobocia, opracowanego w programie Po Starcie oraz poprawa własnego funkcjonowania społecznego, zwłaszcza w aspekcie poszukiwania/podjęcia/utrzymania zatrudnienia. Program powstał w efekcie wprowadzonych w II kwartale 2007r. modyfikacji do realizowanego dotychczas na terenie Ośrodka programu dla osób bezrobotnych „Po Starcie”. Program ten jest realizowany w nieco zmodyfikowanej formule (w stosunku do programu „Po Starcie”). Akcent położony jest na pogłębioną pracę z osobami, które długotrwale pozostają bez pracy i zarazem uczestniczyły w programie „Po Starcie”. Realizowany jest przy wykorzystaniu narzędzi służących do analizy aktywności zawodowej klientów (w tym w oparciu o wypracowane przez pracowników Ośrodka mierniki aktywności zawodowej, pozwalające badać poziom aktywności uczestników zajęć).

Zakłada się, że w efekcie oddziaływań programu wzrośnie poziom aktywności uczestników zajęć, a w konsekwencji liczba osób podejmujących zatrudnienie. Realizacja programu w nowej formule nastąpiła od II kwartału 2007r. i została poprzedzona cyklem zajęć wprowadzających - przygotowujących pracowników Ośrodka do prowadzenia zajęć w ramach programu - realizowanych między innymi dzięki wykorzystaniu formuły zespołów konsultacyjnych.

Wypłata świadczeń materialnych dla osób uczestniczących w programach „Nowy Start”, „Po Starcie” i „Po Starcie 24” jest warunkowana ich uczestnictwem w zajęciach. Przerwanie uczestnictwa w grupie następuje, jeśli:

- uczestnik zjawi się na spotkanie pod wpływem alkoholu,
- opuści zajęcia bez usprawiedliwienia,
- nie będzie przestrzegać ustalonych norm grupowych.

Przerwanie uczestnictwa w programie traktowane jest jako brak współpracy i skutkuje wstrzymaniem realizacji świadczeń od 2 do 4 miesięcy, w zależności od programu.

W zajęciach uczestniczą również tzw. „wolni słuchacze” czyli osoby otrzymujące pomoc bez decyzji warunkowych, w stosunku do których obecność na zajęciach nie jest obowiązkowa.

Liczba uczestników programu w 2008r	190
Liczba grup w 2008r	18

W II połowie 2008r nastąpiło ograniczenie ilości prowadzonych w Ośrodku grupowych form pracy socjalnej, w związku z realizacją działań z zakresu doradztwa i poradnictwa zawodowego w projekcie systemowym „Damy radę..”.

Program „Możliwości”

Nowy program grupowy rozwoju osobistego dla długotrwale bezrobotnych – zdecydowanych na własny rozwój psychiczny i społeczny.

Celem programu jest: zwiększenie szans powrotu osób bezrobotnych na rynek pracy.

Cele szczegółowe to:

1. Poprawa funkcjonowania emocjonalnego i społecznego.
2. Wzmacnianie aktywności życiowej i motywacji do zmian.
3. Zwiększenie wiedzy o własnych zasobach.
4. Zwiększenie umiejętności stawiania sobie celów.

Oczekiwane efekty:

1. Zwiększenie poczucia społecznej przydatności i podwyższenie aktywności życiowej;
2. Rozwój umiejętności interpersonalnych.
3. Zwiększenie oceny własnej wartości i gotowości do zmian.

Tematy warsztatów psychologicznych:

1. Zajęcia integracyjne/budowanie klimatu zaufania w grupie.
2. Zajęcia integracyjne/budowanie pozytywnej motywacji uczestnika.
3. Podstawowe zasady prawidłowego komunikowania się.
4. Komunikacja interpersonalna/pozawerbalna.
5. Podstawowe zasady asertywnego zachowania.
6. Asertywność w praktyce.
7. Autoportret – samopoznanie/motywacja.
8. Mapa własnych zasobów/rozpoznanie mocnych i słabych stron.
9. Budowanie poczucia własnej wartości.
10. Radzenie sobie ze stresem i sytuacjami trudnymi.
11. Zarządzanie czasem.
12. Trening myślenia perspektywicznego.

W 2008r. powstała koncepcja merytoryczna i organizacyjna programu psychologicznego, przeprowadzono nabór osób bezrobotnych do I edycji. W 2009 r. planuje się realizację systematycznych zajęć warsztatowych w dwóch grupach przez psychologów Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin. Czas trwania edycji wynosi pół roku.

10.2 Klub Integracji Społecznej

W ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wdrożył realizację zadania w formie Klubu Integracji Społecznej.

Celem działania Klubu Integracji Społecznej jest zwiększenie szans uczestników – osób bezrobotnych długotrwale, wywodzących się z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym - na podjęcie zatrudnienia poprzez integrację społeczną i środowiskową oraz readaptację zawodową, a także poprzez lepsze przygotowanie do poruszania się po rynku pracy. Działania w ramach programu nakierowane są na wspieranie, wzmacnianie oraz dostarczanie wiedzy i praktycznych umiejętności w zakresie funkcjonowania społecznego, komunikacji, radzenia sobie ze stresem itp.

W związku z możliwością pozyskania środków w ramach funduszy europejskich 2008r. Ośrodek złożył wniosek o przyznanie środków na realizację tej formy wsparcia. W czwartym kwartale 2008r. pracownicy Ośrodka przeprowadzili analizy i badania nakierowane na możliwie precyzyjne określenie grona uczestników kolejnych edycji programu Klubu w ramach realizacji projektu systemowego. Opracowano procedurę realizacji Klubu Integracji Społecznej, przepływu informacji między podmiotem realizującym zadanie a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Katowicach. Klub Integracji Społecznej został zrealizowany w ramach projektu systemowego w terminie od 1.10.2008r. do 28.11.2008r. Klub objął uczestników projektu systemowego wsparciem w postaci:

- warsztatów aktywizacyjno – psychologicznych (poruszanie się po rynku pracy, zbadanie preferencji zawodowych uczestników, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, autoprezentacja, przygotowanie się do rozmowy kwalifikacyjnej, budowanie motywacji, radzenia sobie ze stresem i z trudnymi emocjami, budowanie pozytywnej samooceny, komunikacja interpersonalna),
- konsultacji psychologicznych i zawodowych (w tym wypracowanie Indywidualnego Planu Działania) przez psychologa i doradcę zawodowego,
- zajęć grupowych z zakresu podstawowej obsługi komputera (obsługa wybranych programów komputerowych) oraz zapewnił uczestnikom dostęp do komputerów podłączonych do Internetu,
- grupowych zajęć językowych z języka angielskiego i/ lub niemieckiego dostosowanych do poziomu uczestników.

Dane dotyczące realizowanego Klubu Integracji Społecznej od 01.10.08r. – 28.11.08r.	
Liczba uczestników w 2008 r	17
Liczba godzin zajęć w 2008 R	205
Liczba spotkań w 2008 R	41

10.3 Inkubator Gospodarki Społecznej

Uzupełnieniem kompleksowych działań wykonywanych przez Ośrodek na rzecz osób potrzebujących wsparcia są przedsięwzięcia nakierowane na uzyskanie środków europejskich, w tym również w celu pomocy osobom mającym trudności w poruszaniu się po rynku pracy-bezrobotnych i poszukujących pracy. Przykładem takich działań jest uruchomienie Inkubatora Gospodarki Społecznej w Katowicach.

Inkubator Gospodarki Społecznej to przedsięwzięcie realizowane od IX 2007r. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, służące wspieraniu osób będących w trudnej sytuacji na rynku pracy. Do V 2008r. działalność Inkubatora finansowana była przy wykorzystaniu środków programu IW EQUAL i dotyczyła przede wszystkim tworzenia nowych podmiotów w obszarze gospodarki społecznej od momentu poszukiwania niszy na rynku, aż do

przygotowania dokumentów i pozyskiwania środków finansowych, niezbędnych do założenia nowego podmiotu.

Bieżąca działalność pracowników Inkubatora w pierwszym półroczu 2008 r. polegała na świadczeniu poradnictwa indywidualnego i grupowego, tworzeniu i aktualizowaniu baz danych (zarówno osób – np. potencjalnych liderów i członków spółdzielni socjalnych, jak i pomysłów na działalność) oraz pozyskiwaniu partnerów do współpracy (w tym pracodawców), a także promocję działań. Oferta była skierowana nie tylko do klientów Ośrodka, mogli z niej skorzystać również mieszkańcy miasta Katowice nie objęci pomocą Ośrodka.

W ramach realizowanych zadań, do V 2008 r. Inkubator koncentrował swoje działania na promocji własnej oferty, indywidualnej pracy z klientem, a także sprawnej realizacji projektu w jego warstwie formalnej – tj. dot. rozliczeń, sprawozdawczości i ewaluacji. Działalność Inkubatora skupiona była na organizacji oraz prowadzeniu spotkań informacyjnych, konsultacji indywidualnych oraz dodatkowych działań promocyjnych, takich jak: spotkania, artykuły w prasie, reklamę wielkoformatową, cykl reportaży telewizyjnych emitowanych przez TVP 3 zatytułowany „Sieć Inkubatorów” oraz poprzez stronę internetową (WISP, odnośniki na stronach Ośrodka Pomocy Społecznej Katowice, Urzędu Miasta Katowice). Dużym zainteresowaniem cieszyły się spotkania indywidualne prowadzone przez konsultantów, na które zgłaszały się głównie osoby chcące rozpocząć własną działalność gospodarczą, w tym mieszkańcy miasta Katowice nie korzystający z pomocy Ośrodka.

Podsumowanie prac Inkubatora do maja 2008:

liczba spotkań informacyjnych	53
liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjnych	377
liczba konsultacji prowadzonych przez konsultantów, doradców zawodowych oraz psychologów	180
liczba osób objętych wsparciem bezpośrednim	42
liczba osób, które zarejestrowały działalność gospodarczą	9
liczba osób, którym przyznano dotację z PUP	7
liczba podmiotów, którym zostało udzielone wsparcie w realizacji czynności rejestracji sądowej	3
liczba osób, które zostały objęte indywidualnym wsparciem (przygotowanie wniosków o dofinansowanie z Funduszu Pracy).	22

Począwszy od VI 2008r. Inkubator Gospodarki Społecznej świadczył usługi w ramach projektu systemowego realizowanego przez Ośrodek. Oferta polegała na prowadzeniu konsultacji indywidualnych mających charakter treningu osobistego. W ofercie tej znalazły się trzy pakiety konsultacyjne:

1. „Usługa doradcza Inkubatora Gospodarki Społecznej z zakresu aktywizacji zawodowej dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy”.
2. „Usługa doradcza Inkubatora Gospodarki Społecznej dla osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej”.
3. „Usługa doradcza Inkubatora Gospodarki Społecznej dla osób zainteresowanych podjęciem aktywności (przystąpienie do istniejącej bądź założeniem nowej spółdzielni socjalnej) w ramach III sektora”.

Począwszy od sierpnia 2008r. prowadzone były konsultacje – w okresie VIII-XII 2008 r. odbyto konsultacje ze **114** uczestnikami projektu systemowego. **113** z nich wzięło udział w spotkaniach w ramach jednego pakietu konsultacyjnego, a jeden uczestnik został objęty wsparciem w ramach dwóch pakietów. Łącznie zrealizowano 674 godziny lekcyjne konsultacji, przy czym jeden pakiet obejmował 6 godzin lekcyjnych indywidualnych rozmów z konsultantem. Konsultacje zakończyło i zaświadczenie o ich ukończeniu otrzymało **113** uczestników.

Podsumowanie działań Inkubatora Gospodarki Społecznej w ramach projektu systemowego MOPS „Damy radę” w okresie VI –XII 2008 r.:

liczba osób uczestniczących w konsultacjach indywidualnych	114
łączna liczba godzin lekcyjnych konsultacji	674
liczba osób, które ukończyły konsultacje i otrzymały zaświadczenia	113

Z początkiem XI 2008r. MOPS przystąpił do projektu pt. „Osiemnastka w sieci – porozumienie inkubatorów organizacji pozarządowych”. Projekt administrowany jest przez trzy duże organizacje pozarządowe: Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS z Rybnika, Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej z Chorzowa i Śląskie Forum Organizacji Socjalnych KaFOS z Katowic. Realizacja przypadających na MOPS zadań w projekcie została powierzona zespołowi Inkubatora Gospodarki Społecznej, powiększonemu o dwoje oddelegowanych w tym celu pracowników chorzowskiego Stowarzyszenia.

W ramach projektu powstało 18 zlokalizowanych na obszarze południowej Polski inkubatorów, które stanowią centra profesjonalnego wsparcia dla małych Organizacji Pozarządowych lub osób, które chcą założyć taką organizację.

Jednak głównym celem projektu ma być promocja idei federalizacji organizacji pozarządowych i doprowadzenie do współpracy (usięciwienie) Organizacji Pozarządowych skupionych wokół każdego z inkubatorów, co miałyby ułatwić zadanie pozyskiwania środków i realizację planowanych przedsięwzięć.

Do końca 2008 r. pracownicy Inkubatora w katowickim Ośrodku, przeprowadzili intensywną kampanię promocyjną (obejmującą zamieszczenie informacji prasowych, udział w spotkaniu organizacji pozarządowych z władzami miasta Katowice, kolportaż ulotek informacyjnych, mailing bezpośredni do organizacji oraz przesłanie informacji do osób zajmujących się współpracą z organizacjami w pobliskich samorządach lokalnych). Podpisano również trzy porozumienia z organizacjami pozarządowymi, przeprowadzono dwa spotkania doradcze, a także rozpoczęto przygotowania do pierwszego z serii szkoleń dla współpracujących NGO.

Oprócz opisanych powyżej działań, w 2008 r. przygotowywano się również do przyszłej działalności; we współpracy z organizacjami pozarządowymi przygotowano i złożono w Instytucji Pośredniczącej wniosek aplikacyjny projektu dotyczącego rozwoju sektora ekonomii społecznej w obrębie Aglomeracji Górnośląskiej. Równocześnie trwały prace nad określeniem roli Inkubatora w projekcie systemowym MOPS w 2009 r.

Inkubator zlokalizowany jest w nowoczesnym budynku MOPS w Szopienicach, dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. Cechą charakterystyczną Inkubatora Gospodarki Społecznej jest jego elastyczność i otwartość na wspieranie różnych grup osób poszukujących zatrudnienia (możliwość dopasowania wsparcia specjalistów – doradców zawodowych, psychologów, konsultantów - do indywidualnych potrzeb klienta), innowacyjność (tworzenie i udostępnianie bazy gotowych pomysłów na prowadzenie działalności, zatrudnianie pracowników, testowanie różnych pomysłów i rozwiązań).

Kwota pozyskanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej środków z funduszy unijnych.

Nazwa projektu	Kwota dofinansowania	Wkład własny
1. „Ja Wam jeszcze pokażę – aktywne wsparcie szkoleniowo - doradcze dla osób po 45 roku życia pozostających bez pracy”	473 964,00 PLN	-
2. „Klucz do kariery – program aktywizacji zawodowej i społecznej młodzieży 15 – 25 lat”	452 560,00 PLN	-
3. „Nowe perspektywy – program aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi”	361 411,04 PLN	-
4. „Damy Radę – Program Aktywizacji Społecznej i Zawodowej w Katowicach”	3 115 891,48 PLN	365 551,52 PLN
Suma	4 403 826,52 PLN	

10.4 Projekt systemowy „Damy Radę - Program Aktywizacji Zawodowej i Społecznej w Katowicach” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2008 roku po raz pierwszy rozpoczął realizację projektu systemowego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu VII Promocja integracji społecznej, Działania 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałania 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

Realizacja projektu zatwierdzona jest Uchwałą nr XXV/520/08 Rady Miasta Katowice z dnia 25 kwietnia 2008r.

Projekt systemowy został wpisany w strukturę organizacyjną MOPS na podstawie § 1 ust. 2 p. 1 ppkt 7 Aneksu nr 13 z dnia 20 czerwca 2008r. do Zarządzenia wewnętrznego nr ZA-DS/9/2006 z dnia 9 stycznia 2006r. i jest realizowany od V 2008r. do XII 2013 roku.

Na budżet projektu składają się

- 10, 5 % wkładu własnego (złożonego z 0,75% funduszu pracy oraz 9,75% wkładu własnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej),
- 4,5 % wkładu stanowi pomoc publiczna,
- 85% dofinansowanie z EFS.

Celem projektu jest ułatwienie integracji społecznej i zawodowej osobom zagrożonym trwałym wykluczeniem społecznym. Dla osiągnięcia założonego celu głównego określone zostały następujące cele operacyjne:

- rozwój form aktywnej integracji,
- redukcja wysokiego poziomu deficytów społecznych i interpersonalnych utrudniających funkcjonowanie społeczne i zawodowe klientom MOPS,

- zwiększenie poziomu kompetencji i umiejętności społecznych oraz zawodowych klientów MOPS,
- podniesienie (poprzez programy aktywności lokalnej) poziomu aktywności mieszkańców dzielnic Nikiszowiec i Szopienice oraz instytucji lokalnych w samodzielnym rozwiązywaniu ważnych problemów społecznych, w szczególności problemów dotyczących osoby korzystające z pomocy MOPS,
- wzmocnienie i rozwój instytucji MOPS poprzez upowszechnianie pracy socjalnej.

Grupę docelową projektu stanowili beneficjenci ostateczni spełniający jednocześnie następujące warunki:

- a) posiadający zameldowanie lub przebywający z zamiarem stałego pobytu na terenie miasta Katowice,
- b) posiadający status osoby bezrobotnej, poszukującej pracy lub nie pozostające w zatrudnieniu (które złożą pisemne oświadczenie, iż nie pracują zawodowo),
- c) korzystający ze świadczeń pomocy społecznej (mogą to być mieszkańcy Katowic korzystający ze wsparcia jedynie w formie pracy socjalnej) w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej.

Do projektu rekrutowani byli beneficjenci ostateczni, należący w szczególności do następujących grup:

- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi, które nie uzyskały wsparcia w ramach Działania 1.3 PO KL, które złożą takie oświadczenie ,
- osoby po zwolnieniu z zakładu karnego lub innej placówki penitencjarnej (do roku od jej opuszczenia),
- osoby bezdomne,
- osoby nieaktywne zawodowo z uwagi na opiekę nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi,
- osoby uzależnione od alkoholu lub innych środków odurzających, poddające się procesowi leczenia lub po jego zakończeniu (w okresie do 1 roku od jego zakończenia),
- młodzież w wieku 15 - 25 lat pochodząca ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym (osoby, które nie uzyskały wsparcia w ramach Działania 1.3 PO KL),
- otoczenie osób korzystających z pomocy, przez co rozumie się osoby mieszkające we wspólnym gospodarstwie domowym w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- osoby zamieszkujące w środowisku osób wykluczonych społecznie (w przypadku programów aktywności lokalnej lub wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych).

W ramach **zadania 1** projektu tj. aktywnej integracji przygotowano, zorganizowano i zrealizowano kontrakty socjalne oraz programy aktywności lokalnej.

Łącznie zawarto **518** kontraktów socjalnych. W ramach kontraktów zaplanowano wsparcie w formie co najmniej dwóch instrumentów aktywnej integracji dostosowanych do potrzeb uczestników. Realizację większości instrumentów zlecono firmom zewnętrznym w trybie Ustawy o Zamówieniach Publicznych (PZP). W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 17 postępowań w oparciu o PZP w celu zawarcia umów na realizację w formie usługi instrumentów aktywnej integracji . Przygotowywano specyfikację instrumentów aktywnej integracji oraz umowy na realizację instrumentów zgodnie z wymogami ustawy o zamówieniach publicznych, opracowywano dane do specyfikacji instrumentów do projektu systemowego oraz szacunkowych kosztów zastosowania instrumentów aktywnej integracji.

Postępowania dotyczyły:

- szkoleń zawodowych,
- uczestnictwa w Klubie Integracji Społecznej,
- skierowania i sfinansowania warsztatów z zakresu metod aktywnego poruszania się po rynku pracy i autoprezentacji,
- organizacji i sfinansowania usług wspierających (doradca zawodowy) ,
- skierowania i sfinansowania indywidualnej terapii psychologicznej,

- skierowania i sfinansowania rodzinnej terapii psychologicznej,
- treningu opiekuńczo – wychowawczego w środowisku zamieszkania rodziny,
- wyjazdowego treningu umiejętności społecznych (w tym z elementami FAS),
- wyjazdowego Treningu Umiejętności Społecznych,
- sfinansowania terapii rodzinnej , psychospołecznej dla rodzin z problemem alkoholowym (wyjazd) ,
- sfinansowania terapii rodzinnej , psychospołecznej dla rodzin z problemem alkoholowym (ambulatoryjna),
- sfinansowania zajęć terapeutycznych dla Dorosłych Dzieci Alkoholików (DDA),
- sfinansowania zajęć terapeutycznych merytorycznie związanych z problemem alkoholowym,
- organizacji i realizacji grupowego treningu komunikacji dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowych (WTZ),
- organizacji i realizacji szkolenia "Przygotowanie do podjęcia zatrudnienia" dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- organizacji i realizacji szkoleń z zakresu poruszania się po rynku pracy i usługi doradczej dla uczestników WTZ - "Aktywne poszukiwanie pracy",
- organizacji i realizacji indywidualnej terapii psychologicznej dla uczestników WTZ,
- organizacji i realizacji szkolenia "Trening asertywności" dla uczestników WTZ,
- organizacji i realizacji usług wspierających dla uczestników WTZ.

Ze wszystkimi podmiotami realizującymi instrumenty zostały zawarte stosowne umowy na realizację, określone w specyfikacjach zamówienia instrumentów aktywnej integracji.

Zadania zlecone poza Prawem Zamówień Publicznych dotyczą :

- opłacenie usług psychiatrycznych – umowa z prywatnym gabinetem (wartość zamówienia nie wymaga stosowania PZP).

Od sierpnia 2008r. rozpoczęto realizację instrumentów aktywnej integracji w ramach kontraktów zawartych z Beneficjentami Ostatecznymi (B.O.) - zgodnie z terminami uzgodnionymi z realizatorami i wypracowanymi procedurami.

W poniższych tabelach zawarto dane dotyczące ilości B.O. uczestniczących w konkretnych instrumentach aktywnej integracji:

Instrumenty miękkie

Nazwa instrumentu	Liczba osób zgłoszonych
Warsztaty z zakresu metod aktywnego poruszania się po rynku pracy	29
Usługa wspierająca - 1-dniowe szkolenie z doradcą zawodowych	270
Klub Integracji Społecznej	21
Usługa Inkubatora Gospodarki Społecznej	114
Sfinansowanie książeczki sanepidowskiej	166
Sfinansowanie usług psychiatrycznych	9
Sfinansowanie indywidualnej terapii psychologicznej	43
Sfinansowanie rodzinnej terapii psychologicznej	15
Sfinansowanie terapii rodzinnej , psychospołecznej dla rodzin z problemem alkoholowym (wyjazd)	12 RODZIN
Sfinansowanie terapii rodzinnej, psychospołecznej dla rodzin z problemem alkoholowym (ambulatoryjne)	8 RODZIN
Sfinansowanie zajęć terapeutycznych DDA	4
Finansowanie zajęć terapeutycznych merytorycznie związanych z problemem alkoholowym	14
Trening opiekuńczo – wychowawczy w środowisku zamieszkania	67
Wyjazdowy trening umiejętności społecznych (w tym z elementami FAS)	11 RODZIN
Opłacenie czesnego w szkole	3

Instrumenty twarde :

NAZWA SZKOLENIA	Liczba osób zgłoszonych
Spawacz	11
Pracownik budowlany	6
Opieka nad osobami starszymi i dziećmi	24
Prawo jazdy kat. C	16
Prawo jazdy kat. B	114
Obsługa komputera	46
Księgowość z obsługą komputera	13
Język angielski	11
Fryzjer	14
Florysta	24
Ochrona	12
Kasa fiskalna	8
Minimum sanitarne	18
Ekspedientka	34
Mała gastronomia	15
Magazynier	28
Manicure-Pedicure i zdobnictwo paznokci	30
Wizaż	31
Operator wózka podnośnikowego	52
Grafika komputerowa i projektowanie stron WWW	11
Obsługa sekretariatu	11
Pracownik administracyjno-biurowy w tym obsługa komputera i urządzeń biurowych	33
RAZEM	562

Wśród beneficjentów ostatecznych projektu są uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej (27 osób), do których skierowano następujące instrumenty aktywnej integracji:

- usługa wspierająca dla osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- doradca zawodowy,
- szkolenia zawodowe w tym: kurs opieki nad osobami starszymi, pracownik administracyjno
- biurowy, ogrodnictwo, pracownik gospodarczy, sprzedawca magazynier, asystent pracownika biurowego, pomoc kuchenna,
- szkolenie z zakresu poruszania się po rynku pracy i usługi doradczej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- szkolenie “przygotowanie do podjęcia zatrudnienia”,
- indywidualna terapia psychologiczna,
- sfinansowanie treningu asertywności,
- grupowy trening komunikacji dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

W ramach zadania „aktywna integracja” MOPS samodzielnie realizuje instrument aktywnej integracji jakim jest doradztwo w oparciu o formułę **Inkubatora Gospodarki Społecznej (ad.10.3)**

Podjęto również zadania związane z przygotowaniem, organizacją i realizacją **programów aktywności lokalnej**.

Program Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu (PCAL) został uruchomiony 1 czerwca 2008r. Głównym celem Programu jest podniesienie poziomu aktywności mieszkańców dzielnicy Nikiszowiec oraz instytucji lokalnych na rzecz samodzielnego rozwiązywania ważnych problemów społecznych, w szczególności problemów dotyczących osoby korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Program realizowany był w ramach projektu „Damy radę – program aktywizacji zawodowej i społecznej w

Katowicach”, był współfinansowany przez Unię Europejską z środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Program będzie kontynuowany w kolejnych latach realizacji projektu. Program realizowany był w pomieszczeniach użyczonych przez Parafię św. Anny. Zrealizowano następujące założenia programowe:

- zorganizowano i prowadzono Punkt Informacji Obywatelskiej (PIO), w ramach którego udzielano informacji o prawach i uprawnieniach służących przywróceniu samodzielności życiowej oraz prowadzono poradnictwo specjalistyczne, z tej formy wsparcia skorzystało średnio 26 osób miesięcznie,
- opracowano lokalną mapę zasobów i potrzeb lokalnych,
- zrealizowano cykl szkoleń z zakresu animacji lokalnej dla grupy mieszkańców, w którym uczestniczyło łącznie 14 osób oraz realizatorzy PCAL,
- przeprowadzono 4 treningi o charakterze otwartym – dla wszystkich chętnych mieszkańców, w których uczestniczyło łącznie około 110 osób,
- zorganizowano trening skierowany do osób 20 osób poszukujących pracy, składający się z 4 modułów dotyczących funkcjonowania społecznego osób borykających się z problemem bezrobocia,
- zrealizowano cykl 10 zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci pochodzących z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i otoczenia tych rodzin – „Z Mopsikiem bezpieczniej”,
- w okresie realizacji Programu zorganizowano 10 spotkań społeczności lokalnej, dotyczących przede wszystkim problemu bezpieczeństwa,
- współorganizowano spotkania społeczności z Policją,
- nawiązano współpracę ze wszystkimi lokalnymi instytucjami, z którymi realizowano część założeń programowych,
- współorganizowano Jarmark na Nikiszu w dniu 7 grudnia 2008r.,
- prowadzono działania promujące ideę organizowania się społeczności, radzenia sobie z problemem marginalizacji,
- uczestniczono w cyklu imprez lokalnych, związanych przede wszystkim z obchodami 100-lecia Nikiszowca,
- podjęto ścisłą współpracę z mediami – przede wszystkim portalem społecznościowym www.mmsilesia.pl oraz lokalną stroną internetową www.nikiszowiec.pl. Współprowadzono forum związane z aktywnością lokalną, współpracowano z moderatorami forum na stronie www.gazeta.pl

W ramach promocji PCAL zorganizowano w Nikiszowcu wizytę studyjną dyrektorów i pracowników socjalnych Ośrodków Pomocy Społecznej z Dąbrowy Górniczej, Sosnowca, Piekara Śląskich i Opola, której celem było przedstawienie projektu systemowego realizowanego w MOPS Katowice ze szczególnym uwzględnieniem programów aktywności lokalnej.

Centrum Aktywności Lokalnej (CAL) w Szopienicach

Od VI 2008r. w ramach Projektu Systemowego „Damy Radę” . realizowany jest na terenie dzielnicy Szopienic Program Centrum Aktywności Lokalnej współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. CAL to określony sposób działania, którego celem jest aktywizowanie społeczności lokalnych, tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i lokalnej grupy, uruchomienie na nowo zbiorowych strategii pomagania ludziom w pomaganiu samym sobie .

W ramach PCAL :

- pracownicy Ośrodka uczestniczyli w Dniach Szopienic, poznając mieszkańców i promując Projekt,
- sporządzono lokalną mapę zasobów i potrzeb (badania ankietowe zostały przeprowadzone z mieszkańcami ul Roździeńskiej – osiedla „Bagno” w wyniku , których wyłoniło się kilka problemów do rozwiązania,

- przeszkolono 13 liderów lokalnych , którzy samodzielnie zorganizowali 2 imprezy integracyjne „ Łączenie pokoleń” 27 XI i Mikołajki na Bagnie” 9 XII 08r.,
- zorganizowano 3 debaty społeczne z mieszkańcami Szopienic, 5 spotkań edukacyjnych, oraz powstały 2 grupy samopomocowe: grupa lokalnych liderów oraz grupa samotnych kobiet z dziećmi,
- zorganizowano wyjazd integracyjny dla młodzieży na Festiwal Twórczości Abstynenckiej w dniach 29 – 31.08.2008r.,
- zorganizowano Trening Umiejętności Społecznych dla uczestników grup samopomocowych,
- przeprowadzono cykl zajęć profilaktycznych dla dzieci „ Z MOPSIKIEM BEZPIECZNIEJ”
- zorganizowano spotkanie z przedstawicielami instytucji lokalnych w celu promocji Programu,
- przeprowadzono rozmowy rekrutacyjne w okresie X-XII 2008r. z 63 wolontariuszami, z których 61 osób rozpoczęło pracę pomagając indywidualnie dzieciom nauce w 2008r. (3 osoby rozpoczną prace od II 2009r.),
- zorganizowano w okresie X-XII 2008r. bezpłatne korepetycje dla 74 dzieci, prowadzone przez wolontariuszy,
- przeprowadzono cykl spotkań integracyjno szkoleniowych dla wolontariuszy pracujących w programie „Szansa”.

Ponadto pobudzano mieszkańców osiedla przy ul. Roździeńskiej w Katowicach – Szopienicach do podjęcia aktywności na rzecz społeczności lokalnej. Grupa inicjatywna mieszkańców przystąpiła do ogólnopolskiego konkursu i pozyskała środki w wysokości 4000zł. na zbudowanie placu zabaw dla dzieci. Do budowy placu zabaw grupa inicjatywna zaangażowała całe swoje rodziny oraz pozostałych mieszkańców.

Mieszkańcy samodzielnie pozyskali dodatkowych sponsorów. Realizacja budowy placu zabaw była możliwa dzięki pomocy Hutniczo-Górnictwej Spółdzielni Mieszkaniowej, Szkoły Gastronomicznej znajdująca się przy ul Roździeńskiej, a także Fundacji Pro- Eko oraz wielu innych firm i osób prywatnych.

W czerwcu zorganizowany został przez nasz Ośrodek, przy współpracy z HGSM i Stowarzyszeniem Horyzont przy udziale mieszkańców **I Trzeźwościowy Festyn na „Bagnie”**, podczas którego nastąpiło uroczyste otwarcie placu zabaw dla dzieci.

Na temat działań podejmowanych przez mieszkańców „Bagna” ukazało się 11 artykułów w lokalnej prasie (Roździeń, Echo Miasta, Dziennik Zachodni, Gazeta Wyborcza) oraz nakręcono 2 reportaże przez TVP3 „Ludzie i Sprawy”.

W ramach kolejnego zadania projektu **tj. praca socjalna:** zatrudniono 11 nowych pracowników socjalnych (utworzono 11 nowych etatów). Wyposażono 11 stanowisk pracy w zestaw niezbędnych mebli (biurko z przystawką, krzesło obrotowe, szafa) oraz zestawy komputerowe. Wyposażenie zakupione zostało zgodnie z PZP.

W realizacji projektu brało udział także 43 pracowników socjalnych zatrudnionych w MOPS, którzy współpracują przy realizacji kontraktów socjalnych otrzymując dodatkowe wynagrodzenie w postaci premii. Ponadto dodatkowe premie otrzymało dwóch pracowników socjalnych pełniących funkcje koordynatorów PCAL: Nikiszowiec i Szopienice.

W okresie sprawozdawczym **przyznano i wypłacono świadczenia pieniężne** dla beneficjentów ostatecznych w formie zasiłków celowych i okresowych w wysokości **261 711,28 zł.**, które to środki są wkładem własnym projektu (w skład wkładu własnego wchodzi także wynagrodzenie dla klientów z tytułu uczestnictwa w pracach społecznie – użytecznych).

W ramach zadania 5 projektu, we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy realizowano **prace społecznie użyteczne** wykonywane przez beneficjentów ostatecznych projektu na rzecz:

- Miejskiego Zarządu Ulic i Mostów (23 osoby),
- Zakład Zieleni Miejskiej (10 osób).

Zasady współdziałania z PUP określone zostały w odrębnym porozumieniu o współpracy zawartym pomiędzy Ośrodkiem a Urzędem.

W ramach projektu prowadzono szerokie **działania informacyjno-promocyjne** w oparciu o „Wytyczne dotyczące oznaczania projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.”

W związku z prowadzoną kampanią informacyjną, do 31 sierpnia 2008r. wydrukowano 2550 sztuk ulotek oraz 2610 plakatów, które zostały przekazane do wszystkich jednostek MOPS oraz organizacyjnych Urzędu Miasta, a także instytucji współpracujących z MOPS. Nawiązano kontakt z piętnastoma jednostkami, które zobowiązały się wziąć udział w akcji promocyjnej, wywieszając plakaty oraz rozpowszechniając ulotki.

Umieszczono dwa ogłoszenia w prasie lokalnej: „Dziennik zachodni” i „Echo Katowice” oraz zamieszczono plakat promocyjno-informacyjny „City light” w wiacie przystankowej w Centrum Katowic. Informacje o realizacji projektu zamieszczane są także na stronach internetowych MOPS oraz Urzędu Miasta . **Przeprowadzono akcję promocyjną w Kościołach – wysłano list do arcybiskupa, w którym informowano o projekcie i jego zadaniach.**

W kwestii wizualizacji projektu wykonano 21 tablic informujących o realizacji projektu, które zamieszczono na zewnątrz budynków w których realizowany jest projekt. Wykonano druki opatrzone logami niezbędne do przeprowadzania wywiadów i zawierania kontraktów z B.O **Zadbano o by informacja o współfinansowaniu projektu dotarła do beneficjentów ostatecznych projektu** min. poprzez umieszczenie takiej informacji w Oświadczeniach podpisywanych przez B.O. Ponadto przeprowadzono **szkolenia wewnętrzne dla pracowników, w których informowano o zasadach promocji projektu.**

Ponadto przy stanowiskach pracy osób realizujących projekt systemowy „Damy radę..” umieszczone zostały wywieszki informacyjne opatrzone logo EFS. Wykonano również pieczątki z logo EFS wykorzystywane w realizacji projektu. Oklejone zostały również meble i sprzęt komputerowy naklejkami informacyjnymi opatrzonymi Logo. Obecnie w realizacji znajdują się materiały promocyjne (gadżety): zestawy promocyjne (teczki, notesy, smycze, pendrive, długopisy). Zakupiono dwa komplety mebli ogrodowych dla PCAL Szopienice i Nikiszowiec. Zakupiono aparat fotograficzny cyfrowy celem dla dokumentacji zadań realizowanych w ramach projektu. Zatrudniono pracownika ds. promocji i informacji, któremu wypłacane jest wynagrodzenie zgodnie z harmonogramem projektu.

W celach promocyjnych zorganizowano i poprowadzono konferencję pt. „Damy radę!! Przykład realizacji projektu systemowego w Katowicach” w której uczestniczyło **145** osób. Na konferencji zostały omówione następujące zagadnienia: wykorzystanie funduszy unijnych na rzecz mieszkańców Miasta Katowice, realizacja projektów systemowych w województwie śląskim, projekt systemowy MOPS Katowice, realizacja programów Centrum Aktywności Lokalnej w Szopienicach i Nikiszowcu oraz realizacja zadań Inkubatora Gospodarki Społecznej.

W ramach projektu podjęto również **szereg działań mających pomóc w realizacji nowatorskiego działania jakim jest realizacja projektu systemowego:**

1. Uczestnictwo w szkoleniach kadry przygotowującej projekt oferowanych przez Urząd Marszałkowski , Wojewódzki Urząd Pracy, ROPS, ROEFS , firmy szkolące w tematyce projektów unijnych.

2. Szkolenia wewnętrzne kadry Ośrodka tj.:

- kadry zarządzającej,
- przygotowującej projekt oraz uczestniczącej w jego realizacji,
- pracowników socjalnych realizujących kontrakty socjalne w ramach projektu,

3. Prowadzenie regularnych konsultacji indywidualnych i grupowych dla pracowników socjalnych, dotyczących zagadnień związanych z realizacją projektu (6 spotkań).
4. Korzystanie z konsultacji metodologicznych przez pracowników realizujących projekt, w tym pracowników socjalnych.
5. Powołanie zespołu roboczego omawiającego zagadnienia związane z realizacją projektu, którego spotkania odbywają się w odstępach cotygodniowych. W skład zespołu wchodzi:” dyrektor MOPS, zastępcy dyrektora, koordynator projektu, koordynatorzy PCAL, pracownicy odpowiadający za merytoryczną i finansową realizację projektu.
6. Korzystanie z konsultacji specjalistów w zakresie realizacji projektów unijnych m.in. z ROEFS.
7. Samodzielne zdobywanie wiedzy przez pracowników realizujących projekt na podstawie dostępnych publikacji.
8. Opracowano procedurę odpowiedzi na pytania merytoryczne pracowników w sprawie realizacji projektu w formie „Pytań i odpowiedzi” wysyłanych drogą elektroniczną,
9. Opracowano materiały dotyczące realizacji projektu systemowego dla pracowników MOPS tj.:
 - „Wytyczne dotyczące procedur i zaleceń dla realizatorów projektu systemowego MOPS w Katowicach”,
 - „Informator dla pracowników socjalnych o instrumentach aktywnej integracji realizowanych w ramach projektu systemowego Damy radę – program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” ,
 - druki obowiązujące w projekcie systemowym, w tym: kwestionariusze rekrutacyjne, decyzje rekrutacyjne oświadczenia, załączniki do kontraktu, itd. Zadbano o prawidłową wizualizację projektu na drukach wykorzystywanych w realizacji projektu ,
 - przygotowano zarządzenie dotyczące realizacji projektu „ Damy Radę”
 - zorganizowano wyjazdowe spotkanie robocze dla jednostek terenowych, na którym opracowano założenia projektu systemowego na 2009 rok.
10. Opracowano program komputerowy „ Kontrakty socjalne” mający na celu ułatwienie pracy pracowników socjalnych realizujących kontrakty socjalne.

10.5 Projekty konkursowe współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

10.5.1 Projekt „Ja Wam jeszcze pokażę... aktywne wsparcie szkoleniowo-doradcze dla osób po 45 roku życia pozostających bez pracy”

1 czerwca 2008 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach rozpoczął realizację pilotażowego projektu „*Ja Wam jeszcze pokażę... aktywne wsparcie szkoleniowo-doradcze dla osób po 45 roku życia pozostających bez pracy*” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Poddziałanie:6.1.1. Priorytet: VI.

Na realizację ww. projektu w okresie 01.06.2008 – 30.05.2009 r. Ośrodek uzyskał dotację rozwojową w wysokości **473.964 zł**, w tym na rok 2008 dotacja rozwojowa wyniosła **226.300 zł**.

Celem głównym projektu było podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności i gotowości do podjęcia zatrudnienia osób pozostających bez pracy, nie zarejestrowanych jako bezrobotne, które ze względu na wiek – ponad 45 lat – znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej. Cel ten realizowany był poprzez wdrażanie poniższych celów szczegółowych:

- a) stworzenie odpowiednich warunków oraz wypracowanie instrumentów służących podniesieniu poziomu aktywności zawodowej, zdolności i gotowości do podjęcia zatrudnienia przez osoby pozostające bez zatrudnienia,
- b) zwiększenie gotowości osób pozostających bez zatrudnienia do podejmowania aktywności w zakresie poszukiwania pracy i podejmowania zatrudnienia,
- c) podniesienie poczucia własnej wartości osób pozostających bez zatrudnienia oraz zwiększenie ich atrakcyjności na rynku pracy.
- d) przeciwdziałanie utrwalaniu się bezradności i pogłębianiu marginalizacji wśród osób pozostających bez zatrudnienia.

Realizację projektu rozpoczęto w czerwcu 2008 r. od **Promocji i informacji o projekcie**. Zostały opracowane i wydrukowane materiały promocyjne i informacyjne, w szczególności ulotki, plakaty i naklejki informacyjno – promocyjne. Opracowano i wydrukowano tabliczki informacyjne o projekcie, które zostały umieszczone na budynku i w pomieszczeniach Ośrodka, gdzie realizowany był projekt.

Plakaty promocyjne oraz ulotki zostały przekazane do następujących instytucji: Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach, Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów, KZK GOP, Śląski Teatr Lalki i Aktora „Ateneum”, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach oraz Oddział ZUS Katowice.

W ramach uzgodnień z kolporterami prasy, w II połowie sierpnia ulotki były również nieodpłatnie umieszczane w gazetach.

W ramach promocji projektu w mediach ukazały się: 4 artykuły prasowe (Dziennik Zachodni, Gość Niedzielny, SEDNO-Most) oraz 2 ogłoszenia prasowe w Echo Miasta.

Ponadto, informacje promujące projekt zamieszczone zostały na kilku stronach internetowych: UM Katowice, MOPS Katowice, na portalu www.szopienice.eu, praca.gratka.pl, www.gospodarkaslaska.pl, Instytutu Współpracy i Partnerstwa Lokalnego, kafos.org.pl. Ukazały się również 2 audycje radiowe w Radio Katowice i Radio Piekary.

Odbywały się spotkania z kierownikami jednostek i pracownikami socjalnymi MOPS Katowice mające na celu szczegółowe zapoznanie z projektem.

W lipcu 2008 r. rozpoczęto **Rekrutację do projektu**.

Zostały opracowane i wydrukowane formularze rekrutacyjne. Rekrutacja prowadzona była przez specjalistę ds. rekrutacji i promocji projektu. Odbyły się spotkania z kierownikami jednostek i pracownikami socjalnymi mające na celu rekrutację beneficjentów ostatecznych wśród podopiecznych MOPS Katowice. Specjalista wraz z wyznaczonymi pracownikami socjalnymi przeprowadzali rozmowy rekrutacyjne z osobami zainteresowanymi udziałem w projekcie. W roku 2008 wsparciem w ramach projektu zostały objęte 33 osoby po 45 r.ż. pozostające bez zatrudnienia, a jednocześnie nie zarejestrowane w PUP, w szczególności korzystające z pomocy MOPS w Katowicach (w tym 21 kobiet i 9 osób niepełnosprawnych). Dla zapewnienia zrealizowania założonych wskaźników utworzona została 6-osobowa grupa rezerwowa.

We wrześniu 2008 r. rozpoczęto realizację następujących działań skierowanych bezpośrednio do beneficjentów ostatecznych projektu.

1) *Opracowanie Indywidualnych Planów Działania.*

Celem tworzenia IPD było dokonanie diagnozy beneficjentów ostatecznych projektu pod kątem ich predyspozycji zawodowych, oczekiwań i aspiracji, co do rodzaju i zakresu przyszłej pracy.

Zadanie realizowane było w okresie od 1 września do 30 listopada br. W wyniku przeprowadzenia 90 godzin konsultacji z beneficjentami ostatecznymi projektu, opracowano 30 Indywidualnych Planów Działania.

2) Wsparcie psychologiczne i doradcze dla wchodzących/powracających na rynek pracy.

W celu pełniejszego przygotowania beneficjentów ostatecznych do wejścia i trwałego pozostania na rynku pracy działaniom właściwym towarzyszyło wsparcie psychologiczne i doradcze. Polegało na prowadzeniu beneficjentów ostatecznych przez psychologa i doradców zawodowych.

Zadanie realizowane było w okresie od 1 października do 31 grudnia br. Udzielono 120 godzin wsparcia psychologicznego oraz wykonano 120 doradztwa zawodowego dla beneficjentów ostatecznych projektu.

3) Warsztaty i szkolenia dla z zakresu aktywnego poszukiwania pracy.

Warsztaty miały na celu wypracowanie skutecznych ścieżek i metod postępowania beneficjentów ostatecznych poszukujących zatrudnienia i kontaktujących się z potencjalnym pracodawcą.

Zadanie realizowane było w okresie od 1 listopada do 31 grudnia br. Dla 3 grup 10-osobowych przeprowadzono 16-godzinne warsztaty aktywnego poszukiwania pracy.

Podsumowaniem realizacji projektu w roku 2008 było spotkanie wigilijne w dniu 16 grudnia 2008 r., w którym udział wzięli beneficjenci ostateczni oraz realizatorzy projektu.

10.5.2 Projekt „Klucz do kariery - program aktywizacji zawodowej i społecznej młodzieży 15-25 lat”.

Od września 2008 roku w Ośrodku realizowany jest projekt, współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Projekt został wyłoniony w drodze konkursu przez Urząd Marszałkowski, kwota dofinansowania działań w ramach projektu wynosi: **452 560,00 zł**. Zgodnie z założeniami projekt będzie realizowany do końca sierpnia 2009 roku.

Program skierowany jest do 20 osobowej grupy młodzieży w wieku 15–25 lat zagrożonej wykluczeniem społecznym z terenu miasta Katowic.

Celem programu jest stworzenie systemu wspierania rozwoju kompetencji społecznych, które ułatwią uczestnikom programu samodzielne poruszanie się w otoczeniu społecznym i zwiększą ich szanse na zatrudnienie na dzisiejszym rynku pracy.

Celem osiągnięcia założonych rezultatów utworzono:

2 Kluby Wspierania Rozwoju Osobistego Młodzieży, gdzie zostały zorganizowane kółka zainteresowań, które dadzą szansę na znalezienie autentycznych zdolności, dzięki zajęciom prowadzonym równolegle w następujących sekcjach: sportowej, informatycznej, artystycznej, językowej.

Punkt Wspierania Rozwoju Edukacyjnego i Zawodowego, gdzie młodzież korzysta ze wsparcia psychologa i doradcy zawodowego w zakresie: poradnictwa edukacyjnego i zawodowego, doradztwa społecznego, monitoringu lokalnego rynku pracy.

Biuro Mentoringu, które jest całkowicie innowacyjne i nowatorskie w praktyce rozwiązywania problemów młodzieży w woj. śląskim. **MENTORZY** – indywidualni opiekunowie młodzieży, wspierają uczestników programu w dokonywaniu zmian w sposobie dotychczasowego działania, sytuacji życiowej i zawodowej.

W styczniu 2009 roku rozpocznie się **Trening Umiejętności Społecznych**, którego zadaniem jest nauczenie lub rozwinięcie umiejętności interpersonalnych u uczestników projektu, które pozwolą skuteczniej radzić sobie w życiu osobistym i zawodowym.

10.5.3 Projekt „Nowe perspektywy - program aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi”.

Projekt Nowe perspektywy – program aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi, realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Czas trwania projektu: od 01 września 2008r do 30.06.2009r.

Całkowity koszt dofinansowania projektu wynosi **361 411,04 zł**.

Liczba Beneficjentów Ostatecznych – **30** osób.

Cele główne projektu:

Integracja zawodowa osób zaburzonych psychicznie.

Integracja społeczna osób zaburzonych psychicznie.

Cele szczegółowe projektu:

Podniesienie umiejętności poszukiwania zatrudnienia przez osoby zaburzone psychicznie.

Podniesienie poczucia własnej wartości wśród beneficjentów.

Poszerzenie dostępu do rynku pracy.

Nabycie umiejętności związanych z korzystaniem z sieci teleinformatycznych.

Uzyskanie zatrudnienia przez co najmniej 30% beneficjentów ostatecznych.

Zmiana negatywnego stereotypu osoby zaburzonej psychicznie w środowisku lokalnym.

Grupa beneficjentów, która objęta jest oddziaływaniem projektu to osoby zaburzone psychicznie zdolne do podjęcia zatrudnienia. Jest to grupa zagrożona wykluczeniem społecznym.

Osoby te, wspierane przez specjalistów zdolne są do podjęcia pracy, jednak ich wiedza i umiejętności poszukiwania zatrudnienia są niewystarczające. Odpowiednie przygotowanie, nabycie dodatkowych umiejętności umożliwi szerszy dostęp do rynku pracy oraz ułatwi likwidację barier dyskryminujących osoby niepełnosprawne w dostępie do zatrudnienia.

W efekcie, oprócz poprawy sytuacji socjalno – bytowej, osoba zaburzona psychicznie zyska poczucie własnej wartości, samodzielności i równości.

W ramach projektu beneficjenci nabywają: umiejętności rozwiązywania problemów komunikowania się, negocjacji, zwiększają umiejętność autoprezentacji, radzenia sobie ze stresem, zwiększania koncentracji i zaangażowania, umiejętność poruszania się po rynku pracy, umiejętność wypełniania formularzy, przygotowania CV. Nabędą również wiedze na temat uprawnień osób niepełnosprawnych.

Planuje się przekwalifikowanie zawodowe beneficjentów oraz podjęcie pracy przez co najmniej 30% z nich.

Etapy realizacji projektu:

- Rekrutacja beneficjentów,
- warsztaty psychologiczne,
- szkolenie z podstaw obsługi komputera i Internetu,
- zajęcia z doradcą zawodowym,
- grupowe zajęcia warsztatowo – szkoleniowe,
- zagadnienia prawne (podstawy prawa pracy, uprawnienia osób niepełnosprawnych),
- indywidualne spotkania z doradcą zawodowym i psychologiem,
- uruchomienie grupy wsparcia,
- organizacja „Majówki”.

10.6 Współpraca z podmiotami zewnętrznymi

W ramach kontaktów z Powiatowym Urzędem Pracy dopracowane zostały zasady współpracy i wymiany informacji o ofercie wsparcia dla osób bezrobotnych.

W ramach współpracy w zakresie pośrednictwa pracy realizowana była współpraca z takimi podmiotami jak:

- Wojewódzki Urząd Pracy,

Zawarto z WUP porozumienie o współpracy. W ramach współpracy metodycy i doradcy zawodowi WUP między innymi obejmują bezrobotnych klientów MOPS wykładami i warsztatami z zakresu przygotowania do wyjścia na rynek pracy.

- Powiatowy Urząd Pracy w Katowicach,

Odbyły się w siedzibie PUP Katowice spotkania pracowników socjalnych z pracownikami PUP. Spotkania te pozwoliły wymienić się wieloma cennymi doświadczeniami i stały się dobrym podłożem do wypracowania wspólnych zasad współpracy w zakresie promocji aktywnej polityki społecznej. Podpisano z PUP porozumienie o współpracy tworzące partnerstwo na rzecz wspólnej realizacji projektów systemowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Pracownicy Ośrodka uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez PUP, dotyczących obsługi i wykorzystywania elektronicznego systemu wymiany informacji SEPI.

Ponadto stałym elementem współpracy między instytucjami jest organizacja Prac Społecznie Użytecznych.

- Firma MAXUS KOPCZYK S.J.,
- Centrum Ochrony Security.

Ośrodek Pomocy Społecznej nawiązał współpracę i podpisał porozumienie o współpracy z Centrum Ochrony Security – zakładem pracy chronionej. W ramach porozumienia niepełnosprawni klienci MOPS mają stały dostęp do ofert zatrudnienia w Centrum Ochrony.

- OHP,

Ośrodek podpisał pisemne porozumienie o współpracy z OHP. Jednocześnie w ramach trwającej od lat dobrej współpracy pracownicy Komendy Głównej OHP oraz Mobilnego Centrum Informacji Zawodowej uczestniczą w zajęciach grupowych realizowanych na terenie Ośrodka, informując o ofercie wsparcia OHP oraz przedstawiając oferty pracy.

- Firma „Profi System”,
- WORK EXPRESS,
- Firma Impel Cleaning,
- Zakłady Usługowe „Południe”,
- Optielektronik Sp. z o.o.,
- Inwemer System,
- Market Service – Agencja pracy tymczasowej i Doradztwa Personalnego.

Ponadto prowadzono szeroką współpracę w obszarach dotyczących doskonalenia zawodowego i wspierania osób bezrobotnych na rynku pracy z takimi podmiotami jak:

- Powiatowy Urząd Pracy w Katowicach,
- Zakład Doskonalenia Zawodowego,
- Izba Rzemieślnicza,
- WYG International KATOWICE,
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych Meritum,
- Stowarzyszenie „Misericordia”,
- Centrum Kształcenia i Dialogu THEOTOKOS,
- Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej,
- Biuro Doradztwa i Kariery dla osób niepełnosprawnych,
- Stowarzyszenie Ekon.

Zarówno pracownicy Ośrodka, jak i osoby poszukujące pracy, wyposażane były w aktualizowany na bieżąco informator, zawierający podstawowe informacje o wsparciu udzielanym w poszczególnych instytucjach osobom bezrobotnym (dane teleadresowe, oferta pomocowa, zasady korzystania). Współpracowano również z pracodawcami udzielając wsparcia w procesie rekrutacji (także Zakładami Pracy Chronionej dysponującymi ofertami pracy dla osób niepełnosprawnych).

W pierwszym kwartale odbyło się w Ośrodku spotkanie pracowników socjalnych Zespołu Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych z pracownikami socjalnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Bytomiu, zajmującymi się aktywizacją zawodową klientów oraz pracami społecznie użytecznymi. Celem spotkania była wymiana doświadczeń w zakresie wykorzystywanych metod pracy socjalnej skierowanych na zawodową readaptację osób bezrobotnych.

W pierwszym kwartale, w ramach współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach z Centrum Kształcenia i Dialogu THEOTOKOS z Gliwic odbyło się w Zespole Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych spotkanie pracowników Ośrodka z przedstawicielami organizacji pozarządowych, samorządu lokalnego oraz przedstawicielami małej przedsiębiorczości z Donbasu. Głównym celem spotkania było przekazanie doświadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej w dziedzinie readaptacji społecznej i zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ze szczególnym zainteresowaniem gości spotkały się aktywne formy pracy z klientami Ośrodka oraz zakres współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach inicjował także akcje informacyjne na temat ofert wsparcia dla bezrobotnych mieszkańców Katowic. Informacje o działaniach w obszarze bezrobocia przekazywane były w ramach konferencji, Targów Pracy, za pomocą stale aktualizowanej strony internetowej MOPS oraz poprzez media – telewizję, lokalną prasę. Ofertę wsparcia dla bezrobotnych mieszkańców Katowic przedstawiano także w ramach organizowanego przez Urząd Miasta Jarmarku Świątecznego.

W drugim kwartale, w ramach współpracy Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego z Ośrodkiem, pracownicy Zespołu Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych prowadzili szereg wykładów dla studentów socjologii o specjalności praca socjalna, dotyczących pracy pracownika socjalnego oraz metod pracy socjalnej wykorzystywanych w Ośrodku.

W trzecim oraz czwartym kwartale 2008r. zorganizowano spotkania 27 osób niepełnosprawnych z przedstawicielami Organizacji pozarządowych oferującymi zatrudnienie: Stowarzyszeniem EKON oraz Biurem Doradztwa i Kariery dla osób niepełnosprawnych. Przeprowadzono warsztaty aktywizacyjne dla osób niepełnosprawnych. Osoby poszukujące zatrudnienia dokonały rejestracji w bazach danych ww. stowarzyszeń. Nawiązanie szerszej współpracy ze Stowarzyszeniem EKON poskutkowało przedstawieniem ponad trzydziestu ofert zatrudnienia dla posiadających znaczny i umiarkowany stopień niepełnosprawności klientów Ośrodka.

Pracownicy Zespołu Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych wraz z pracownikami socjalnymi uczestniczyli jako wystawcy we wszystkich organizowanych w Katowicach Targach Pracy (Organizatorzy: Ochotnicze Hufce Pracy, Wojewódzki Urząd Pracy, Powiatowy Urząd Pracy). Obecność pracowników Ośrodka na targach wiązała się z możliwością zaprezentowania oferty pomocowej Ośrodka skierowanej do osób bezrobotnych, potrzebujących pomocy finansowej, ale także oczekujących wsparcia w postaci pracy socjalnej. W ramach targów pracownicy Ośrodka przedstawiali także szeroką ofertę wsparcia projektu systemowego „Damy radę..”, (ofertę warsztatów, szkoleń zawodowych, ofertę Inkubatora Gospodarki Społecznej oraz Programów Aktywności Lokalnej) zapraszając mieszkańców Katowic do uczestnictwa w kolejnym roku realizacji projektu.

Wzięto również udział w pracach organizacyjnych i merytorycznych związanych z prezentacją MOPS w ramach Katowickiego Jarmarku Świątecznego. Uczestniczono w Jarmarku Świątecznym w dniach 9,10 oraz 15 grudnia 2008r. prezentując ofertę wsparcia Ośrodka oraz promując projekt systemowy.

Pracownicy ośrodka uczestniczyli również w spotkaniach z hutnikami likwidowanej Huty Metali Nieżelaznych, celem przedstawienia oferty wsparcia Ośrodka.

10.7 Wolontariat osób bezrobotnych

W działaniach aktywizacyjnych wolontariat stanowi ważny etap przygotowywania bezrobotnych klientów do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy poprzez umożliwienie kontaktu z pracodawcą oraz powrót osób długotrwale pozostających bez pracy do tzw. „rytmu pracy”. Osoby bezrobotne mogą bowiem w ramach wolontariatu zdobyć doświadczenie zawodowe, uzyskać nowe umiejętności, sprawdzić się podczas wykonywania obowiązków nałożonych przez pracodawcę, ale także sprawdzić swoje umiejętności interpersonalne podczas rozmowy z pracodawcą.

Wolontariat stanowi wsparcie również dla pracodawców – pozwala m.in. realizować działania jednostki w oparciu o wsparcie wolontariusza, daje możliwość sprawdzenia w pracy potencjalnego przyszłego pracownika. Ideę wolontariatu świadczonego przez osoby bezrobotne promowano zarówno wśród osób bezrobotnych, jak i potencjalnych pracobiorców.

Oferta wolontariatu, skierowana zarówno do klientów Ośrodka, jak i do jednostek organizacyjnych MOPS oraz organizacji pozarządowych, spotkała się z bardzo dużym zainteresowaniem potencjalnych wolontariuszy oraz przyszłych odbiorców ich usług.

Aby usprawnić koordynację wolontariatu stale aktualizowana była komputerowa baza danych o kandydatach do prac wolontaryjnych oraz baza ofert pracy wolontaryjnej zgłaszanych przez poszczególne jednostki wewnętrzne MOPS oraz organizacje pozarządowe.

Baza danych dot. wolontariatu – 2008r	MOPS	Organizacje pozarządowe
Ilość podmiotów zgłaszających zapotrzebowanie na wolontariuszy w bazie	20	11
Ilość miejsc pracy wolontaryjnej w bazie	60	
Ilość wolontariuszy w bazie	29	

10.8 Pracownia komputerowa MOPS

Pracownia zlokalizowana jest w budynku MOPS w Szopienicach, dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wyposażona jest w 8 stanowisk komputerowych – wysokiej klasy, tworzące sieć komputery podłączone są na stałe do Internetu. Z pracowni mogą korzystać zarówno klienci Ośrodka, pracownicy Ośrodka, jak mieszkańcy miasta Katowice, którzy z pomocy MOPS nie korzystają. W gronie osób korzystających z pracowni są także – młodzież (w tym uczęszczająca do Klubu Młodzieżowego) oraz osoby bezdomne (w tym mieszkańcy Domu Noclegowego MOPS). W pracowni prowadzone są zajęcia grupowe z zakresu obsługi komputera (na różnych poziomach – od podstaw obsługi komputera do obsługi specjalistycznych programów komputerowych), jak i konsultacje indywidualne. Większość zajęć i konsultacji prowadzonych jest przez przeszkoloną kadrę wolontariuszy – osoby korzystające z pomocy MOPS. Rozwiązanie to ma szczególną wartość dodaną – pozwala zdobyć klientom Ośrodka unikatowe doświadczenie i uzupełnić posiadane umiejętności zawodowe a pracownikom Ośrodka wsparcie w realizowanych zadaniach i informację zwrotną na temat aktywności klienta. Pracownia jest pod bieżącym nadzorem informatyków MOPS, zajęcia prowadzone są przy wykorzystaniu najnowszych urządzeń (w tym projektora multimedialnego). W 2008 roku z Sali komputerowej skorzystały 324 osoby. W Sali komputerowej odbywały się także zajęcia z obsługi komputera dla młodzieży, uczestników projektu konkursowego „Klucz do kariery”.

10.9 Ocena realizacji celów oraz efektywność

1. Zakres pomocy w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego dla osób bezrobotnych:

	Rok 2007	Rok 2008
Wydatki na realizację programu na rzecz osób bezrobotnych (w zł.)	457 855,00	271 563,24
Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą	4539	3960
Roczny koszt programu na osobę (w zł.)	100,87	68,57

Nastąpiło zmniejszenie się kosztu pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, co związane było ze spadkiem liczby osób objętych pomocą Ośrodka oraz rozwojem metod pracy socjalnej prowadzonej na terenie Ośrodka. Ośrodek ponadto, w ramach partnerstwa ze Stowarzyszeniem Współpracy Regionalnej realizował do V 2008r. projekt „Wirtualny Inkubator Gospodarki Społecznej” finansowany ze środków europejskich (Inicjatywa Wspólnotowa „Equal”) - ponoszone przez Ośrodek.

Spadek liczby osób bezrobotnych objętych pomocą MOPS związany był ze zmieniającą się sytuacją na rynku pracy - osoby bezrobotne częściej decydują się na podnoszenie swych kompetencji zawodowych (udział w różnorodnych szkoleniach, kursach, w tym finansowanych ze środków europejskich), podejmują zatrudnienie (w tym zatrudnienie wspierane, korzystają z rozbudowanej oferty prac wolontarystycznych). Zauważalny jest spadek kosztów realizacji programów na osobę. Spowodowane było to poszerzeniem oferty wsparcia dla klientów w postaci projektów unijnych, w tym realizacją projektu „Wirtualny Inkubator Gospodarki Społecznej” oraz realizacją projektu systemowego i projektów konkursowych.

W 2008 roku Ośrodek pozyskał środki na realizację projektu systemowego oraz projektów konkursowych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach PO KL. Objęto kompleksowym wsparciem klientów Ośrodka zagrożonym wykluczeniem społecznym.

2. Efekty realizacji programów dla bezrobotnych „Nowy Start”, „Po Starcie”, „Po Starcie 24”

	Rok 2007	Rok 2008
Liczba osób, które kontynuują uczestnictwo w programach dla osób bezrobotnych	1630 (100,93%)*	2102 (147,4%)*
Liczba osób, które rozpoczęły udział w programach dla bezrobotnych	1615	1426
Liczba osób, które podjęły pracę	393 (24,33%)*	417 (29,24%)*
Liczba osób, które zerwały współpracę w zakresie rozwiązywania problemów bezrobocia	718 (44,46%)*	861 (60,37%)*

*w nawiasach ujęto procent osób, które rozpoczęły udział w programach dla bezrobotnych, które podjęły pracę, kontynuują uczestnictwo w programach dla osób bezrobotnych lub osób, które zerwały współpracę w zakresie rozwiązywania problemu bezrobocia.

Efektem prowadzonych programów jest zarówno uzyskanie pracy przez osoby bezrobotne, zwiększanie doświadczenia zawodowego, podwyższanie kwalifikacji i umiejętności zawodowych, możliwość uzyskania kompleksowego wsparcia, jak i ujawnienie posiadania innych źródeł dochodów. Osoby rezygnując z uczestnictwa w programach lub odmawiające udziału w nich, w większości ujawniają w ten sposób posiadanie pracy dorywczej, uniemożliwiającej uczęszczanie na zajęcia.

To, co zwraca szczególną uwagę, to wzrost liczby osób, które w 2008 r. zerwały współpracę w zakresie rozwiązywania problemów bezrobocia z MOPS. W powiązaniu z dużą

liczbą osób informujących MOPS o podjęciu zatrudnienia, tendencja ta może świadczyć o dużo większej ilości ofert dla osób bezrobotnych na rynku pracy (w tym przedstawianych bezrobotnym również przez pracowników MOPS) i szczegółowym diagnozowaniu przez pracowników Ośrodka sytuacji osób korzystających z pomocy Ośrodka.

Trudności w wywiązaniu się z nakładanych przez Ośrodek zasad współpracy (rozbudowywanych w związku z dużą pulą ofert wsparcia dla bezrobotnych na rynku pracy), powodują, iż osoby, które w niewielkim zakresie wywiązywały się z zasad współpracy lub nie współpracowały w ogóle, zostały czasowo pozbawiane możliwości korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

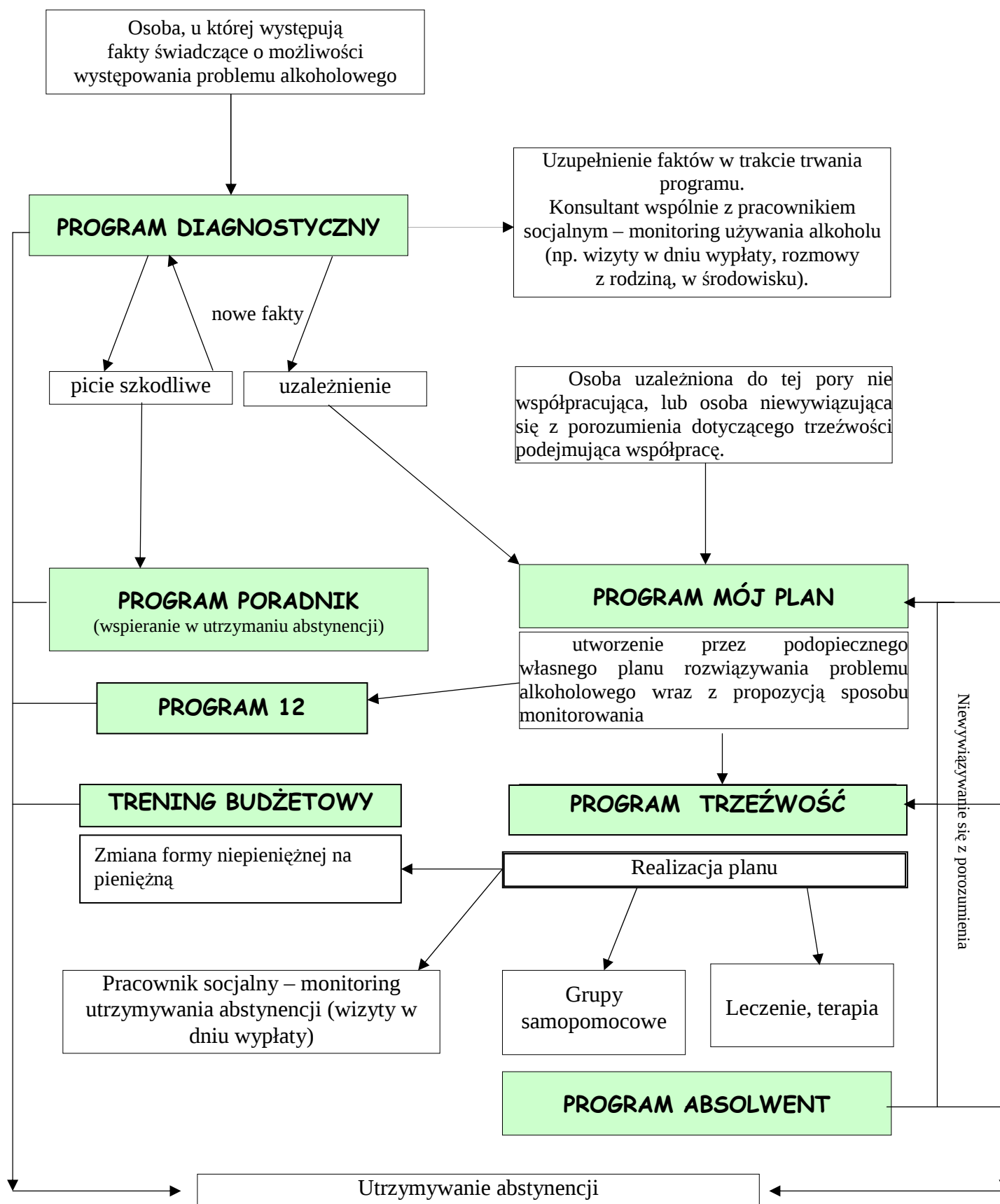
3. Zmiana wysokości wydatków na świadczenia dla osób bezrobotnych w związku z realizacją programów: „Nowy Start”, „Po Starcie” , „Po Starcie 24”

W związku z tym, że udział w programach jest obowiązkowy i przerwanie uczestnictwa w programie powoduje wstrzymanie pomocy materialnej MOPS, powstają oszczędności finansowe. Podkreślić należy, że duża liczba osób bezrobotnych kontynuuje udział w różnych programach grupowej pracy socjalnej.

	Rok 2007	Rok 2008
Kwota przyznanych świadczeń (w zł.)	3 924 905,75	2 081 069,29
Kwota zrealizowanych świadczeń (w zł.)	3 549 403,62	1 773 797,15
Kwota oszczędności (w zł.)	375 502,13	307 272,14

W 2008 r. oszczędności wynikające z lepszej diagnostyki problemów osób zgłaszających się do Ośrodka jako osoby bezrobotne oraz prowadzonej pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi wyniosły **307 272,14 zł**.

XI. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ



Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień stanowi jeden z elementów **Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych w zakresie pomocy społecznej, polityki prorodzinnej oraz profilaktyki uzależnień** (rozdział IV Systemowe podejście do rozwiązywania problemów) oraz Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Realizatorem tego zadania są: Pełnomocnik Prezydenta ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach.

Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jest prowadzenie działalności edukacyjno-profilaktycznej w zakresie uzależnień oraz diagnostyczno-motywacyjnej dotyczącej podopiecznych z problemem alkoholowym, promocja zdrowego, wolnego od środków uzależniających, stylu życia, zmniejszanie rozmiaru aktualnie istniejących problemów alkoholowych, zapobieganie powstawaniu nowych, niekorzystnych problemów społecznych, wynikających z używania środków uzależniających, zwłaszcza przez dzieci i młodzież.

Cele szczegółowe realizowane przez MOPS:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.

Formy realizacji:

- prowadzenie działalności Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin,
- prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej, (opis w rozdziale IX)
- prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci oraz klubów profilaktycznych dla młodzieży lub zlecanie ich prowadzenia organizacjom pozarządowym (w ramach Programu). (opis w rozdziale IV)

11.1 Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin

Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin pomaga klientom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w rozwiązywaniu problemów alkoholowych, w ścisłej współpracy z pracownikami socjalnymi Terenowych Punktów Pomocy Społecznej. CPU prowadzi następującą działalność:

1. Działalność diagnostyczna w zakresie:
 - picia szkodliwego,
 - uzależnienia od alkoholu,
 - sytuacji w rodzinie z problemem alkoholowym.
2. Działalność diagnostyczno-motywacyjną dotyczącą klientów z problemem alkoholowym prowadzoną poprzez:
 - konsultacje indywidualne,
 - wizyty w środowisku,
 - spotkania grupowe mające na celu diagnozę oraz monitorowanie procesu zdrowienia u osób uzależnionych
 - spotkania grupowe mające na celu wsparcie w utrzymywaniu abstynencji,
 - spotkania grupowe w celu diagnozy sytuacji w rodzinie z problemem alkoholowym.
3. Działalność szkoleniową, poradnictwo i konsultacje dla pracowników MOPS.
4. Prowadzenie programów w szczególności:
 - profilaktyczno – edukacyjnych,

- diagnostycznych – pod kątem występowania u podopiecznych problemu alkoholowego (program „Ja i alkohol”),
- motywacyjno – informacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu (program „Mój plan”),
- wspierających proces zdrowienia w chorobie alkoholowej oraz monitorowanie procesu ich zdrowienia (program „Trzeźwość”),
- edukacyjnych dla osób z diagnozą „picie szkodliwe” (program „Poradnik”),
- readaptacyjnych (program „12”).

5. Współpraca z Pełnomocnikiem Prezydenta Miasta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz instytucjami działającymi w obszarze uzależnień.

Do Centrum kierowane są przez pracowników socjalnych zarówno osoby ze zdiagnozowanym uzależnieniem od alkoholu, jak i osoby, u których jest podejrzenie istnienia problemu alkoholowego. Jednocześnie – w celu lepszej diagnozy problemów alkoholowych wśród klientów Ośrodka – każdy pracownik MOPS, w przypadku stawienia się w MOPS osoby pod wpływem alkoholu, ma obowiązek sporządzenia adnotacji z tego zdarzenia, co skutkuje skierowaniem na program diagnostyczny dotyczący problemu alkoholowego oraz zmianą formy realizacji świadczeń pomocy społecznej z pieniężnej na niepieniężną.

Łączna liczba osób objętych pomocą Centrum	568
w tym:	
Osoby z problemem alkoholowym	555
Osoby współuzależnione	13

Klienci, u których istnieje podejrzenie problemu alkoholowego kierowani są na programy realizowane w CPU. Uczestnictwo w tych programach jest obowiązkowe, a nieobecność na zajęciach lub nieprzestrzeganie regulaminu skutkuje wstrzymaniem realizacji świadczeń na jeden miesiąc.

W zajęciach uczestniczą dwie grupy osób: otrzymujące pomoc na mocy decyzji warunkowych oraz otrzymujące pomoc bez decyzji warunkowych, tzw. wolni słuchacze.

„Ja i Alkohol”, program przeznaczony dla osób, u których zaobserwowano fakty świadczące o możliwości występowania problemu alkoholowego. Celem udziału jest rozpoznanie własnego stylu picia, negatywnych konsekwencji wynikających z używania alkoholu oraz edukacja na temat problemów alkoholowych, a w efekcie diagnoza problemu alkoholowego. Spotkania grupowe odbywały się codziennie w dni robocze (poza środą) i trwają 2 godziny. Integralną częścią programu są spotkania indywidualne z prowadzącym konsultantem. Udział w programie trwa 2 miesiące.

LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W ZAJĘCIACH	127
Liczba grup	1

„Mój Plan”, program przeznaczony dla osób uzależnionych, które zostały zdiagnozowane w programie „Ja i Alkohol”, lub zerwały wcześniej współpracę i podejmują ją na nowo, lub zakończyły cykl współpracy i przerwały abstynencję. Celem udziału w zajęciach jest: zdobycie wiadomości na temat form i miejsc leczenia odwykowego, skonstruowanie indywidualnego planu leczenia, wypracowanie sposobu dokumentowania działań dotyczących leczenia. Uczestnictwo w programie obejmuje 4 tygodnie, spotkania odbywają się 1 raz w tygodniu i trwają 2 godziny.

LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W ZAJĘCIACH	115
Liczba grup	1

Osoby, które ukończyły program „Mój Plan”, a ze względów zdrowotnych nie mogą uczestniczyć w standardowych ofertach terapeutycznych placówek służby zdrowia, mogą uczestniczyć w programie readaptacyjnym „12”. Zajęcia odbywają się 2 razy w tygodniu i trwają 2 godziny, a czas uczestnictwa danej osoby w programie to rok.

LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W ZAJĘCIACH	27
Liczba grup	1

Od 2 czerwca 2008 r. w wyniku podpisanej umowy pomiędzy Pełnomocnikiem Prezydenta ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień a Poradnią Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia przy ul. Korczaka 2, działą Oddział Dzienny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu - klientów MOPS. Program terapii adresowany jest dla osób uzależnionych od alkoholu ze znacznymi deficytami w funkcjonowaniu psychospołecznym.

Z Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin skierowano do w/w placówki 23 osoby.

„Poradnik”, program przeznaczony dla osób z rozpoznanym problemem alkoholowym, polegającym na „piciu szkodliwym”. Celem udziału w zajęciach jest uświadomienie wpływu alkoholu na stan zdrowia, nauka radzenia sobie z nieprzyjemnymi uczuciami oraz nauka umiejętności asertywnych zachowań abstynenckich. Udział w programie obejmuje 8 spotkań, które odbywają się raz w tygodniu i trwają 2 godziny.

LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W ZAJĘCIACH	22
Liczba grup	1

Od połowy marca 2008 r., z uwagi na niewielką ilość klientów z tym rozpoznaniem, program „Poradnik” został zawieszony. Osoby, u których rozpoznano problem picia szkodliwego, kierowane były na konsultacje indywidualne do Konsultantów CPU pełniących dyżury w jednostkach administracyjnych MOPS.

„Trzeźwość”, program przeznaczony dla osób uzależnionych od alkoholu. Celem udziału w zajęciach jest wspieranie umiejętności niezbędnych w radzeniu sobie z uzależnieniem w oparciu o program terapeutyczny, który klienci realizują w specjalistycznych placówkach odwykowych. Ich udział w programie trwa do czasu zakończenia przez nich udziału w terapii odwykowej.

LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W ZAJĘCIACH	115
Liczba grup	4

„Ja w rodzinie”, program adresowany do partnerów osób uzależnionych od alkoholu. W 2007 spotkania grupowe w ramach programu zostały zawieszone. Nadal odbywają się

konsultacje indywidualne, podczas których dokonywana jest ocena aktualnej sytuacji w rodzinie, a także przekazywane są informacje na temat możliwości korzystania z pomocy terapeutycznej, medycznej, prawnej i socjalnej.

LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W SPOTKANIACH INDYWIDUALNYCH	13
--	----

„Absolwent”, program przeznaczony dla osób uzależnionych od alkoholu, które zakończyły program „Trzeźwość”. Celem udziału w zajęciach jest wspieranie pozytywnych zmian życiowych, związanych z utrzymywaniem abstynencji oraz doradztwo psychologiczne i socjalne w bieżących trudnościach. Udział w programie trwa rok. Spotkania odbywają się 1 raz w kwartale i trwają 2 godziny.

LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W ZAJĘCIACH	21
Liczba grup	1

„Cięża bez alkoholu”, program będący odpowiedzią na ogólnopolską kampanię „Cięża bez alkoholu” skierowany do kobiet w wieku rozrodczym, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży. Jego celem jest zmniejszenie liczby kobiet pijących w czasie ciąży oraz zwiększenie wiedzy na temat negatywnego wpływu alkoholu na dziecko w okresie prenatalnym. Program obejmował 4 spotkania, które odbywały się raz w tygodniu z udziałem zaproszonych gości-specjalistów. W roku 2008 zrealizowano kolejną edycję programu.

Z dodatkowych środków pieniężnych zakupiono artykuły higieniczne oraz gospodarstwa domowego dla uczestniczek programu.

LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W ZAJĘCIACH	4
Liczba grup	1

„Jak opiekować się dzieckiem z FAS” - powstał nowy- także periodyczny - program edukacyjny, adresowany dla rodzin zastępczych sprawujących opiekę nad dziećmi z alkoholowym zespołem płodowym. Uczestnikami programu byli rodzice lub jedno z nich. Główne cele programu to: uzupełnienie wiedzy nt. alkoholowego zespołu płodowego oraz innych uszkodzeń wywołanych spożywaniem alkoholu przez kobietę ciężarną u dzieci wymagających opieki zastępczej, usystematyzowanie wiedzy nt. zasad postępowania z dzieckiem, neurostymulacji i terapii uszkodzeń mózgu, podwyższenie kompetencji opiekunów wychowujących dzieci z FAS, uzyskanie wsparcia w realizacji opieki zastępczej.

LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W ZAJĘCIACH	13
Liczba grup	1

Program obejmował 10 godzin szkoleniowych. Zakończył się w czerwcu 2008 r. Kolejna edycja programu do uruchomienia w sytuacji zapotrzebowania (zgłoszenia się osób zainteresowanych).

Poza realizacją programów grupowych, konsultanci CPU prowadzą także indywidualne konsultacje z klientami. Jest to kolejny sposób realizacji zadań z osobami, które z przyczyn zdrowotnych, rodzinnych nie mogą uczestniczyć w zajęciach grupowych. W 2008 roku prowadzonych indywidualnie było **217** klientów z 12 jednostek administracyjnych Ośrodka. Spotkania dotyczyły zarówno diagnozy problemu alkoholowego, motywowania do podjęcia

terapii, jak i monitorowania terapii, monitorowania abstynencji itp. Spotkania te odbywały się także, oprócz w/w jednostek, w miejscu zamieszkania klientów.

Istotnym elementem działalności Centrum jest świadczenie poradnictwa dla mieszkańców Katowic (nie będących klientami MOPS), a zgłaszających zapytania dot. problematyki uzależnień- nie tylko od substancji psychoaktywnych.

W 2008 roku zarejestrowano:

Liczba porad osobistych	27
Liczba porad telefonicznych	37

11.2 Działania Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin na rzecz osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

W swoich działaniach Centrum uwzględnia pomoc osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Integracja osób uzależnionych i ich rodzin ze środowiskiem lokalnym odbywa się poprzez udział w spotkaniach klubów abstynenckich oraz treningach umiejętności społecznych – treningu budżetowym.

Klub Abstynenta jest miejscem promującym trzeźwy styl życia. Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin podjęło współpracę z Klubem Abstynenta „Dwójka” w Katowicach Szopienicach przy ul. Bednorza 22. W ramach tejże współpracy odbywały się spotkania z Zarządem Klubu, na których bieżąco wypracowywano modele współdziałania w zakresie aktywizacji społecznej klientów CPU.

Klienci w ramach w/w zajęć mają, szansę na poznanie alternatywnych do picia sposobów spędzania wolnego czasu, rozwijanie zainteresowań, pozyskanie umiejętności przydatnych w poprawnych relacjach z innymi ludźmi, itp.

Rok zakończono spotkaniem opłatkowym, które odbyło się w siedzibie Klubu z udziałem Kierownika CPU.

Treningi umiejętności społecznych podwyższają kompetencje uczestników w obrębie ćwiczonych umiejętności, tym samym trening budżetowy wykształca nawyk racjonalnego gospodarowania pieniędzmi. W 2008 roku Centrum Pomocy dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin samodzielnie realizowało trening budżetowy. Procedura treningu opracowana została przez pracowników CPU. Skutkiem czego pozyskano oszczędności przeznaczone na supervizję zespołu i szkolenia.

Rodzaj zajęć	Liczba osób uczestniczących w zajęciach
Klub Abstynenta -osoby uczestniczące w społeczności	74
Trening Budżetowy	14
Razem	88

„Problemy alkoholowe - formy i metody pomagania”- to program szkoleniowy, którego odbiorcami w czerwcu 2008 roku byli pracownicy Domów Pomocy Społecznej ”Zacisze” i „Przystań”. Szkolenie obejmowało 12 godzin szkoleniowych, przygotowane dla 27 osób, z czego w szkoleniu uczestniczyło 14 pracowników tych placówek.

Inspiracją szkolenia było zgłaszane zapotrzebowanie na przypomnienie i dostarczenie podstawowych wiadomości nt. rozpoznania i radzenia sobie z problemem alkoholowym występującym u osób w wieku poprodukcyjnym, a będących pensjonariuszami DPS.

„**Rozwiązywanie problemów alkoholowych**”- to program szkoleniowy adresowany do pracowników socjalnych MOPS, mający za zadanie podniesienie kompetencji zawodowych poprzez edukację i praktyczne umiejętności pracy z osobą z problemem alkoholowym. W 2008 roku odbyły się 2 cykle szkoleniowe, w których łącznie uczestniczyło 25 osób.

11.3 Ocena realizacji celów oraz efektywność

1. Zakres pomocy:

	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Wydatki na realizację programu (w zł.)	302 359,43	302 564,57	337846,34	282556,75
Liczba osób objętych pomocą	886	946	696	568
Średni koszt programu na osobę (w zł.)	341,26	319,84	485,41	497,45

	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Łączna liczba osób z problemem alkoholowym korzystających z pomocy CPU	865	914	670	555
Liczba osób zdiagnozowanych	451	540	231	323
Liczba osób podejmujących terapię odwykową i korzystających z innych form pomocy	305	310	225	150

Łączna liczba osób z problemem alkoholowym korzystających z pomocy CPU w 2008 roku sukcesywnie zmniejszała się. Ma to m.in. związek ze spadkiem ogólnej liczby osób korzystających z pomocy MOPS, podejmowaniem przez klientów pracy, a także w związku z uczestnictwem w instrumentach w ramach projektu systemowego „Damy Radę”. Wzrosła natomiast liczba osób zdiagnozowanych.

2. Efekty procesu diagnostycznego w ramach programu „Ja i Alkohol”:

	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Liczba osób skierowanych na zajęcia	541	462	221	146
Liczba osób, które rozpoczęły udział w programie	397	418	206	127
Liczba osób, które zakończyły uczestnictwo w programie z diagnozą:				
⇒ uzależnienie	92	91	48	35
⇒ picie szkodliwe	86	67	27	8
⇒ brak problemu alkoholowego	23	23	4	2
Liczba osób, wobec których zmieniono uzgodnienie w trakcie trwania programu	5	3	4	5
Liczba osób, które przerwały uczestnictwo w programie	167	216	102	63
Liczba osób uczestnicząca nadal w programie	24	18	21	14

Ilość klientów poddanych diagnozie w ramach programu „Ja i alkohol” także uległa zmniejszeniu, co może być związane z obserwowanym zjawiskiem usamodzielniania się klientów w związku z podejmowaniem zatrudnienia. Część klientów skierowanych na zajęcia,

dostarcza długotrwałe zwolnienia lekarskie, które także uniemożliwiają prowadzenie diagnozy w kontakcie indywidualnym.

3. Efekty realizacji programów dla osób z problemem alkoholowym („Mój Plan”, „Poradnik”, „Trzeźwość” „Absolwent”):

	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Liczba osób skierowanych na zajęcia	767	733	341	115
Liczba osób, które rozpoczęły udział w programach	665	697	415	273
Liczba osób, które zakończyły uczestnictwo w programie	276	225	127	90
Liczba osób, które przerwały uczestnictwo w programie	253	324	190	116
Liczba osób uczestnicząca nadal w programie	136	148	98	67

Liczba klientów uczestniczących w programach „Mój Plan”, „Trzeźwość”, „Poradnik” i „Absolwent” w roku 2008 zmalała. Podobnie jak w programie „Ja i alkohol”, wpływ na to miały takie zjawiska jak: ogólny spadek ilości klientów MOPS, długotrwałe zwolnienia lekarskie, podejmowanie pracy ze skierowania PUP, brak współpracy. Nie bez znaczenia w ogólnym spadku uczestników w/w programów jest udział klientów w projekcie systemowym.

4. Zmniejszenie wydatków na świadczenia dla osób uzależnionych w związku z realizacją programów: „Ja i Alkohol”, „Mój Plan”, „Poradnik”, „Trzeźwość”, „Absolwent”.

	2005	2006	2007	2008
Kwota przyznanych świadczeń (w zł.)	1 778 102,44	1 542 593,14	1 297 605,67	851 615,22
Kwota zrealizowanych świadczeń (w zł.)	1 379 740,70	1 244 529,52	1 038 546,12	621 718,11
Kwota oszczędności (w zł.)	398 361,74	298 036,62	259 059,55	229 897,11

W roku 2008 po raz kolejny , w porównaniu do ubiegłego roku, znacznie zmniejszyła się kwota przyznanych świadczeń dla rodzin z problemem alkoholowym. Oszczędności wynikające z nieobecności na zajęciach oraz z nieprzestrzegania regulaminu poszczególnych programów wyniosły **229 897,11 zł.** Oznacza to, że utrzymujący się wysoki poziom oszczędności jest efektem profesjonalnego podejścia pracowników Ośrodka do rozliczania klientów z zawartych kontraktów.

XII. ŚWIADCZENIA RODZINNE, ZALICZKA ALIMENTACYJNA I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Od 1 maja 2004 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizuje zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, a od 1 sierpnia 2008 r. w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

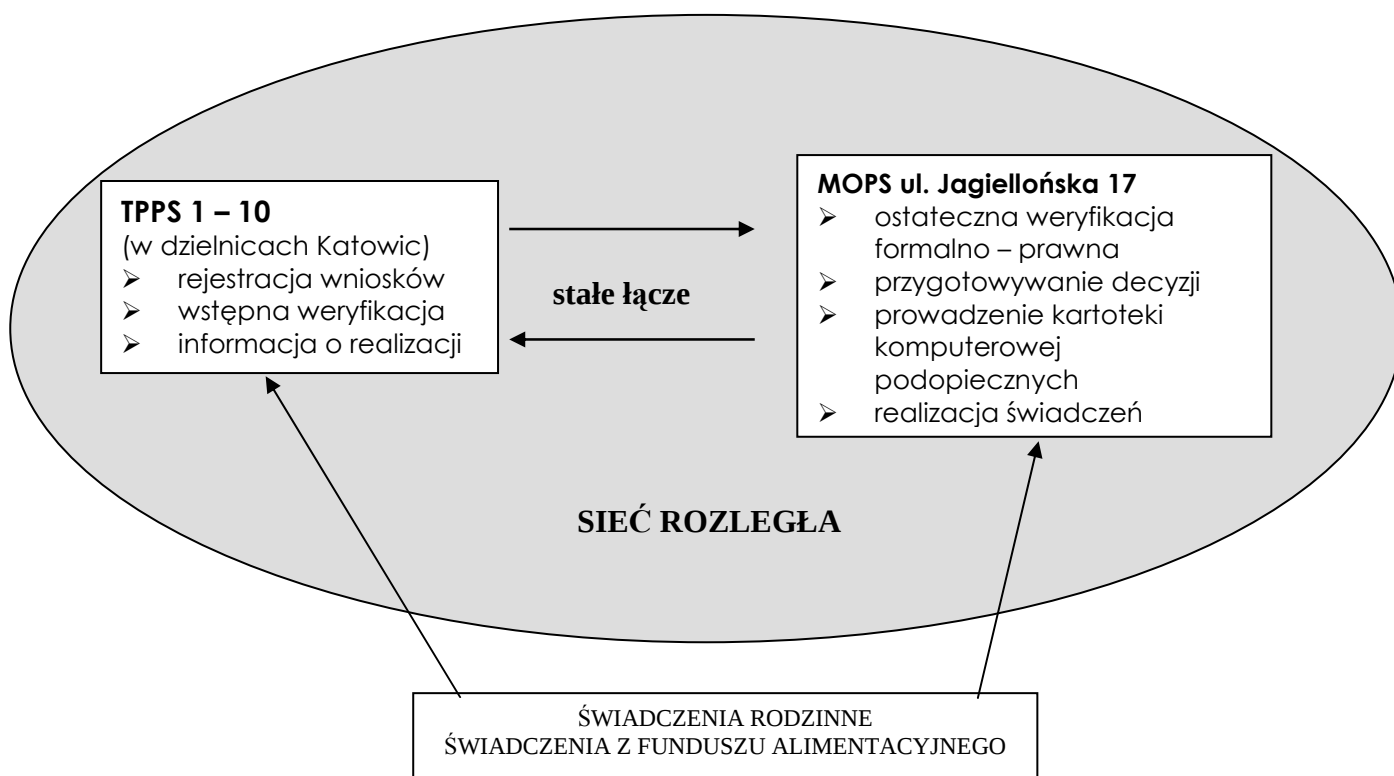
Wnioski o przyznanie świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego przyjmowane są w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej, które istnieją w kluczowych dzielnicach miasta. Klient składa tam komplet druków i dokumentów niezbędnych do przyznania świadczeń rodzinnych, opiekuńczych, alimentacyjnych i dodatków mieszkaniowych oraz ma możliwość uzyskania informacji o realizacji pomocy w zakresie świadczeń, o które wnioskował.

Przyjęta struktura organizacyjna opiera się na rozdzieleniu trzech etapów postępowania administracyjnego w sprawie przyznania świadczeń rodzinnych:

- I Etap – przyjęcie wniosku, odbywa się w Dziale Poradnictwa i Informacji (w dzielnicach Katowic), gdzie następuje wstępna weryfikacja danych zawartych we wniosku oraz wymaganych załączników i dokumentów;
- II Etap – rozpatrzenie wniosku, sprowadza się do merytorycznej oceny informacji przekazanych przez klienta oraz przeprowadzenia postępowania, które zostaje zakończone wydaniem decyzji administracyjnej;
- III Etap – realizacja wydanych decyzji administracyjnych, odbywa się w Dziale Realizacji Świadczeń.

Przyjęcie takiego rozwiązania znacznie skróciło czas oczekiwania na przyjęcie wniosku, a w trakcie zmiany okresu zasiłkowego tj. w miesiącach największej liczby osób składających wnioski: lipiec – wrzesień pozwoliło na uniknięcie niepokojów społecznych i zaowocowało zwiększeniem zaufania klientów do urzędu.

Szczególny nacisk położono na pierwszy kontakt z klientem - przy przyjęciu wniosku następuje wstępna weryfikacja indywidualnej formalno – prawnej sytuacji klienta. Sprzyja to skróceniu postępowania wyjaśniającego oraz zapobiega dezinformacji wnioskodawcy, co znacznie usprawnia pracę oraz umożliwia szybkie i rzetelne obsłużenie klienta Ośrodka.



12.1 Świadczenia rodzinne

Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne,
- 3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka;
- osobie uczącej się.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka;
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania (od 1 września 2005 roku zlikwidowany, przysługuje przez okres 3 lat jedynie osobom, które do 31 sierpnia 2005 roku pobierały w/w dodatek i ich sytuacja nie uległa zmianie);
- samotnego wychowywania dziecka;
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- rozpoczęcia roku szkolnego (przysługuje również dla dzieci rozpoczynających roczne przygotowanie przedszkolne);
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Realizacja świadczeń rodzinnych w okresie od 1 stycznia 2008 do 31 grudnia 2008 przedstawiała się następująco:

	Liczba osób uprawnionych	Wyplacona kwota (w zł.)	Wysokość świadczenia (w zł.)
Zasiłek rodzinny z dodatkami	16 385	18 403 394,20	X

Zasiłek rodzinny	16 385	9 714 401,00	48 zł na dziecko do 5-go roku życia; 64 zł na dziecko powyżej 5-go roku życia do 18-go roku życia oraz 68 zł na dziecko powyżej 18-go roku życia do 24-go roku życia.
Urodzenia dziecka	845	845 000,00	1000 zł
Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	832	2 485 516,50	400 zł
Samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	6	6 786,70	400 zł
Samotnego wychowywania dziecka	1 283	2 092 180,00	170 zł, plus 80 zł dla dziecka z orzeczoną niepełnosprawnością, lub znacznym stopniem niepełnosprawności
Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 357	1 722 960,00	80 zł
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	987	662 460,00	60 zł – dla dziecka do 5 roku życia, 80 zł dla dziecka powyżej 5 roku życia
Rozpoczęcia roku szkolnego	7 607	760 700,00	100 zł
Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	381	113 390,00	90 zł, jeżeli dziecko zamieszkuje w miejscowości, w której znajduje się szkoła, 50 zł, jeżeli dziecko dojeżdża do szkoły

Świadczenia opiekuńcze w tym:

Zasiłek pielęgnacyjny	5 156	8 481 402,00	153 zł
Świadczenie pielęgnacyjne	281	1 139 250,00	420 zł

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	2 716	2 716 000,00	1000 zł
---	-------	--------------	---------

12.2 Zaliczka alimentacyjna

W okresie od 1 września 2005 r. do 30 września 2008 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizował zadania w zakresie zaliczki alimentacyjnej jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Zaliczka alimentacyjna przysługiwała osobie, na rzecz której zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne, którego egzekucja jest bezskuteczna, do ukończenia 18-go roku życia albo, w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej, do ukończenia 24 roku życia. Zgodnie z ustawą o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej warunkiem otrzymania zaliczki alimentacyjnej było, aby osoba uprawniona do zaliczki była wychowywana przez osobę samotną lub przez osobę pozostającą w związku

mażeńskim z osobą, która przebywa w zakładzie karnym powyżej 3 miesięcy albo jest całkowicie ubezwłasnowolniona. Trybunał Konstytucyjny, wyrokiem z dnia 23 czerwca 2008 roku, orzekł, iż powyższy zapis ustawy jest niezgodny z Konstytucją RP, w związku z powyższym od dnia ogłoszenia wyroku były przyznawane również zaliczki alimentacyjne osobom nie spełniającym powyższego zapisu ustawy oraz wznowiono postępowania w 59 sprawach, w których strony złożyły wniosek o to wniosek i przyznano zaliczki alimentacyjne za poprzednie lata.

Zaliczka alimentacyjna przysługiwała również osobie pełnoletniej uczącej się, niepozostającej na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub z zasądzeniem od rodziców na jej rzecz alimentów, jeżeli spełniała pozostałe warunki.

Realizacja zaliczki alimentacyjnej w okresie od 1 stycznia 2008 do 31 grudnia 2008 przedstawiała się następująco:

	Liczba osób uprawnionych	Wyplacona kwota (w zł.)	Średnie świadczenie (w zł)
Zaliczka alimentacyjna	2 400	3 702 308,99	192,10

Wyplata zaliczek alimentacyjnych w okresie od 1 października 2008 do 31 grudnia 2008 wynikała z decyzji wydanych do 30 września 2008 roku oraz z decyzji po wznowieniu postępowania oraz po rozstrzygnięciu sprawy przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze lub Naczelny Sąd Administracyjny.

12.3 Fundusz alimentacyjny

Od 1 października 2008 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizuje zadania w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł.

Realizacja świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 października 2008 do 31 grudnia 2008 przedstawiała się następująco:

	Liczba osób uprawnionych	Wyplacona kwota (w zł.)	Średnie świadczenie (w zł)
Fundusz alimentacyjny	2 646	1 692 225,00	272,32

XIII. PROWADZENIE POSTĘPOWAŃ WOBEC DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH

Od 1 września 2005 roku do 30 września 2008 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadania w zakresie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 roku o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Prowadzone były postępowania wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie wniosku kancelarii komorniczej o bezskutecznej egzekucji świadczenia alimentacyjnego.

W ramach prowadzonego postępowania nawiązywana była współpraca z Kancelariami komorniczymi z terenu Katowic, Powiatowym Urzędem Pracy, Wydziałem Komunikacji Urzędu Miasta Katowice oraz Prokuraturą.

Wobec dłużników alimentacyjnych prowadzone było postępowanie mające na celu rozeznanie ich sytuacji finansowej oraz zawodowej. Informacje uzyskane podczas wywiadu przekazywane były kancelariom komorniczym. W przypadku dłużników alimentacyjnych, którzy nie mogą wywiązać się z obowiązku alimentacyjnego podejmowane były działania w kierunku aktywizacji zawodowej poprzez współdziałanie z Powiatowym Urzędem Pracy. W przypadku braku woli współpracy ze strony dłużnika alimentacyjnego Ośrodek kierował wnioski do Prokuratury o ściganie za przestępstwo niealimentacji oraz wnioski do Wydziału Komunikacji o zatrzymanie prawa jazdy. Ponadto Ośrodek mógł wytoczyć powództwo osobom zobowiązanym w dalszej kolejności do alimentacji.

W okresie od 1 września 2005 roku do dnia 30 września 2008 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej objął postępowaniem **1853** dłużników alimentacyjnych.

W okresie od 1 stycznia 2008 do 30 września 2008 zostały podjęte następujące działania wobec dłużników alimentacyjnych:

Liczba dłużników alimentacyjnych, których wezwano do zgłoszenia się w celu przeprowadzenia wywiadu	362
Liczba dłużników, którzy zgłosili się na wezwanie w celu przeprowadzenia wywiadu	155
Liczba dłużników, w stosunku do których wystąpiono do prokuratury o ściganie za przestępstwo niealimentacji	104
Liczba dłużników, w stosunku do których wystosowano wnioski do Wydziału Komunikacji o odebranie prawa jazdy	147

1 października 2008 roku weszła w życie ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, która reguluje nowy sposób postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Poza dotychczas stosowanymi instrumentami, mającymi wpłynąć na dłużników alimentacyjnych w celu regulowania swoich zobowiązań, którymi było zatrzymanie prawa jazdy oraz złożenie wniosku do prokuratury o ściganie za przestępstwo niealimentacji z art. 209 KK, dodano możliwość umieszczenia zadłużenia dłużników w bazach danych biur informacji gospodarczej.

Pełne wdrożenie realizacji ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w zakresie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych nastąpi w 2009 rok

XIV. DODATKI MIESZKANIOWE

14.1 Rozpatrywanie wniosków o dodatki mieszkaniowe

Od 1 stycznia 2005 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przejął realizację zadania w zakresie dodatków mieszkaniowych, które są zadaniem własnym gminy. System dodatków mieszkaniowych, funkcjonujący dotąd w Urzędzie Miasta, został zreorganizowany w zakresie przyjmowania wniosków o te świadczenia oraz ich rozpatrywania i realizacji.

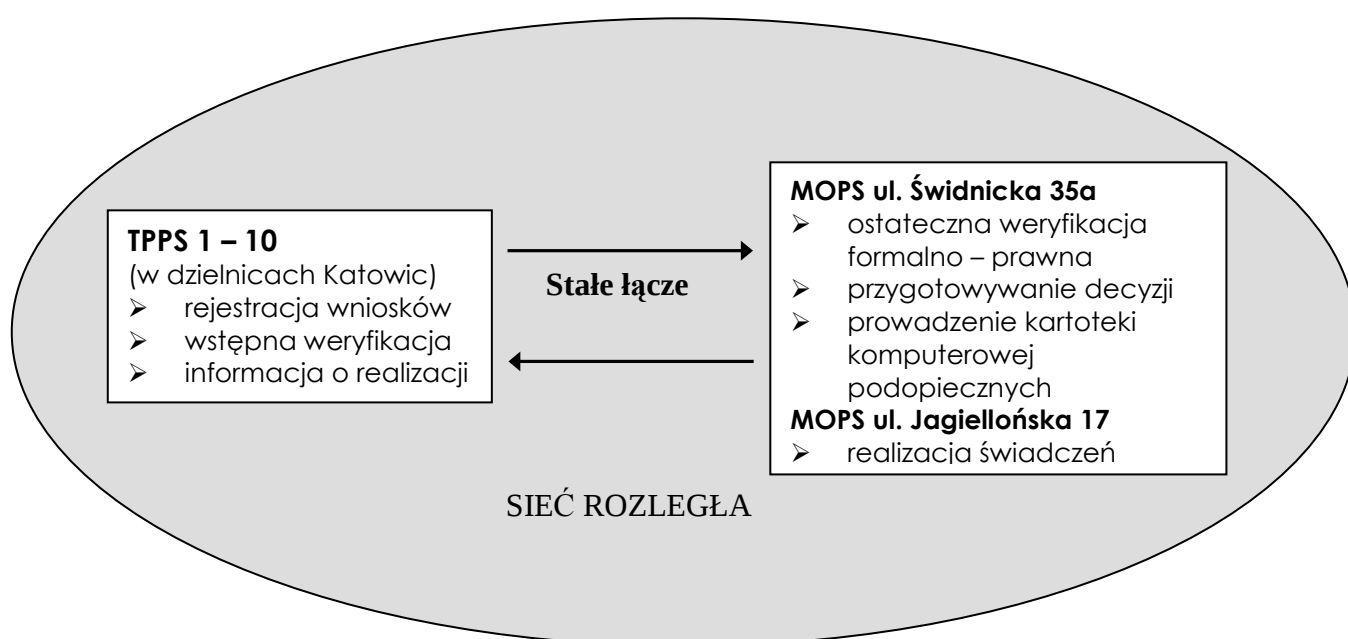
Przyjęto strukturę organizacyjną, która opiera się na rozdzieleniu trzech etapów postępowania administracyjnego w sprawie przyznania dodatku mieszkaniowego.

- I Etap – przyjęcie wniosku, odbywa się w Dziale Poradnictwa i Informacji (w dzielnicach Katowic), gdzie następuje wstępna weryfikacja danych zawartych we wniosku oraz wymaganych załączników i dokumentów;
- II Etap – rozpatrzenie wniosku, sprowadza się do merytorycznej oceny informacji przekazanych przez klienta oraz przeprowadzenia postępowania, które zostaje zakończone wydaniem decyzji administracyjnej;
- III Etap – realizacja wydanych decyzji administracyjnych, odbywa się w Dziale Realizacji Świadczeń.

Wymiernymi rezultatami przeprowadzonej reorganizacji było:

1. Znaczne skrócenie czasu oczekiwania na zakończenie postępowania administracyjnego i wydanie decyzji administracyjnej.
2. Wykorzystanie informacji z systemów informatycznych, pozyskanych w ramach postępowania w sprawie świadczeń rodzinnych oraz pomocy społecznej, umożliwiające szczegółowe zbadanie sytuacji klienta.
3. Kompleksowa obsługa klientów blisko miejsca zamieszkania (Terenowe Punkty Pomocy Społecznej nr 1-10 w poszczególnych dzielnicach miasta), zapewnia klientom ciągły dostęp do świadczeń, całłościowego poradnictwa i rzetelnej informacji.

Efektem jest usprawnienie systemu przyjmowania i rozpatrywania wniosków oraz ciągłe budowanie administracji przyjaznej klientowi.



Zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 wraz z późniejszymi zmianami) **dodatek mieszkaniowy**

przysługuje:

- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku.

	Liczba rodzin, którym wyplacono świadczenie w 2008 roku	Liczba przyznanych świadczeń	Wyplacona kwota	Średnie miesięczne świadczenie
dodatki mieszkaniowe - KZGM	3 614	34 805	6 722 228,67	193,14
dodatki mieszkaniowe – spółdzielnie	2 760	24 777	4 411 782,60	178,06
dodatki mieszkaniowe - zakładowe	1 103	9 506	1 645 090,06	173,06
dodatki mieszkaniowe - pozostałe	1 549	13 772	2 421 153,40	175,80
RAZEM	9 026	82 860	15 200 254,73	183,45

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 27 grudnia 2001 roku w sprawie sposobu przeprowadzania wywiadu środowiskowego, wzoru kwestionariusza wywiadu oraz oświadczenia o stanie majątkowym wnioskodawcy i innych członków gospodarstwa domowego, a także wzoru legitymacji pracownika upoważnionego do przeprowadzenia wywiadu (Dz. U. 156, poz. 1828) w 2006 roku przeprowadzono **1034** wywiadów środowiskowych u wnioskodawcy celem weryfikacji danych zawartych we wniosku.

14.2 Ocena realizacji celów oraz efektywność

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji zadania - przyznawanie dodatków mieszkaniowych:

	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Ilość przyjętych wniosków	20 432	17 893	14 333
Kwota wypłaconych świadczeń	19 897 081,60	18 782 104,17	15 200 254,73
Średnie miesięczne świadczenie	172,89	182,45	183,45

W 2008 roku zmniejszyła się liczba złożonych wniosków o dodatek mieszkaniowy, przez co zmniejszyła się również kwota wypłaconych świadczeń. Spowodowane jest to z jednej strony poprawą sytuacji finansowej mieszkańców oraz licznymi wyjazdami osób i rodzin do pracy za granicą, z drugiej strony na tę dynamikę zmian mają duży wpływ podejmowane przez Ośrodek na bieżąco działania, polegające na bieżącym monitoringu i kontroli składu rodziny oraz wysokości przyznawanych świadczeń.

Skupienie realizacji zadań z zakresu dodatków mieszkaniowych, pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych pozwala na wnikliwą analizę sytuacji rodzin i zmian w nich zachodzących.

W porównaniu do 2006 roku wzrosło średnie miesięczne świadczenie w związku z wejściem w życie z dniem 9 lipca 2007 roku Zarządzenia Nr 348/2007 Prezydenta Miasta Katowice w sprawie ustalenia stawek czynszu za najem lokali mieszkalnych i czynszu za najem lokali socjalnych stanowiących mieszkaniowy zasób miasta Katowice, zarządzanych przez jego jednostki organizacyjne.

Na podstawie ww. zarządzenia zwiększono stawkę czynszu za najem lokali mieszkalnych z kwoty 2,20 zł na 2,30 zł za m², za najem lokali socjalnych z kwoty 0,77 zł na 1,00 zł za m² oraz zmianie uległy czynniki procentowe podwyższające lub obniżające stawkę czynszu.

Natomiast w porównaniu do 2007 roku wzrost średniego miesięcznego świadczenia spowodowany był podwyżką cen energii elektrycznej oraz zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 06.06. 2007r. (Dz. U. 106 poz. 723) kosztem wywozu nieczystości stałych.

ZAKOŃCZENIE

Poprawa sytuacji mieszkańców miasta Katowice jest naszym głównym celem.

Przedstawione w sprawozdaniu rocznym zadania realizowane przez Ośrodek będą w roku 2009 kontynuowane, niektóre w miarę potrzeby modyfikowane i rozbudowywane.

Planujemy także w 2009 roku zaangażować się w nowe inicjatywy i przedsięwzięcia, rozbudowywać współpracę i inicjować partnerstwa.

Chcemy nadal podnosić jakość usług, rangę i prestiż Ośrodka, rozbudowywać potencjał kadry pracowników Ośrodka.

Wybrane kluczowe zadania zaplanowane do realizacji w 2009r. przez Ośrodek:

- Poszerzenie oferty wsparcia dla mieszkańców Katowic,
- Pogłębienie współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej oraz innymi Wydziałami Urzędu Miasta,
- Stworzenie zespołu opracowującego kierunki działalności Ośrodka, kreującego nowe rozwiązania i przedsięwzięcia,
- Zaangażowanie w absorpcję środków unijnych – w trybie systemowym oraz konkursowym,
- Zaangażowanie w działania nakierowane na promocję miasta Katowice i Ośrodka Pomocy Społecznej – przykład udział w projekcie „12 miast” skierowanego do polonii w Londynie, pogłębienie współpracy z mediami,
- Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk – organizacja spotkań i konferencji np. dot. pracy z rodziną wieloprotblemową, realizacji zadań w ramach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy,
- Rozszerzenie grona podmiotów współpracujących na poziomie gminy, regionu, kraju oraz w miarę możliwości partnerów zagranicznych,
- Dalsze pogłębianie pracy ze środowiskiem lokalnym, w tym w szczególności w oparciu o uruchomienie nowego Programu Aktywności Lokalnej w dzielnicy Załęże, inne projekty i programy realizowane w poszczególnych dzielnicach miasta Katowice,
- Rozszerzenie oferty wsparcia, w szczególności dla niepełnosprawnych mieszkańców miasta Katowice przy wykorzystaniu projektu systemowego (asystent osoby niepełnosprawnej),
- Inwestowanie w rozwój potencjału Ośrodka, w tym w oparciu o umowy partnerskie (np. z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej) i inne formy współpracy,
- Optymalne wykorzystanie zasobów, bazy lokalowej i sprzętu na rzecz mieszkańców (rozbudowanie zajęć grupowych i indywidualnych form wsparcia na terenie Ośrodka),
- Dalsze rozwijanie współpracy z instytucjami: rynku pracy – w szczególności pogłębienie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, Wojewódzkim Urzędem Pracy oraz Ochotniczym Hufcem Pracy ; Instytucjami Pośredniczącymi – Urząd Marszałkowski, Wojewódzki Urząd Pracy i innymi instytucjami jak Policja, Straż Miejska oraz Straż Pożarna,
- Rozbudowywanie formuły bezpłatnego poradnictwa skierowanego do mieszkańców Katowic (w tym prawnego, zawodowego, psychologicznego),
- Usprawnienie przepływu informacji – w tym aplikowanie o środki unijne na realizację projektu dot. informatyzacji Ośrodka, dalsze rozwijanie Samorządowej Elektronicznej Platformy Informacyjnej.

ZAŁĄCZNIK 1 - STRUKTURA ORGANIZACYJNA I ZATRUDNIENIE

Struktura zatrudnienia i płace

Na koniec roku 2008 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał łącznie **437** osoby w ramach **412,9** etatu.

Przeciętne zatrudnienie roczne wynosiło **395,63** (bez etatów finansowanych z środków Unii Europejskiej)

Średnie wynagrodzenie brutto pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynosiło **2537,22** (bez środków z Unii Europejskiej)

Spśród **437** pracowników:

- **312** osób posiada wykształcenie wyższe, (co stanowi 71,3% % ogółu zatrudnionych)
- **112** osób posiada wykształcenie średnie,
- **6** osób (w ramach 3,25 etatu) posiada wykształcenie zawodowe,
- **7** osób (w ramach 5,25 etatu) posiada wykształcenie podstawowe lub niepełne podstawowe.

Wśród pracowników z wyższym wykształceniem na stanowisku konsultanta, psychologa, psychiatry zatrudnione były **33** osoby, a na stanowisku pracownika socjalnego (głównego specjalisty, starszego specjalisty pracy socjalnej, specjalisty pracy socjalnej, starszego pracownika socjalnego, pracownika socjalnego) **131** osób. Natomiast pracowników z wykształceniem średnim, zajmujących stanowisko pracownika socjalnego było **41** osób.

Z ogólnej liczby **172** pracowników socjalnych, **141** osób zajmuje się przeprowadzaniem wywiadów środowiskowych.

W ośrodkach wsparcia zatrudnionych było **25** osób, w tym w Zespole Pomocy Dzieciom i Rodzinom **15** oraz w Domu Noclegowym **10**. W Świetlicach Środowiskowych, będących placówkami opiekuńczo- wychowawczymi zatrudnionych było **45**osób.

MOPS zatrudniał na koniec roku 2008, na podstawie umowy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Katowicach na wykonanie pracy w ramach odbywania zastępczej służby wojskowej **2** poborowych.

ZAŁĄCZNIK 2 – PROMOCJA OŚRODKA

SZKOLENIA, KONFERENCJE, KONFERENCJE ZAGRANICZNE

I. SZKOLENIA finansowane ze środków EFS

Działalność szkoleniowa prowadzona w Ośrodku skupia się na zwiększaniu poziomu specjalistycznej wiedzy pracowników, wykształceniu umiejętności przydatnych w pracy socjalnej, zwiększeniu jej efektywności oraz tworzeniu nowych i doskonaleniu już stosowanych metod i form pomocy klientom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W roku 2008 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, oprócz innych źródeł szkoleń, korzystał z możliwości podnoszenia kwalifikacji swoich pracowników dzięki środkom Unii Europejskiej.

W projektach współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w roku 2008 wzięło udział **107 osób**.

Szkolenia te obejmowały następujące tematy:

- ✓ Budowanie partnerstw lokalnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- ✓ Opracowanie i realizacja projektów systemowych dla PCPR i MOPR w nowym okresie programowania Europejskiego Funduszu Społecznego
- ✓ Opracowanie i realizacja projektów systemowych dla OPS w nowym okresie programowania Europejskiego Funduszu Społecznego
- ✓ Jak przygotować się do realizacji projektu z EFS?
- ✓ Wsparcie psychologiczne osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi a uczestniczącymi w szkoleniach zawodowych lub/i podejmujących pracę z wykorzystaniem elastycznych form zatrudnienia
- ✓ Możliwość realizacji projektów z EFS w zakresie integracji społecznej
- ✓ Wolontariat w Ośrodkach Pomocy Społecznej
- ✓ CAL – Skok w dal. Nowoczesna metoda pracy w środowisku lokalnym
- ✓ Ekonomia społeczna – perspektywa pomocy społecznej
- ✓ Chrońmy dzieci przed przemocą
- ✓ Szkolenie dotyczące: projektów systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
- ✓ Kwalifikowalność i budżetowanie środków w ramach PO KL
- ✓ Zasady realizacji projektów w ramach PO KL
- ✓ Prawidłowa realizacja projektów realizowanych przez OPS i PCPR w ramach PO KL
- ✓ Kontrakt socjalny jako narzędzie realizacji projektu systemowego – rozwój form aktywnej integracji osób i rodzin
- ✓ Od realizacji do promocji projektu systemowego w powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
- ✓ Rozliczanie projektów systemowych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w Ośrodkach Pomocy Społecznej i Powiatowych Centrach pomocy Rodzinie
- ✓ Aktywna integracja beneficjentów projektów systemowych- doskonalenie technik pracy z klientem
- ✓ Jak uniknąć błędów przy realizacji projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej
- ✓ Nowatorskie i efektywne metody pracy z jednostką i grupą w obszarze pomocy społecznej – doskonalenie komunikacji społecznej

- ✓ Budowanie partnerstw lokalnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- ✓ Praca z rodziną z osobami chorymi i zaburzonymi psychicznie
- ✓ Opracowywanie strategii rozwiązywania problemów społecznych
- ✓ Zasady przetwarzania danych osobowych w realizacji zadań jednostek pomocy społecznej; zasady obowiązujące w realizacji projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego
- ✓ Stosowanie Prawa Zamówień Publicznych w projektach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego
- ✓ Realizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych – procedury administracyjne
- ✓ Realizacja ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – procedury administracyjne
- ✓ Studium socjoterapii
- ✓ WES – Wsparcie ekonomii społecznej na terenie województwa śląskiego
- ✓ Szkolenia jako narzędzie promocji elastycznych form pracy ułatwiających godzenie życia zawodowego z rodzinnym
- ✓ W ramach projektu „Wychodzić na prostą” metody towarzyszenia – innowacyjnej metody aktywizacji społecznej i zawodowej osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością
- ✓ Praca z rodziną wieloproblemową
- ✓ Zarządzanie projektem
- ✓ Wniosek o płatność
- ✓ Projekty na rzecz społeczności Romskiej

II. KONFERENCJE finansowane ze środków EFS

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2008 brali również udział w konferencjach współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Konferencje obejmowały następującą tematykę:

- ✓ Zmiany na Polskim rynku pracy a rozwój rzemiosła oraz małej i średniej przedsiębiorczości na przykładzie projektu inicjatywy wspólnotowej EQUAL „Pierwsza szczyta”
- ✓ EQUAL- z nadzieją pod ramię
- ✓ Rozwój zasobów ludzkich w województwie śląskim – doświadczenia okresu wdrażania 2004-2006
- ✓ Wirtualny Inkubator Gospodarki Społecznej – prezentacja dobrych praktyk przedsiębiorczości społecznej
- ✓ Wychowankowie domów dziecka – nowe szanse, lepsze jutro
- ✓ Ekonomia Społeczna narzędziem tworzenia miejsc pracy w ramach projektu PROMES – Promocja Ekonomii Społecznej
- ✓ Ekonomia Społeczna szansą na rozwój powiatów i gmin w ramach projektu PROMES – Promocja Ekonomii Społecznej
- ✓ Szczęśliwa Rodzina – Wolna od przemocy
- ✓ Kształtowanie kapitału ludzkiego w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej
- ✓ Wolontariat – pierwszy krok na rynek pracy
- ✓ Podsystem Monitorowania EFS (PEFS) dla Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013
- ✓ Rozliczanie projektu PO KL na podstawie wniosku o płatność

- ✓ Model wsparcia osób po kryzysie psychicznym w społeczności lokalnej – Lokalny System Współdziałania Partnerów
- ✓ System kontroli realizacji projektu
- ✓ Konferencja Podsumowująca Działalność III Edycji Regionalnego Ośrodka EFS w Katowicach
- ✓ Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- ✓ Rekomendacja do ogólnopolskiego modelu pomocy osobom bezdomnym w okresie zimowym

Ponadto, na wymienionych poniżej Konferencjach pracownicy Ośrodka wystąpili z prezentacją w zakresie omawianych problemów:

- ✓ Sytuacja dziecka w Rodzinie z problemem przemocy w paradygmacie przywiązania – Ogólnopolska Konferencja Przeciw Przemocy w Rodzinie
- ✓ Interdyscyplinarna formuła pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w Rodzinie z doświadczeń OIK MOPS Katowice – Konferencja – seminarium dla Gmin
- ✓ Psychologiczne aspekty wspierania osób niepełnosprawnych – prezentacja multimedialna – Międzynarodowa Konferencja „Krok po kroku, niepełnosprawność - projekt wzmacniania szans Europejczyków”
- ✓ 17 Ogólnopolska Konferencja Forum Stowarzyszenia Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej – „Rola funduszy europejskich w rozwoju form pomocy społecznej w Polsce” – przedstawiona przez Panią Dyrektor Małgorzatę Moryń – Trzęsimiech,
- ✓ „Wolontariat w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach” – prezentacja przedstawiona na organizowanych przez Ligę Kobiet Polskich obchodach „Dni Wolontariatu”.

III. UDZIAŁ W KONFERENCJACH ZAGRANICZNYCH

W listopadzie 2008 roku Główny Specjalista Zespołu Aktywizacji Społecznej Osób Bezrobotnych, Pan Andrzej Górak uczestniczył w VIII Konferencji Środkowoeuropejskiej Sieci Międzynarodowego Stowarzyszenia miast Edukacyjnych (AIVE) pt. „Rozwijające się miasta”. Organizatorem konferencji było miasto Budapeszt. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele ok. 20 miast z całego świata.

IV. UDZIAŁ W KONKURSACH

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach aktywnie prezentuje osiągnięcia Miasta Katowice i przyjęte rozwiązania w zakresie polityki społecznej Miasta poprzez udział w licznych konkursach.

W roku 2008 Ośrodek rozpoczął realizację kilku projektów konkursowych, współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego takich jak:

- ✓ „Ja Wam jeszcze pokażę...aktywne wsparcie szkoleniowo – doradcze dla osób po 45 roku życia pozostających bez pracy”
- ✓ „Nowe perspektywy – program aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi”
- ✓ „Klucz do kariery – program aktywizacji zawodowej i społecznej młodzieży 15 – 25 lat”

- ✓ „Wirtualny Inkubator Gospodarki Społecznej – model funkcjonowania w sieci współpracy”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w lipcu 2008r. aplikował do nagrody specjalnej Ministra Pracy i Polityki Społecznej za wybitne osiągnięcia w pomocy społecznej. Na szczególne wyróżnienie zasłużyły następujące nowatorskie inicjatywy MOPS w Katowicach:

- ✓ „Aktywność MOPS w Katowicach w zakresie ekonomii społecznej”,
- ✓ „Nowatorski model współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach z Komendą Miejską Policji oraz Urzędem Miasta w Katowicach (Edukacja, Powiatowy Urząd Pracy, Pełnomocnik Prezydenta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, Straż Miejska, Wydział Zarządzania Kryzysowego)”,
- ✓ „MOPS w Katowicach inicjatorem platformy współdziałania służb, instytucji i organizacji pozarządowych w mieście”,
- ✓ „Aktywizacja społeczności lokalnych poprzez wykorzystanie metody CAL – Centrum Aktywności Lokalnej”.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z Komendą Miejską Policji opracował i zgłosił projekt pt. „Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Katowice” do międzynarodowej nagrody ECPA.

ZAŁĄCZNIK 3 – INFORMATYZACJA

W 2008 roku, prace informatyczne, prowadzone w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach koncentrowały się wokół modernizacji infrastruktury serwerowej oraz archiwizacji. W 2008 wykonano następujące prace:

Modernizacja systemu storage – wymiana biblioteki taśmowej, zakup macierzy dyskowej.

Ilość przetwarzanych w Ośrodku informacji, uniemożliwiała sprawne działanie dotychczasowego systemu składowania danych. Zakupiona biblioteka taśmowa, oparta o technologię LTO, zapewni wydajną archiwizację przetwarzanych danych, co ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa systemu informatycznego Ośrodka.

W dotychczas wykorzystywanym w Ośrodku systemie, dane były przetwarzane na dyskach serwerów. Zakup macierzy dyskowej pozwala na:

- Uniezależnienie się systemu dyskowego przechowującego dane od serwera je przetwarzającego. Ma to duże znaczenie dla bezpieczeństwa pracy Ośrodka – pozwala na szybsze wznowienie pracy po awarii serwera. Pozwala również na szybszą, tańszą i bezpieczniejszą migrację i aktualizację systemów serwerów.
- Wydajniejsza praca serwerów baz danych.
- Zmniejszenie kosztów zakupywanych w przyszłości serwerów.
- Zwiększenie bezpieczeństwa przechowywanych danych.
- Umożliwienie pełniejszego wykorzystania możliwości technologii wirtualizacji.

Wymiana podstawowego serwera, prace w celu wykorzystania możliwości technologii wirtualizacji.

Technologia wirtualizacji pozwala na lepsze wykorzystanie mocy obliczeniowej zakupionego sprzętu, podnosi bezpieczeństwo systemu oraz drastycznie ułatwia przenoszenie systemów pomiędzy fizycznymi serwerami. Przeprowadzone prace stanowią pierwszy krok w kierunku pełnego wykorzystania tej technologii.

Serwer, który był wykorzystywany jako podstawowa maszyna umożliwiająca użytkownikom pracę w systemie informatycznym Ośrodka, był jedną z najstarszych maszyn pracujących w naszych sieciach komputerowych. Zapewnienie bezpiecznej pracy w Ośrodku wymagało wymiany tego serwera. Jednocześnie zakupiony sprzęt, wraz z macierzą dyskową pozwoli na wykorzystanie technologii wirtualizacji.

Prace mające na celu lepsze wykorzystanie przestrzeni w serwerowni, zapewnienie możliwości dalszej rozbudowy oraz szybszego diagnozowania i usuwania awarii.

Ilość sprzętu pracującego w serwerowni Ośrodka, uniemożliwiała instalowanie nowych urządzeń oraz bezpieczne i sprawne usuwanie awarii sprzętu. Zakupienie szaf montażowych oraz zamontowanie w nich sprzętu w sposób umożliwiający łatwy i bezpieczny demontaż rozwiązało te problemy. Kolejny zakupywany sprzęt będzie mógł być montowany w szafach bez ponoszenia dodatkowych kosztów.

Zamontowanie sprzętu w szafach montażowych pozwoli również na efektywniejsze wykorzystanie klimatyzacji serwerowni.

Wdrożenie technologii terminalowej.

W celu zapewnienia możliwości pracy Działu Dodatków Mieszkaniowych w budynku w Ligocie, wdrożono rozwiązanie oparte na technologii usług terminalowych. Wybór powyższej technologii pozwala zdalnym pracownikom na wykorzystanie aplikacji pracujących na serwerach w Dyrekcji Ośrodka. Rozwiązanie to otwiera możliwość rozwiązania problemu pracy w odległych jednostkach, bez konieczności instalowania w nich systemów serwerowych.

Inne przeprowadzone prace.

- Wdrożone nowe wersje oprogramowania do składowania danych – było to związane z zakupem nowej biblioteki taśmowej oraz migracją systemów serwerowych na nowe wersje oprogramowania.
- Zakupienie i wdrożenie managera pasma – pozwala na efektywne wykorzystanie łącz internetowych wykorzystywanych do łączności Ośrodka z jego jednostkami terenowymi. Możliwość zarządzania ruchem pomiędzy naszymi jednostkami zapewni wydajną pracę systemu bez konieczności zakupu szybszych łączy telekomunikacyjnych.
- Zakupienie routera – pozwoliło na zapewnienie wydajnej komunikacji z systemem Działu Dodatków Mieszkaniowych. Pozwoliło na wykorzystanie routera pracującego do tej pory w TPPS7 dla bezpiecznego podłączenia sieci Działu Obsługi do systemu informatycznego Ośrodka.
- Zakupienie i wdrożenie serwera dla Działu Obsługi – umożliwiło przeniesienie Działu Obsługi do innego budynku.

Nowe oprogramowanie do obsługi Świadczeń Rodzinnych.

Od maja 2008 roku rozpoczęto proces wdrażania nowego oprogramowania do obsługi świadczeń rodzinnych, tak aby okres zasiłkowy 2008/2009 był realizowany za pośrednictwem nowego systemu. Świadczenia Rodzinne firmy Sygnity zawierają również możliwość obsługi zadań zakresu Funduszu Alimentacyjnego i Dłużników Alimentacyjnych. System ten posiada homologację Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej.

ZAŁĄCZNIK 4 - ZESTAWIENIE REMONTÓW I INWESTYCJI ZREALIZOWANYCH W 2008 ROKU

Lp.	Zakres rzeczowy remontu	Opis	Wykonanie za 2008r. (w zł)
ZADANIA WŁASNE GMINY			
1	Świetlica Środowiskowa Nr 2, pl. Powstańców 3	Malowanie pomieszczeń Świetlicy Środowiskowej nr 2.	20 000,00
2	Świetlica Środowiskowa Nr 3, Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 7, ul. Gliwicka 74a	Adaptacja dodatkowych wolnych pomieszczeń na potrzeby Klubu Młodzieżowego i Dziennego Domu Pomocy Społecznej nr 7.	110 463,70
3	Dział Dodatków Mieszkaniowych, ul. Świdnicka 35a	Prace remontowo-adaptacyjne pomieszczeń biurowych na potrzeby Działu Dodatków Mieszkaniowych	134 764,99
4	budynek administracyjny MOPS, ul. Jagiellońska 17	Naprawa posadzki korytarza, wymiana wykładziny, malowanie korytarza na IIIp. Prace remontowo-adaptacyjne pomieszczeń biurowych na potrzeby Działu ds. Świadczeń Rodzinnych i Zaliczek Alimentacyjnych oraz rozbudowa instalacji teleinformatycznej	55 234,83
5	Terenowy Punkt Pomocy Społecznej nr 6, Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 1, Świetlica Środowiskowa nr 5, Sekcja d/s Bezdomnych, ul. Czecha 2	Remont obiektu na potrzeby MOPS (III etap): prace termomodernizacyjne, remont ogrodzenia od strony ulicy, wymiana okien, wymienników c.o. i c.w.u.	561 411,81
6	Terenowy Punkt Pomocy Społecznej nr 3, ul. Oblatów 24	Naprawa dojścia do obiektu i częściowa naprawa ogrodzenia.	29 988,70
7	Miejski Zespół Orzekania o Niepełnosprawności, ul. Gliwicka 102	Prace remontowo-adaptacyjne pomieszczeń na potrzeby Miejskiego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności	44 986,84
8	Dział Obsługi Administracyjnej, ul. Wojewódzka 23	Prace remontowo-adaptacyjne pomieszczeń na potrzeby Działu Obsługi Administracyjnej	81 438,13
9	Dział ds. Świadczeń Rodzinnych i Zaliczek Alimentacyjnych, ul. Krakowska 138	Dostosowanie pomieszczeń do potrzeb archiwum dla Działu ds. Świadczeń Rodzinnych i Zaliczek Alimentacyjnych oraz rozbudowa sieci teleinformatycznej	32 476,25

1 070 765,25